Biblia patriarhului Miron — 70 de ani de la apariţie

(Urmare din pag. 1)

ducători au fost: Gala Galaction, Vasile Radu şi Nicodim Munteanu, fost episcop de Huşi, care s-a retras din scaun la Mănăstirea Neamţ, unde a ajuns stareţ, iar mai târziu va deveni mitropolit al Moldovei şi cel de al II-lea patriarh al României.

Vasile Radu a fost superior al Bisericii române din Paris, prin anii 20. A studiat acolo, la Institutul catolic, limbile orientale. Ulterior a ajuns profesor de Vechiul Testament şi ebraică la Facultatea de Teologie din Chişinău, unde a predat şi Gala Galaction cursul de Noul Testament.

Am denumit această Biblie de la 1936 ca fiind Biblia patriarhului Miron deoarece aşa se spune în foaia de titlu, că a fost tipărită „în vremea domniei Majestăţii Sale Carol II, regele tuturor românilor, *din îndemnul şi cu purtarea de grijă a Înalt Prea Sfinţitului Dr. Miron Cristea, patriarhul românilor* şi cu aprobarea Sfântului Sinod".

Gala Galaction, deci primul dintre traducători, va contesta acest drept pe care şi l-a atribuit Miron: de a fi avut iniţiativa şi de a fi purtat de grijă de tipărirea Bibliei. El va scrie în „Jurnalul său", vol. II, Bucureşti, 1977, că patriarhul *„se află amestecat în acest eveniment al tipăririi Bibliei ca Pilat din Pont în Simbolul credinţei"* (p. 198). Supărarea lui Galaction era determinată de unele neînţelegeri în legătură cu plata drepturilor de traducător. Aşa că trebuie să-i atribuim un anumit grad de subiectivitate. Mitropolitul Antonie Plămădeală, pe când era episcop la Buzău, într-un studiu inclus în volumul *„Dascăli de cuget şi simţire românească"*, apărut la Buzău, în 1980, studiu intitulat *„Biblia de la 1936 şi avatururile ei"*, a analizat aceste aspecte legate de problema cui trebuie să i se recunoască iniţiativa şi meritul traducerii şi tipăririi acelei Biblii. Concluzia sa este că nu i se poate tăgădui patriarhului Miron acest merit de a fi sprijinit şi chiar patronat tipărirea Bibliei din 1936. Dacă a existat o opoziţie faţă de proiectul unei noi ediţii a Bibliei, acea opoziţie nu a fost a patriarhului ci a sinodului care socotea că pretenţiile emise de traducători sunt prea mari.

În *Cuvântul înainte* la Biblia care-i poartă numele, patriarhul Miron mărturiseşte că de foarte multă vreme a fost preocupat de gândul *„de a avea şi noi românii, traducere a Sfintei Scripturi, făcută din limbile originale, în care au fost scrise părţile ei în cursul veacurilor"* (p. XXIV). Astfel, încă pe când se afla la Sibiu, ca asesor consistorial (consilier mitropolitan) a făcut adeseori, cu colegii de acolo, fel de fel de proiecte în această privinţă, împărtăşind împreună cu aceia convingerea că traducerile făcute până atunci „aveau multe scăderi şi mai ales multe locuri neînţelese, rău traduse, încât o asemănare (confruntare, n.n.) cu textele originale era singura în stare a ne da adevăratul înţeles" (p. XXV). Acele proiecte la care se referă el au fost făcute publice în „Telegraful Român", de unde se poate afla opinia că pe lângă ierarhi şi clerici-teologi este neapărată nevoie, când este vorba de traducerea Bibliei, şi de membri ai Academiei Române şi de unii literaţi sau poeţi de valoare. Proiectele acestea, mărturiseşte Miron Cristea, nu s-au putut totuşi înfăptui deoarece chiar dacă nu lipseau ierarhii şi clericii competenţi în a transpune un text din limba greacă în cea română şi, de asemenea, chiar dacă puteau fi găsiţi şi academicienii şi literaţii care să se implice într-o astfel de lucrare lipsea totuşi un cunoscător al limbii ebraice, care să poată face o traducere a Vechiului Testament după textul masoretic.

Preocuparea aceasta pentru o traducere temeinică a Bibliei nu l-a părăsit pe viitorul patriarh nici după ce a ajuns, în 1910, episcop la Caransebeş. Împreună cu alţi slujitori ai Bisericii a gândit atunci la a întemeia un *„Institut biblic"* a cărui menire să fie aceasta: o ediţie autoritativă a Bibliei în limba română. Năzuinţa aceasta a devenit realizabilă numai după ce Miron Cristea a ajuns în fruntea Bisericii autocefale ortodoxe din România întregită. În 1922, el a întemeiat proiectatul „Institut biblic", „care să adune mijloacele de trebuinţă pentru această sfântă şi importantă lucrare, atât de mult cerută din toate părţile" (p. XXV), dat fiind faptul că Biblia Sfântului Sinod din 1914 nu se mai găsea spre cumpărare.

Miron Cristea motiva şi aceea că „o nouă Biblie, tradusă cu aparat critic şi de-a dreptul din limbile originale", o cereau şi împrejurările noi ale României întregite ca şi demnitatea Bisericii strămoşeşti devenită autocefală.

Această traducere nouă s-a făcut. S-a găsit ierarhul care să ofere garanţia corectitudinii dogmatice a traducerii şi acela a fost Nicodim Munteanu, fostul episcop de Huşi, retras la Mănăstirea Neamţ, care se îndeletnicea de mai mulţi ani cu traducerea, pe cont propriu, a Sf. Scripturi. S-a găsit şi literatul capabil a da o ţinută corectă şi frumoasă limbii şi acela a fost pr. Grigore Pişculescu, cunoscutul scriitor Gala Galaction, pe care patriarhul l-a hirotonit preot şi l-a numit misionar al Arhiepiscopiei Bucureştilor. S-a găsit, în sfârşit şi cunoscătorul de limbă ebraică, în persoana profesorului Vasile Radu, şcolit, aşa cum am spus, la Institutul catolic din Paris.

Noua ediţie a Bibliei s-a lucrat aşa: s-a luat ca bază textul grecesc al Septuagintei, iar textul ebraic, precum şi traducerile slavone, franţuzeşti şi englezeşti au slujt ca surse de verificare şi îmbunătăţire a noului text românesc. Rezultatul a fost pe măsura eforturilor conjugate ale patriarhului, sinodului şi traducătorilor. Biblia s-a tipărit în atelierele Tipografiei Cărţilor Bisericeşti, în 10 000 de exemplare, din care 8 000 pe hârtie de scris obişnuită iar 2 000 pe hârtie subţire de mătase. Ca volum, dimensiunea Bibliei este impresionantă, având 1525 pagini. În josul fiecărei pagini se afla locurile paralele. Introducerea semnată de patriarh are 30 de pagini, numerotate cu litere latine. Limba este frumos curgătoare, „neatinsă de înrâurirea păgubitoare a neologismelor şi schimonositurilor", cum precizează însuşi patriarhul. Acesta nu numai că a iniţiat şi a patronat traducerea Bibliei din 1936 dar a şi inaugurat o tradiţie care se respectă până azi şi anume ca fiecare patriarh să editeze măcar o dată Biblia în timpul păstoririi sale. Făcând această precizare vom arăta că în vremea păstoririi patriarhului Miron Cristea a mai apărut încă o ed.ţie a Bibliei, la Bucureşti, în 1938, atunci când tocmai se împlineau 250 de ani de la prima traducere integrală a Bibliei în limba română (Biblia lui Şerban din 1688). Din păcate, acea Biblie nu se mai încadrează în tradiţia patriarhală de care tocmai am pomenit. Doi dintre traducătorii Bibliei din 1936 s-au răzleţit şi s-au pus sub un alt patronaj, anume al regelui Carol al II-lea. Cei doi au fost nemulţumiţii de la ed ţia din 1936 şi anume Gala Galaction şi Vasile Radu. Deoarece cel de al treilea membru al echipei de traducători ai Bibliei din 1936 şi care a fost Nicodim Munteanu, acum mitropolit al Moldovei, n-a acceptat să li se alăture, ei au retradus părţile de care se ocupase acela în vechea ediţie. Biblia din 1938 n-a mai apărut în Editura Institutului Biblic ci în cea a Fundaţiei pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II". Foaia de titlu a Bibliei din 1938 poartă următoarea inscripţie: *Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament*, tradusă după textele originale ebraice şi greceşti de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, din înalta iniţiativă a Majestăţii Sale Regelui Carol II. În locul vignetei cu crucea, aflată pe foaia de titlu a Bibliei din 1936, apare acum, în noua Biblie din 1938, vigneta lui Carol al II-lea cu coroana regală şi litera C în mijlocul vignetei. Pe o antepagină a foii de titlu se află o inscripţionare care sună astfel: „Biblia (Vechiul şi Noul Testament) tradusă după textele originale ebraice şi greceşti de Prea Cucernicii Preoţi Profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, din înalta iniţiativă a Majestăţii Sale Regelui Carol II. S-a pus sub tipar la Imprimeria Naţională din Bucureşti în ziua de 8 iunie 1937, într-al unsprezecelea an de domnie a Majestăţii Sale Regelui Carol II, prin îngrijirea directorului Fundaţiei pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II", prof. Al. Rosetti, şi s-a săvârşit de tipărit în ziua de 10 noiembrie 1938, douăsute cincizeci de ani după tipărirea în 10 noiembrie 1688, a Bibliei lui Şerban Cantacuzino . . .".

După foaia de titlu a Bibliei urmează o scrisoare omagială adresată *„Prea Înălţatului şi Bine Credinciosului nostru Stăpân, Majestăţii Sale Regelui Carol II"*. În finalul scrisorii se spune: „Majestate, Înaintea celor de faţă şi a celor viitori, daţi-ne Augusta Voastră împuternicire să chemăm Biblia aceasta, pentru ca astfel să-i rămână numele şi astfel să se pomenească, în neam de neamul nostru:

„BIBLIA REGELE CAROL II"

Suntem, Majestate, ai Majestăţii Voastre prea smeriţi ostenitori Pr. Vasile Radu şi Gala Galaction".

Citind toate aceste lucruri, ne surprinde să constatăm această curioasă schimbare de atitudine a celor doi traducători. Despre patriarhul Miron au afirmat (sau cel puţin a făcut-o Gala Galaction), că a avut de a face cu Biblia din 1936 cât a avut şi Pilat din Pont cu Simbolul de credinţă, ca să constatăm acum că fără de nici o rezervă şi în chip solemn declară Biblia din 1938 drept *„Biblia Regele Carol II"*. Mai mult, în scrisoarea menţionată, ei îl fericesc pe rege că şi-a înscris numele alături de numele regilor de sfântă pomenire ai lui Israel, cei ce ctitoreau şi împodobeau Casa Viului Dumnezeu şi porunceau ca Legea-I sfântă să fie împrospătată în inima poporului.

Am mai observa şi aceea că dacă pe foaia de titlu a Bibliei din 1936 se arăta că acea Biblie s-a tipărit, „în vremea Majestăţii Sale Carol II, Regele tuturor românilor", pe foaia de titlu a Bibliei din 1938 lipseşte cu desăvârşire menţiunea că Biblia s-ar fi tipărit „în vremea păstoririi Înalt Prea Sfinţiei Sale Miron, patriarhul tuturor românilor".

Trecând peste omeneştile stări de lucruri, trebuie să spunem că şi Biblia din 1938 se înscrie totuşi între ediţiile scripturistice româneşti, care toate la un loc fac parte din patrimoniul spiritual al poporului nostru. Ea nu este altceva decât o reeditare a Bibliei din 1936.

PATRIARHIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL BIBLIC

SFÂNTA SCRIPTURĂ

TRADUSĂ DUPĂ TEXTUL GRECESC AL SEPTUAGINTEI
CONFRUNTAT CU CEL EBRAIC

IN VREMEA DOMNIEI MAJESTĂŢII SALE
C A R O L II
REGELE TUTUROR ROMÂNILOR

DIN INDEMNUL ŞI CU PURTAREA
DE GRIJĂ A INALT PREA SFINŢITULUI
Dr. MIRON CRISTEA
PATRIARHUL ROMÂNILOR

CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD

BUCUREŞTI, TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICEŞTI
1936

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINAREANU, a săvârşit urmatoarele:

- **1 MAI 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — La orele amiezii a săvârşit, în biserica „din Groapă" din Sibiu, slujba înmormântării av. Ioan Morariu, deputat în Adunarea Naţională Bisericească, rostind cuvânt de învăţătură.
- **2—3 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
  — Seara, a săvârşit Vecernia şi Acatistul Învierii în Catedrala mitropolitană.
- **4 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat în biserica mare din Sălişte Colegiul electoral preoţesc şi mirenesc în vederea desemnării de candidaţi pentru Adunarea Eparhială Sibiu.
  — A participat la o întâlnire a P.C. pr. Ioniţă cu preoţii din Sibiu în legătură cu Adunarea ecumenică din 2007.
- **5 MAI a.c. — P.S. Sa** a participat la Simpozionul organizat la Facultatea de Teologie din Alba Iulia cu tema „Identitate creştină şi dialog în noul context contemporan" prezentând un referat pe această temă.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Bunei-Vestiri în Catedrala mitropolitana din Sibiu.
- **7 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Cacova-Fantânele, prot. Săliştea, hirotesind întru iconom-stavrofor pe P.C. pr. paroh Aurel Harşan. A binecuvântat şi noul apeduct al satului, recent construit.
- **8 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
- **9 MAI a.c. — P.S. Sa** a participat la Simpozionul închinat Zilei Europei organizat de Prefectura Sibiu, rostind un cuvânt de salut.
  — Seara, a participat la Casa Luxemburg din Sibiu, la o întâlnire ecumenică cu reprezentanţii Bisericilor istorice din oraş.
- **10—12 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
- **13 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A participat la festivitatea de deschidere a Festivalului Naţional de Folclor „La Izvorul Dorului", organizat de Primăria Talmaciu, rostind un cuvânt adecvat.
- **14 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit împreună cu **Î.P.S. Teodosie** al Tomisului, slujba de binecuvântare a statuii mitropolitului Andrei Şaguna în faţa Universităţii „Andrei Şaguna" din Constanţa, rostind cuvânt de omagiere a marelui ierarh. A participat şi la Simpozionul organizat cu acest prilej în cadrul caruia P.C. Pr. Acad. Mircea Păcurariu a susţinut o bogată şi interesantă comunicare legată de personalitatea lui Andrei Şaguna.
- **16 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
- **17 MAI a.c. — P.S. Sa** a participat în Catedrala din Sibiu la primirea reprezentanţilor studenţilor Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu participanţi la Marşul Studenţesc 2006.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Învierii în Catedrală.
- **18 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Rupea. A vizitat şi biserica „Cuv. Parascheva" din Ticuşul Nou, prot. Rupea.
- **20 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în noua biserică „Sf. Împăraţi" din Sibiu (pr. paroh A. Răduleţ).
- **21 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie la biserica „Sf. Împăraţi" din Oraşul Victoria, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. paroh Octavian Smădu). A vizitat biserica parohială din Ucea de Sus, prot. Făgăraş.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Sf. Împăraţi, în Catedrală.
- **22 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit, în prezenţa **Î.P.S. Sale Laurenţiu, mitropolitul Ardealului** —, slujba Vecerniei în biserica mare din parohia Vecerd, prot. Agnita.
- **23 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Făgăraş. A vizitat biserica „Sf. Treime" (grecească) din Făgăraş, recent restaurată.
- **24 MAI a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, şi a efectuat lucrări de birou.
- **25 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Sibiu, Agnita, Avrig şi Săliştе, desfăşurate în Aula „Avram Iancu" de la Universitatea din Sibiu.
- **26 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bustului împăratului Francisc Iosif I, recent restaurat la Sibiu.
  — A săvârşit slujba înmormântării preotului pensionar Nichita Bălescu în biserica „Buna-Vestire" din Viştea de Sus, prot. Făgăraş.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **28 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Drăguş, prot. Făgăraş şi Sf. Liturghie arhierească, rostind cuvânt de învăţătură.
  P.C. preot paroh Gheorghe Roşca a fost hirotesit întru iconom.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în biserica parohială din Corbi, prot Făgăraş (pr. paroh Aurel Pavel).
- **29 MAI a.c. — P.S. Sa** a primit în Catedrala mitropolitană o delegaţie a participanţilor la Întâlnirea Cadeţilor Creştini din Europa, rostind cuvânt de salut.
- **30 MAI a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
  — A participat la o întâlnire cu un grup de ziarişti din Austria prezenţi la Sibiu, prezentându-le viaţa bisericească din Eparhie.
- **31 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei în biserica „Înălţarea Domnului" de la Spitalul Militar Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

EXTRAS DIN HOTĂRÂRILE SFÂNTULUI SINOD ÎN PROBLEMA NAVETISMULUI PREOŢILOR

(Urmare din pag. a 2-a)

neze posibilitatea soluţionării cazurilor de navetism şi prin alte măsuri în afară de sancţiuni (posibilitatea de transfer, schimb reciproc, etc.)";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 10372/1984: „centrele eparhiale vor lua în continuare măsuri pentru împuţinarea cazurilor de navetism prin achiziţionări de case parohiale sau construiri de case parohiale şi prin numirea de noi preoţi care locuiesc în parohie, ca şi ocuparea parohiilor vacante cu preoţi din părţile locului";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 8400/1996, prin care a fost reactualizat Planul de măsuri misionare aprobat de Sfântul Sinod în anul 1987: „Obligaţia preotului de a locui permanent în parohie pentru a răspunde la solicitările credincioşilor în orice moment (art. 49, al. 2 din Statut). Lipsa din parohie va atrage reţinerea corespunzătoare a salariului iar în caz de recidivă se va proceda la aplicarea de pedepse regulamentare".

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

pe luna mai 2006

● **Marți, 2 mai**

Î.P.S. Sa a participat, împreună cu pr. lect. dr. Constantin Necula, profesor la Facultatea de Teologie, în comisia de examinare a prof. Mihaela Popovici de la Liceul „Traian Vuia" din Făget, pentru obținerea gradului didactic I. În aceeași zi a predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Caransebeș.

● **Miercuri, 3 mai**

La invitația domnului Leonard Aurelian Danu, prefectul județului Brașov, Î.P.S. Sa a participat la dineul oficial organizat de Prefectură cu ocazia vizitei la Brașov a domnului Heinz Fischer, președintele Austriei.

● **Joi, 4 mai**

A avut program de lucru la cabinet.

● **Vineri, 5 mai**

A participat la Expoziția de icoane și artă religioasă organizată la galeriile de artă Passe-Partout din Sibiu. Cu această ocazie a ținut un cuvânt despre aspectele de identitate ale icoanei ortodoxe în mediul falsei sacralizări.

● **Sâmbătă, 6 mai**

A oficiat, la biserica „Buna-vestire" din Sibiu, slujba parastasului întru pomenirea doctorului Ilie Crăciun, fostul decan al Facultății de Medicină din Sibiu.

● **Duminică, 7 mai**

A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din Mediaș (Pr. Prot. Ioan Gaban). A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu. În aceeași zi a oficiat slujba Vecerniei și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" din Motiș (Pr. Lucian Pușca), protopopiatul Mediaș.

● **Luni, 8 mai**

A oficiat la Capela mitropolitană slujba parastasului întru pomenirea pr. prof. dr. Aurel Jivi. În aceeași zi a primit la sediul mitropolitan vizita unei delegații de credincioși din Statele Unite ale Americii condusă de prof. Bruce Rigdon, Directorul Institutului Ecumenic din Detroit și profesor la Institutul Teologic Macormick din Chicago și de pr. Ioan Ioniță, preotul Paroniei Române Ortodoxe din Chicago și vicarul Arhiepiscopiei Ortodoxe a Românilor din America și Canada.

● **Marți, 9 mai**

A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Sâmbătă, 13 mai**

A avut program de lucru la cabinet. În aceeași zi a acordat un interviu postului Radio Cluj.

● **Duminică, 14 mai**

A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Mare Mucenic Gheorghe" din localitatea Ucea de Sus, protopopiatul Făgăraș. În cadrul Sf. Liturghii, Î.P.S. Sa a făcut și oficiile de instalare în parohie a pr. Alexandru Stanciu.

● **Luni, 15 — Joi, 18 mai**

Î.P.S. Sa a făcut o vizită în Germania pentru rezolvarea unor probleme economice ale Arhiepiscopiei Sibiului.

● **Vineri, 19 mai**

A participat la slujba de Te-Deum oficiată la Capela mitropolitană cu ocazia întrunirii noilor membri ai Adunării Eparhiale. A prezidat ședința de constituire și prima sesiune de lucrări a Adunării Eparhiale. În cadrul acesteia, printre hotărârile cele mai importante, menționăm alegerea membrilor delegați în Adunarea Națională Bisericească, a membrilor Consiliului Eparhial și ai Consistoriului Eparhial. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a prezidat prima ședință a Permanenței Consiliului Eparhial.

● **Sâmbătă, 20 mai**

A făcut o vizită la biserica de lemn ridicată în apropierea comunei Moeciu de Jos (pe raza parohiei Cheia), prin osteneala familiei Palamari și donată Arhiepiscopiei Sibiului. A vizitat, de asemenea, mânăstirea „Sf. Nicolae" din Predeal.

● **Duminică, 21 mai**

A participat la proclamarea oficială a canonizării Sf. Grigorie Dascălu, mitropolitul Țării Românești, aprobată de către Sf. Sinod anul trecut. Aceasta a avut loc la Catedrala patriarhală, în cadrul Sfintei Liturghii, săvârșită de P.F. Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, înconjurat de un sobor de membri ai Sf. Sinod, preoți și diaconi.

● **Luni, 22 mai**

A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

● **Marți, 23 mai**

A prezidat ședința de protopopiat la Brașov, în cadrul căreia a ținut conferința cu tema „Rolul Bisericii în integrarea europeană a României. Probleme și perspective".

● **Miercuri, 24 mai**

S-a întâlnit la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus cu domnul Scot Gottmen, director de programe rurale. În aceeași zi, la Capela mitropolitană Î.P.S. Sa a făcut premierea elevilor câștigători la concursul de religie „Flacăra Ortodoxiei". Printre cei prezenți la acest eveniment amintim pe doamna Christine Manta Klemens, inspector școlar general și pe domnul Sorin Joantă, inspector școlar de religie.

● **Joi, 25 — Miercuri, 31 mai**

Î.P.S. Sa a participat la întrunirea Comitetului Central al Conferinței Bisericilor Europene, desfășurată în această perioadă la Londonderry, Irlanda. Întâlnirea a reprezentat o etapă importantă în dezvoltarea și continuitatea dialogului ecumenic contemporan interconfesional, dar și un punct important în pregătirea celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene, care va avea loc la Sibiu în perioada 4—9 septembrie 2007.

Pr. drd. CRISTIAN VAIDA

În Editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC pe anul 2006.

Poate fi procurat sau comandat la Librăria Eparhială Sibiu (Str. Mitropoliei, nr. 35), la prețul de 100 000 lei (10 RON)/exemplar (+ taxele poștale).

Fericitul întru adormire Antonie mitropolitul, înaintașul nostru în scaunul de arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului, a inițiat, îndată după instalarea sa la Sibiu, bine cunoscuta și apreciata rubrică din „Telegraful Român", intitulată sugestiv: „Semnalăm . . . Semnalăm . . .".

În semn de cinstire a memoriei sale, dorim să asigurăm dăinuirea acestei rubrici.

Spre a marca totuși noua etapă, o vom așeza sub genericul:

Teologie și spiritualitate ortodoxă

■ *Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, „ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE", vol. I și II, Ediția a treia, Iași, Editura Trinitas, 2004 și 2006, 592 p. (vol. I) și 600 p. (vol. II).*

Cunoscuta sinteză de istorie a Bisericii Ortodoxe Române în trei volume a Pr. Prof. Mircea Păcurariu a văzut din nou lumina tiparului, de data aceasta în prestigioasa Editură „Trinitas" a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Noua ediție se prezintă cu o serie de adăugiri și îndreptări față de primele două ediții, determinate de apariția unor noi cercetări privitoare la trecutul neamului nostru și al Bisericii sale. Condițiile grafice sunt vrednice de toată lauda. Ambele volume se găsesc de vânzare la Librăria Arhidiecezană din Sibiu, iar volumul III este sub tipar la aceeași Editură.

■ *Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, „UNIAȚIA ÎN TRANSILVANIA ÎN TRECUT ȘI ASTĂZI", Ediția a cincea, Oradea, Editura Episcop Nicolae Popovici, 2006, 80 p.*

Nevoia unei astfel de lucrări care să prezinte problema uniației la noi, a determinat Episcopia Oradiei să o dea din nou la tipar în Editura eparhială, care poartă numele episcopului martir Nicolae Popovici. Alte ediții au apărut la Satu Mare (1990), Cluj-Napoca (1991), Sibiu (1991 și 1994), București (1991, în limba engleză și franceză). Cartea prezintă un scurt istoric al dezbinării bisericești în lumea creștină și încercările de refacere a unității bisericești, dar mai ales problema „uniată" din Transilvania, cu toată lupta clerului și a credincioșilor pentru apărarea Ortodoxiei. În partea a doua sunt prezentate câteva „probleme controversate" între ortodocși și uniți cu „răspunsul" ortodox, precum și mărturii obiective ale unor cărturari uniți despre „uniația" de la noi. Recomandăm cartea mai cu seamă preoților care se confruntă cu anumite acțiuni din partea Bisericii unite cu Roma. Cartea se găsește la Librăria Arhidiecezană din Sibiu.

■ *Sfântul Ioan de Kronstadt,* „VIAȚA MEA ÎN HRISTOS", *traducere de Boris Buzilă, Editura Sophia, București, 2005, 502 p.*

Beneficiem, prin această ediție, de una dintre cele mai complete traduceri a acestui veritabil jurnal duhovnicesc care a marcat unul dintre cele mai importante puncte ale teologiei: mărturia cercetării personale a lui Dumnezeu.

Ediția pe care ne-o pune la dispoziție Editura Sophia vine la câțiva ani de o primă ediție, mult mai restrânsă, realizată de Diac. Dumitru Dura, (Ed. „Oastea Domnului", ediția a II-a, 2005, 187 p), dar care a marcat generații de teologi, ajunși în mare parte preoți. Remarcabilă alcătuire de mărturii personale și de experiențe ale unui preot dedicat slujirii lui Dumnezeu și a aproapelui, care se întâlnesc și în alte lucrări care-i aparțin, jurnalul Părintelui Ioan de Kronstadt oferă o sumedenie de texte memorabile. Nici nu poți cita pentru a spune că acela sau acela dintre texte este mai important. Mărturiile privesc căutarea personală a lui Dumnezeu, viața liturgică, aspecte de pastorație în spațiul de criză al Kronstadtului. În ciuda unui nivel intelectual redus al credincioșilor din parohia sa, Părintele păstrează suavitatea textului specific liturgicului, pe alocuri mesajul său fiind plin de poezie incontestabil luminoasă.

Organizat pe „capete", textul cărții se citește pe nerăsuflate pentru că respiră din el un duh creștinesc sănătos, lipsit de aroganțe ieftine, deschizător de orizonturi în cunoașterea lui Dumnezeu. I se potrivesc cuvintele pe care sfântul autor le scrie: „Vă puteți da seama singuri că omul nu moare nicicând cu cuvântul; el rămâne nemuritor prin cuvânt, vorbește și după moarte. Eu voi muri, dar voi vorbi și după moartea mea. Câte cuvinte nemuritoare viază printre oameni, ele pe care le-au lăsat după ei morții, de multă vreme duși dintre noi, cuvinte care continuă să trăiască, uneori pe buzele unui întreg popor! Câtă vitalitate cuprinde în sine cuvântul, fie acesta și omenesc! Cu atât mai vârtos cuvântul lui Dumnezeu: „el trăiește din veac în veac și rămâne mereu viu și lucrător" (p. 5).

Acest caracter „mereu viu și lucrător" îl păstrează scrierile acestui admirabil liturghisitor și smerit duhovnic. Alcătuirile din rugăciunile sale ar merita și ele o atenție deosebită, înnobilând sufletul oricărui rugător bucuros în Hristos.

„Dumnezeule, Făcătorule și Stăpâne al lumii, caută cu milostivire în ceasul acesta al dimineții asupra făpturii Tale împodobită cu dumnezeiescul Tău chip. Fă ca ochiul Tău să mă învioreze și să vină lumina Ta cea mai strălucitoare decât soarele în bezna sufletului meu cel ticăloșit de păcat. Ia de la mine întristarea și lenea, dăruiește-mi veselie și vigoare sufletească, pentru ca inima mea să slăvească cu bucurie bunătatea și sfințenia Ta, nemărginita-Ți măreție, desăvârșirile Tale fără de sfârșit, în toată vremea și în tot lucrul. Că Tu ești Făcătorul meu, „Stăpânul vieții mele, Doamne, și Ție se cuvine slavă de la toate făpturile Tale raționale, în tot ceasul, acum și pururea și în vecii vecilor Amin!" (p. 25).

O carte tonică, doritoare de bucurii duhovnicești inegalabile.

■ *Editura HUMANITAS propune cititorului român, teologilor și nu numai, o înnoită editare a Părintelui André Scrima. Două volume de autor,* „BISERICA LITURGICĂ" *(2005, 319 p., volum care beneficiază de efortul Ancăi Manolescu și Mihail Neamțu) și* „ANTROPOLOGIA APOFATICĂ" *(2005, 371 p., volum îngrijit de Vlad Alexandru) și un al treilea, ca o retină de har,* „O GÂNDIRE FĂRĂ ȚĂRMURI" *(2005, 252 p.), volumul din urmă cuprinzând lucrările colocviului „O gândire fără țărmuri: Ecumenism și globalizare", organizat de Colegiul Noua Europă și Institutul de studii religioase pentru integrare europeană „Ludwig Baltzmann", (ianuarie 2004), bazându-se așadar pe contribuții de excepție semnate de Raiman Panikkar, Anca Vantui, H. R. Patapievici, Anca Manolescu, Michael Chodkicwicz, Michel Dousse, Alain Rion, Radu Bercea, Claude Geffré, Vlad Alexandrescu, Arhim. Irenäus Totzka, Rema Gridieni, Virgil Ciomoș, Gustave Martelet și Andrei Pleșu. Toate paginile „in memoriam" André Scrima aduc dinainte icoana unui teolog de excepție, pe nedrept uitat de „elita" teologică pentru nonconformismul relației sale cu noua cultură ecumenică. Cunoscut publicului românesc prin traducerea unor texte de marcă, „Timpul Rugului Aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană" (București, Humanitas, 1996), „Comentariul la Evanghelia după Ioan" (București, Humanitas, 2003); „Duhul Sfânt și unitatea Bisericii" (București, Anastasia, 2004) și „Teme ecumenice" (București, Humanitas, 2004), teologul Andrei Scrima primește în anii din urmă, relevanța de care era nevoie. Despre cărțile Părintelui Scrima tânărul teolog Mihail Neamțu consemnează în prefața excelentă a volumului „Biserica Liturgică": „Cărțile părintelui Andrei Scrima redau portretul unui personaj apofatic, vertical în apariție și bizantin în strălucire, desprins în rama inoxidabilă a tradiției Bisericii. Autorul se adresează cititorului său deopotrivă ca dascăl hirotonit pentru poporul lui Dumnezeu și ambasador în „republica literelor". În fapt, André Scrima este unul dintre puținii teologi contemporani cu public în mediile deopotrivă academice și eclesiastice. Cei care îl citesc au pasiuni complementare: credință și iscodire, cunoaștere și iubire, istorie și veșnicie, intimitate și transparență, înțelepciune și copilărie" (vol. cit., p. 5-6).*

Celor care vor parcurge volumele amintite, imaginea Părintelui André, care-și doarme somnul de veci în același colț de lumină al Cernicăi cu alte icoane ale teologiei românești (Păr. Stăniloae, Păr. Ion Bria și ceilalți bucuroși de Înviere...), va fi una a unui râvnitor, a unui căutător de sensuri liturgice și ecumenice în tezaurul preaplin de lumină al Ortodoxiei.

■ *Tot Editura HUMANITAS pune la îndemâna cititorului român, în traducerea lui Sorin Mărculescu, lucrarea lui Andrés Trapiello,* „VIEȚILE LUI MIGUEL DE CERVANTES - UN FEL DE BIOGRAFIE" *(2005, 357 p.). O provocare literară de excepție, lucrarea caută să identifice rosturile literare, socio-culturale și nu în ultimul rând umane care au născut pe „Don Quijote" de Cervantes, figură deopotrivă limpede și tainică a literaturii spaniole și universale. Sintetizând parte din biografiile lui Miguel de Cervantes, începând cu aceea din 1738 (a lui Mayans) și încheind cu lucrarea esențială de editare realizată în anii din urmă (2001) de Francesco Rico, trecându-le prin filtrul fin al poeziei și esenței de eseu, profesiunea culturală de bază a lui Trapiello, această „alt fel de biografie" uimește prin acrivie și încântă prin redactare, o scriere nonconformistă, eliberată pe alocuri în polemică și „nașterea" personajului. Trapiello îl asumă pe Cervantes la modul unei mișcări literare de excepție. O biografie aproape completă, cum ararefori i-a fost dat vreunui „erou" al literaturii să aibă...*

■ *Sfântul Ierarh Nicolae Velimirovici, „Noul Hrisostom", Episcop de Ohrida și Jicea, revine înaintea credincioșilor ortodocși români cu o nouă, scurtă, dar bucuroasă traducere:* „RUGĂCIUNI PE MALUL LACULUI", *(trad. din limba engleză de Paul Bălan, Ed. Anestis, 2006, 230 p.). O Cântare a Cântărilor, de o ritmicitate liturgică aparte, suma de „meditații rugate", căci nu poți încadra altfel textul Sfântului, te transferă în inima unui rugător de foc, luceafăr al Duhului Sfânt în viața Bisericii, în latura Ortodoxiei. Remarcabilă figură de provăduitor — vom reveni într-un alt număr al „Telegrafului Român" cu câteva gânduri născute de predicile sale — Părinte duhovnicesc, preaplin de bucuria Împărăției, lasă să-i vorbească inima rugătoare în astfel de texte: „O, Doamne, frumosul meu văl, brodat cu serafimi de aur, acoperă-mi chipul precum un văl peste chipul unei văduve și adună-mi lacrimile în care fierbe tristețea tuturor creaturilor Tale! O, Doamne, frumusețea mea, vino să-mi fii oaspete, ca nu cumva să mă rușinez de goliciunea mea, ca nu cumva multele priviri însetate ce cad asupra mea să nu se întoarcă acasă la fel de însetate" (p. 16); sau „O, Doamne al Adevărului și al vieții, ajută-mi sufletul să se închine înaintea Ta și să suspine: „Tu ești Ființa mea, viața mea și Adevărul meu, O, Iubite Fiu al Sfintei Treimi. Tu ești totul pentru mine, mă predau, Ție închin totul, gol și sărman. Nu mai am nimic de respins ori de disprețuit, fiindcă de fapt nimic nu există în afara Ta. Ai milă de mine și mă primește în brațele Tale" (p. 121).*

O vorbire ce curge din izvorul credinței, dătătoare de nădejde și ziditoare în Dragoste...

Mitropolitul Laurențiu

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Răsinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).

COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.

B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 iulie
Nr. 25—28
2006

Dreptul de moştenire şi de administrare a proprietăţii*

Ca reprezentant al Bisericii străbune, mă simt onorat de invitaţia primită de a fi astăzi alături de aleşii neamului nostru în cel mai înalt for legislativ al ţării, pentru care ne rugăm la toate slujbele noastre bisericeşti ca Dumnezeu să le lumineze mintea spre a lua cele mai înţelepte hotărâri şi a elabora cele mai drepte şi morale legi, pentru mai binele nostru al tuturora.

Ca Mitropolit al Ardealului şi *preşedinte al Fundaţiei Gojdu,* cu sediul la Sibiu, am venit în numele celor 15 ierarhi ortodocşi din Transilvania, Banat şi Ungaria şi a celor peste 4.500.000 de români ortodocşi, beneficiari ai testamentului marelui binefăcător, pentru a împlini datoria noastră în faţa lui Dumnezeu şi a înaintaşilor noştri.

Precizăm de la început un lucru esenţial: *Din punct de vedere legal şi moral, de moştenirea Gojdu nu poate dispune nici statul român, nici statul maghiar, aceasta nefiind proprietate de stat, ci proprietate privată.* De aceea, nici noi, *Biserica din Transilvania,* care recunoaştem tratatul bilateral cu vecinii noştri, *nu avem dreptul să renunţăm la un bun care nu este al nostru, ci aparţine credincioşilor noştri.*

Am fost surprinşi că în *Acordul dintre Guvernul României* şi *Guvernul Republicii Ungare,* prin înfiinţarea unei noi fundaţii, care va dispune de întreaga moştenire a lui Emanuil Gojdu, din Ungaria şi România, s-a exclus *moştenitorul testamentar,* prevăzut în art. 7 din Testament, adică acea parte *„a naţiunii române din Ungaria şi Transilvania, care ţine de legea răsăriteană ortodoxă".*

Constatăm cu regret că acest Acord anulează practic *Acordul dintre România şi Ungaria din 1937,* ratificat de Parlamentele ambelor ţări, care este în vigoare şi care la ora actuală este temeiul juridic în virtutea căruia Fundaţia Gojdu poate intra în posesia moştenirii testamentare. După cum se ştie, voinţa testamentară a decis ca averea să fie administrată de o fundaţie românească permanentă, *Fundaţia Gojdu,* pusă sub patronajul Mitropoliei Ardealului, prin *Mitropolitul şi „episcopii orientali ortodocşi".* Dreptul la moştenire şi administrare a proprietăţilor, conform testamentului, îl are această Fundaţie Gojdu, care din 1996 şi-a reluat activitatea la Sibiu. Potrivit hotărârii Sf. Sinod al B.O.R. din 4 aprilie 2003, Fundaţia Gojdu este recunoscută de către Biserica Ortodoxă Română ca *singura moştenitoare legală* a bunurilor patrimoniale naţionalizate de cele două state comuniste — Ungaria şi România — în 1952.

Apreciem demersurile Statului român pe lângă Statul ungar pentru redobândirea patrimoniului mobil şi imobil, însă, aşa cum *toate Bisericile de etnie maghiară din Transilvania şi-au revendicat toate moştenirile,* se cuvine şi este drept şi moral ca Statul român, prin Guvern şi Parlament, să apere şi drepturile românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania, prevăzute numai pentru ei în Testamentul lui Emanuil Gojdu.

Dumnezeu să ne ajute ca să putem rămâne în bună vecinătate, respectând însă şi dreptul testamentar legal al celor pe care şi excelenţele Voastre îi reprezentaţi şi îi apăraţi.

Vă rugăm să primiţi binecuvântările, mulţumirea şi preţuirea Bisericii pentru greaua şi importanta misiune pe care o împliniţi.

Preşedintele „Fundaţiei Gojdu" — Sibiu

Dr. LAURENŢIU STREZA,

Mitropolitul Ardealului

* Cuvânt rostit în ziua de 15 iunie în Senatul României.

Senatul României a dezbătut Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului referitoare la Moştenirea Gojdu

Joi, 15 iunie a.c., Senatul României a dezbătut controversata Ordonanţă de Urgenţă, introdusă de Guvern, privind înfiinţarea unei Fundaţii Ungaro-Române Gojdu, paralelă cu cea existentă din 1870, anul morţii lui Gojdu şi care şi-a reluat activitatea începând cu 1996. Precum se ştie, Camera Deputaţilor din Parlamentul României a respins această ordonanţă, acum urmând ca şi Senatul să se pronunţe asupra ei.

La lucrările Senatului a participat, ca invitat, Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, în calitate de preşedinte al Fundaţiei Gojdu, singura îndreptăţită să hotărască în problema moştenirii lăsate de marele mecenat Emanuil Gojdu. Î.P.S. Sa a rostit, cu acest prilej, un cuvânt în numele celor 15 ierarhi din Transilvania, Banat şi Ungaria, care fac parte din forul de conducere al acestei fundaţii. Cuvântul Î.P.S. Sale se publică în acest număr al „Telegrafului Român".

Cu o zi înainte de şedinţa Senatului, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist l-a primit în audienţă pe Dl. Mihai R. Ungureanu, ministru de Externe al României, căruia i-a transmis hotărârea Sfântului Sinod privind dreptul inalienabil al celor peste 4.500.000 de români ortodocşi asupra moştenirii lăsate de Emanuil Gojdu.

În ziua de joi, 15 iunie a.c., şi Înalt Prea Sfinţitul mitropololit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului a susţinut, la sediul Primăriei din Cluj-Napoca, o conferinţă de presă în care a luat poziţie faţă de încălcarea prevederilor Testamentului Gojdu.

Se cuvine să menţionăm şi luarea de poziţie foarte fermă din partea Preasfinţitului Sofronie Drincec, episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Gyula, Ungaria, care îndeplineşte şi funcţia de secretar general al Fundaţiei Gojdu — şi care a cerut respingerea Ordonanţei Guvernului privind noua Fundaţie ungaro-română Gojdu.

Dl. profesor Raoul Şorban, Dl. academician Eugen Mihăiescu, vicepreşedinte al Comisiei pentru politică externă a Senatului, în numele laicatului ortodox, au protestat cu fermitate împotriva amintitei Ordonanţe guvernamentale.

Rezultatul discuţiilor în Senat a fost retrimiterea Ordonanţei la cele două comisii: juridică şi de cultură ale Senatului, spre reanalizare şi propuneri, pentru ca Ordonanţa să fie readusă din nou, joi, 22 iunie în discuţia Senatului.

Moştenitorii de drept ai lăsământului marelui mecanat Emanuil Gojdu speră într-o dreaptă soluţionare a acestei probleme.

REDACŢIA

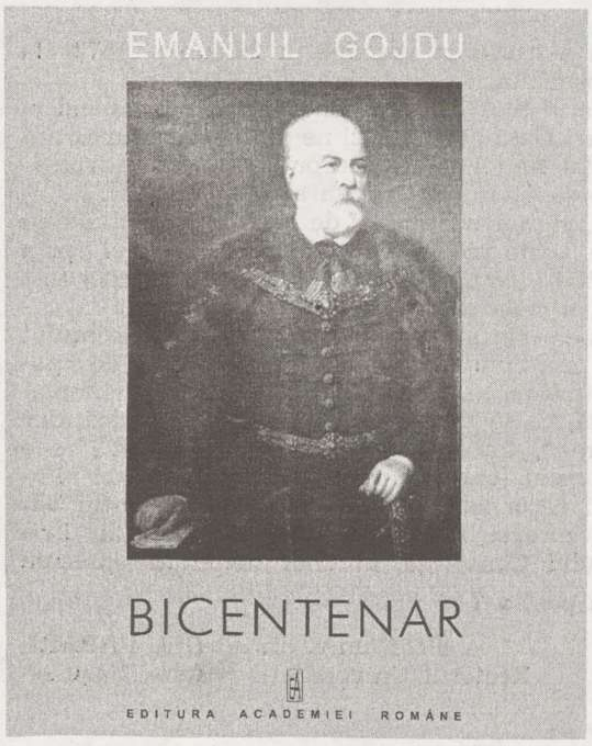

TOMOS SINODAL

AL BISERICII ORTODOXE AUTOCEFALE ROMÂNE PRIVIND CANONIZAREA SFÂNTULUI IERARH GRIGORIE DASCĂLU, MITROPOLITUL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

SFÂNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Prea iubitului cler, cinului monahal şi dreptmăritorilor creştini din cuprinsul Patriarhiei Române, Har, milă şi pace de la Dumnezeu, iar de la Noi, părinteşti binecuvântări

Plină de voioşie şi încununată de laudă este Biserica noastră Ortodoxă când cinsteşte pomenirea celor ce s-au învrednicit să primească din mâna Domnului *„cununa vieţii".* Pe aceşti iubitori de Hristos, care pentru viaţa lor plină de evlavie şi de fapte bune, au câştigat îndrăzneală înaintea Prea Sfintei Treimi, îi lăudăm şi-i venerăm după cuviinţă. Cinstindu-i pe ei, Biserica recunoaşte lucrarea harului dumnezeiesc în oameni şi astfel, preamăreşte pe Însuşi Dumnezeu. Totodată, ea urmează în mod liturgic şi pastoral îndemnul Sfântului Apostol Pavel care zice: *„Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri, care v-au grăit vouă cuvântului lui Dumnezeu; priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat viaţa şi urmaţi-le credinţa"* (Evrei 13, 7).

Unul dintre aceştia pe care Dumnezeu l-a ales să-I fie slujitor şi mărturisitor al adevărului credinţei este şi luminatul Ierarh GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti (1765—1834).

Părintele nostru GRIGORIE DASCĂLU, împlinitor al virtuţilor evanghelice, tâlcuitor al dumnezeieştilor scripturi şi povăţuitor cucernic al faptelor bune, încă din fragedă vârstă, cu minte luminată de o viaţă curată a deprins

învăţătura Duhului, pe care, apoi, a desăvârşit-o la şcoala Sfântului Paisie de la Neamţ. Aici, fiind iubitor de înţelepciune a primit *„îngerescul chip"* al călugăriei, de care nu s-a despărţit până la moarte. Pentru aceasta, Dumnezeu l-a chemat la treapta arhieriei, spre a fi pildă vrednică de urmat pentru mulţi, ca şi aceştia, *„văzând faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri"* (Matei 5, 16). Ca păstor de suflete s-a nevoit şi mai mult ostenindu-se cu traducerea şi tâlcuirea cărţilor sfinte, iar după ce a suferit mai multe încercări şi necazuri, în această viaţă trecătoare, s-a mutat către Domnul, ca un adevărat apărător al celor asupriţi şi mărturisitor al credinţei ortodoxe.

Având în vedere viaţa pilduitoare a învăţatului ierarh Grigorie Dascălu, evlavia sa călugărească şi înţelepciunea sa sfântă în păstrarea dreptei credinţe, în tâlmăcirea şi tâlcuirea cuvântului lui Dumnezeu şi al Sfinţilor Părinţi, pentru zidirea duhovnicească şi luminarea cinului călugăresc, al slujitorilor sfintelor altare şi a poporului credincios;

Urmând învăţătura Bisericii şi rânduiala sinodală şi chemând în ajutorul nostru puterea lui Dumnezeu, Celui închinat şi preamărit, Noi, ierarhii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,

HOTĂRÂM:

Ca de acum înainte în veci Ierarhul GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti să fie numărat între sfinţii Bisericii şi să fie pomenit şi cinstit cu cântări de laudă în ziua de douăzeci şi două ale lunii iunie.

(Continuare în pag. a 6-a)

PREŞEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† **TEOCTIST**

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Bucurie duhovnicească la Toronto — Canada

După predania din vechime a Bisericii Ortodoxe în prima duminică după Pogorârea Sf. Duh sau Rusaliile se face pomenirea tuturor sfinţilor, adică a tuturor celor care şi-au sfinţit viaţa şi care l-au urmat pe Hristos până la moarte, în credinţă, în nădejde şi în smerenie. Duminica Tuturor Sfinţilor este o zi în care ne amintim de toţi sfinţii ştiuţi şi mai ales neştiuţi care şi-au închinat viaţa slujirii lui Dumnezeu şi semenilor lor.

Şi pentru credincioşii români ortodocşi aflaţi în îndepărtata Canadă — în oraşul Toronto — ziua de 18 iunie a acestui an, a fost o zi de reală bucurie şi de înălţare duhovnicească. Şi aceasta pentru că una din bisericile româneşti din Toronto are hramul Tuturor Sfinţilor. Zidită într-un timp record de 100 de zile şi construită în stil românesc, îmbinat cu cel bizantin prin străduinţa românilor ortodocşi din oraş sub îndrumarea vrednicului paroh Ioan Pop — absolvent al Institutului Teologic din Sibiu, promoţia 1985 — ea adună la sânul ei cald şi primitor în fiecare duminică mulţime mare de credincioşi, însetaţi de a se adăpa de la izvorul harului şi din cuvântul Evangheliei Domnului. Străbătând zeci de kilometri, unii chiar peste 100 de km — credincioşii vin împreună cu membrii familiilor lor pentru a asculta Sfânta Liturghie în graiul strămoşilor şi pentru a se cumineca cu Preacuratele Taine ale Mântuitorului Hristos.

Ziua hramului din acest an, prin grija părintelui paroh Ioan Pop, a Consiliului Parohial şi a Comitetului de adunare a fost pregătită în chip deosebit.

Bucuria a fost sporită şi de prezenţa Î.P.S. Nicolae, Arhiepiscopul român din SUA şi Canada şi a P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului aflat în vizită în Canada.

Vineri seara, P.S. Sa a săvârşit — din încredinţarea Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae — în biserica Tuturor Sfinţilor din Toronto — taina Sf. Maslu de obşte la care au participat un sobor de 7 preoţi şi peste 300 de credincioşi care într-o atmosferă de reculegere şi de rugăciune au urmărit sfânta slujbă. La sfârşitul acesteia P.S. Visarion Răşinăreanu a ţinut un bogat cuvânt de învăţătură legat de lucrarea harului Sf. Duh prin Sf. Taine în Biserică şi de participarea efectivă a credincioşilor la împărtăşirea acestuia în viaţa de zi cu zi. La sfârşitul slujbei maslului a sosit în biserică şi Î.P.S. Nicolae care l-a prezentat credincioşilor pe P.S. Visarion.

Duminică, 18 iunie a.c., la orele 10,00 cei doi ierarhi au sosit la biserică, fiind întâmpinaţi de un sobor de 6 preoţi. După rugăciunile prescrise de rânduiala liturgică, cei doi ierarhi s-au îmbrăcat în sfântul altar şi apoi s-a început dumnezeiasca Liturghie.

Răspunsurile liturgice au fost date de către Corala „Armonia" din Toronto, în chip măiestrit.

(Continuare în pag. a 6-a)

PARTICIPANT

Spiritul Andrei Şaguna

Numai cu Eminescu, Iorga şi Călinescu poate fi asemuit Andrei Şaguna, dacă ne gândim nu doar la numărul uimitor de fapte duse la bun sfârşit într-o viaţă de om de nici 65 de ani, ci şi la miezul lor.

În aceste zile ale lui 2006, la un veac şi jumătate distanţă de vremile lui Şaguna, în aceste zile fierbinţi şi pestriţe, în care coeziunea naţională este tulburată de convulsii şi mofturi periculoase, în asemenea zile fierbinţi şi lunecoase spre prăpastie în care e nevoie mai mult ca niciodată de **minţi româneşti limpezi** *şi de* **caractere vârtoase,** *în asemenea zile, cugetul nostru îl caută pe Andrei Şaguna ca pe un scaun pascalian ce se contrapune abisului, ca pe un principiu coagulant. Pentru spiritul românesc din Transilvania (şi, evident, nu numai), Şaguna este ca pilonul de oţel din interiorul* Coloanei infinite *a lui Brâncuşi. Arhimede cerea doar un punct de sprijin pentru a fi în stare să mişte, cu o pârghie, tot Universul. Pentru universul românităţii ardelene, Şaguna a fost şi punctul şi pârghia. Să ne amintim ce spunea, despre ţelul vieţii sale, în cuvântarea rostită în ziua de aprilie când a fost uns episcop:* „Pe românii ardeleni, din adâncul lor somn să-i deştept şi cu voia către tot ce este **adevărat, frumos şi bun să-i trag".** *Adevărul, Binele şi Frumosul - kalokagathia, suprema împlinire a acestei* trestii, cea mai slabă din natură, dar trestie cugetătoare, *care este OMUL.*

Şaguna înseamnă Acţiunea *ce se opune defetistului, „contemplativului", „mioriticului" oftat balcanic; Şaguna înseamnă tăria de a împlânta (adică „a implementa", cum se spune azi, şi e de fapt acelaşi cuvânt) de a împlânta Spiritul şi Duhul în noroiul reavăn al unei naţii necăjite şi de a le face să rodească cu asupră de măsură; Şaguna înseamnă triumful labirinticei fatalităţi de a simţi româneşte, atât într-ale cerului, cât şi-ntr-ale pământului. În aceste zile, în care unii vor să taie un sân al Almei Mater ca să-l ascundă într-o bicisnică extrateritorialitate, mă aşez cu smerenie de învăţăcel sub semnul lui Şaguna şi vă mulţumesc că-mi daţi posibilitatea de a gândi asupră-i împreună cu domniile-voastre.*

Menit parcă să fie întemeietor, s-a născut într-o primă zi de an, 1 ianuarie, ca fiu al unor negustori aromâni din oraşelul unguresc Miskolcz. Unchiul care l-a crescut, Atanase Grabovschi, făcea parte, după cum frumos spune Iorga, dintre „acei bogaţi macedoneni, jertfitori de bani pentru cartea românească, de la Tisa până în îndepărtatul Pind al obârşiei familiei lor" *(am citat din* **Istoria bisericii româneşti şi a vieţii religioase a românilor,** *vol. al II-lea, Vălenii de Munte, 1909, p. 292). Copilărind între cărţi şi cu cartea în mână, încă de la vârstă fragedă, spun toţi biografii săi, vorbea un grai românesc genuin şi curat. La nici 40 de ani, este episcop (sfinţit la Carlovits, în Duminica Tomii a anului 1848). Timotei Cipariu îl salută, în publicaţia* Organul luminării, *cu acest prilej, ca pe un* „mare bărbat român". *O săptămână mai târziu, era primit în Sibiu „cu facle, ca un erou biruitor". Asta a şi fost, asta şi este. Proaspăt episcop, prezidează, alături de unitul Lemeny, Marea Adunare de la Blaj din mai, acel moment auroral al istoriei fiinţei noastre spirituale. Spiritul Blajului, al lui Şaguna şi al lui Bărnuţiu, înseamnă mână întinsă către mâna întinsă, Spiritul Blajului, impregnat de Şaguna, înseamnă teama de Dumnezeu şi respectul pentru Dumnezeul altuia, spiritul Blajului înseamnă împreunătate în spaţiul românesc.*

A fost un biruitor. A biruit cu gândul, *cum voia cronicarul. A făcut din biserică INIMA care împingea sânge românesc în venele naţiei. A adus rigoarea cărturărească în această inimă, întemeind învăţământul teologic profund, urcându-l la doi ani şi apoi la trei. A organizat migălos Preparandiile şi sistemul şcolar confesional ortodox din satele şi oraşele Transilvaniei, iar pe tinerii teologi i-a trimis la specializări. Ajutat, trebuie s-o spunem, şi de fraţii de peste Carpaţi, Andrei Şaguna a muncit pentru ridicarea bisericii ortodoxe româneşti din Translivania din persecuţii, silnicie şi nevoi, şi pentru strălucirea ei, cât nimeni altul. Om de o corectitudine exemplară, avea, alături de adânca vocaţie religioasă şi de marea pasiune intelectuală, avea, zic, şi un remarcabil simţ practic, avea acel geniu de a trece, în clipa cea repede de la chibzuire la făptuire, lăsând în urma lui o lungă dâră de lumină. Ştia, cu vorbă bună şi suflet cald, să scoată bani din piatră seacă şi să adune astfel fonduri pentru biserici sărace ca şi pentru zidirea unei catedrale la Sibiu, pentru ajutorarea preoteselor văduve ca şi pentru cumpărarea unei reşedinţe vlădiceşti. CULTUL şi CULTURA au fost dubla sa chemare desăvârşit armonioasă. Lăcaşe de cult (biserici) cât şi aşezăminte de cultură (şcoli) au ieşit nenumărate de sub — putem spune — mâna sa întemeietoare. Construia în piatră cum construia şi în spirit. Seminarului teologic din Sibiu i-a adăugit o secţie pedagogică de 2 ani, spre a asigura şcolile cu învăţători, iar Episcopia ortodoxă română de Sibiu a scos-o de sub jurisdicţie străină şi a ridicat-o la rang de Mitropolie. Liceelor din Braşov şi din Brad, ctitor le este Şaguna, prin osârdia sa şi prin obolul său. Cultul şi Cultura se împletesc mereu în neobosita activitate a acestui om, chemat deopotrivă de* **Cuminecare** *cât şi de* **Comunicare:** *din proprii săi bani, a înfiinţat tipografia arhidiecezană în 1850 şi, 3 ani mai târziu, ziarul* Telegraful Român. *În 1861 zămisleşte* Asociaţiunea transilvană, ASTRA *(căreia îi sunt şi eu azi cu modestie, unul dintre vicepreşedinţi — şi nu pot să nu vă citez ce spunea Şaguna la prima şedinţă a Asociaţiunii:* „În sfârşit, din parte-mi mă oblig că voi sprijini scopul Asociaţiei noastre în cât va sta în puterile mele, căci **aci voi fi norocos a auzi sunetele dulci ale limbii mele materne, care la străini nu s-a învrednicit de atenţiune, însă acelea cu atâta mai scumpe sunt inimii mele.").** *A tradus Biblia, aşa cum s-a ocupat şi de terminologia juridică românească. A scris o istorie a bisericii ortodoxe, aşa cum s-a aplecat şi asupra regulilor de folosire a literelor latine. A elaborat manuale de teologie morală ca şi compendii de drept canonic. A fost o minte extraordinară, a fost un desăvârşit slujitor al lui Dumnezeu, a fost un diplomat excelent, a fost un orator răscolitor, a fost un mare caracter şi a fost un mare român, un aromân ctitor de românitate:* „Noi nu avem alta să facem decât să ne gândim la ouăle care rămân naturei lor consecvente, fără privire la cloşca sub care se pun ele spre clocire. Ouăle raţei puse sub găină dau pui de raţă, iar cele de găină puse sub curcă dau pui de găină. Aşa şi noi trebuie să rămânem români, fie cum va fi regimul şi maxima lui".

Pentru toate acestea, *pentru polivalenţa lui structurală: gândit, organizat, scris, tipărit, zidit, om de administraţie şi intelectual adânc, diplomat şi om de atitudine, constructor de clădiri adevărate, din piatră şi cărămidă (care dăinuie şi azi) şi izvoditor de concepte la fel de solide, inspirate, în esenţă, din filonul spiritului naţional. (Observaţi, vă rog, că asemenea oameni trag o ţară înainte mai mult decât zece guverne care ard gazul sinistrei tranziţii dinspre o urgie spre altă urgie. Dea Dumnezeu să zămislească pământul românesc şi alţi bărbaţi ca Andrei Şaguna — şi atunci ţara asta va putea ajunge fără poticneli unde merită să fie).* **Pentru toate acestea,** *şi nu doar pentru că o delegaţie a acestei universităţi am mers, cu nişte ani în urmă, la Preafericitul Patriarh Teoctist rugându-l să chibzuiască asupra trecerii lui Şaguna în alt rang, pentru toate acestea şi multe nespuse, merită să ne închinăm lui Andrei Şaguna.*

Conf. univ. Dr. GEORGE PRUTEANU

Eveniment cultural

Dezvelirea şi sfinţirea statuii Mitropolitului Andrei Şaguna la Universitatea ce-i poartă numele, din Constanţa

În ziua de 15 mai 2006, a avut loc, la Universitatea „Andrei Şaguna" din Constanţa, dezvelirea şi sfinţirea statuii mitropolitului Andrei Şaguna.

Această Universitate a fost fondată în 1992, în cadrul Fundaţiei cu acelaşi nume. Se autodefineşte ca *„o instituţie cu caracter ştiinţific şi umanitar, neguvernamentală şi apolitică"*, urmărind calitatea şi performanţa în pregătirea unor specialişti în domeniile cultural, ştiinţific, social. Are cinci facultăţi: Facultatea de Ştiinţele Comunicării şi Ştiinţe Politice, Facultatea de Psihosociologie, Facultatea de Ştiinţe Economice, Facultatea de Drept şi Ştiinţe Administrative, Facultatea de Navigaţie şi Transport Maritim şi Fluvial.

Universitatea face parte, din 1998, din „Reţeaua Universităţilor Mării Negre", alături de 81 de universităţi din Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Grecia, Moldova, Federaţia Rusă, Ucraina şi România.

De ce patronul Universităţii a fost ales Andrei Şaguna? Pentru că această universitate a fost dorită şi sprijinită ideea înfiinţării ei de către marea comunitate de aromâni din Constanţa.

Cunoscând acest aspect, vom înţelege mai bine semnificaţia evenimentului cultural al dezvelirii statuii lui Andrei Şaguna.

Au fost prezenţi ca invitaţi: Î.P.S. Teodosie, arhiepiscopul Tomisului, P.S. Visarion, episcop-vicar al Mitropoliei Ardealului, rectitorită şi cu înţelepciune păstorită de Andrei Şaguna, Academicienii Constantin Bălăceanu Stolnici şi Tudorel Dima, Alexandru Surdu, primii doi reprezentând Academia Română, iar ultimul ASTRA, asociaţiunea al cărei prim preşedinte a fost Şaguna, pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, reprezentând Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", din Sibiu, prof. Miron Florea, reprezentând Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov, ctitorit de cel al cărui nume îl poartă, prof. univ. dr. Liviu Maior, fost ministru al Învăţământului.

Au fost de faţă reprezentanţi ai autorităţilor locale, profesorii şi studenţii Universităţii.

Statuia a fost amplasată în faţa Universităţii „Andrei Şaguna" (a rectoratului acesteia).

Ceremonialul a debutat cu intonarea imnului „La mormântul Marelui Andrei". De îndată, rectorul Universităţii, prof. univ. dr. Aurel Papari a rostit un cuvânt însufleţitor pe care îl redăm în acest număr al „Telegrafului Român".

A urmat apoi dezvelirea statuii şi sfinţirea acesteia. Î.P.S. Teodosie, arhiepiscopul Tomisului şi P.S. Visarion, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului au rostit cuvântări adecvate momentului.

În aula Universităţii a avut loc apoi un simpozion dedicat omagierii personalităţii ilustrului ierarh transilvănean. Au prezentat comunicări unii dintre invitaţi, între care şi pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, care a evidenţiat rolul mitropolitului Andrei Şaguna în reînfiinţarea Mitropoliei Ardealului, în înfiinţarea de şcoli confesionale, în ridicarea prestigiului Academiei Teologice, care mai târziu îi va purta numele, în apărarea drepturilor românilor transilvăneni şi în tot ce cu autoritatea sa de geniu a înfăptuit în viaţa românilor transilvăneni.

Toţi cei prezenţi la aceste momente au trăit sentimente de adevărată înălţare sufletească, atât de binevenită în împrejurări zbuciumate şi marcate de atâtea confruntări, vrajbă, încercări ale naturii şi ale vieţii, cum sunt împrejurările în care trăim.

Pr. prof. D. ABRUDAN

O mare personalitate a Transilvaniei şi a întreg cuprinsului românesc

„Participăm astăzi la o sărbătoare dedicată celui care a intrat în istoria noastră ca MARELE ANDREI, de fapt o sărbătoare a românismului, deoarece Mitropolitul Andrei Baron de Şaguna, „cea mai desăvârşită personificare a ideii de unitate naţională" — după Ioan Lupaş, a fost închinat conştiinţei naţionale.

Şaguna, spune Mitropolitul Dr. Antonie Plămădeală, „este el însuşi o conştiinţă trezită spontan din fierberea în sufletul său a trecutului, a testamentelor strămoşilor, a sângelui de dac şi de roman, fiind român macedonean".

Şaguna s-a născut la 1 ianuarie 1809 la Mischoltz — Ungaria, în bogata şi influenta comunitate macedoromână, provenită în special prin exodul populaţiei din zona vestitei Moscopole.

Fiul aromânilor Naum şi Anastasia, originari din Grabova — zona albaneză a provinciei geografice Macedonia, a fost botezat cu numele Anastasie, în biserica ortodoxă construită de negustorii aromâni din localitate.

La intrarea în cinul monahal, a primit numele Sfântului Andrei, Apostolul creştinismului la români.

Andrei Şaguna a fost cel căruia-i datorăm Biblia ilustrată, cunoscută sub numele de Biblia lui Şaguna — un adevărat monument de limbă română, fiind considerată „cea dintâi Biblie a poporului românesc întreg";

Cel prin grija căruia s-a deschis tipografia românească de la Sibiu;

Cel care a elaborat Statutul Organic al Bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria („Statutul lui Şaguna").

Mitropolit al bisericii ortodoxe din Transilvania şi Ungaria;

Baron al Curţii Imperiale de la Viena şi senator pe viaţă al Senatului Imperial;

Membru de onoare al Academiei Române;

Preşedinte fondator al Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român (ASTRA) — cea mai veche organizaţie neguvernamentală din România;

Fondatorul ziarului „Telegraful Român" — cel mai vechi ziar românesc cu apariţie neîntreruptă;

Preşedinte al Adunării Naţionale de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj, din 15 mai 1848;

Ctitor a sute de şcoli româneşti de toate gradele şi a unor renumite fundaţii;

A fost vrednic întâistătător, strălucit cărturar, conducător paşoptist, ilustru om politic şi iscusit diplomat, simbol al românismului şi veşnică pildă a dragostei de neam şi ţară.

Marele Andrei a trecut în veşnicie în 28 iunie 1873 la Sibiu, fiind înmormântat în mausoleul din Răşinari.

La semicentenarul morţii lui Şaguna, Regele Ferdinand *al* României spunea: „Dacă nouă astăzi ne este dat a fi înfăptuit unirea acestui stat naţional al tuturor provinciilor româneşti, nu trebuie să uităm că aceasta a fost pregătită de acei mari bărbaţi, stâlpii neamului, de care sfărâmatu-s-au toate vrăjmăşiile, toate piedicile înfăptuirii statului prin cultură şi moralitate. Unul din aceşti stâlpi gigantici a fost Şaguna, această odraslă mecedoneană . . . ".

Şi pentru că memoria marilor personalităţi ale neamului trebuie păstrată, aşa cum spunea Şaguna în slujba de pomenire a eroilor căzuţi în Revoluţia de la 1848, „nu numai prin istoria scrisă, ce se umple de pulbere şi se strică, dar şi prin monumente", Universitatea „Andrei Şaguna", sub conducerea rectorului fondator profesor doctor Aurel Papari, a rectorului de onoare — academician Constantin Bălăceanu Stolnici, cu sprijinul Ministerului Culturii, al Primăriei municipiului Constanţa, al unor mecenaţi precum

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. univ. dr. AUREL PAPARI,
Rectorul Universităţii „Andrei Şaguna"

Prima conferinţă preoţească din anul 2006

În intervalul dintre 18—25 mai a avut loc, în protopopiatele din Arhiepiscopia Sibiului, prima conferinţă preoţească din 2006. Astfel, la Protopopiatul Mediaş, conferinţa a fost programată pentru 18 mai şi a fost prezidată de pr. prof. Dumitru Abrudan, ca delegat al Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului. În aceeaşi zi a fost convocată conferinţa şi la Protopopiatul Rupea, fiind prezidată de către P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar. În 22 mai a fost rândul Protopopiatului Braşov, unde conferinţa a fost prezidată de Î.P.S. mitropolit Laurenţiu. Protopopiatele Sibiu, Avrig şi Sălişte s-au întrunit la o conferinţă comună, în data de 25 mai, conferinţă ce a avut loc în aula „Avram Iancu" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu. Conferinţa a fost prezidată de P.S. episcop-vicar Visarion Răşinăreanu. A participat şi pr. prof. Dumitru Abrudan.

La Protopopiatul Făgăraş, Conferinţa s-a ţinut în ziua de 20 mai şi a fost prezidată de P.S. Visarion Răşinăreanu.

Tema conferinţei, aprobată de Sfântul Sinod în şedinţa din 17—18 ianuarie 2006, a fost formulată astfel: *„Rolul Bisericii în integrarea europeană a României. Exigenţe, probleme şi perspective"*.

S-au înaintat odată cu tema şi planul conferinţei, ca şi bibliografia minimală.

Pentru a facilita tratarea de către preoţi a acestei teme, Secţia culturală a Arhiepiscopiei Sibiului a mijlocit obţinerea, de la Ministerul Integrării Europene, a unor materiale de strictă specialitate, care au fost difuzate la toate protopopiatele din eparhie. S-a asigurat astfel posibilitatea tratării la un nivel superior a temei, lucru remarcat la toate protopopiatele.

În luările de cuvânt, preoţii au evidenţiat nu numai eforturile şi etapele unificării europene ci şi momentele dramatice ale scindării continentului nostru, precum a fost la 1054, când s-a produs marea schismă a creştinismului, apoi în secolul al XVI-lea când a avut loc Reforma şi nu mai puţin îndată după cel de al doilea război mondial când Europa a fost din nou împărţită şi încă pentru aproape o jumătate de secol, în care partea ei răsăriteană a suportat rigorile comunismului ateu.

Vorbitorii au punctat apoi etapele constituirii Comunităţii Europene, s-au referit la structurile acesteia, au prezentat obiectivele ei generale şi au stăruit asupra relaţiilor României cu Uniunea Europeană.

O preocupare aparte a fost acordată rolului Bisericii în procesul de integrare europeană a ţării noastre. S-a subliniat experienţa Bisericii Ortodoxe Române pe planul relaţiilor intercomunitare, prin participarea ei activă la Consiliul Ecumenic al Bisericilor şi la Conferinţa Bisericilor Europene.

Organizarea în 2007, la Sibiu, a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene a fost apreciată ca un semnal cât se poate de clar că Biserica (Bisericile din România) sprijină ideea integrării şi speră că acest deziderat să se împlinească încă la 1 ianuarie 2007.

N-au fost trecute sub tăcere nici costurile şi nici riscurile integrării, dar viziunea asupra acestui proces a fost preponderent optimistă.

Pr. prof. D. ABRUDAN

Rolul Bisericii în integrarea europeană a României. Exigenţe, probleme şi perspective

I. *SCURT ISTORIC AL UNIUNII EUROPENE*

La baza actului de naştere a Comunităţii Europene stă declaraţia din 9 mai 1950 a ministrului francez de externe Robert Schuman, care prezenta astfel un plan pus la punct împreună cu Jean Monnet, pe atunci comisar al planului de modernizare a Franţei de după război.

«Declaraţia Schuman» a devenit realitate la 18 aprilie 1951 prin semnarea, la Paris, de către şase ţări fondatoare (Franţa, R.F. Germania, Italia, Belgia, Olanda şi Luxembourg) a «Tratatului instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oţelului» (CECO) care a intrat în vigoare la 23 iulie 1952.

Primele succese ale CECO precum şi avantajele pe care le-ar fi presupus continuarea operei de unificare europeană au determinat miniştrii de externe ale celor şase ţări fondatoare să opteze pentru continuarea procesului de integrare în domeniul economic. Conferinţa de la Messina, din 1955, a încredinţat unei comisii prezidate de ministrul belgian de externe Paul Henry Spaak sarcina studierii posibilităţi unei integrări progresive în acest domeniu. Raportul prezentat de acesta în 1956 a servit drept bază de negociere a Tratatului Comunităţii Europene a Energiei Atomice (CEEA) şi Tratatului Comunităţii Economice Europene (CEE). Semnate în martie 1956 de către cele şase state membre ale CECO, aceste tratate au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958. În timp, tratatelor iniţiale ale Comunităţii Europene le-au fost aduse modificări prin: Tratatul de la Bruxelles (1965), Actul Unic European (1987), Tratatul de la Maastricht (1992), Tratatul de la Amsterdam (1997), Tratatul de la Nisa (2000).

Prin semnarea, la 7 februarie 1992 la Maastricht, a Tratatului Uniunii Europene, în ansamblul construcţiei europene s-au produs schimbări esenţiale. Astfel Uniunea Europeană are la bază un ansamblu de trei «piloni»: Comunitatea Europeană, Politica Externă şi de securitate comună (PESC) şi cooperarea în domeniul Justiţiei şi afacerilor interne (JAI).

Prin intrarea în vigoare, la 1 noiembrie 1993, a Tratatului de la Maastricht au fost schimbate şi o serie de denumiri. Astfel, în loc de «Comunitatea Europeană» se foloseşte tot mai frecvent termenul de «Uniunea Europeană» (UE), însă nu trebuie uitat faptul că, în mod concret, Comunitatea Europeană continuă să existe ca parte esenţială a Uniunii Europene, fiind de altfel singura complet integrată. În acelaşi context, printr-o decizie a sa din 8 noiembrie 1993, «Consiliul CE» devine «Consiliul UE», iar «Comisia CE» a devenit «Comisia UE».

Comunitatea Europeană a reprezentat permanent un pol de atracţie pentru celelalte state europene. În cei peste 50 de ani de existenţă ai UE au existat cinci valuri de aderare: 1973 — Danemarca, Irlanda şi Marea Britanie; 1981 — Grecia; 1986 — Spania şi Portugalia; 1995 — Austria, Finlanda şi Suedia; 2004 — Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia, Letonia, Lituania, Estonia, Malta şi Cipru.

Uniunea Europeană numără astăzi 25 de membri, însă sunt în curs de desfăşurare negocieri de aderare cu alte trei ţări din Europa (România, Bulgaria şi Croaţia).

SIMBOLURILE UNIUNII EUROPENE

Drapelul european este albastru cu 12 stele. A fost adoptat iniţial de către Consiliul Europei, în 1955, şi a devenit drapelul oficial al Comunităţii Europene în mai 1986. Numărul stelelor nu are legătură cu numărul statelor membre; ele formează un cerc şi sunt dispuse precum orele pe cadranul unui ceas, simbolizând plenitudinea şi perfecţiunea.

Imnul european, adoptat în iunie 1985 de către Consiliul European de la Milano, este «Oda bucuriei», preludiul celei de-a patra părţi a Simfoniei a IX-a de Beethoven.

Moneda unică europeană — Euro — a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1999 şi a început să fie distribuită, în bancnote şi monede, în toate statele membre UE, începând cu 1 ianuarie 2002. Sigla monedei este litera inspirată din litera grecească epsilon şi de prima literă a cuvântului Europa, iar cele două linii paralele simbolizează stabilitatea.

II. *STRUCTURILE UNIUNII EUROPENE*

Funcţionarea UE se sprijină pe următoarele instituţii:

Parlamentul European reprezintă forumul democratic al UE, constituit din reprezentanţii popoarelor Uniunii, aleşi prin sufragiu universal de către cetăţenii statelor membre. Are funcţia de a participa la procesul legislativ şi de a controla activitatea Uniunii. În formula actuală a Uniunii Europene cu 15 membri, Parlamentul European numără 626 eurodeputaţi, desemnaţi prin sufragiu universal şi direct în statele din care provin. În urma tratatului de la Nisa (decembrie 2000) numărul membrilor a fost mărit la 732 (pentru a permite intrarea eurodeputaţilor din ţările candidate care vor deveni membre). Parlamentul European are, totodată, ultimul cuvânt în ceea ce priveşte cheltuielile comunitare neobligatorii (fondul social european — FSE, fondul de dezvoltare regională — FEDER, fondurile alocate cercetării, domeniului energetic, politicii industriale etc. — în total aproape o treime din bugetul Uniunii). Membrii sunt aleşi prin vot direct, universal, din 5 în 5 ani, şi se reunesc în sesiuni plenare o săptămână pe lună, la Strasbourg. În domeniul legislativ, puterea sa iniţială era relativ restrânsă, constând în principal în emiterea unor avize consultative. Tratatele originare menţionau însă şi sectoare în care era necesar avizul conform al instituţiei parlamentare. În acelaşi timp numeşte pe durata legislaturii sale un Mediator (Ombuds-echivalent cu Avocatul Poporului în România), însărcinat să primească plângerile cetăţenilor UE în cazurile de proastă administrare din partea instituţiilor comunitare.

Consiliul European reprezintă reuniunea şefilor de stat sau guvern din statele membre. Reuniunile au loc de două ori pe an, în general câte două zile în lunile iunie şi decembrie. Se iau decizii în sfera iniţiativelor politice majore, cum ar fi adoptarea de orientări politice comune, contribuie la rezolvarea problemelor majore blocate la nivel ministerial, joacă rol esenţial în soluţionarea unor probleme curente din viaţa internaţională prin Politica Externă şi de Securitate Comună (PESC). Din punct de vedere juridic nu reprezintă o instituţie a Uniunii, aceasta însă nu diminuează rolul său esenţial în toate domeniile, pornind de la definirea şi coordonarea orientărilor politice, arbitraj, până la deblocarea dosarelor dificile.

Consiliul Uniunii Europene este compus din reprezentanţi ai guvernelor statelor membre. La reuniunile sale participă, de regulă, miniştrii responsabili cu sectorul aflat în discuţie. Tratatul stabileşte că acesta este reprezentantul intereselor statelor membre. Preşedinţia Consiliului CE este deţinută prin rotaţie, câte şase luni, de fiecare stat membru. Are rolul de a coordona politicile economice generale ale Uniunii, de a încheia în numele acesteia, acorduri internaţionale, de a aproba, împreună cu Parlamentul, bugetul comunitar. În practica ultimilor ani, la Consiliile Europene sunt invitaţi speciali şi şefii de state sau de guverne din ţările candidate la aderare.

Comisia Europeană este organul executiv al UE, compus dintr-un colegiu de 20 de membri (comisari), inclusiv preşedintele, numiţi de guvernele naţionale. Reprezintă exclusiv interesele comunitare, asigurând respectarea tratatelor şi având drept de iniţiativă prin directive, reglementări, decizii, recomandări. Este responsabilă de punerea în aplicare a politicilor comunitare. Adresează Consiliului recomandări de politică economică, supraveghează situaţia bugetară şi datoriile publice ale statelor membre, poate sesiza Consiliul referitor la aspecte legate de Politica externă şi de Securitate Comună.

III. *OBIECTIVELE GENERALE ALE UNIUNII*

Misiunea Uniunii Europene este de a organiza relaţiile dintre statele membre, accentuând solidaritatea dintre popoare. Principalele obiective ale UE sunt: *promovarea progresului economic şi social* (piaţa unică a fost instituită în 1993, iar moneda unică a fost lansată în 1999); *afirmarea identităţii UE pe scena internaţională* (prin ajutor umanitar pentru ţările nemembre o politică externă şi de securitate comună, implicarea în rezolvarea crizelor internaţionale, poziţii comune în cadrul organizaţiilor internaţionale); *instituirea cetăţeniei europene* (care nu înlocuieşte cetăţenia naţională, ci o completează, conferind un număr de drepturi civile şi politice cetăţenilor europeni); *dezvoltarea unei zone de libertate, securitate şi justiţie* (legată de funcţionarea pieţei interne şi, în particular, de libera circulaţie a persoanelor); *consolidarea Uniunii* în baza dreptului comunitar (corpul legislaţiei adoptate de către instituţiile europene, împreună cu tratatele fondatoare). Constituţia Europeană debutează prin reproducerea ca motto, a cuvintelor lui Thucydides (II, 37): «Constituţia noastră se numeşte democraţie deoarece puterea nu este în mâinile unui grup minoritar, ci în mâinile celor mulţi». Iată cum este articulat preambulul Constituţiei:

«Inspirându-ne din moştenirea culturală, religioasă şi umanistă a Europei, care a introdus în viaţa societăţii viziunea proprie asupra rolului central al persoanei umane şi drepturilor sale inviolabile şi inalienabile, ca şi a respectului pentru lege.

Cu credinţa că Europa reunită intenţionează să continue această cale a civilizaţiei, progresului şi prosperităţii pentru binele tuturor locuitorilor săi, inclusiv al celor slabi şi săraci; că doreşte să rămână un continent deschis pentru cultură, cunoaştere şi progres social; şi că doreşte să aprofundeze natura democratică şi transparentă a vieţii sale publice şi să lupte pentru pace, dreptate şi solidaritate în lume.

Convinşi că popoarele Europei, deşi rămân mândre de identitatea şi istoria lor naţională, sunt hotărâte să depăşească vechile diviziuni, şi unite tot mai strâns, să clădească un destin comun.

Convinşi că, «unită în diversitate», Europa le oferă cea mai bună şansă de a urma, în respectul dreptului fiecărui individ şi conştienţi de responsabilitatea lor pentru generaţiile viitoare şi pentru Pământ, marea aventură care o face un spaţiu privilegiat al speranţei umane...».

Pornind de la obiectivele culturale şi religioase s-a pus problema *dimensiunii creştine* a Europei. Unele voci dintr-o parte sau alta a continentului ar fi dorit să fie consemnată mai clar această valenţă în textul Constituţiei, respectiv, în primul rând în preambulul acesteia. S-a observat, justificat, că originea comună creştină a civilizaţiei europene ar fi normal să se regăsească în actul fundamental al unităţii reprezentat prin Constituţie, aceasta cu atât mai mult cu cât unitatea spirituală pe baze creştine constituie un liant fundamental şi durabil al lumii europene, alăturându-se, în chip şi cu rol specific, celorlalte elemente şi interese comune, precum cele economice, politice sau de securitate. De altfel acest punct de vedere, exprimat de Pr. Prof. Florin Şerbănescu în cadrul unui simpozion internaţional de la Bucureşti din iulie 2003, a fost împărtăşit şi de importante cercuri occidentale de opinie, în frunte cu Vatcanul. Iată explicaţia, venită ca răspuns din partea dl. Etienne de Poncins, membru al Secretariatului Convenţiei Europene de la Bruxelles, participant la procesul de elaborare al Constituţiei Europene:

«Formula aleasă, prezentă în text, „moştenire religioasă", care a dat naştere unor valori încă împărtăşite în sânul Europei, merge deja mai departe decât ar vrea unii membri, respectiv francezii. Mi se pare însă că s-a atins un echilibru. Poate că formularea nu este foarte clară, dar mi se pare satisfăcătoare şi ea împacă dorinţele diferite ale statelor UE».

Remarcabilă este însă preocuparea Uniunii Europene de a realiza, între alte programe aflate în propria finanţare, pe acela intitulat «Un suflet pentru Europa». Preocuparea porneşte chiar de la Secretariatul General al Uniunii, de unde se afirmă că: «Europa occidentală nu poate supravieţui fără izvoare cu adevărat spirituale». Ideea aceasta aduce, poate, pentru secolul XXI celebra formulare a lui Andre Malraux care profeţea că acest nou răstimp istoric «va fi religios sau nu va fi deloc», dar în acelaşi timp dă expresie unei preocupări sau chiar îngrijorări la nivel european, sintetizată de Jacques Delors astfel: «Nu se va reuşi unificarea Europei numai cu abilitate juridică sau cu pricepere economică... Dacă în următorii zece ani nu vom reuşi să dăm un suflet, o spiritualitate, o semnificaţie Europei, am pierdut partida».

IV. *EVOLUŢIA RELAŢIILOR ROMÂNIA — UE*

Negocierile de aderare cu România începute în 2003 s-au încheiat cu succes în decembrie 2004. Tratatul de aderare a fost semnat în aprilie 2005, România şi alte State Membre ratificându-l deja. Tratatul prevede ca aderarea să aibă loc la 1 ianuarie 2007, în cazul în care Consiliul nu decide, la recomandarea Comisiei să o amâne până în 2008.

Ca urmare a încheierii negocierilor, Uniunea Europeană a decis să continue monitorizarea atentă a pregătirilor şi progreselor înregistrate de România şi, în acest scop, Comisia Europeană va continua să prezinte rapoarte anuale cu privire la progresele înregistrate de România în procesul de aderare, împreună cu recomandări, dacă se consideră necesar.

Comisia a prezentat un prim raport în octombrie 2005. Acest raport a arătat că România înregistrase deja progrese în pregătirea pentru aderare. De asemenea, au fost identificate un număr de domenii unde nu mai era necesar să fie depuse eforturi pentru încheierea pregătirilor. Comisia a decis să accelereze activităţile de monitorizare şi să prezinte un raport în primăvara anului 2006.

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. IOAN-CIPRIAN CÂNDEA

Rolul Bisericii în integrarea europeană a României

(Urmare din pag. a 3-a)

Acest raport trece în revistă pregătirile României pentru a deveni stat membru, fiind axat pe domeniile unde nu mai sunt necesare progrese, în baza celor trei criterii de aderare de la Copenhaga. Prin urmare, raportul conține trei părți principale:

- Prima parte tratează probleme politice identificate ca necesitând îmbunătățiri.
- A doua parte tratează probleme economice identificate ca necesitând îmbunătățiri.
- A treia parte tratează stadiul implementării de către România a obligațiilor și cerințelor ce i-au revenit în urma negocierilor de aderare.

Raportul reflectă situația existentă la sfârșitul lunii aprilie 2006.

V. *PLURALISMUL RELAȚIEI STAT-BISERICĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ*

Modelul post-bizantin, un posibil model ortodox

Când se vorbește despre Bizanț, împăratul și patriarhul de Constantinopol, Imperiul și Biserica sunt cele două verigi esențiale ale unui lanț istoric ce merge în timp. Din păcate, astăzi cele două puteri sunt reduse la un singur termen negativ: cezaropapism, chiar de către cei ce sunt născuți în spațiul bizantin. De fapt se uită tocmai specificitatea patristică, aceea de a recunoaște bazele biblice ale teologiei politice a Bizanțului. Astfel, cuvântul Mântuitorului din Predica de pe Munte, potrivit căruia „nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona" (Mt. 6, 24), se completează cu precizarea „Dați-I dar cezarului cele ce sunt ale cezarului, și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu!" (Mt. 22,21), trimițând nu la ura față de bani sau față de puterea politică, ci la echilibrul caracteristic creștinului, folosind banii fără să fie robul acestora, ascultător față de puterea omenească, dar în mod absolut ascultător față de Dumnezeu.

Biserica Ortodoxă a rămas până azi o Biserică a poporului. De aici vine și imposibilitatea principială a separării radicale dintre viața Statului și cea a Bisericii. Aceasta nu a însemnat însă pentru teologia și istoria bizantină lipsa simțului critic. Isidor de Pelousion scrie că slujirea preoțească trebuie să educe și să pedepsească erorile slujirii politice, preotul fiind judecătorul imediat al monarhului. Viziunea teologică fundamentală se bazează pe unicitatea Creatorului lumii în care Biserica și Imperiul sunt chemate să-și îndeplinească menirea. Nici Statul și nici Biserica nu sunt „libere" de supravegherea stăpânului ceresc, motiv pentru care colaborarea lor este oarecum imaginea, reflexul unității treimice. Elementul principal al simfoniei bizantine rămâne dorința de a diminua ruptura dintre dorința umană și cea divină. Cu toate acestea modelul bizantin nu este unul absolut, nu este nici o soluție aplicabilă prin simpla traducere în mediul de azi. Este poate, mai curând un reper și un punct de plecare pentru găsirea unei soluții actuale. Într-o casă europeană atât de diversă, țările cu majoritate ortodoxă pot aduce o bogăție de nuanțe provenite dintr-o perspectivă bizantină. Construcția, însă nu poate fi începută decât de acolo de unde a fost brutal întreruptă. Există acum șansa istorică de a regăsi echilibrul între propria tradiție și deschiderile către lumea din jur. Din această ecuație trebuie însă să lipsească excesele tradiționaliste, provenite tocmai dintr-o necunoaștere a Tradiției pe care o invocăm și excesele mimetice, de preluare a orice vine din Vest.

În cele 25 de țări ale Comunității Europene există trei modele de reglementare a limitelor și a zonelor de intersecție dintre puterea spirituală și cea profană. Prezentarea lor oferă șansa nuanțării imaginii contextului în care modelul ortodox, în general și cel românesc, în particular și-ar avea locul.

Primul model: separația radicală sau, emblematic, mai este numit „modelul francez". A apărut ca reacție la viziunea catolică a summei dintre puterea seculară și cea profană în aceeași persoană: papa de la Roma. Timp de secole avea să se consume între papă și rege o luptă extrem de păguboasă pentru mărturia și unitatea lumii creștine. Confruntarea dintre *sacerdotium* și *regnum* avea să producă o teologie a politicii și o politică a teologiei: regele/împăratul era investit cu atribute sacrale, s-a vorbit de captivitatea babilonică a Bisericii în mâinile conducătorilor lumești. Viziunea din 1075 a papei Grigorie VII, potrivit căreia papalitatea era nu numai centrul spiritual al creștinătății, dar și centrul politic va intra în conflict cu ideea de stat emancipat. În *Franța*, modelul separației radicale moștenește direct doctrina Revoluției franceze exprimată în dorința de descreștinare a spațiului public. Aceasta înseamnă concret absența sprijinului financiar din partea Statului, rangul social nesigur al personalului de cult, obligat la activități colaterale pentru a supraviețui, regimul privat al studiului teologic, admiterea limitată a religiei în școlile publice. Este un model care mai este numit „iconoclasm social", statul interzicând vieții spirituale să prindă formă socială. În ținuturile Rinului și ale Mozelei, cultul ortodox, cultul musulman și cultul diferitelor biserici protestante și neoprotestante sunt încă nerecunoscute. Totuși starea actuală este caracterizată în Franța de o „laicitate calmă", consecventă ideilor Revoluției, dar ținând cont mai mult de dialogul cu Biserica. În *Olanda* separarea radicală dintre Biserică și Stat a ajuns până la pierderea masivă a influenței catolice și protestante în societate. În 1990, jumătate din populație se declara fără apartenență confesională. Bisericile de stat din țările nordice au inițiat o serie de modificări în modul lor de organizare care să corespundă mai fidel situației reale și influenței concrete a dimensiunii creștine în societate. Cazul *Irlandei* este atipic. Statul recunoaște, prin textul Constituției, că Biserica Romano-Catolică este căminul spiritual al majorității populației (90%) și același stat nu sprijină financiar Biserica. Dar aceasta nu împiedică, prin legea sponsorizării culturale, sprijinirea indirectă a activității Bisericii.

Al doilea model: identificarea totală, marchează o treime din țările comunitare. În țări precum Anglia, Suedia, Danemarca, Norvegia și Finlanda, Statul este una cu Biserica. Parlamentul reprezintă instanța supremă în materie religioasă, iar Guvernul susține financiar într-o manieră decisivă activitatea Bisericilor declarate de Stat. În *Anglia,* Regina nu este numai șefa statului, ci și a Bisericii, a Comunității anglicane din întreaga lume. Episcopii anglicani sunt numiți de Regină la recomandarea primului ministru și sunt membri de drept în Camera superioară a Parlamentului. În *Suedia* trei elemente caracterizează Biserica luterană ca Biserică de Stat: întreaga legislație privitoare la viața bisericească este concepută și aprobată de Parlament, Guvernul ia hotărâri în treburile curente ale Bisericii, iar parohiile au statutul de comunități impozabile. Există un Sinod având caracter consultativ pe lângă Parlament, iar candidații pentru Sinod sunt desemnați de partidele politice. Spre deosebire de Suedia, Biserica din *Danemarca* nu are organe reprezentative. Nu există materii rezervate *in sacris,* care să nu intre în competența Parlamentului. Conducerea Bisericii este asigurată de Regină prin Guvern, iar la nivel local există zece episcopi numiți de Stat. Nu există, la nivel episcopal, un *primus episcopus* cu caracter reprezentativ, între Stat și Biserică funcționând o identificare prin aceeași persoană a Suveranului, cap al Statului și al Bisericii în egală măsură. În *Norvegia* organizarea Bisericii luterane este ancorată în Constituția din 1814, cea mai veche în Europa (din cele aflate în vigoare). Regele coordonează toate activitățile Bisericii și controlează activitatea pastorilor și a profesorilor de Teologie. Legislația bisericească este emisă de către Parlament, în vreme ce Guvernul decide în materie liturgică. Sistemul din *Finlanda* este asemănător, în linii mari cu cel al celorlalte țări nordice, cu diferența că în această țară există două Biserici de Stat: luterană și ortodoxă. Unii teoreticieni cuprind la capitolul modelului Stat-Biserică și *Grecia.* Biserica Ortodoxă a Greciei este Biserică Națională, fără să fie una de Stat, astfel treburile bisericești sunt reglate autonom față de Stat, iar episcopii sunt aleși de către Sfântul Sinod și doar recunoscuți, în sensul unei luări oficiale la cunoștință prin Decret de Stat.

Al treilea model: cooperarea distinctă sau „modelul german", după unii specialiști în drept se mai numește *separație neterminată, șchioapă.* Postulează în egală măsură separarea, dar și cooperarea, îmbinarea intimă a celor două principii se bazează pe constatarea că divizarea aceluiași individ în cetățean și credincios este impracticabilă, chiar periculoasă. În *Austria* dreptul constituțional distinge între Biserici și comunități religioase. În *Spania,* Biserica Romano-Catolică este Biserică dominantă, recunoscută ca personalitate juridică de drept internațional. Și în țări precum *Italia, Belgia, Luxemburg, Portugalia,* între Biserică și Stat funcționează un sistem de legături și obligații reciproce menit să asigure pe de o parte locul Bisericii în societate, dar și sprijinul Bisericii față de politica socială a Statului. *În Germania,* modelul este cel mai înalt. Fiecare dintre confesiunile recunoscute are dreptul ca prin intermediul Statului să încaseze impozitul bisericesc de la credincioșii săi. Acest impozit și sistemul de asigurări de Stat sau privat dau Bisericilor posibilitatea de a întreține o rețea impresionantă de cca. șapte mii de spitale și așezăminte cu caracter social, Biserica catolică și protestantă fiind în Germania instituțiile cu cel mai mare număr de angajați. Finanțarea sistemului filantropic-social este mixtă. Cu toate acestea, finanțarea din partea Statului poate ajunge la aproape 90% din costurile curente iar în ce privește renovarea și întreținerea unor monumente bisericești se ajunge până la plata de 100%. Aceasta nu înseamnă însă mai puțină autonomie a vieții bisericești interne. Biserica se conduce total autonom față de Stat și ia atitudine proprie în problemele majore ale societății. Un posibil punct asupra căruia ar merita să mediteze și dreptul nostru canonic este trecerea, în cadrul modelului german, de la dreptul bisericesc, înțeles ca fiind valabil doar între pereții locașului de cult, la un drept bisericesc în dialog distinct și echitabil cu dreptul profan. Modelul german este pilduitor nu numai pentru capacitatea de colaborare transparentă a Bisericii cu Statul, dar mai ales și pentru responsabilitatea consecventă a Statului față de Biserică. De exemplu nici după primul, dar nici după cel de-al doilea război mondial, Statul nu a înțeles să se ascundă după lipsa banilor sau să invoce principiul separării puterilor, astfel nici Biserica nu este trimisă perfid în imanență, dar nici Statul nu ține locul rolului specific numai Bisericii.

VI. *ROLUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ. STRATEGIA ȘI PRIORITĂȚILE BISERICII ORTODOXE ROMÂNE DUPĂ ACCEPTAREA ROMÂNIEI ÎN UE*

Noțiunea de Europa nu este o creație a epocii moderne, ci este menționată în Actele Sinoadelor Ecumenice (sec. IV—VIII). Prin acest termen era definit în mod expres teritoriul Traciei, unde au trăit și strămoșii. Denis de Rougemon în 1957 și Constantin Noica în 1986 împărtășeau opinia că Europa s-a născut în anul 325 la Niceea, o dată cu primul Sinod Ecumenic al Bisericii creștine care a formulat dogma despre Dumnezeu ca Treime sau comuniune de Iubire în unitatea celor Trei Persoane divine.

Structura organizatorică a Bisericii ortodoxe și-a dovedit valabilitatea și funcționalitatea de două milenii, indiferent de orânduirile sociale, fără să cunoască rupturi fundamentale, fiindcă a rămas credincioasă adevărului revelat de Fiul lui Dumnezeu. Caracterul sinodal, conciliar sau sobornicesc, are în vedere afirmarea fiecărei Biserici naționale în parte, dar și legătura comuniunii reciproce dintre Bisericile naționale în virtutea unității lor de credință.

Uniunea țărilor europene nu trebuie să ducă la anihilarea identității etnice și a specificului cultural, ci la o unitate în diversitate a valorilor etnico-culturale proprii fiecărei națiuni, la o comuniune de neamuri și popoare. Universalul nu spulberă localul, nu este nici deasupra lui în mod centralist, nici sub el în mod federalist, ci universalul este dat prin local pentru a contribui prin specificul lui etnic la îmbogățirea reciprocă a tuturor. Mântuitorul a trimis pe Sfinții Apostoli să ducă Vestea cea bună la neamuri, atât pentru a evita uniformitatea sterilă, cât și pentru a stimula geniul creator al fiecărui neam. Pluralismul este realitatea în care se găsesc toate religiile azi. În Declarația Conferinței internaționale «Bisericile Ortodoxe într-o lume pluralistă», conferință desfășurată în octombrie 2002 la Massachusetts se subliniază că pluralismul «nu e doar un alt cuvânt pentru diversitate... sau o simplă tolerare a celuilalt, ci un angajament al diferențelor și particularităților, nu o abdicare a lor. În acest context integrarea României presupune păstrarea identității spirituale și culturale a poporului român.

După întrunirea națională, din 1995, de la Snagov unde, la nivelul partidelor politice și al unor instituții, s-a semnat o primă Declarație de aderare a României la structurile europene, în luna mai a anului 2000 șefii de cult din țara noastră, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh, au semnat, în deplin acord, Declarația Cultelor pentru integrarea României în Uniunea Europeană. Textul declarației subliniază faptul că „având o viață religioasă bogată, România este pregătită să contribuie la îmbogățirea patrimoniului spiritual și cultural european, reafirmând respectul pentru viață, demnitatea persoanei umane, dreptul la proprietate, valoarea familiei și a solidarității umane, acordând o atenție deosebită garantării libertății de gândire, conștiință, credință și religie".

În ședința din 4 martie 2003, Sfântul Sinod a hotărât să-i trimită Președintelui Camerei Deputaților următoarea propunere de amendament la Constituția României: „Statul român promovează și garantează valorile comune europene, inspirate îndeosebi din moștenirea spirituală creștină", de asemenea, în completarea amendamentului formulat de către Dl. Elmar Brok, membru al Parlamentului European, Sfântul Sinod propune inserția sintagmei „preponderent creștină" în textul Constituției Europei unite: „Statele membre și cetățenii Uniunii Europene... (sunt) conștienți de istoria lor și de valorile universale indivizibile ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității, precum și ale moștenirii sale religioase, *„preponderent creștină".* Deschiderea pe care Biserica Ortodoxă Română o arată față de integrarea României în UE este vitală pentru secolul în care am intrat, deoarece avem șansa istorică, odată ieșiți din patologia ideologiilor totalitare de a aduce ceva Europei. Pr. Stăniloae afirma: „Sigur că putem câștiga foarte mult de la Europa. Pe planul organizării societății, pe planul disciplinei muncii. Pe planul spiritual trebuie însă să avem conștiința că putem și noi da mult Europei. Ce anume? Răsăritul a dat odinioară Creștinismul. Să i-l ducem astăzi, iarăși, așa cum a fost: serios, ca o legătură reală între Dumnezeu și om". Nu este întâmplător faptul că poporul român are vocația atât pentru menținerea toleranței cât și a reconcilierii în însăși ființa sa națională. Ca mărturie stau cele cincisprezece culte recunoscute pe picior de egalitate, cele trei sute de „mișcări religioase", înregistrate ca asociații și fundații religioase și nu în ultimul rând vizita Papei Ioan Paul al II-lea în țara noastră în mai 1999. Cuvintele acestuia despre România sunt grăitoare:

„Pământul vostru românesc, între „latinitas" și Bizanț, poate deveni punct de întâlnire și comuniune. Țara voastră are ca și înscrisă în rădăcinile ei o singură vocație ecumenică. Prin poziția geografică și prin lunga ei istorie, prin cultură și tradiție, România este o casă unde Răsăritul și Apusul se regăsesc în dialog natural. Român e, Țară punte între Orient și Occident, punct de răscruce între Europa Centrală și cea Orientală, Dumnezeu să te binecuvinteze mereu!"

Biserica românească este una binecuvântată și prin cele două componente esențiale ale ei: originea răsăriteană, iar pe de altă parte exprimarea prin intermediul unei limbi de origine latină, care i-a dat posibilitatea păstrării echilibrului între mistică și rațiune, dar și a legăturii între Apus și Răsărit. Toate acestea sunt elemente care ne îndreptățesc să spunem că România dispune de o vocație europeană. Termenul de Comunitate, folosit pentru organismul european este tradus de Biserica noastră prin sprijinirea eforturilor Statului Român atât prin menținerea unor relații bune cu celelalte culte, dar și prin adoptarea unei poziții favorabile integrării, în condițiile în care Biserica exercită o influență considerabilă în rândul populației. Așa cum o demonstrează toate sondajele de opinie realizate în ultimii ani, Biserica este instituția care se bucură de cea mai mare încredere din partea populației (87,7% au încredere în instituția Bisericii din care 53,5% au foarte multă încredere în această instituție). În aceeași ordine de idei, în sistemul axiologic al cetățenilor, religia ocupa locul 3 după familie și muncă. Din acest punct de vedere cultele pot deveni agentul integrator cel mai important, având la dispoziție pârghiile și influența necesară pentru a produce schimbul mentalitar așteptat.

Un alt punct strategic asupra căruia Biserica trebuie să insiste odată cu integrarea este asistența socială. Diaconia la români trebuie să se trezească din amnezie. Există posibilitatea valorificării fondurilor europene atât pentru proiectele religioase și culturale, cât și pentru asistența socială. E necesară însă precizarea cadrelor legislative în care iubirea creștină poate să se instituționalizeze, mai ales acum când există autentice modele europene.

Majoritatea statelor europene încurajează asumarea de către spațiul religios a unor funcții sociale imposibil de onorat doar de către puterea laică. Poate tocmai la acest capitol suntem restanți, cea mai puternică dovadă este lipsa până acum a unei Legi a Cultelor. Miza unei Europe sociale, prin și cu ajutorul componentei religioase, este enormă. Este și momentul în care trebuie să conștientizăm, mai mult ca oricând, că creștinismul nu este ideologia iubirii, ci practica iubirii, concretă și imediată.

Fundaţia Gojdu are un nou comitet de conducere

Duminică, 21 mai a.c. a avut loc la Bucureşti o şedinţă a Fundaţiei Gojdu, în cadrul căreia s-a ales noul comitet de conducere şi s-a făcut o dare de seamă asupra activităţii Fundaţiei de la reînfiinţarea ei (1996).

I. Potrivit testamentului lui Emanuil Gojdu, preşedintele Fundaţiei este Mitropolitul Ardealului, comitetul compunându-se astfel din:

Preşedinte:

Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului.

Vicepreşedinţi:

Î.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului şi Mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului;

Î.P.S. Dr. Nicolae Corneanu, Arhiepiscopul Timişoarei şi Mitropolitul Banatului.

Secretar General:

P.S. Sofronie, Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Secretari:

Pr. Conf. Dr. Aurel Pavel;
Diac. Conf. Dr. Pavel Cherescu.

Membrii:

Î.P.S. Dr. Andrei Andreicuţ, Arhiepiscopul Alba Iuliei;

P.S. Dr. Timotei Seviciu, Episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului;

P.S. Dr. Ioan Mihălţan, Episcopul Oradiei, Bihorului şi Sălajului;

P.S. Justinian Chira, Episcopul Maramureşului şi Sătmarului;

P.S. Ioan, Episcopul Covasnei şi Harghitei;

P.S. Dr. Daniil Stoenescu, Episcop-Locţiitor (Administrator) al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului;

P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului;

P.S. Dr. Petroniu Sălăjanul, Episcop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Bihorului şi Sălajului;

P.S. Dr. Irineu Bistriţeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului;

P.S. Vasile Someşanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului;

P.S. Iustin Sigheteanul, Episcop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului.

În privinţa numărului membrilor laici care vor face parte din acest nou comitet de conducere al Fundaţiei Gojdu, urmează ca fiecare eparhie să facă propuneri şi să se stabilească ulterior.

II. DAREA DE SEAMĂ

Fundaţia Gojdu a avut un rol imens în întreg procesul de renaştere naţională a românilor din Banat şi Transilvania, fiind creată de avocatul Emanuil Gojdu, născut la Oradea la 9 februarie 1802. Gojdu provenea dintr-o familie de aromâni din Moscopole (Albania), care s-a stabilit în fostul Imperiu Habsburgic în secolul al XVIII-lea.

După cum este cunoscut, în anul 1869, Emanuil Gojdu şi-a întocmit actul testamentar prin care stabilea că averea sa va fi administrată de o Reprezentanţă a Bisericii Ortodoxe în cadrul unei fundaţii care-i va purta numele şi din veniturile căreia se vor acorda burse tinerilor români ortodocşi.

Fundaţia este proprietatea indivizibilă a românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania şi conform caracterului religios este pusă sub conducerea unei Reprezentanţe al cărei preşedinte este Mitropolitul Ardealului.

Pe parcursul anilor Reprezentanţa Fundaţiei a reuşit să majoreze averea lăsată prin testament de Emanuil Gojdu. Dacă la început, în anul 1879 averea Fundaţiei era de 178 065 florini, în 1900 aceasta era de 1 898 973 florini. La Budapesta, între străzile Kiraly şi Dob s-au construit 7 corpuri de clădiri. La parter erau amplasate ateliere, iar la etaj locuinţe pentru închiriat. Din veniturile de pe case fundaţia a reuşit să acumuleze importante fonduri. Pe lângă aceste imobile Fundaţia deţinea acţiuni la băncile Pesti Hayai Elso Takareckpenztar şi Hazai Bank. În 1917 averea totală a Fundaţiei se ridica la suma de 8 390 704 coroane.

Începând cu anul 1870, până la sfârşitul Primului Război Mondial, sute de tineri români din Transilvania, Banat şi Ungaria au beneficiat de burse din partea Fundaţiei Gojdu pentru studii gimnaziale, universitare şi la şcolile de ofiţeri:

— 3 327 burse pentru studenţi şi doctoranzi;

— 928 ajutoare pentru studenţi şi doctoranzi;

— 1 128 burse pentru elevi

Printre beneficiarii Fundaţiei Gojdu s-au numărat: Victor Babeş, Valeriu Branişte, Octavian Goga, istoricii Silviu Dragomir, Ioan Lupaş, Constantin Daicoviciu, oamenii politici Aurel Lazăr şi Petru Groza, marele inventator Traian Vuia, medicul Virgil Nemoianu, etc.

Fundaţia Gojdu şi-a reluat activitatea în anul 1996, avându-i ca preşedinţi pe Prof. Dr. Ioan Aurel Pop (1996—1999), Conf. Dr. Pavel Cherescu (1999—2001), Pr. Conf. Dr. Aurel Pavel (2001—2006), iar din 21 mai a.c., pe Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului.

1. *Activităţi culturale*

a) În memoria lui Emanuil Gojdu s-au organizat mai multe simpozoane:

— 9—10 februarie 2002, Budapesta, «*Emanuil Gojdu — 200 de ani de la naşterea unui clarvăzător*»;

— 30 oct. 2002 — Academia Română, «*Emanuil Gojdu — punte de legătură între România şi Ungaria*»;

— 8 febr. 2003 — Mănăstirea Sâmbăta de Sus;

— 24 mai 2002, Târgu Mureş, «*Cultură, Biserică, Societate*»;

— 30 mai 2003, Târgu Mureş, «*Istorie şi istoriografie în spaţiul românesc*»;

— 21—23 august 2003, Târgu Mureş, «*Culturile Europei Central — Răsăritene după 1989*»;

b) Cărţi tipărite:

— Pavel Cherescu, «*Un umanist român: Marele mecena Emanuil Gojdu*», Ed. Intact, Bucureşti, 2002;

— broşura «*Gojdu Foundation*, short history», Bucureşti, 2002;

— Radu Păiuşan, Ionel Cionchin, *O istorie a românilor din Ungaria*, Ed. Universităţii de Vest, Timişoara, 2002;

— Cornel Sigmirean, Aurel Pavel, *Fundaţia Gojdu, 1871—2001*, Ed. Universităţii «Petru Maior», Târgu Mureş, 2002;

— Cornel Sigmirean, «*Istoria formării intelectualităţii româneşti din Transilvania şi Banat*», Ed. Presa Universitară, Cluj, 2001;

— Revista «Transilvania», nr. 5—6/2003, număr omagial dedicat lui Andrei Şaguna şi Emanuil Gojdu;

— sprijinirea apariţiei trimestriale a revistei «*Clio*», editată de Asociaţia istoricilor bănăţeni din Timişoara;

— «*Emanuil Gojdu — bicentenar*», Editura Academiei Române, Bucureşti, 2003;

c) Colaborări cu dl. Laurenţiu Toma — expoziţii fotografice;

d) Restaurarea tabloului lui Gojdu de la Budapesta;

e) 8—10 decembrie 2001 — Concert de colinde susţinut de un grup de studenţi de la Facultatea de Teologie Sibiu la Gyula;

f) Subvenţionarea filmului «*Strada Românească din Budapesta*» realizat de Tudor Artemie (1997);

g) Cu ocazia Bicentenarului s-a realizat o *medalie* şi o emisie de plicuri şi timbre poştale;

h) Realizarea unei *statui de bronz*, care se va amplasa în Parcul Astra Sibiu;

i) Confecţionarea unei *plăci de bronz* cu chipul lui Gojdu, amplasată pe clădirea din Sibiu, Piaţa Mare nr. 10, unde este biroul Fundaţiei;

j) Acordarea unei burse de studiu în Ungaria d-lui Boia Lucian (Lugoj);

2. *Recuperarea patrimoniului*

a) *din ţară — imobilul din Oradea* (Top. 2034 cf. 83), cumpărat în 12 martie 1889; adresă către Episcopia de Oradea în 15 febr. 2003; dec. 2003, adresă către Biroul avocaţional *Ioan Cigan* din Oradea pentru a reprezenta Fundaţia în Justiţie. Prin Sentinţa 5657/25 oct. 2005 imobilul a fost redobândit.

— *imobilul din Cluj-Napoca, Spitalul de hematologie*, Str. 21—22 Decembrie, face obiectul Legii nr. 10/2001 şi Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniul proprietăţii (M.O. 653/22 iulie 2005);

b) *din Ungaria:*

— în 1996 se fac primele demersuri. Mai mulţi parlamentari (între care Tiberiu Vladislav), la solicitarea Fundaţiei au propus Comisiei de politică externă a Parlamentului României să solicite Guvernului deschiderea tratativelor cu Statul ungar. Preşedintele Comisiei Gh. Prisecaru s-a angajat să întreprindă acţiuni pentru ca situaţia Fundaţiei să figureze pe agenda de lucru a primului ministru, Radu Vasile, la întâlnirea cu omologul său Orban Victor (vezi extrasul din ziar din 3 august 1999);

— 13 octombrie 1999, Andrei Pleşu şi Martony Janos se întâlnesc la Budapesta (vezi extrasul din ziar);

— în 1999 Autoguvernarea Sectorului VII Budapesta vinde firmei israeliene *Hetsiba Ltd* cu 800 milioane forinţi;

— prin adresa 132/8 dec. 1999 Fundaţia solicită Primăriei să anuleze contractul;

— se deschide un proces prin avocatul Silaghi (Budapesta);

— Vine răspunsul negativ cu posibilitate de recurs în 15 zile. În această situaţie, Fundaţia face o adresă către Judecătoria din Budapesta şi memorii către:

— Guvernul României

— Preşedinţia României

— Ministerul Afacerilor Externe, (iunie 2001, 18 mai 2002, 22 sept. 2001, 9 oct. 2003) în care se spune: «*Noi nu vom renunţa niciodată la afirmarea şi materializarea principiului multimilenar de drept internaţional RESTITUTIO IN INTEGRUM, respectiv a solicita bunurile Fundaţiei rămase statului ungar ... solicităm sprijin pentru rezolvarea problemelor Fundaţiei în spiritul şi litera acordurilor bilaterale româno-ungare*»;

— *Declaraţie — Apel* în 31 martie 2001 către primul ministru Mugur Isărescu, ambasadorului Aurel Preda;

— în sept. 2003 Fundaţia se adresează d-lui Octavian Ştireanu, consilier prezidenţial, să-l includă în delegaţia ce se va deplasa în Ungaria, cu ocazia vizitei preşedintelui Ion Iliescu, pe Pavel Cherescu;

— 19 dec. 2003, prin Hotărârea de Guvern nr. 1471 «*Fundaţia de utilitate publică*»

— Adresă către Sf. Sinod în februarie 2003. Sfântul Sinod prin adresa nr. 1135/2003 recunoaşte: «*continuatoare şi moştenitoare legitimă a instituţiei care şi-a desfăşurat activitatea până în anul 1952, actuala FUNDAŢIE GOJDU este singura îndreptăţită să dobândească patrimoniul care i-a fost abuziv naţionalizat în Ungaria şi România*»;

— 10 oct. 2003, licitaţie pe Internet pentru *Consultanţă* internaţională;

— în decembrie 2003 s-a luat legătura la Budapesta cu trei firme, dar am fost respinşi;

— Cu toate intervenţiile făcute în decembrie 2004 imobilele sunt vândute. În această perioadă s-a vorbit doar de deschiderea unei filiale a Fundaţiei la Budapesta pentru a fi recunoscută de autorităţile ungare. Lucrurile au degenerat şi astfel a apărut Ordonanţa de Urgenţă nr. 183/14 dec. 2005 publicată în M.O. din 23 dec. 2005 care recunoaşte Acordul din 20 oct. privind înfiinţarea unei Fundaţii româno-ungare. Despre acest lucru am ştiut doar pe 22 dec. 2005, şi la cererea Fundaţiei am primit Acordul prin fax.

3. *Administrativ-financiare*

a) Amenajarea biroului din Piaţa Mare nr. 10;

b) Confecţionarea şi amplasarea monumentului funerar pe mormântul lui Gojdu din Budapesta. Prin H.G. s-a alocat din bugetul anului 2003 suma de 2,5 miliarde lei vechi; (contractul cu UAMT Oradea — vezi Proces-verbal predare-primire/25 nov. 2004);

c) Prin eforturile depuse de Fundaţie s-a achiziţionat un autoturism Renault Mégane, închiriat de P.S. Stoenescu, Episcop-Locţiitor al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului.

4. *Altele*

— participarea d-lui Ioan A. Pop la Simpozionul internaţional de la Veneţia cu tema: «*Biserica şi rolul ei în ţările Imperiului Austro-Ungar*»;

— participarea la alte simpozioane la Cluj, Oradea, Gyula;

— lansări de carte, etc.

— Adrese către Secretariatul de Stat — direcţia «Românii de pretutindeni»;

— Adrese şi dări de seamă Î.P.S. Sale Antonie;

— Pregătirea vizitei delegaţiei românilor din Ungaria la Bucureşti şi Sibiu — 1 apr. 2002;

— Participarea la parastase în memoria lui Gojdu, atât în prima Duminică a lunii februarie cât şi în Duminica Tomii, a fiecărui an.

Pr. dr. AUREL PAVEL

Studenţi săceleni, bursieri ai Fundaţiei „Gojdu"

În anul 1869, ilustrul avocat EMANUIL GOJDU, aromân de origine din Moscopole (Albania), prin testamentul său a lăsat întreaga avere naţiunii române de religie ortodoxă din Transilvania şi Ungaria. „Din lăsământul acesta voiesc să se constituie o fundaţie permanentă care va purta numele FUNDAŢIUNEA GOJDU ...", urmând, ca aceasta să fie administrată de o Reprezentanţă a Bisericii Ortodoxe Române şi aleşi, din afara clerului. Din veniturile Fundaţiei s-au acordat burse tinerilor români ortodocşi cu venituri modeste şi deosebit înzestraţi intelectual, pentru efectuarea studiilor.

Din momentul constituirii şi până în preajma celui de Al II-lea Război Mondial, FUNDAŢIA a acordat 5384 de burse şi ajutoare financiare pentru elevi, studenţi, doctoranzi, meseriaşi. Peste 1200 de intelectuali români au studiat cu Burse GOJDU la universităţile şi academiile din Cluj, Budapesta, Viena, Graz, Schemnitz, Berlin, Zürich, Karlsruhe, Jena etc. Printre bursieri amintim câteva nume strălucite de personalităţi ale vieţii culturale şi politice româneşti: Octavian Goga, Victor Babeş, Ioan Lupaş, Dumitru Stăniloae, Petru Groza, Traian Vuia, Silviu Dragomir, Aurel Vlad, Aron Cotruş, Constantin Daicoviciu, precum şi profesorul şi directorul liceului comercial de băieţi „ANDREI BÂRSEANU" din Braşov, Dragoş Navrea ş.a.

De asemenea, FUNDAŢIA a acordat sprijin financiar statului maghiar pentru efortul de război, la cererea expresă a acestuia.

Fundaţia şi-a suspendat activitatea, mai exact a fost suspendată, atât în România, cât şi în Ungaria, în anul 1952, şi a fost reluată în anul 1996, având sediul la Sibiu.

Precizăm că FUNDAŢIA era considerată drept una dintre cele mai reprezentative instituţii de acest fel din fostul Imperiu Austro-Ungar. Ea a funcţionat în perioada 1870—1952, patrimoniul său sporind de la 176 000 florini, la aproximativ 8 milioane de coroane, valoare estimată în 1917. Ea a construit un important complex imobiliar — CURŢILE GOJDU — format din opt clădiri în centrul Budapestei şi a deţinut acţiuni la BĂNCILE PESTI HASAI ESLE TAKAREK-PENTZAR şi HAZAI-BANK din Budapesta.

Doi mari săceleni, Ioan I. Lapedatu şi Vasile P. Sassu, ca miniştri în perioada interbelică, s-au zbătut mult pentru a recupera aceste valori şi bunuri, dar zadarnic.

În cele ce urmează, voi prezenta situaţia studenţilor săceleni, inclusiv, din motive sentimentale, şi pe cei din Dârste, care au beneficiat de burse din FUNDAŢIA GOJDU, în ordine alfabetică, însoţită şi de câteva date biografice.

1. CAZACU DUMITRU, n. în 6 sept. 1886, în Satulung (Braşov). Student la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta (Facultatea de Drept şi Ştiinţe Politice) între anii 1906—1910; absolvent în 16 iunie 1910. Doctor în Ştiinţe Juridice (1911).

2. GAVRUS IOAN, n. în 25 dec. 1880 în Satulung (Braşov); absolvent al Gimnaziului Superior Ortodox din Braşov. Studiază la Academia de Drept (Regală) din Oradea (1900) şi la Universitatea Ferencz József din Cluj.

3. GAVRUS RADU, născut în anul 1888 în Satulung (Braşov); frate cu Ioan. Absolvent al Gimnaziului Ortodox din Braşov; studiază la Academia de Drept din Oradea (1906—1909) şi la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta (Facultatea de Drept şi Ştiinţe Politice (1908—1910).

4. GIURGIU IOAN, n. în 25 febr. 1885 în com. Purcăreni (Braşov). Studiază la Gimnaziul Ortodox Superior din Braşov, apoi student la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta (Facultatea de Medicină şi Farmacie). Doctorat în 1909.

5. GOLOGAN NICOLAE, născut în com. Satulung în anul 1894. Absolvent al Şcoalei Superioare de Comerţ din Braşov, bacalaureat cu menţiunea: „Foarte Bine Pur", în anul 1914, apoi la Academia Orientală de Comerţ din Budapesta (1914—1918). Doctorat în 1928, cu teza: „Cercetări privitoare la trecutul comerţului din Braşov". Primar al Braşovului (1944—1945). Fost Secretar al Camerei de Comerţ şi Industrie din Braşov.

6. LEPĂDATU I. IOAN, n. la 2 sept. 1876 în com. Cernatu (Braşov). Absolvent al Şc. Super. Reală din Braşov (azi Colegiul „Dr. I. Meşota"). Frate cu istoricul acad. Alexandru I. Lapedatu. Continuă studiile la Academia Orientală de Comerţ din Budapesta (Instit. Pedagogic (1900—1903). Profesor la Academia Comercială din Cluj. Academician.

7. MANOLE PETRU, născut în com. Baciu (Săcele). Studii Universitare la Academia Comercială. (1906).

8. MINEA ILIE, n. în com. Turcheş (Să-

(Continuare în pag. a 6-a)

ŞT. MUNTEANU-SĂCELE,
Desp. Central ASTRA Sibiu

Omul de cultură, înfrăţit cu pământul strămoşesc — Acad. pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, pentru a doua oară, Doctor Honoris Causa

Personalitatea cu deplin merit elogiată este, după cum menţiona Prea Sfinţia Sa Dr. Timotei Seviciu, Episcop al Aradului, Hălmagiului, Ienopolei şi Hunedoarei „în cadrul festivităţilor desfăşurate, vineri, 12 mai a.c., în aula „Ştefan Cicio-Pop", a Universităţii Vasile Goldiş d n Arad, academicianul şi istoriograful prin excelenţă al Bisericii noastre şi apărătorul redutabil al adevărului dăinuirii credinţei. Iar aceste adevăruri sunt cauza pentru care părintele profesor Dr. Mircea Păcurariu se află pentru a doua oară, în decursul unui singur an, în faţa acordării celei mai înalte distincţii academice.

Evenimentul constituie, prin urmare, un prilej de bucurie şi mândrie şi pentru Sibiu, locul în care ilustrul nostru dascăl şi-a desfăşurat marea parte a activităţii sale şi care va deveni curând capitala culturală şi spirituală europeană. Aceasta pentru simplul fapt că părintele profesor Mircea Păcurariu şi-a jertfit aproape întreaga sa activitate formării, în şcoala teologică de aici, a unor întregi generaţii de preoţi şi profesori, din care unii îndrumă cu timp şi fără timp pe omul de rând, iar alţii formează la rândul lor noi generaţii de teologi sau conduc destinele Bisericii noastre. În acest fel cunoştinţele dobândite despre înaintaşii, care prin dragoste pentru Dumnezeu, Biserica Sa şi poporul din care fac parte, s-au jertfit pentru emanciparea spirituală şi naţională a neamului, se transmit din generaţie în generaţie, devenind o pildă vrednică de urmat.

Activitatea ştiinţifică şi studiile fundamentale referitoare la Istoria Bisericii Ortodoxe Române, constituite în 18 lucrări de referinţă, cărora li se adaugă cele peste 1000 de studii, articole, recenzii, conferinţe, comunicări sau interviuri, apărute în ţară şi străinătate, toate concretizate în peste 12 000 de pagini tipărite, au fost motivele care au determinat acordarea bine-meritatei distincţii. Nu putea fi, însă, trecută cu vederea nici hotărârea luată de înaltul panteon al ştiinţei neamului, Academia Română, care în toamna anului 1997, l-a ales printre membrii săi. În acest fel se reliefa pe deplin că vrednicul slujitor al lui Hristos, provenit din străvechiul ţinut al Hunedoarei, era îndreptăţit pentru a i se acorda titlul de Doctor Honoris Causa.

Festivităţile desfăşurate la Arad veneau ca o nouă recunoaştere a întregii activităţi, după ce în urmă cu doar câteva luni la Universitatea „1 Decembrie 1918" din Alba Iulia părintelui profesor i se acordase acelaşi titlu. Contribuind în mod firesc la încununarea muncii de o viaţă, aşa cum odinioară, în ajunul Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, Vasile Goldiş — mentorul spiritual al Universităţii din Arad, contribuia la desăvârşirea măreţului act, prestigioasa instituţie de învăţământ academic, se dovedea o chibzuită şi vrednică continuatoare a muncii marelui corifeu.

Cuvântul de mulţumire şi discursul rostit au fost în măsură să aducă tuturor o nouă dovadă a acurateţei ştiinţifice a părintelui profesor. Evocarea personalităţii lui Vasile Goldiş şi sublinierea rolului Episcopiei Aradului în spiritualitatea şi cultura românească, în cei 300 de ani de existenţă a acesteia, sunt edificatoare în acest sens. Punctarea, cu acest prilej, a rolului Preparandiei şi al Academiei teologice, înfiinţate în 1812, respectiv 1822, la Arad a fost în măsură să sublinieze contribuţia pe care acestea le-au avut la întărirea conştiinţei de naţionalitate a românilor. Şi tot în acest context au fost menţionaţi şi episcopul Iosif Goldiş (1836—1902), care prin lucrarea *„Latinitatea limbii române"* a fost ales membru corespondent al Academiei Române, dar şi ceilalţi ierarhi arădeni, preoţi şi fii de preoţi din aceste părţi ale ţării care au fost primiţi în cea mai înaltă instituţie a ştiinţei neamului românesc.

Urmărind manifestările deosebite desfăşurate cu prilejul decernării titlului de Doctor Honoris Causa, apare ca un lucru firesc şi alăturarea noastră urărilor adresate din adâncul sufletului de toţi cei prezenţi, printre care şi câţiva zeci de foşti studenţi, care au exclamat: „Să trăiască, să crească, să înflorească"!

Prof. Dr. GABRIEL VALERIU BASA

Distinsul teolog grec Nikos Matsoukas a trecut la cele veşnice

În cursul lunii mai, a.c. s-a mutat la Domnul teologul grec Nikos Matsoukas, poate cea mai emblematică personalitate a întregii teologii ortodoxe greceşti a sec. XX. Născut în 1934 la Xanthi, în Tracia grecească, prof. Matsoukas a absolvit Fcultatea de Teologie din Thessalonic, unde în 1960 a şi fost numit asistent universitar. Între 1962—1965 a urmat cursurile de teologie biblică, sistematică şi filozofie la Universitatea din Heidelberg. În 1965 obţine titlul de doctor în teologie, reluîndu-şi apoi activitatea didactică în cadrul Facultăţii de Teologie din Thessalonic, unde din 1984 a funcţionat ca profesor titular la catedra de Teologie Dogmatică şi Simbolică, iar din 1994 şi ca decan al aceleiaşi facultăţi. Ieşit la pensie în anul 2002, profesorul Matsoukas nu a părăsit spaţiul, fiind în continuare de multe ori o prezenţă activă, continuând să scrie asiduu pentru cei pe care-i considera copiii săi, pentru studenţii Facultăţii de Teologie din Thessalonic şi nu numai.

Paralel cu activitatea didactică, prof. Matsoukas a desfăşurat aşadar şi o intensă activitate publicistică, a cărei sursă de inspiraţie a constituit-o tradiţia patristică, istoria şi cultura ecumenicităţii elene, redescoperite într-o manieră originală.

Din bogata sa operă, amintesc câteva titluri: Teologia Dogmatică şi Simbolică (4 vol.); Geneza şi substanţa dogmei ortodoxe; Problema răului; Raţiune şi mit în baza filozofiei antice greceşti; Protestantismul; Lumea, omul şi cosmosul după Sf. Maxim Mărturisitorul; Ortodoxie şi erezie după istoricii bisericeşti ai secolelor IV-V; Istoria filozofiei (cu scurtă introducere în filozofie); Istoria filozofiei bizantine (cu adaosul Scolasticismul Evului Mediu); Mişcarea Ecumenică-Istorie-Teologie; Mişcările zelotice ale oraşului Thessalonic (1342-1349), etc.

Înainte de a menţiona cele trei lucrări ale prof. Matsoukas traduse în limba română, consider importantă evidenţierea preocupării teologului grec în ceea ce priveşte receptarea şi cunoaşterea pr. Dumitru Stăniloae. În acest sens, nu numai că prof. Matsoukas a fost unul dintre cei mai mari promotori ai gândirii teologice a teologului român, dar a şi realizat o traducere din limba franceză în limba greacă din pr. Stăniloae, respectiv lucrarea O Theos einai agapi *(Dumnezeu este iubire), Editura P. Pournara, Thessalonic, 2000, 104 p.*

În Introducerea pe care prof. Matsoukas a inserat-o înaintea traducerii sale, îl consideră pe pr. Stăniloae drept teologul care a produs o semnificativă reînsufleţire a teologiei patristice în Ortodoxie, fiind autorul unei admirabile sinteze neo-patristice. Teologul român, spune prof. Matsoukas, are o gândire fundamentată pe duhul tradiţiei patristice, o gândire care a reînsufleţit şi în acelaşi timp a menţinut în integralitate învăţătura biblică, îndepărtând metafizica abstractă ce a pătruns şi în manualele mai noi de Teologie Dogmatică. Vocaţia pr. Stăniloae a fost, potrivit teologului grec, aceea de a se înrădăcina el însuşi în tradiţia Ortodoxiei, de a deveni el însuşi tradiţie în Tradiţie.

În limba română au văzut până acum lumina tiparului trei dintre lucrările prof. Matsoukas, toate trei fiind traduse şi publicate prin grija Editurii Bizantine. Introducere în Gnoseologia Teologică *(trad. rom. Bucureşti, 1997) constituie o lucrare în care autorul a încercat să expună învăţătura dogmatică fundamentală a Ortodoxiei şi să o compare, în anumite puncte, cu teologia creştinătăţii occidentale. O încercare şi o reuşită în acelaşi timp cu adevărat lăudabilă!* Demonologia (Teologia Dogmatică şi Simbolică, vol. IV), *o lucrare cu adevărat unică în spaţiul teologiei ortodoxe contemporane (trad. rom. Bucureşti, 2003), constituind chiar o premieră. Teologul grec a considerat oportună încorporarea unui capitol extins de demonologie în cadrul teologiei dogmatice ortodoxe, căreia i-a şi dedicat al patrulea volum al sintezei sale de Teologie Dogmatică. Tratatul de demonologie al prof. Matsoukas ne oferă o perspectivă optimistă asupra luptei cu păcatul şi cu răul în general. Răul a fost biruit de Hristos Domnul, calea izbăvirii de sub influenţa diavolului ne-a fost nu numai arătată, ci şi deschisă. Rămâne ca fiecare dintre noi să cugetăm şi să o alegem. Cea de a treia lucrare a teologului grec apărută în limba română este* Istoria Filozofiei Bizantine *(trad. rom. Bucureşti, 2003), lucrare în care autorul ne familiarizează cu un mod ortodox de înţelegere a filozofiei, dar şi cu întreaga problematică a contemporanilor despre filozofia bizantină.*

Încercând să definesc în câteva cuvinte stilul teologic al prof. Matsoukas, aş spune că se particularizează printr-o viziune integrală, unitară şi în acelaşi timp dinamică. Recursul la teologia patristică constituie constanta oricărei abordări a teologului grec. Părinţii cel mai des citaţi sunt: Sf. Grigore Teologul, Sf. Maxim Mărturisitorul, Sf. Ioan Damaschin, Sf. Grigore Palama etc. Nu lipseşte din abordarea sa nici recursul la fundamentarea biblică a discursului dogmatic. Având în vedere acest aspect, s-a şi afirmat echivalenţa importanţei acestei recuperări a discursului biblic de către teologia dogmatică a prof. Matsoukas cu aceea a recuperării teologiei filocalice de către teologia dogmatică a Pr. Dumitru Stăniloae. Dincolo de aceste aspecte, nici textele liturgice nu lipsesc din demersul său teologic. Asemeni pr. Stăniloae, şi prof. Matsoukas are o dinamică a gândirii teologice extrem de bine elaborată, cu aspecte originale, necesare stadiului unei teologii care se vrea actuală în vremurile destul de tulburi pe care le trăim.

Drd. ŞTEFAN TOMA

Bucurie duhovnicească la Toronto — Canada

(Urmare din pag. 1)

La vremea potrivită s-au împărtăşit un număr mare de credincioşi şi de copii cu Sfintele Taine.

La sfârşitul Sfintei Liturghii a urmat tunderea întru ipodiacon a doi tineri teologi şi slujba parastasului pentru ctitorii bisericii.

Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae a rostit apoi un frumos şi înălţător cuvânt de învăţătură explicând credincioşilor semnificaţia acestei duminici, ultima din ciclul Penticostarului.

A adus cuvânt de felicitare pentru preotul paroh ca şi pentru toţi credincioşii acestui sfânt locaş, îndemnându-i la dragoste şi la o viaţă curată şi sfântă.

P.S. Visarion Răşinăreanu urmând la cuvânt şi-a exprimat bucuria de a se afla pentru prima dată pe pământul nord-american şi de a fi împreună cu românii din Toronto la acest măreţ praznic. Şi P.S. Sa i-a îndemnat pe cei prezenţi la slujbă — aprox. 450 de persoane — să rămână pe mai departe în credinţa strămoşească şi să se străduiască să fie ca şi până acum aceiaşi buni români şi buni creştini păstrători ai limbii, ai credinţei şi ai datinilor strămoşeşti.

P.S. Sa a transmis tuturor celor prezenţi binecuvântările P.F. Părinte Patriarh Teoctist şi ale Î.P.S. Laurenţiu, mitropolitul Ardealului, oferind daruri simbolice Î.P.S. Sale Arhiepiscop Nicolae şi P.C. Pr. Ioan Pop, iar credincioşilor câte o cruciuliţă şi câte o carte de rugăciuni.

P.C. Pr. Ioan Pop a adus mulţumire lui Dumnezeu pentru această frumoasă şi înălţătoare sărbătoare, celor doi ierarhi prezenţi precum şi tuturor participanţilor.

Consiliul Parohial a oferit apoi un banchet oficial în subsolul Catedralei Eroilor Canadieni la care au luat parte aproximativ 350 de persoane.

Pe parcursul banchetului, Corala „Armonia" a prezentat un buchet de cântece româneşti corale şi populare.

La banchet a participat şi dl. Nicanor Teculescu, consulul român din Toronto, care într-un scurt dar emoţionant cuvânt a exprimat bucuria românilor din Toronto de a fi împreună prin Biserică — de remarcat că în Toronto există aprox. 35 000 de români — subliniind rolul deosebit al Bisericii şi al Şcolii româneşti în Diasporă.

La sfârşitul agapei Î.P.S. Sa Nicolae a rostit un cuvânt de mulţumire tuturor celor prezenţi după care în acordurile imnului arhieresc cei doi ierarhi au binecuvântat asistenţa şi s-au întreţinut cu participanţii la această manifestare de suflet.

Astfel, s-a scris o frumoasă şi înălţătoare pagină de istorie şi de spiritualitate în viaţa acestei comunităţi ortodoxe române din Toronto, care deşi departe de ţara de baştină totuşi este aproape de Dumnezeu şi cu care se întâlneşte în fiecare duminică sub cupola Sfântului locaş de închinare dedicat Tuturor Sfinţilor şi Căruia i se roagă în limba română, „limba vechilor cazanii".

Tomos Sinodal

(Urmare din pag. 1)

Poruncim, de asemenea, în Duhul Sfânt, ca viaţa, slujba şi icoana Sfântului să fie primite cu evlavie de preoţii, călugării şi credincioşii ortodocşi.

Spre deplină statornicie a celor pe care le-am hotărât în chip sinodal şi canonic, întărim cu semnăturile noastre acest *TOMOS SINODAL* de canonizare a *Sfântului Ierarh GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti,* aducându-l la cunoştinţa clerului şi a tuturor dreptcredincioşilor din cuprinsul Patriarhiei Române.

*

Acest *TOMOS SINODAL* întocmit şi aprobat de Sfântul Sinod în şedinţa sa din 20—21 octombrie 2005 se proclamă astăzi, duminică, 21 mai, anul mântuirii 2006, în Catedrala Patriarhală, la praznicul ocrotitorilor acesteia, *Sfinţii Împăraţi Constantin şi maica sa Elena, întocmai cu Apostolii,* cu îndemnul Nostru către tot clerul, cinul monahal şi binecredincioşii creştini români, de aici şi de pretutindeni, de a cinsti cu evlavie şi sfintele moaşte ale *Sfântului Ierarh GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti,* aflate după canonizarea sa, şi care se vor aşeza în biserica mare a Sfintei Mănăstiri Căldăruşani de lângă Bucureşti.

Studenţi săceleni

(Urmare din pag. a 5-a)

cele) în anul 1883); studii universitare la Universitatea din Budapesta (Fac. de Litere şi Filozofie (1900—1905). Doctor în Istorie. Prof. la Universitatea din Iaşi. Decedat în 1943.

9. MOARCĂŞ IOAN, n. în anul 1895 în loc. Dârste (Braşov). Studiază la Universitatea Tehnică Regală din Budapesta, secţia inginerie (1914—1919).

10. MOARCĂŞ CONSTANTIN, n. în 13 febr. 1889 în loc. Dârste (Braşov). Studiază la Gimnaziul Superior Ortodox din Braşov, apoi la Academia de Mine şi Silvicultură din Schemnitz; devine ing. silvic la Ocolul Silvic Braşov, apoi profesor de Topografie la Liceul de Construcţii din Săcele.

11. POPEEA IOAN, n. în com. Satulung (Săcele). Studiază la Gimnaziul Superior Ortodox din Braşov, apoi la Şcoala Superioară de Montanistică din Leoben (1902).

12. TOCITU GHEORGHE, n. în 12 nov. 1880, în com. Purcăreni (Braşov). Studiază la Gimnaziul Superior Ortodox din Braşov, apoi la Univ. Ferencz Jósef din Cluj. (Fac. de Matematici). 1903.

*

„Exemplul lui Gojdu ne dovedeşte că e bine să ne situăm, de timpuriu, pe un drum anumit de gândire, sentimente şi activitate, pentru nevoile fireşti ale fiinţei noastre şi şi în hotarele intereselor şi revendicărilor naţionale. Şi, în acest drum, mergând tot înainte, fără a leza interesele altora, să nu-l părăsim niciodată. Să lăsăm alte naţiuni să ne laude cât şi cum vor şi să ne vedem — în demnitate şi muncă luminată — de cele bune ale noastre şi de cele mai puţin bune; vigilenţi şi cât mai puternici. Să nu dusmănim pe nimeni, să colaborăm, dar nici un moment să nu încetăm a fi noi, înşi-ne". (Citat din Victor Jinga).

Comunicat de presă

În ziua de 27 iunie a.c., la Reşedinţa Patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, s-au desfăşurat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Dintre problemele aflate pe ordinea de zi şi hotărârile adoptate menţionăm:

Sfântul Sinod a evaluat rezultatele colectei organizate în Biserica Ortodoxă Română ca urmare a Apelului la rugăciune şi faptă bună *al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, precum şi pe cele ale campaniei* Mai puternică decât apele este credinţa *organizată de Patriarhia Română şi Radio România, cu scopul ajutorării familiilor sinistrate în urma revărsării Dunării.*

Până la data de 25 iunie a.c., suma totală colectată în cele 25 de eparhii ale Patriarhiei Române este de 2.736.663,64 RON (27.366.636.400 lei). Valoarea donaţiilor în materiale de construcţii, cereale, îmbrăcăminte şi bunuri de larg consum se ridică la 489.101 RON (4.891.010.000 lei). Cea mai mare parte a sumelor colectate de cele 25 de eparhii au fost virate către zonele calamitate, în special în Oltenia, iar restul donaţiilor au fost îndreptate către localităţi afectate din cuprinsul eparhiei respective.

În conturile special deschise pentru campania Mai puternică decât apele este credinţa, *până la data de 25 iunie a.c., există peste 1.250.000 RON (12.500.000.000 lei). Sumele colectate în urma acestei campanii, prin implicarea directă a Arhiepiscopiei Craiovei, vor fi folosite la construirea de locuinţe pentru familiile sinistrate din localitatea Rast, judeţul Dolj, cel mai grav afectată de revărsarea Dunării. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât continuarea acestor colecte până la sfârşitul acestui an, în vederea susţinerii materiale a celor afectaţi de calamităţile naturale.*

Sfântul Sinod îşi reafirmă poziţia din martie 2003 potrivit căreia Fundaţia Emanoil Gojdu *de la Sibiu este unica moştenitoare şi continuatoarea legitimă a istoricei Fundaţii* Emanoil Gojdu. *De asemenea, întăreşte mandatul încredinţat în februarie 2006 ierarhilor ortodocşi din Transilvania şi Banat de a continua toate demersurile de redobândire a patrimoniului Fundaţiei* Emanoil Gojdu, *potrivit dispoziţiilor testamentare ale fondatorului ei.*

Sfântul Sinod ia act de alegerea noii conduceri a Fundaţiei „Emanoil Gojdu" de la Sibiu, având ca preşedinte pe Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Dr. Laurenţiu al Ardealului, vicepreşedinţi pe: Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului şi Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului, membri de drept pe ceilalţi ierarhi ortodocşi din Transilvania şi Banat, secretar general pe Prea Sfinţitul Sofronie, Episcopul românilor ortodocşi din Ungaria şi secretari executivi pe pr. prof. Aurel Pavel (Sibiu), şi preot prof. Pavel Cherescu (Oradea).

Pe ordinea de zi s-au mai aflat teme referitoare la slujirea pastoral-misionară, viaţa monahală şi misiunea socială a Bisericii, viaţa liturgică din parohii, învăţământul teologic şi religios, diferite aspecte din activitatea comunităţilor ortodoxe româneşti de peste hotare, participări ale unor membri ai Sfântului Sinod şi ale altor teologi ortodocşi români la întruniri internaţionale ortodoxe şi ecumenice etc.

BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Fondul Sinistraţi

În urma apelului lansat de Arhiepiscopia Sibiului, pentru ajutorarea sinistraţilor, s-a colectat de la cele opt protopopiate ale Arhiepiscopiei suma de 193.706,27 RON, sumă care a fost distribuită acolo unde a fost nevoie de ajutor.

Serviciul Contabilităţii

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, **a săvârşit următoarele:**

- **1 IUNIE 2006 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Bod, prot. Braşov, hirotesind întru iconom pe P.C. pr. paroh Ioan Pătrunjel.
  — La orele amiezii a oficiat în centrul comunei Bod slujba de pomenire a eroilor, în prezenţa autorităţilor civile şi militare ale judeţului Braşov.
- **2 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe şi a efectuat lucrări de birou.
  — Seara a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **4 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Cuv. Paraschiva" din Vecerd, prot. Agnita, instalându-l ca paroh pe P.C. pr. Chiriţă Dorel.
  — Seara a slujit şi predicat la Vecernie, în biserica monument istoric din Ţichindeal, prot. Agnita (pr. paroh Mircea Popescu).
  — A vizitat canonic şi mânăstirea de maici de la Nocrich.
  — A oficiat în sobor, slujba de priveghi a P.C. arhid. Ioan Floca.
- **5 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a făcut parte din soborul arhieresc care a săvârşit slujba înmormântării arhidiaconului Ioan Floca la biserica de pe Groapă — Sibiu.
- **6 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica nouă cu hramul „Sf. Ev. Ioan" a Seminarului Teologic Ortodox din Făgăraş, rostind cuvânt de învăţătură elevilor seminarişti.
- **7 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
- **8 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul absolvirii cursurilor Facultăţii de Teologie de către studenţii anului IV.
- **9 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a acordat un interviu unor posturi de televiziune locale legat de praznicul Rusaliilor.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **11 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit împreună cu **Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu,** Sf. Liturghie arhierească, unită cu Vecernia în Catedrala mitropolitană cu prilejul Rusaliilor.
  — Seara, a slujit şi predicat la Taina Sf. Maslu de obşte în biserica cu hramul „Pogorârea Sf. Duh" din Sibiu — Valea Aurie (pr. paroh Simion Săsăujan).
- **12 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de arhierei care sub protia **Î.P.S. Laurenţiu, Mitropolitul Ardealului,** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu.
- **13—20 IUNIE a.c. — P.S. Sa** s-a aflat în Canada.
- **14 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba Paraclisului Maicii Domnului în biserica „Sf. Andrei" din Missisanga — Canada, rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh Gheorghe Ţiu).
- **16 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit în sobor Taina Sf. Maslu de obşte în biserica „Toţi Sfinţii" din Toronto (pr. paroh Ioan Pop), rostind cuvânt de învăţătură.
- **17 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit împreună cu **Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae Condrea,** Sf. Liturghie arhierească în biserica „Toţi Sfinţii" din Toronto, rostind cuvânt de învăţătură, cu prilejul zilei hramului.
  — A vizitat catedrala „Toţi Sfinţii" a Bisericii Ortodoxe Sârbe din Toronto.
- **22 IUNIE a. c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
- **23 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei cu Litie în Catedrală.
- **24 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie la schitul „Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana-Braşov, rostind cuvânt de învăţătură, cu prilejul zilei hramului.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Şirnea, prot. Braşov (pr. paroh Dragoş Chiţu).
- **25 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul" din Poplaca, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh T. Tăvală).
- **26—27 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a participat la lucrările Adunării Naţionale Bisericeşti şi ale Sf. Sinod al B.O.R.
- **28 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a vizitat Centrul Eparhial din **Slobozia,** vechea şi noua catedrală, precum şi mânăstirile Radu-Negru şi Libertatea din jud. Călăraşi.
- **29 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de arhierei care sub protia **Î.P.S. Ilarion al Silistrei** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala „Sf. Ap. Petru şi Pavel" din Silistra (Bulgaria) cu prilejul hramului acesteia.
- **30 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
  — **P.S. Sa** a participat la vernisajul Expoziţiei „Tezaur arhivistic sibian", organizat de Arhivele Statului Sibiu, rostind un cuvânt de salut.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Sf. Apostoli în Catedrala mitropolitană.

Arhid. VASILE AVRAM

O mare personalitate a Transilvaniei

(Urmare din pag. a 2-a)

inginerii Gheorghe Martin, Grigore Comănescu şi Maria Gâju, a ridicat acest monument în slava şi spre cinstea Patronului Spiritual — Mitropolitul Andrei Baron de Şaguna.

În numele Universităţii „Andrei Şaguna", al fundaţiei cu acelaşi nume, şi al Despărţământului „Andrei Şaguna" al ASTRA, împreună cu Arhiepiscopia Tomisului şi Dobrogei, am organizat, în mod simbolic, în ziua Adunării Naţionale de pe Câmpia Libertăţii din 15 mai 1848, prezidată de providenţialul ANDREI, dezvelirea monumentului lui Andrei Şaguna.

Îl agrăim acum cu aceste cuvinte:

„Mărite şi Prea Sfinţite Andrei, cel care, conform spuselor lui Nicolae Iorga, ai fost „de pe scaunul de arhiereu, ca de pe un tron de rege, un cârmuitor de oameni şi un îndreptător al vremurilor, cărora nu li te-ai supus, ca exemplarele obişnuite ale omenirii, ci le-ai întors de pe povârnişul lor, spre culmea ta!"

Ca un adevărat Apostol al Neamului, în clipa când ai păşit pe calea cea mare a vieţii, ca episcop, ai spus: „Înaintea ta Doamne cad şi zic: Tu Doamne ştii, că spre scopul meu doresc să alerg — pe românii ardeleni din adâncul lor somn să-i deştept şi cu voie către tot ce e adevărat, plăcut şi bun să-i trag! Tu Doamne umbrează-mă cu puternicul tău scut".

Şi Bunul Dumnezeu te-a ajutat, căci, precum scrie Ioan Slavici: „Le-ai venit Ardelenilor ca un om trimis de la Dumnezeu şi Ardelenii au cunoscut că s-a ivit un Mesia în mijlocul lor".

Căci spune Gheorghe Bariţiu: „Se ceruse un spirit gigantic şi o voinţă neînduplecată, pentru ca să o regenereze. O adevărată providenţă a fost aceea, care-l trimise pe Andreiu, baron de Şaguna. Totul era de făcut, şi el s-a apucat de toate. Şaguna a tras în viaţa sa un plan atât de larg şi măreţ, încât succesorii săi au să lucreze cel puţin o sută de ani, ca să-l vadă realizat întreg".

Despre tine, Prea Slăvite Andrei, episcopul saşilor George Daniel Teutsch afirmă: „numele lui Şaguna înseamnă o nouă epocă în viaţa poporului român. Aproape o generaţie întreagă, Şaguna a fost conducătorul intelectual — singurul recunoscut — al poporului său şi a putut să obţină în această calitate astfel de rezultate politice, cum rar se întâmplă vreunui muritor a se învrednici de ele".

Este firesc, pentru toate câte ai făcut, Mărite Andrei, ca Alexandru Ghica să te vadă ca „unul din luceferii cei mai luminoşi pe orizontul naţiunilor române", Constantin Hurmuzachi să te declare „cap al naţiunii", iar Octavian Goga să scrie: „figura lui s-a introdus definitiv în conştiinţa poporului, întinzându-şi reţeaua strălucitoare asupra întregului pământ românesc". „El a lovit în stâncă", spune liderul saşilor Iacob Rannicher şi „a deschis pe seama poporului său izvorul culturii intelectuale", iar Mitropolitul Antonie te descrie ca „Tribun, lider politic şi cap spiritual, şi în toate exponent al poporului său".

Mărite Andrei Şaguna, Întâistătătorule la toate, Apostol al Neamului, stăm înaintea ta, într-o asemenea zi de frăţie ca cea de pe Câmpia Libertăţii, uniţi de idealurile tale, adevăraţi urmaşi ai tăi în credinţă şi spirit reprezentând tot ceea ce ai dorit pentru poporul tău".

Un preot de prestigiu din Ţara Făgăraşului a trecut la cele veşnice

După 51 de ani şi 6 luni de slujire preoţească în Parohia Ortodoxă Română Viştea de Sus, satul său natal, din Protopopiatul Făgăraş, părintele NICHITA BĂLESCU s-a strămutat în veşnicie în ziua de 23 mai a.c., în vârstă de 91 de ani. A fost înmormântat în cimitirul bisericii parohiale în ziua de 26 mai a.c. Slujba înmormântării a fost oficiată de P.S. Episcop VISARION, vicarul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu şi un sobor de 20 de preoţi, de faţă fiind — cu sufletele îndurerate — soţia sa Eugenia, fiul său Adrian Bălescu, paroh în S.U.A., cele două fiice ale sale, Dora şi Irina, împreună cu soţii şi fiii lor şi foarte mulţi enoriaşi şi credincioşi veniţi din alte parohii, în care părintele N. Bălescu a slujit ocazional, ca suplinitor, după ce s-a pensionat.

P.S. Episcop Visarion, P. Cuv. părinte Teofil, de la Mânăstirea „Brâncoveanu", P. C. preot Doru Ghiaja din Alba Iulia şi P.C. părinte Nicolae Albăceanu, actualul paroh în Viştea de Sus, au ţinut cuvântări însufleţite şi elogioase privind viaţa şi activitatea, virtuţile şi vredniciile părintelui Nichita Bălescu.

Fiu de ţărani, născut în 4 februarie 1915, la Viştea de Sus, din părinţii Adam şi Maria, rămas orfan de mamă la vârsta de patru ani şi crescut de sora Paraschiva, a urmat clasele primare în satul natal, cele liceale la Liceul „Radu Negru" din Făgăraş (1926—1934) şi cele universitare la Academia Teologică „Andreiană" din Sibiu, (1935—1939). Timp de 2 ani a fost şi student la Facultatea de Drept din Cluj, refugiată la Sibiu. După terminarea studiilor teologice, a funcţionat un an ca secretar la Liceul „Decebal" din oraşul Deva. În decembrie 1940, după ce se căsătorise cu Eugenia Lazăr, a fost hirotonit preot pe seama parohiei Viştea de Sus, satul său natal.

După cum l-am cunoscut şi noi, de multe ori coslujitori cu dânsul şi membri ai aceluiaşi cerc pastoral, în slujirea sa preoţească şi în activitatea sa parohială, părintele Nichita Bălescu a dat dovadă de o cunoaştere aprofundată a Sf. Scripturi, de o minte deschisă, de o credinţă luminată, de o râvnă impresionantă pentru catehizarea şi păstrarea credinţei ortodoxe a enoriaşilor săi asaltaţi de credincioşii altor confesiuni, precum şi de o viaţă personală religioasă şi morală exemplară. În toată viaţa sa a acordat prioritate chemării şi misiunii divine: a fost un student eminent, un om al rugăciunii şi postului, un lucrător harnic şi conştiincios în via Domnului, un om de suflet şi cinstit, un preot serios, demn şi înduhovnicit. Pe scurt spus, a fost un păstor bun după cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos. Aşa l-am cunoscut mulţi: ierarhi, profesori, preoţi şi credincioşi şi aşa îl vom păstra în amintirea noastră, în sufletele şi rugăciunile noastre.

Pe plan administrativ, a fost un bun gospodar al parohiei: prin strădania şi purtarea lui de grijă, clădirea bisericii parohiale (monument istoric, 1848) a fost recondiţionată, dotată cu mobilier din lemn de stejar sculptat, cu obiecte de cult, pictată, iar cele 4 cimitire ale parohiei, împrejmuite şi întreţinute corespunzător.

În temeiul structurii sale sufleteşti şi al calităţilor sale nobile, prestigiul preoţesc al părintelui N. Bălescu a fost însoţit şi de un prestigiu cetăţenesc. A fost un bun patriot: iubitor de neam şi de ţară. A fost arestat — ca legionar — în trei rânduri. În primul rând, în timpul guvernării antonesciene, iar a doua şi a treia oară în timpul regimului comunist. Din cauza uneia din aceste detenţii a fost nevoit să renunţe la Facultatea de Drept. Ca deţinut politic, a avut parte de suferinţe în lagărele de concentrare de la Tg. Jiu, M-rea Tismana, Făgăraş şi Canalul Dunăre-Marea Neagră. După ultima detenţie i s-a impus domiciliul obligatoriu în parohia sa. Fiind categorisit ca pietist şi mentor anticomunist, în tot timpul regimului comunist a fost supravegheat îndeaproape şi anchetat de nenumărate ori de către securitatea comunistă. Cu toate acestea, părintele N. Bălescu a avut curajul să întreţină legături cu partizanii anticomunişti din Ţara Făgăraşului şi Munţii Făgăraşului.

Acumulând în şcoală şi apoi în cursul anilor o cultură frumoasă şi o experienţă pastorală bogată, a elaborat în ultima parte a vieţii câteva articole cu caracter de teologie pastorală şi pe care — după curmarea regimului comunist — le-a publicat în periodicele: Telegraful Român, Îndrumătorul bisericesc şi Iisus Biruitorul. În aceste articole, părintele N. Bălescu împărtăşeşte — mai ales preoţilor tineri — experienţa sa pastorală, îndrumă, sfătuieşte şi îndeamnă pe cititori la o viaţă luminoasă şi bineplăcută lui Dumnezeu.

Pentru activitatea pastorală şi vredniciile sale, părintele N. Bălescu a fost distins de autoritatea bisericească cu titlul de iconom stavrofor, iar părintele Teofil, în predica sa, l-a apreciat ca „preot distins între distinşi".

Fie ca şi Bunul Dumnezeu să-l învrednicească de această distincţie într-unul din locaşurile împărăţiei Sale.

Preot IOAN GLĂJAR

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA ARHIEPISCOPUL SIBIULUI ȘI MITROPOLITUL ARDEALULUI

PE LUNA IUNIE 2006

● **Joi, 1 iunie a.c., — praznicul Înălțării Domnului**
Î.P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană. A participat la ceremonialul militar și la depunerile de coroane de flori organizate la monumentul „Ostașului din toate timpurile" (Cercul Militar Sibiu) organizate în cinstea Zilei Eroilor, ocazie cu care a rostit o alocuțiune. În aceeași zi a oferit o recepție și a acordat un interviu cu privire la cea de-a Treia Adunare Ecumenică Europeană, unui grup de 15 jurnaliști din Austria și Germania, conduși în România de pr. dr. Nicolae Dura, parohul comunității ortodoxe române din Viena.

● **Vineri, 2 iunie**
A făcut o vizită la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, iar după-amiază a participat la ședința consiliului profesoral de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Sâmbătă, 3 iunie**
A oficiat împreună cu un sobor de preoți slujba de priveghi a P.C. Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca.

● **Duminică, 4 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfânta Treime" din Făgăraș (pr. Romul Poparad și pr. Romul Zaharie). A fost însoțit de P.C. Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu. A hirotesit întru iconom pe P.C. Pr. Romul Poparad și a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor de la biserică.

● **Luni, 5 iunie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou. A oficiat împreună cu Î.P.S. Andrei Andreicuț, Arhiepiscop de Alba Iulia, cu P.S. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și cu un sobor de preoți, slujba înmormântării P.C. Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca la biserica „Bunavestire" din Sibiu.

● **Marți, 6 iunie**
A avut program de audiențe. A prezidat ședința permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului, iar după-amiază a examinat grupele de studenți din anul III de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Miercuri, 7 iunie**
A avut program de lucru la cabinet. Seara, a participat la programul artistic organizat de studenții Facultății de Teologie cu ocazia absolvirii colegilor din anul IV.

● **Joi, 8 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură cu ocazia festivității de absolvire a studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie. În aceeași zi a participat la lansarea revistei „Dumnezeu este iubire" împreună cu broșura „Traficul de ființe umane", organizată la Grupul Școlar „Independența" Sibiu, ocazie cu care a ținut un cuvânt de învățătură. După-amiază a acordat un interviu postului Pro Tv Sibiu.

● **Vineri, 9 iunie**
A avut program de lucru la cabinet.

● **Sâmbătă, 10 iunie**
A participat la simpozionul omagial „200 de ani de la trecerea la cele veșnice a lui Samuil Micu Clain", organizat în localitatea Sadu, jud. Sibiu. Cu această ocazie a rostit o alocuțiune, primind și titlul de cetățean de onoare al comunei Sadu. Seara, a oficiat slujba vecerniei în Catedrala mitropolitană. A ținut un cuvânt de învățătură membrilor Oastei Domnului adunați din toate părțile țării și a binecuvântat programul lor specific de rugăciune, cuvânt și cântare.

● **Duminică, 11 iunie — praznicul Pogorârii Sfântului Duh**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană. În aceeași zi a oficiat slujba vecerniei și a ținut un cuvânt de învățătură în biserica „Bunavestire" din localitatea Jina, protopopiatul Săliște (pr. paroh Pavel Oltean).

● **Luni, 12 iunie — praznicul „Sfintei Treimi", hramul Catedralei mitropolitane**
În această zi s-au sărbătorit 100 de ani de la sfințirea Catedralei mitropolitane. Î.P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie împreună cu un sobor de ierarhi, preoți și diaconi, în Catedrala mitropolitană.
Î.P.S. Sa a ținut cuvântul festiv și a făcut prezentarea volumului omagial „Catedrala mitropolitană din Sibiu 1906—2006", realizat de Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu.
În aceeași zi, a acordat un interviu postului Radio România Actualități și postului Radio Trinitas. După agapa oferită celor prezenți la eveniment, a oficiat în biserica „Bunavestire" din Sibiu (biserica „din Groapă"), împreună cu ierarhii prezenți, slujba de pomenire a ierarhilor transilvăneni Ioan Mețianu și Miron Romanul, îngropați în acest loc.
În aceeași zi, Î.P.S. Sa a prezidat ședința permanenței Consiliului Eparhial, în cadrul căreia, pe lângă problemele discutate, a acordat P.C. Protopopi din Arhiepiscopia Sibiului acte de cinstire cu ocazia încheierii statutare a mandatului lor.

● **Marți, 13 iunie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Miercuri, 14 iunie**
A primit la sediul mitropolitan vizita reprezentanților Fundației Sociale „Hanns Seidel" în România, conduși de Dr. Jürgen Henkel, directorul Academiei Evanghelice din Sibiu. În aceeași zi a primit vizita domnului prof. univ. dr. Corneliu Ioan Bucur, directorul Complexului Național Muzeal Astra Sibiu.

● **Joi, 15 iunie**
Î.P.S. Sa a fost prezent, în calitate de președinte al Fundației Gojdu, la ședința Senatului României, unde a susținut în plen, prin luare de cuvânt, drepturile celor peste 4.500.000 de români ortodocși din Ardeal, în privința moștenirii Gojdu.

● **Vineri, 16 iunie**
A făcut o vizită la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, unde a avut o întâlnire cu domnul Ron Prescott, director la Centrul de Finanțe Internaționale pentru Agricultură din Iowa State Univesity (SUA).

● **Sâmbătă, 17 iunie**
A examinat grupa de doctoranzi. anul I, specialitatea Teologie Liturgică, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Duminică, 18 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din localitatea Slimnic, protopopiatul Sibiu. În cadrul Sf. Liturghii a făcut oficiile de instalare în parohie a preotului George Pit, noul paroh.

● **Luni, 19 iunie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Marți, 20 iunie**
A avut program de audiențe. În aceeași zi a făcut o vizită la Mânăstirea „Sfântul Ioan Iacov Hozevitul" de la Rășinari.

● **Miercuri, 21 iunie**
A făcut o vizită la Schitul Păltiniș, iar după-amiază a participat în comsia de examinare a doctoranzilor, anul I. la specialitatea Teologia Cântării Liturgice, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Joi, 22 iunie**
A participat împreună cu pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu la Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare — Comisia Teologică (Ministerul Educației și Cercetării).

● **Vineri, 23 iunie**
A avut program de audiențe cu consilierii Arhiepiscopiei Sibiului și lucrări de birou.

● **Sâmbătă, 24 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul" de la Poiana Mărului (Pr. Lucian Nan). A hirotonit întru diacon pe Ioan Marius Zosim și a oficiat slujba de sfințire a unei troițe. În aceeași zi a vizitat șantierul de construcție a bisericii din localitatea Paltinul, protopopiatul Făgăraș. Aici a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor și a ținut un cuvânt de învățătură.

● **Duminică, 25 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din localitatea Agârbiciu, protopopiatul Mediaș (pr. Ioan Frățilă). A hirotonit întru preot pe diaconul Ioan Marius Zosim, pe seama parohiei Iași, protopopiatul Făgăraș.

● **Luni, 26 iunie**
A participat la ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești pentru perioada 2006—2010.

● **Marți, 27 iunie**
A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

● **Miercuri, 28 iunie**
A participat la examenele de licență ale studenților de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Joi, 29 iunie**
A oficiat Sf. Liturghie și a predicat la Schitul „Sf. Apostol Andrei" — Șimon Bran, hirotonind întru diacon pe Mihail Piticaș.

● **Vineri, 30 iunie**
A avut o întrevedere cu domnul Klaus Johannis, primarul Sibiului, iar apoi a primit la sediul mitropolitan vizita doamnei Beate Fagerli, secretarul general al celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3), însoțită de domnul prep. dr. Daniel Buda, secretar al Comitetului Local de organizare a AEE3.

Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA

COMUNICAT

Patriarhia Română a luat act cu îngrijorare de organizarea la București a paradei minorităților sexuale, care reprezită un atentat la moralitatea vieții publice, la instituția sacră a familiei și un pericol pentru formarea generațiilor tinere, prin expunerea lor la corupere morală; în consecință, Biserica Ortodoxă Română dezaprobă categoric o astfel de manifestare.

Poporul român a moștenit și a transmis de la o generație la alta, respectul față de familie și valorile ei, având convingerea că este instituită și binecuvântată de Dumnezeu. Românii au știut întotdeauna să deosebească păcatul de virtute, firescul de nefiresc și cu discernământ au lucrat pentru înlăturarea răului și promovarea binelui. Aceasta ne încredințează că și de acum înainte vor proceda cu aceeași înțelepciune, rămânând atașați de Biserică și de valorile creștine.

Respectul față de familie s-a concretizat în grija pentru o viață curată și echilibrată în orice împrejurări, ajutorarea reciprocă a soților și nașterea de prunci. Familia este bunul cel mai de preț al comunității, veriga prin care generațiile își comunică valorile, experiențele, înțelepciunea și speranțele. Toate aceste valori au rămas peste veacuri trăsătura fundamentală a societății românești.

Fundamentate pe Evanghelia Mântuitorului Hristos, Bisericile creștine au condamnat dintotdeauna păcatul, care distruge viața omului, fără însă să-l disprețuiască pe cel căzut în păcat, căci „Eu nu voiesc moartea celui ce moare, de aceea întoarceți-vă și veți fii vii" (Iezechiel 18, 32). De aceea Biserica manifestă față de acesta compasiune, răbdare și grijă duhovnicească, oferindu-i sprijin pentru restaurarea demnității sale, desigur, dacă acesta își exprimă dorința de îndreptare. Prin condamnarea a ceea ce este împotriva firii, Biserica apără persoana umană în demnitatea ei și se roagă neîncetat pentru îndreptarea celor care au nevoie de ajutor.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române consideră că apărarea demnității omului, stabilitatea și unitatea familiei, precum și renașterea spirituală a societății reprezintă o responsabilitate pentru fiecare dintre noi, nu numai pentru acest moment, ci și pentru generațiile viitoare.

BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AVRIG

1. **Parohia Noul Român**
2. **Parohia Colun**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ

3. **Parohia Paltin**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU

4. **Parohia Hamba**

Termen de concurs: 1 iulie — 1 august 2006

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs. Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Teologie și spiritualitate ortodoxă

■ *Olivier Clement, „OCHIUL DE FOC", Ed. Humanitas, 2006, 138, p.*

Lucrarea propusă cititorului român de Ed. Humanitas (secția religie coordonată de pr. Vasile Răducă) poartă subtitlul „Două viziuni spirituale asupra cosmosului" și oferă, în traducerea lui Petruș Costea, încă unul din textele de eseu teologic care l-au impus în gândirea modernă pe Olivier Clement (n. 1921), profesorul erudit și teologul de reală transparență al Ortodoxiei contemporane.

Scrise în perioade de cercetare teologică depărtate, oarecum, în timp, cele două eseuri, unul despre anumite aspecte ale alchimiei occidentale, celălalt despre „contemplarea naturii" în spiritualitatea Occidentului creștin, semnifică, în fapt, trecerea de la cunoașterea mitică la aceea „în Hristos", o analiză a creștinismului devenit „a-cosmic" (p. 8) către ecologia teologică reală (altceva decât „ecologismul" propus de lumea post-modernă). După o introducere amplă, „Eros și cosmos: revoltă sau asumare" (p. 5—34), analiza autorului cuprinde — cum am remarcat — „Alchimia Occidentală, știință și artă a transmutării cosmice" (I. Vedere generală asupra doctrinei, p. 41—54; II. Etapele operei, p. 55—68; III. Metodele, p. 69—84) și „A transfigura Universul" (Cosmosul în mistica Orientului creștin: I. Câteva lămuriri cosmologice, p. 91—102; II. Contemplarea naturii, p. 103—118; III. A uni inteligența și inima, p. 119—138).

Credem că această alcătuire de „scară a cunoașterii", oferă o lecție bună pentru tinerii intelectuali furați de alchimia misticii străină de ortodoxie și oglindirea ei în realismul mistic ortodox, acela care descoperă omul, cel puțin conceptual, nu are un conținut individual, ci totdeauna ecumenic, căci „inima-spirit" e o inimă în comuniune (p. 138), care îl duce pe om spre mărirea lui Dumnezeu.

■ *Aleksandr Soljenițân, „CA BOBUL ÎNTRE PIETRELE DE MOARĂ", Humanitas, 2005, 393 p.*

În colecția „memorii/jurnale/convorbiri", Ed. Humanitas pune la dispoziția cititorului român lucrarea lui A. Soljenițân „Ca bobul între pietrele de moară", subintitulată „Însemnări din exil" (1974—1978). Urmare a incursiunii în literatura occidentală a teribilului analist al Gulagului fizic și intelectual al comunismului sovietic și scris în toamna lui 1978, continuare a celeilalte cărți de memorii „Viețul și stejarul" (1975, cu ediție românească 2004), volumul acesta aduce în prim-plan icoana „fugarului", neodihnitului azilant, căutător al Adevărului și al Luminii eliberatoare din întunericul roșu al materialismului ucigător. Sensibil, vulnerabil de-a dreptul, Soljenițân din memorii pare rupt de țăria lui Ivan Denisovici (nuvela care-l făcea celebru în 1962), atins oarecum de neliniștea pavilionului canceroșilor din care tocmai evadase (romanul apăruse în 1968, în același an cu „Primul Cerc") rănit de nonșalanța, deloc transparentă a occidentalilor, TACE. Refuză dialogul cu cei care nu i-au înțeles monologul, rostirea plină de sens eliberator de dincolo de „zidul" ghimpat al comunismului.

În jurnalul său, părintele Alexander Schmemann („Biografia unui destin misionar", Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2005), îl surprinde în repetate rânduri pe Soljenițân cu aceeași atitudine „cârpănoasă", de gingășie rănită pe care o „respiră" și „bobul" rănit de pietrele de moară. Credem că lectura acestei cărți devine foarte utilă acelora care încearcă realcătuirea memoriei diasporei anticomuniste, constituind totodată un veritabil semnal de alarmă intelectuală pentru aceia care iau prea în ușor ruperea de rădăcinile propriei culturi, căutând în alte zări definirile întru existență. Bob de grâu legat de țarina Rusiei, A. Soljenițân nu se minte. Îi este greu.

■ *Preot Dr. Pavel Vesa, EPISCOPIA ARADULUI. ISTORIE CULTURĂ. MENTALITĂȚI (1706—1918), Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2006, 740 p., format mare.*

Susținută inițial ca teză de doctorat la Facultatea de Istorie a Universității „Babeș-Bolyai", sub conducerea profesorului-rector Nicolae Bocșan, lucrarea părintelui Pavel Vesa din Arad (fost student al Institutului teologic din Sibiu) apare într-un an aniversar, la împlinirea a trei secole de existență a Eparhiei Aradului, Ienopolei și Hălmagiului. Lucrarea prezintă istoricul Episcopiei din 1706 până în 1918, cu activitatea ierarhilor ei (cap. II, p. 50—178), dar și istoria unităților ei componente: protopopiate, parohii și mânăstiri (cap. III, p. 179—227), clerul (cap. IV) și pregătirea lui (cap. V). Un capitol important îl constituie cel despre bisericile parohiale (cap. VI, p. 399—462), precum și starea sentimentului religios la românii arădeni (cap. VII, p. 463—516), cu o serie de incursiuni în probleme de liturgică și pastorală. În capitolul „Anexe" (care ar fi putut constitui el însuși o teză de doctorat aparte), este prezentată istoria tuturor parohiilor ortodoxe din județul Arad până în 1918, cu date inedite despre preoții lor și bibliotecile parohiale (p. 544—716).

Cartea se recomandă de la sine și este o mândrie pentru eparhia Aradului că are azi o asemenea „monografie", lucrată cu conștiinciozitate și dragoste de valorile trecutului. Ar fi de dorit ca fiecare eparhie din cuprinsul Patriarhiei române să aibă o monografie asemănătoare.

Mitropolitul Laurențiu

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ȘAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 și 15 septembrie
Nr. 33—36
2006

Pacea, dar dumnezeiesc, în Liturghia ortodoxă*

Liturghia ortodoxă începe cu doxologia treimică: *„Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin"*. Împărăția lui Dumnezeu este *comuniunea de iubire* a Persoanelor Sfintei Treimi care se revarsă asupra credincioșilor în Sfânta Liturghie. Fiind împărăția dragostei, ea are sensul unei comuniuni a celor ce fac parte din ea, care sporește continuu în orice Sfântă Liturghie ca să ajungă desăvârșită în viața viitoare.

Sfânta Liturghie prilejuiește trăirea anticipată, prin *arvună*, a darurilor împărăției cerurilor, după o străduință de înaintare treptată spre ea în viața pământească. Împărăția lui Dumnezeu începe aici pe pământ, prin acest urcuș liturghic al comunității și se desăvârșește în ceruri.

Împărtășirea acestei iubiri, precum și gustarea ei are ca premisă *pacea*, ca dar dumnezeiesc, de aceea și primele trei cereri ale ectheniei mari de la începutul Liturghiei au ca temă invocarea păcii cu diversele ei valențe: *pacea cu Dumnezeu, pacea cu semenul și pacea cu tine însuți.*

După anunțarea comuniunii iubitoare a Sfintei Treimi, Biserica ne cheamă să ne pregătim pentru ea, prezentând Împărăția lui Dumnezeu ca pace. Prin aceasta arată că legea vieții omenești normale spre desăvârșire nu e contradicție și luptă, ci pace.

Prin pace se înțelege, mai întâi, *pacea noastră de patimi*, care sfâșie unitatea din noi și dintre noi. Căci numai așa putem deveni părtași ai Împărăției cerurilor, ca împărăție a desăvârșitei armonii în noi, între noi și între noi și Dumnezeu. La această pace sunt chemați nu numai cei încă nebotezați, ci și credincioșii. Căci în pacea aceasta se poate mereu spori. Credincioșii trebuie să-și așeze sufletele încă de la începutul Sfintei Liturghii într-o stare de pace. Numai așa se vor putea concentra, fără tulburare, cu gândul la Dumnezeu, și se vor putea ruga împreună.

Armonia între credincioși în rugăciune nu va fi adevărată decât dacă îi va cuprinde pe toți, sau pe cei mai mulți. Biserica voiește ca toți să se pregătească în sânul ei și deci și în cadrul Sfintei Liturghii pentru această armonie, care trebuie să cuprindă întreaga lume și care reprezintă scopul creației.

1. Începutul fiecărei ectenii, ca rugăciune în dialog între preot și credincioși, este o chemare la pace, ca o condiție firească a legăturii omului cu Dumnezeu: *„Cu pace Domnului să ne rugăm"*.

În acest îndemn nu se afirmă numai necesitatea unei păci care face pe fiecare credincios să nu fie tulburat de ceva, ci și efortul de concentrare numai la Dumnezeu, Cel Care dăruiește pace lumii. Slujitorul cere credincioșilor prezenți în primul rând pacea cu Dumnezeu ca temelie a dobândirii păcii interioare și a menținerii păcii cu aproapele.

Pacea pentru care ne rugăm în Liturghie este creatoare de comuniune. De la prima cerere din ectenie, până la sfârșitul Liturghiei, orice cerere este adresată la plural, este o cerere a tuturor, împreună, pentru toți, pentru fiecare din cei aflați în rugăciune ca și pentru alții care nu sunt de față. Rugăciunea creează armonie și comuniune. Fiecare se simte susținut de toți în rugăciune și în fața lui Dumnezeu. Forma de plural „noi" a rugăciunii liturgice, care se adresează lui Dumnezeu ca unui Tu comun pentru toți, nu e numai o simplă alăturare de persoane umane, ci o unire a lor în Hristos. Încă de la începutul Sfintei Liturghii suntem îndemnați să ne constituim toți cei prezenți într-un singur „eu" multiplu al Liturg-

(Continuare în pag. a 2-a)

* Cuvântare rostită la întâlnirea inter-religioasă organizată de Comunitatea Sant'Egidio în localitatea Assisi (Italia), în data de 4 septembrie 2006.

† Dr. LAURENȚIU
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Mesaj adresat elevilor și profesorilor cu prilejul deschiderii anului școlar 2006/2007

LUMINA ȘCOLII

„Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele". (Ioan 15.4-5)

Iubiți elevi și distinși dascăli,
Cinstiți părinți ai tinerelor vlăstare,

Începutul unui nou an școlar reprezintă un moment de însemnătate excepțională, nu numai pentru tineretul școlar, ci și pentru părinții și educatorii lor, precum și pentru întreaga societate.

Anul școlar, marcat de începutul toamnei, anotimpul bogăției spirituale, ce urmează a fi acumulată prin activitatea de învățare, prin cunoștințele căpătate în contactul cu cartea și cu dascălii de către subiecții acestui amplu proces de formare și educare, ce are ca finalitate împlinirea și devenirea omului ca membru responsabil al societății și în fața lui Dumnezeu.

Un nou an școlar înseamnă pentru cei mai mici, care iau legătura cu cartea pentru prima dată la grădiniță sau în cursul primar, o primă treaptă urcată pe acest drum de lumină, iar pentru cei din clasele următoare, noi trepte ce-i înalță an de an spre culmile de strălucire ale culturii, științei, cunoașterii în general, prin care își conturează personalitatea, valoarea și utilitatea, atât pentru ei, cât și pentru semeni.

(Continuare în pag. a 2-a)

Al vostru, de tot binele doritor și către Domnul rugător,

† TEOCTIST
PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD
și PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

IUBIRE-CRUCE-VEȘNICIE

(Duminica înainte de Înălțarea Sf. Cruci)

După o veche predanie a Bisericii, am intrat în urmă cu zece zile în Noul An Bisericesc. Prima sărbătoare a acestuia a fost Nașterea Maicii Domnului sau Sfânta Maria Mică, pe care, cu aleasă bucurie duhovnicească, am prăznuit-o împreună cu întreaga creștinătate în urmă cu două zile. Iată deci că Anul bisericesc este pus sub ocrotirea Maicii Prea Curate, adevărată icoană a Bisericii lui Hristos. A doua sărbătoare împărătească a acestui început de nou an bisericesc este Înălțarea Sf. Cruci — prăznuită la 14 septembrie în amintirea aflării lemnelor cinstitei Cruci a Mântuitorului la Ierusalim de către Sf. Împărăteasă Elena, mama împăratului creștin Constantin cel Mare.

Este o sărbătoare care ne aduce aminte de evenimentul dureros al răstignirii Mântuitorului Hristos pe Cruce pe dealul Golgotei pentru mântuirea noastră și pentru împăcarea noastră cu Dumnezeu-Tatăl.

Datorită importanței deosebite a acestui praznic Biserica a rânduit ca cele două duminici care o intercalează să fie duminici speciale închinate de asemenea Sf. Cruci.

Astăzi ne aflăm deci în Duminica dinaintea Înălțării Sf. Cruci, și pericopa evanghelică ce se va citi la Sfânta și dumnezeiasca Liturghie este un scurt fragment din convorbirea Mântuitorului cu Nicodim, eveniment relatat în capitolul III al Evangheliei de la Ioan. Este de fapt una dintre cele mai scurte pericope evanghelice din cuprinsul anului liturgic și cuprinde doar 4 versete. Deși este atât de scurtă, ea cuprinde totuși o adevărată bogăție de învățături și înțelesuri sfinte necesare fiecăruia dintre noi spre dobândirea mântuirii și a vieții de veci. *Iubire, Cruce* și *veșnicie* sunt trei realități dumnezeiești pe care ni le dezvăluie Evanghelia de astăzi. Ele sunt de fapt *unități de măsură* pentru viața cea nouă adusă în lume de Hristos-Domnul și pe care o dorim cu toții.

Din iubire Dumnezeu a creat lumea din nimic și l-a adus la existență pe Adam, protopărintele nostru pentru a se bucura de frumusețea dumnezeiască a lumii și pentru a-l lăuda pe Creator.

Din iubire pentru omul cel căzut, Dumnezeu l-a trimis în lume *„la plinirea vremii"* pe Mântuitorul ca să ne răscumpere din robia morții și a păcatului.

„Căci așa a iubit Dumnezeu lumea încât pe însuși Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca tot Cel ce crede în El să nu piară ci să aibă viață veșnică", ne învață Sf. Evanghelist Ioan în pericopa evanghelică din această duminică.

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. VISARION RĂȘINĂREANU
episcop-vicar
Sibiu

Gânduri la Crucea mântuirii noastre

Faptul că Biserica a rânduit cinstirea Sfintei Cruci, dedicându-i două zile de sărbătoare din cursul anului bisericesc, ne determină să pătrundem înțelesul Sfintei Cruci corelat organic cu jertfa Mântuitorului care ni se adresează ca iertare și iubire din partea lui Dumnezeu. Fiindcă numai prin jertfa Mântuitorului de pe Cruce, urmată în mod necesar de slăvita Sa Înviere, noi creștinii am făcut din lemnul de ocară de altă dată, lemn de cinstire, socotindu-l *„de viață făcător..."*.

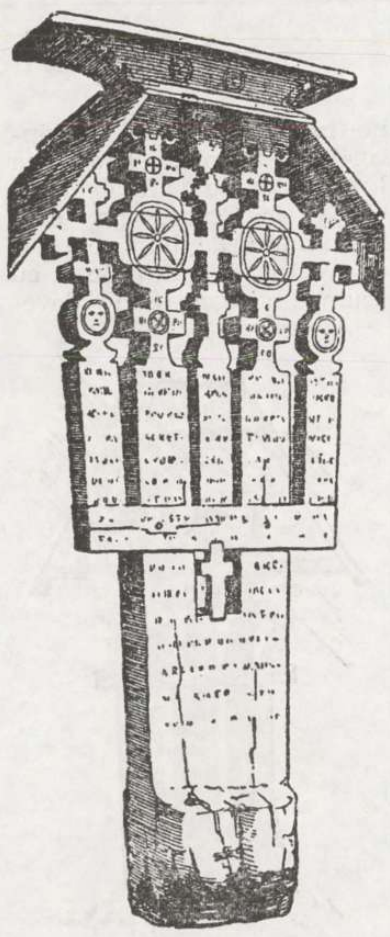

Privind mai cu seamă pe Cel ce s-a jertfit pe Cruce, se impune să facem deosebirea dintre El și toți cei ce de-a lungul vremii au fost osândiți prin crucificare. Astfel, pe Golgota erau trei cruci, fiecare având însă semnificația și destinul ei particular, în funcție de cel răstignit. Pentru unul din tâlhari, crucea a însemnat marea șansă a mântuirii sale; pe când pentru celălalt, prea durerosul loc de execuție. Când ne referim însă la Mântuitorul, lucrurile primesc un sens cu totul deosebit și particular. Și aceasta pentru că, în primul

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. univ.
dr. SORIN COSMA

COMUNICAT

1. Cele două Sinoade Mitropolitane din Transilvania, reunite în ședință comună la Mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului" din Izvorul Mureșului, Județul Harghita, în data de 19 septembrie 2006, având pe agendă examinarea unor proiecte de lege care să reglementeze în mod echitabil problemele patrimoniale dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), după ce au examinat cele trei proiecte prezentate de Secretariatul de Stat pentru Culte, Dl. Nicolae Popa, deputat P.C. de Alba, și Dl. Augustin Zegrean, deputat P.D. de Bistrița-Năsăud, s-au pronunțat în favoarea celui din urmă și, introducând o seamă de amendamente care să elimine orice confuzie sau interpretare inadecvată, își declară susținerea acestuia în numele celor cinci milioane de ortodocși din cele douăsprezece județe pe al căror teritoriu ființează cele două Mitropolii.

2. Reprezentanța Fundației private Gojdu, întrunită în ședința de lucru în data de 19 septembrie 2006, la Mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului" din Izvorul Mureșului, cere Statului Român să pună în aplicare prevederile **Acordului bilateral din 1937,** *dintre Statul Român și Statul Ungar, prin care Statul Român este obligat ca în termen de 30 de zile să obțină din partea Statului Ungar patrimoniul Gojdu și să-l predea Fundației Private Gojdu.*

3. Fundația Gojdu (cu sediul la Sibiu) nu a recunoscut niciodată și nu recunoaște existența Fundației publice ungaro-române Gojdu.

BIROUL DE PRESĂ

Deschiderea noului an şcolar preuniversitar 2006–2007 în şcolile din Arhiepiscopia Sibiului

Ca în fiecare an la 15 septembrie clopoţelul a sunat din nou pentru elevii din învăţământul preuniversitar românesc, anunţând începerea unui nou an şcolar. Cu toate frământările şi nemulţumirile cadrelor didactice grupate în organizaţii sindicale care anunţau mişcări de protest şi boicotarea primei zile de şcoală, în judeţele Sibiu şi Braşov în aproape toate şcolile şi liceele anul şcolar a debutat cu dreptul, Dumnezeu prin lucrarea şi puterea Sa dând gândul cel bun şi înţelepciunea profesorilor şi guvernanţilor care să-şi rezolve problemele administrativ-financiare prin dialog şi bună înţelegere.

Cu siguranţă, la bunul început al anului şcolar au contribuit şi rugăciunile înălţate către Dumnezeu pentru sănătatea dascălilor şi şcolarilor, şi bună sporirea în toate activităţile şcolare şi extraşcolare care vor fi întreprinse în anul şcolar 2006—2007.

Prezenţa slujitorilor sfintelor altare alături de cadrele didactice şi oficialităţile locale a reprezentat, ca în fiecare an fără îndoială, un moment important. Însă deosebită a fost prezenţa în mijlocul profesorilor, elevilor a Î.P.S. Sale Prof. Univ. Dr. *Laurenţiu Streza*, Mitropolitul Ardealului la deschiderea oficială a anului şcolar preuniversitar la Colegiul Naţional „Radu Negru" din Făgăraş, unitate şcolară de prestigiu.

A fost o prezenţă oficială dar şi de suflet a chiriarhului nostru, întrucât Înalt Prea Sfinţia Sa s-a format şi a asimilat în această şcoală cunoştinţele din timpul anilor de liceu. În cuvântul de învăţătură pus la suflet celor prezenţi, Înalt Prea Sfinţia Sa a dorit tuturor celor care se pregătesc sau activează în vreo formă de învăţământ preuniversitar sănătate, bucurie şi spor la învăţătură, alături de binecuvântările sale arhiereşti.

La fel, un moment special a fost la Grupul Şcolar Independenţa din Sibiu, unde P.S. Dr. *Visarion Răşinăreanu*, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului a participat la deschidere, oficiind slujba Te Deum-ului, înconjurat şi de un sobor de preoţi.

Cuvintele de învăţătură şi rugăciunile înălţate către Părintele luminilor vor rodi cu siguranţă şi prin activitatea profesorilor de religie în cadrul orelor, care constituie una din premizele dar şi direcţiile educaţiei, întrucât formarea şi educarea tinerilor se face în strânsă legătură, sau mai bine spus, condiţionat de formarea unui caracter religios moral sănătos.

În învăţământul religios din Arhiepiscopie, ca de altfel şi din întreaga ţară, funcţionează în majoritate oameni tineri, cadre didactice bine pregătite în unităţile de învăţământ superior, ca titulari sau suplinitori. Corpul profesoral al celor care predau religia, în şcolile din Arhiepiscopia Sibiului, laici şi preoţi, se ridică aproximativ la 225 în judeţul Sibiu şi la 210, în judeţul Braşov, din care 65 la sută titulari. Preocupaţi de formarea profesională continuă, potrivit vechimii în învăţământ, unii profesori de religie sunt înscrişi iar alţii au obţinut deja definitivatul sau gradele didactice II şi I, în centrul de perfecţionare de la Sibiu.

De asemenea la concursul de titularizare din vara acestui an, s-au titularizat un număr de 10 cadre didactice, 4 în jud. Sibiu şi 6 în jud. Braşov, restul posturilor şi fracţiunilor vacante sau rezervate fiind ocupate prin detaşare sau suplinire.

Angrenaţi în activităţi metodice avem 6 responsabili de cercuri metodico-pedagogice: 4 la Braşov şi 2 la Sibiu şi 10 profesori metodişti: 6 la I.Ş.J. Braşov şi 4 la I.Ş.J. Sibiu. Pentru buna informare a cadrelor didactice cu privire la noutăţile, punctele pozitive sau negative ce trebuie îndreptate în sistemul educaţional religios, după şedinţa de lucru din 6 septembrie desfăşurată la Patriarhia Română cu inspectorii de religie din ţară, au avut loc consfătuirile cu profesorii de religie în Sibiu, la Colegiul Textil în 11 sept.; la Mediaş la Şcoala „Mihai Eminescu" în aceeaşi zi, iar în Braşov în 12 septembrie, la C.N. „Unirea" şi în ziua următoare la Făgăraş, la Colegiul Tehnic „Aurel Vijoli".

Cu această ocazie au fost prezentate şi temeiurile pentru predarea religiei în şcoală şi după posibila aderare a României la Uniunea Europeană, atât din mediul intern (disciplină parte a trunchiului comun, poziţia de frunte ocu-

(Continuare în pag. a 7-a)

Dr. SORIN JOANTĂ
Inspector eparhial
pentru învăţământul religios

Mesaj adresat elevilor şi profesorilor

(Urmare din pag. 1)

În iconografia Bisericii noaste există o scenă plină de învăţăminte, „scara virtuţilor", ce redă ideea atingerii desăvârşirii duhovniceşti, aşa cum a exprimat-o Sfântul Ioan Scărarul şi care prefigurează că orice urcuş, nu numai în planul duhovnicesc, ci şi în cel al împlinirilor, aspiraţiilor prin învăţătură şi lucrare deosebită nu este uşor, ci reprezintă un efort permanent şi continuu pe parcursul căruia poţi cădea de la primele trepte sau chiar şi atunci când eşti aproape de final, dacă îşi lipseşte puterea stăruinţei şi tăria în atingerea scopului final.

Învăţătura acestei scene este că strădaniile noastre, nu numai în a învăţa cât mai mult şi cât mai bine, dar şi în a ne desfăşura munca noastră de zi cu zi, trebuie să fie consecvente, constante, fără încetare, susţinute cu mare grijă şi atenţie.

Căpătaţi, dragi elevi, anumite cunoştinţe, priceperi şi deprinderi într-un an şcolar, dar ele trebuie consolidate, dezvoltate în anii viitori, încât urcuşul pe această scară să fie sigur, fără poticniri, fără căderi, încât în anul următor să fiţi pe o treaptă mai înaltă şi mai bine fixaţi, fără să vă clătinaţi sau să vă prăbuşiţi.

Aveţi ajutor şi sprijin pentru acest urcuş în părinţii voştri, care vă ocrotesc şi vă învaţă multe lucruri, pe lângă ce vă oferă cartea şi şcoala. Aţi căpătat în familie multe şi importante obişnuinţe de muncă ordonată, de stăruinţă şi dăruire, după modelul celor mari, calităţi pe care trebuie să le folosiţi şi în activitatea şcolară şi în cea de zi cu zi, în afara şcolii.

În relaţia aceasta cu propria familie, vă amintesc să luaţi aminte cu multă atenţie la munca părinţilor voştri, la strădaniile lor, la truda lor din zi până în noapte şi să urmaţi îndemnul Mântuitorului, Care, cu puterea şi înţelegerea specifică, dumnezeiască, spunea: „Tatăl Meu până acum lucrează; şi Eu lucrez" (Ioan 5.17). Luaţi tot ceea ce este bun de la părinţii voştri aşa cum şi ei vă oferă toată grija şi căldura sufletească.

La această conlucrare îi chemăm şi pe ei, ca împreună să vă bucuraţi de roadele ştiinţei de carte, grijind ca, din diferite pricini, unii dintre voi să nu rămână pe dinafara şcolii şi să nu poată beneficia de binefacerile cărţii. Mulţi se confruntă cu greutăţi, pe care şi voi le vedeţi şi le puteţi înţelege, dar trecând poate cu greu, peste acestea, vor avea bucuria împlinirii vieţii lor şi devenirii voastre.

Aveţi ajutor de asemenea în dascălii voştri, pe care să îi ascultaţi ca pe propriii părinţi, să-i aveţi ca modele de urmat, căci munca lor stă la temelia formării voastre şi ea vine nu numai din obligaţie profesională şi din ştiinţa lor ci şi din ceea ce a definit dintotdeauna ţinuta unui dascăl, „dragostea de pedagog", ce constituie acea bucurie determinată de constatarea că cele împărtăşite cu dragoste, pasiune şi râvnă de către ei, au avut ecou în sufletele şi minţile voastre. Ascultaţi-i cu atenţie, ataşaţi-vă sufleteşte de ei, încât, în şcoală, împreună, să constituiţi o altă familie, o comunitate de înţelegere şi armonie, o comuniune — legătură de suflet şi de sfinţenie — crescând ca nişte mlădiţe sănătoase, puternice, pentru a fi folositori atât patriei precum şi Bisericii, încât în această unitate spirituală să puteţi urma cuvântul Mântuitorului: „Precum mlădiţa nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viţă, tot aşa nici voi, dacă nu rămâneţi în Mine. Eu sunt viţa, voi sunteţi mlădiţele" (Ioan 15.4-5).

Nu uitaţi de sfătuitorii voştri sufleteşti, care, cu duhul blândeţii şi al Sfintelor Scripturi, vă îndeamnă să fiţi ascultători, buni, drepţi, cinstiţi, cu spirit de înţelegere faţă de colegi, faţă de aproapele, ca astfel să realizăm înţelegerea dintre oameni, propovăduită de Biserică. Nu uitaţi că Biserica este „mama duhovnicească" a poporului român, după cum a definit-o poetul naţional Mihai Eminescu. Dacă uneori vă simţiţi constrânşi de rigorile şcolii, de exigenţele dascălilor voştri şi de cerinţele părinţilor, să nu uitaţi că Evanghelia nu obligă, ci sfătuieşte, zicând: „Cine are urechi de auzit, să audă" (Matei 11.15), iar auzind, să nu socotiţi grea sarcina de a învăţa sau de a asculta.

Fiţi, aşadar, cu urechile deschise spre tot ce este bun, frumos, înălţător, folositor, spre îndemnul către fapta bună şi lucrul temeinic făcut, plăcut oamenilor şi lui Dumnezeu, pentru că numai aşa vă veţi împlini ca oameni desăvârşiţi, veţi fi bucuria şi mângâierea părinţilor voştri, mândria dascălilor, care prin voi îşi legitimează misiunea şi veţi putea deveni cetăţenii responsabili de mâine, ai ţării şi ai lumii în care vă veţi desfăşura activitatea.

La începutul anului şcolar 2006—2007, rog pe Bunul Dumnezeu să vă dăruiască vouă, dragi elevi, darurile Sale de luminare a minţii, părinţilor voştri bucuria de a vă vedea crescând frumoşi şi împliniţi, dascălilor satisfacţia muncii, desfăşurată cu dragoste şi rezultate bune, iar părinţilor voştri sufleteşti, mulţumirea duhovnicească în plinirea lucrării voastre într-o viaţă curată de sfinţenie.

Împărtăşindu-vă toată dragostea Noastră şi părinteşti binecuvântări, vă doresc succes în noul an şcolar şi Dumnezeu să vă ocrotească, cu sănătate, putere de muncă şi roade bogate în această nobilă şi înălţătoare muncă.

Pacea, dar dumnezeiesc

(Urmare din pag. 1)

ghiei, într-un eu comunitar, cum este şi Dumnezeu cel ce e un singur Dumnezeu în Treime. Dumnezeu ne vrea uniţi prin iubire într-o unitate generoasă, scăpată de orice egoism, în care iubirea de Dumnezeu a fiecăruia e întărită de cea a tuturor. El vrea să înaintăm tot timpul Liturghiei în această unitate, tot mai mult, până la o unitate culminantă între noi şi Hristos şi în El între unii şi alţii, prin împărtăşirea împreună de acelaşi Hristos.

2. În cea de a doua cerere din ectenie comunitatea se roagă: *„Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre"*.

Această „pace de sus" este însăşi împărăţia lui Dumnezeu, după cum spune Nicolae Cabasila, căci *„împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie în Duhul Sfânt"* (Rom. XIV, 17).

„Pacea de sus" înseamnă dreptatea lui Dumnezeu, adică libertatea noastră de patimi, dreptate despre care Apostolul Pavel a spus că e „pacea lui Dumnezeu care întrece toată mintea" (Filip. IV, 17). Această pace de sus este un dar dumnezeiesc pe care îl cerem pentru dobândirea păcii noastre interioare şi a păcii între noi. Pacea orizontală adevărată nu poate fi despărţită de pacea interioară, care vine de la Hristos odată cu mântuirea.

Important este de remarcat faptul că în aceste prime două cereri se exprimă un imperativ al tradiţiei patristice: trebuie mai întâi să ne străduim a dobândi pacea care stă în putinţa noastră şi după aceea să cerem de la Dumnezeu pacea Lui. De aceea vorbeşte preotul mai întâi despre pacea care stă în putinţa noastră, fiind îndemnaţi să ne rugăm „cu pace", pentru ca mai apoi să ceară pacea pe care ne-o dăruieşte Dumnezeu prin venirea Mângâietorului. Darul lui Dumnezeu încununează strădaniile noastre.

3. În cea de a treia cerere a ecteniei preotul se roagă ca darul păcii să se extindă în toată lumea. Şi întrucât aceasta depinde şi mai puţin de puterea noastră, cerem această pace între toţi oamenii de pretutindeni, de la Dumnezeu: *„Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu biserici şi pentru unirea tuturor (în credinţă) Domnului să ne rugăm"*. Prin aceasta, spune Nicolae Cabasila, se arată că Dumnezeu, Căruia ne rugăm pentru pacea întregii lumi este Creatorul şi Proniatorul tuturor. Credincioşi ştiu că Stăpânul lor este Stăpânul comun al tuturor, Care a spus: „Pacea Mea v-o dau vouă, nu precum lumea vă dau Eu." Pacea pe care El o dăruieşte lumii este pacea smereniei, este pacea liniştii interioare, este pacea jertfelnică, este pacea ca dar de sus. De aceea comunitatea cere ca prin venirea Sfântului Duh lumea întreagă să primească darul cel mare al păcii. Nu întâmplător porumbelul a devenit simbol pentru ambele realităţi: prezenţa Sfântului Duh şi pacea lumii întregi. Venirea Mângâietorului e atât de frumos simbolizată în Sfânta Scriptură prin porumbelul care S-a coborât asupra Mântuitorului la botezul în Iordan sau asupra Sfinţilor Apostoli la Cincizecime şi acelaşi porumbel este semn şi simbol al păcii din cele mai vechi timpuri. E limpede astfel că pacea e văzută ca dar al Sfântului Duh, ca semn văzut al prezenţei Lui. Pentru acest dar Biserica se roagă să fie împărtăşit lumii întregi.

În această scurtă expunere am vrut să arăt că pacea atât ca dar dumnezeiesc cât şi ca străduinţă a omului este tema centrală a Sfintei Liturghii şi ea este anunţată din primele cereri ale ectenei mari. Ortodoxia vede o legătură strânsă între pacea întregii lumi şi pacea interioară. Acesta este şi imperativul vremurilor noastre. Cele două se condiţionează şi se cer reciproc şi de aceea toată atenţia noastră trebuie să fie îndreptată spre dobândirea lor.

Iubire-Cruce-Veşnicie

(Urmare din pag. 1)

Plinătatea iubirii lui Dumnezeu s-a descoperit însă lumii prin Crucea de pe Dealul Căpăţânii, pe care şi-a întins de bunăvoie mâinile sale Domnul Hristos şi şi-a vărsat scumpul său sânge împreunând cerul cu pământul şi dându-ne tuturor pildă de smerenie, de jertfelnicie şi de dragoste.

Întreaga învăţătură a Domnului ca şi întreaga sa lucrare de mântuire sunt o necurmată revărsare de dragoste dumnezeiască în lume. Dragostea Lui ne-a cuprins pe toţi, şi El s-a făcut nouă pildă de îndelungă răbdare şi de iertare. El şi-a pus sufletul Său pentru noi şi şi-a dat viaţa preţ de răscumpărare pentru mulţi, căci într-adevăr *„dragoste mai mare decât aceea ca cineva să-şi pună sufletul său pentru prietenii săi nimeni nu are"* — ne învaţă cuvântul Scripturii celei noi. Dragostea lui Hristos se arată desăvârşită în Cruce, pe care şi-o asumă de bunăvoie şi pe care o sfinţeşte cu scump sângele Său devenind astfel *Altar* de Jertfă al Noului Legământ.

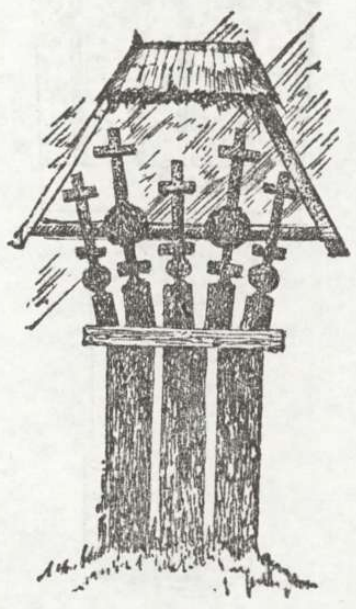

„Iată, prin Cruce a venit bucurie la toată lumea", cântăm în fiecare duminică la Utrenie, arătând astfel că bucuria cea veşnică a Împărăţiei celei neînserate a lui Dumnezeu, îşi are izvorul în Cruce.

Iubire, cruce şi veşnicie, trei repere sfinte, înalte şi binecuvântate pe care suntem îndatoraţi să le căutăm mereu în viaţa noastră de zi cu zi. Iubire jertfelnică, suferinţă asumată, în mod conştient şi responsabil şi *gândul la Împărăţia Domnului ce va să vie*, trebuie să ne fie coordonatele vieţii noastre, căci din ele vor izvorî bucuria, pacea, îndelunga răbdare şi toate celelalte daruri dumnezeieşti.

Din clocotul şi tumultul acestei lumi, având în suflet credinţa, nădejdea şi dragostea, ne vom putea lucra mântuirea noastră sufletească şi ne vom putea salva sufletul şi salvându-l pe acesta vom câştiga totul, *veşnicia* şi *părtăşia* noastră cu Hristos, dimpreună cu toate nepieritoarele şi neînşelătoarele ei bucurii.

Având ochii inimii şi ai sufletului aţintiţi la Dumnezeu cel ce atârnă pe Cruce, la fel ca Şarpele de aramă din pustiul Sinai ridicat de Moise, ne vom putea vindeca de muşcăturile şerpilor înveninaţi ai păcatelor şi a fărădelegilor şi vom putea dobândi de-a pururi *viaţa cea veşnică, Împărăţia Cerurilor şi bunătăţile cele duhovniceşti şi tot ceea ce ochiul n-a văzut, urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-a suit* — după cuvântul Scripturii.

Aşa să facem şi bine ne va fi şi aici pe pământ şi dincolo în zările veşniciei. Amin.

Gânduri la Crucea mântuirii noastre

(Urmare din pag. 1)

rând, pe acea cruce nu a fost răstignit un simplu om, Iisus din Nazaret, ci Fiul lui Dumnezeu. Iar în al doilea rând, pentru că El nu a fost răstignit pentru păcatele Sale, ci pentru păcatele oamenilor. El s-a jertfit pentru a împlini voia Tatălui de mântuire a lumii, comunicată, de altfel, de Dumnezeu prin profeții Săi cu sute de ani în urmă. Profetul Isaia spunea în acest sens: „El a luat asupra Sa durerile noastre și cu suferințele noastre s-a împovărat. Și noi îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră" (Isaia 53, 4—5). Apoi, „când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul Său cel născut din femeie, născut sub lege, ca să răscumpere pe cei de sub lege, ca să primească înfierea" (Galateni 4, 4—5).

În felul acesta, jertfa lui Hristos de pe Cruce trebuie *văzută și tratată după judecata lui Dumnezeu.* Apostolul atrage atenția că „omul firesc nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu, căci sunt pentru el nebunie, și nu le poate înțelege, pentru *că ele se judecă duhovnicește*" (I Corinteni 2, 14). Numai printr-o *judecată duhovnicească* înțelegem că pe Cruce nu moare un simplu om, Iisus din Nazaret, ci *Fiul lui Dumnezeu întrupat se jertfește pentru mântuirea oamenilor.* Astfel, jertfa Mântuitorului nu este un act omenesc, ci este *taina lui Dumnezeu,* adică *„puterea lui Dumnezeu și înțelepciunea lui Dumnezeu"* (I Corinteni 1, 24), cu totul deosebită de judecata și înțelepciunea omenească (I Corinteni 1, 18—30).

Dar, pentru a înțelege mai bine taina jertfei Fiului lui Dumnezeu ce s-a adus pe cruce, să ne lăsăm călăuziți în cele ce urmează de cuvintele Revelației divine.

În atotștiința Sa, Dumnezeu, fiind deasupra timpului, știa din eternitate că omul va cădea în păcat, motiv pentru care a hotărât mântuirea lui prin întruparea Fiului, a celei, de-a doua Persoane a Sfintei Treimi. Aceasta constituie *„taina cea din veci ascunsă în Dumnezeu"* (Efeseni 3, 9). Stând în legătură cu creația lumii, taina mântuirii omului în Hristos e rânduită „mai înainte de veci spre mărirea noastră" (I Corinteni 2, 7). Ea nu reprezintă pentru Dumnezeu o necesitate impusă de cineva, nici o datorie, cum se pot întâmpla lucrurile în ordinea vieții omenești, ci este un act *absolut liber din partea lui Dumnezeu, ca lucrare a iubirii Sale și a harului Său.* Sfântul Apostol Pavel, accentuând acest aspect, spune că mântuirea omului este „taina voii lui Dumnezeu, după bunăvoința Sa, precum mai înainte a hotărât întru Sine" (Efeseni 1, 9). Această hotărâre existentă în Dumnezeu din eternitate, pornită din iubirea Sa absolut liberă, este cunoscută în teologie sub numele de *„mai înainte hotărâre"*. Scopul ei, ca și cel al creației, urmărește mărirea lui Dumnezeu și fericirea făpturilor, după cum ne arată Sfântul Apostol Pavel: „Mai înainte rânduindu-ne pe noi, în a Sa dragoste spre înfierea cea prin Iisus Hristos ... spre lauda măririi Domnului Său" (Efeseni 1, 5—6).

De aici vedem că mântuirea, asemenea creației lumii și a omului, sunt hotărâte din eternitate de Dumnezeu, ca acte libere, pornite din iubirea Sa, și au ca scop preamărirea Celui ce a creat și a mântuit lumea, precum și fericirea creației. Astfel, putem spune că mântuirea poate fi socotită *un dar al dragostei lui Dumnezeu și o creare din nou a lumii.* Așa cum Fiul lui Dumnezeu a participat, în cadrul Sfintei Treimi, la crearea lumii, întrucât „toate prin Dânsul s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut din tot ceea ce s-a făcut" (Ioan 1, 3), tot astfel, El săvârșește prin întruparea, activitatea, jertfa, învierea și înălțarea Sa la cer, mântuirea lumii, spre fericirea făpturilor Sale.

Prin urmare, mântuirea pe care Fiul lui Dumnezeu a săvârșit-o prin jertfa Sa de pe Cruce reprezintă *„mai înaintea hotărâre a lui Dumnezeu". Ea este un act absolut liber, pornit din iubirea și mila lui Dumnezeu, fiindcă „atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul Său a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică"* (Ioan 3, 16). Deci, *inițiativa mântuirii noastre, prin jertfa Fiului, aparține lui Dumnezeu. Noi oamenii o primim ca dar al lui Dumnezeu, prin harul Său, ca lucrare a Duhului Sfânt.*

În același timp, mântuirea omului prin jertfa lui Iisus Hristos, este un act *liber și din partea Fiului lui Dumnezeu.* Un tablou magnific, redat într-o viziune profetică în cartea Apocalipsei, ne prezintă zguduitoarea „strigare făcută în cer asupra cărții, scrisă înăuntru și pe dinafară, pecetluită cu șapte peceți, ținută în mâna dreaptă a Celui ce șade pe tron: „Cine este vrednic să deschidă cartea și să desfacă pecețile ei? Și nimeni din cer, nici pe pământ, nici sub pământ nu putea să deschidă cartea, nici să se uite în ea. Și plângeam cu amar (spune autorul Apocalipsei) că nimeni nu a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite la ea. Și unul din bătrâni mi-a zis: Nu plânge. Iată, a biruit leul din seminția lui Iuda, rădăcina lui David, ca să deschidă cartea și cele șapte peceți ale ei. Atunci am văzut la mijloc, între tron și cele patru ființe și bătrâni, stând un Miel, ca înjunghiat ... Și a venit și a luat cartea din dreapta Celui ce ședea pe tron. Și când a luat cartea, cele patru ființe și cei douăzeci și patru de bătrâni au căzut înaintea Mielului ... și cântau o cântare nouă zicând: vrednic ești să iei cartea și să deschizi pecețile ei, căci ai fost înjunghiat și ai răscumpărat lui Dumnezeu, cu sângele tău, oamenii din toată seminția și limba și poporul și neamul" (Apocalipsa 5, 1—9).

Pe de altă parte, profetul Isaia se referă la Mântuitorul care *„ca un miel spre junghiere s-a adus"* (Isaia 53, 7). Dacă *„s-a adus"*, și nu a fost adus, înseamnă că jertfa Sa pe Cruce a fost de bunăvoie și neimpusă de altcineva din afară. De altfel, Biserica folosește des expresia: *„jertfa cea de bunăvoie"*, când în rugăciuni și cântări imploră mila lui Dumnezeu de a ierta greșelile noastre, și a se îndura spre noi cu iubirea Sa de oameni ...

Și acum, dacă iscoditoarea minte omenească și-ar pune, desigur, fără cuvenita pioșenie, întrebarea, cine anume s-ar putea face vinovat de jertfa lui Iisus pe Cruce, ar putea deduce din elementele oferite de Revelația divină, răspunsuri ca acestea.

Vinovat este desigur diavolul, prin a cărui ispitire primul om a căzut în păcat. Mântuitorul ne spune despre el că „a fost din început ucigător de oameni" (Ioan 8, 44). Diavolul nu putea fi biruit decât numai de Cineva absolut mai puternic decât el. Și acesta nu putea fi decât Dumnezeu Însuși. Prin moartea și învierea Sa, Fiul lui Dumnezeu a biruit pentru totdeauna pe diavol și moartea. În urma jertfei Sale, ne spune Mântuitorul, „stăpânitorul lumii acesteia (diavolul) va fi aruncat afară" (Ioan 12, 31).

Corelat cu ispitirea diavolului este păcatul săvârșit de om. Jertfa de pe Cruce se referă tocmai la izbăvirea omului din păcat. Dar jertfa de pe Cruce este actul liber al lui Dumnezeu, rod al milei Sale, adresat omului și lumii, încât, paradoxal vorbind, „vinovată" este în cele din urmă chiar iubirea lui Dumnezeu ...

Apoi, gândind antinomic, „vinovată" este voința liberă a Fiului lui Dumnezeu de a răscumpăra neamul omenesc din păcat. Era, de altfel, singurul care putea aduce jertfa bine primită de Dumnezeu, fiindcă omul sau o altă ființă

nu o putea aduce, dată fiind onoarea infinită a lui Dumnezeu lezată prin păcatul omului. Desigur, Dumnezeu ar fi putut găsi și alt mijloc de a-l izbăvi pe om din păcat. Dar a considerat că iubirea jertfelnică a Fiului poate fi cea mai bună formă de a-și arăta puterea Sa dumnezeiască. Următoarele versuri exprimă plastic această realitate:

„Cuiele nu te-au țintuit pe cruce;
Puteai atât de lesne să cobori,
Dar dragostea Ta pentru omenire
Te-a pironit, gândindu-Te la noi".

Aceasta dovedește că taina mântuirii noastre reprezintă *dreptatea lui Dumnezeu.* Iar dreptatea și judecata lui Dumnezeu rezidă în aceea că Fiul primește de bunăvoie jertfa de pe cruce pentru *a împlini voia Tatălui* (Matei 26, 39—42), spre *„împlinirea Scripturilor"* (Matei 26, 53—54).

Astfel stând lucrurile, răstignirea Mântuitorului pe cruce, apare cu necesitate din partea lui Dumnezeu. Acest fapt rezultă, evident, din dialogul Mântuitorului înviat cu ucenicii aflați în drum spre Emaus: „ ... Și El a zis către ei: O, nepricepuților și zăbavnici cu inima a crede toate câte au spus proorocii! Nu trebuia, oare, să pătimească acestea Hristos și să intre în slava Sa? Și începând de la Moise și de la toți proorocii, le tâlcuia din toate Scripturile cele despre El" (Luca 24, 25—27). Iar după ce ucenicii L-au recunoscut, din nou pe Iisus cel înviat le repetă: *„ ... Acestea sunt cuvintele pe care vi le-am vorbit încă fiind cu voi, că trebuia să se împlinească toate cele scrise în legea lui Moise și în proorooci și în psalmi despre Mine. Atunci le-a deschis mintea, ca să înțeleagă Scripturile"* (Luca 24, 44—45).

Desigur, noi nu putem pătrunde cu mintea aceste realități ce ni se adresează spre mântuire. Ele constituie marea taină a judecății lui Dumnezeu, cum am văzut că spune Sfântul Apostol Pavel. Iar judecățile lui Dumnezeu sunt altele decât judecățile oamenilor, după cum exclamă același Sfânt Apostol: „O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu! Cât de nepătrunse sunt judecățile Lui și de negăsit urma căilor Lui! Căci cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine s-a făcut Lui sfetnic? ... Căci din El și prin El și întru El sunt toate. Lui fie mărirea în veci, amin" (Romani 1, 33—36). De aceea, *nu putem judeca omenește tainele și planurile lui Dumnezeu, făcând vinovați pe unii și pe alții de jertfa lui Hristos, pe care El de bunăvoie a adus-o pentru noi, spre a împlini voința din veci a Tatălui, privind mântuirea lumii.* Asemenea întrupării Fiului lui Dumnezeu, și jertfa Sa mântuitoare rămâne taina cea de neînțeles de mintea omenească, fiindcă aparține exclusiv dreptății lui Dumnezeu.

Din cele până aici tratate, vedem că mântuirea adusă omului prin jertfa de pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu întrupat, are un *caracter universal,* în sensul că așa „cum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii, prin cel în care toți au păcătuit" (Romani 5, 12); tot astfel, „toți vor fi făcuți vii în Hristos" (Corinteni 15, 22). În felul acesta jertfa Mântuitorului ne face pe toți fii ai lui Dumnezeu după har, fără nici o deosebire. *Ea alungă astfel orice formă de discriminare dintre oameni, stabilind frățietatea pe care Dumnezeu o așteaptă de la fiii Săi,* conform cuvintelor Apostolului: „Nu mai este iudeu, nici elin, nu mai este rob, nici slobod, nu mai este parte bărbătească și femeiască, pentru că voi toți unul sunteți în Hristos Iisus. Iar dacă voi sunteți ai lui Hristos, sunteți deci urmași ai lui Avraam și moștenitori după făgăduință" (Galateni 3, 28—29); „... căci Hristos este pacea noastră, care în trupul Său a făcut din cele două lumi una ... și prin cruce, omorând ura ... a binevestit pace vouă, celor de departe și pace celor de aproape; că prin El, și unii și alții, avem calea deschisă spre Tatăl într-un singur Duh" (Efeseni 2, 14—18).

În fața acestui adevăr divin, este evident că *nici un creștin nu-și poate permite ca în numele jertfei Mântuitorului de pe cruce, să promoveze idei și acțiuni antirasiste, antietnice sau antisemite.* Ca unul care a înțeles și a transmis lumii mesajul Evangheliei lui Hristos, mai mult ca oricare altul, *Sfântul Apostol Pavel rămâne pildă vie de iubire față de poporul său, atunci când spune:* „Doresc să fiu anatema de la Hristos de dragul fraților cei de un neam după trup, care sunt israeliți ... și din care după trup e Hristos, Cel ce peste toate este Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin!" (Romani 9, 3—5).

Drept aceea, pentru cei ce prețuiesc după cuviință roadele jertfei mântuitoare adusă de Fiul lui Dumnezeu pe Cruce, aceasta rămâne peste veacuri un proces duhovnicesc de continuă îmbunătățire a vieții, prin harul lui Dumnezeu câștigat de Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, și oferit oricărui pământean, până la sfârșitul veacurilor. Este convingător în acest sens îndemnul aceluiași Apostol al neamurilor: „Dezbrăcați-vă de omul cel vechi dimpreună cu faptele lui și îmbrăcați-vă în omul cel nou, care se înnoiește spre a ajunge la cunoaștere, după chipul Celui ce l-a zidit, căci acolo unde este Hristos, nu este nici o deosebire între elin și iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, barbar, scit, rob, liber, ci Hristos totul întru toți. Așadar, ca niște sfinți și iubiți aleși ai lui Dumnezeu, îmbrăcați-vă cu simțăminte de îndurare, de bunătate, de smerenie, de blândețe, de îndelungă răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unul altuia ... precum Hristos v-a iertat vouă, așa și voi. Iar peste toate acestea îmbrăcați-vă în dragoste, care este legătura desăvârșirii. Și pacea lui Dumnezeu la care ați fost chemați într-un singur trup, să domnească în inimile voastre" (Coloseni 3, 9—15).

Din cele tratate rezultă că noi nu privim la Crucea Domnului de pe Golgota ca la un spectacol, nici nu vorbim despre ea ca despre o întâmplare, ci ne raportăm la ea ca la jertfa ce se aduce pentru noi, ce ni se adresează spre mântuire, și participăm la ea printr-o viață mereu îmbunătățită spre a transmite lumii mesajul și roadele ei.

*Rugă**

Se leagănă pământul și din adâncuri plânge
Văzând cum pământenii, bărbați, femei, copii
Cad seceraţi de gloanțe și zac scăldați în sânge,
Rămân schilozi pe viață cu sutele de mii.

Cerescule-Mpărate, la noi în jos privește
Și vars-asupra noastră Dumnezeiescul har.
Iar rugăciunea noastră, Stăpâne, o primește
Ca o smerită jertfă pe Sfântul Tău altar.

Zidit-ai, Doamne, lumea, cu mare-nțelepciune
Pământului dai roade, iar omului cuvânt
Dă, Doamne, și-mplinește a noastră rugăciune
Spre-a Ta mărire-n ceruri: Fă pace pe Pământ!

Iar când sosi-va timpul să ne urcăm la Tine
Cum rânduit-ai Doamne, prin tainicul mormânt,
Primește-ne Stăpâne sub bolțile senine
Spre veșnică odihnă în raiul Tău cel Sfânt.

† IOACHIM Gh. POPESCU
(din vol. „Melancolii" — 2002)

* Autorul, nevăzător, s-a mutat la Domnul în 2005. S-a născut în 15 sept. 1907 în localitatea Cireș - Opăițeni, jud. Storojinet, Bucovina (azi Ucraina), părăsind acea parte de țară în urma evenimentelor tragice de după cel de al II-lea război mondial. Poezia ne-a fost trimisă de fiica autorului, cu mențiunea de a fi publicată în paginile T.R., ca o stăruitoare rugăciune pentru vremuri de liniște și pace și încetarea confruntărilor și atentatelor, în urma cărora își pierd viața făpturi nevinovate, între care și mulți copii.

ÎMPLINIREA A 50 DE ANI DE LA CANONIZAREA SF. IOSIF CEL NOU DE LA PARTOȘ

Toamna anului 2006 reprezintă pentru credincioșii din cuprinsul Mitropoliei Banatului și nu numai, prilejul unor reale bucurii spirituale, și aceasta deoarece în perioada 6—8 octombrie se vor împlini 50 de ani de la festivitățile solemne de canonizare ale Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, festivități care au avut loc la 6—8 octombrie 1956 în prezența a numeroși membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, conduși de patriarhul Justinian Marina.

Hotărârea canonizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoș a primit votul Sfântului Sinod al Bisericii noastre în data de 28 februarie 1950, împreună cu avizul favorabil de canonizare a tuturor celorlalți sfinți „ridicați la cinstea sfintelor altare" în mod solemn în anul 1955. Dintre cei paisprezece sfinți propuși pentru canonizare în anul 1950 doar Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș a fost canonizat în anul 1956. Vom reveni cu anumite clarificări după amintirea evenimentului canonizării ca atare.

Osemintele Sf. Iosif cel Nou de la Partoș au fost deshumate în biserica veche a Mănăstirii Partoș la data de 6 septembrie 1956, sub directa supraveghere a mitropolitului de atunci al Banatului, dr. Vasile Lăzărescu. În momentul deshumării s-a constatat că „osemintele Sf. Iosif cel Nou erau răspânditoare de bun și plăcut miros" (Pr. Dr. Gh. Cotoșman, „Canonizarea Sfântului Iosif cel Nou", în Mitropolia Banatului, nr. 10-12/1956, p. 27).

În data de 7 septembrie 1956, după săvârșirea solemnă a Sfintei Liturghii, osemintele Sf. Iosif cel Nou de la Partoș au pornit în marș festiv, însoțite de ierarhul locului și de numeroși preoți și credincioși spre catedrala din Timișoara, având loc nenumărate opriri ale cortegiului în satele prin care se trecea. La ceas de vecernie, alaiul binecuvântat a urcat treptele catedralei din Timișoara, catedrală care avea să fie de acum înainte locul de sălășluire a osemintelor celui considerat „patronul spiritual al Banatului". Dintre cei care așteptau în catedrală într-o adâncă reculegere sosirea osemintelor, îl amintesc pe episcopul Policarp Morușca, fostul episcop al românilor ortodocși din America și Canada, despărțit forțat de păstoriții săi și reținut în țară de autoritățile comuniste.

Festivitățile oficiale de canonizare ale Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș s-au desfășurat așadar între 6—8 octombrie 1956, la ele participând alături de patriarhul Justinian Marina și de ierarhul locului, mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului și următorii membri ai Sfântului Sinod: mitropolitul Iustin Moisescu al Ardealului, mitropolitul Firmilian al Olteniei, episcopul Nicolae Colan de la Cluj, episcopul Valerian Zaharia de la Oradea, episcopul Andrei Magieru de la Arad, episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului, episcopul Teofil al Romanului și Hușilor, episcopul Andrei Moldovan al românilor ortodocși din America și Canada, ca și vicarii patriarhali Antim Târgovișteanul și Teoctist Botoșăneanul.

Ierarhii mai sus amintiți sunt de altfel și cei care semnează Tomosul oficial de canonizare a Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, și cei care au participat la ședința sinodală solemnă de canonizare care a avut loc în reședința mitropolitană de la Timișoara, în data de 6 octombrie 1956.

Racla unde aveau să fie depuse osemintele sfântului, operă a sculptorului Grigorie Dumitrescu de la Arhiepiscopia Bucureștilor, a fost sfințită de către mitropolitul Vasile Lăzărescu, care a oficiat și o parte din ceremonia spălării și ungerii sfintelor oseminte, ceremonie continuată de mitropolitul Iustin Moisescu.

În data de 7 octombrie 1956 a avut loc Liturghia arhierească solemnă de canonizare a Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, în cadrul căreia patriarhul Justinian a citit personal Tomosul de canonizare. În cadrul cuvântului său festiv, mitropolitul Banatului Vasile Lăzărescu spunea: „Credem că aducerea acestor sfinte oseminte în Catedrala noastră mitropolitană și așezarea lor spre cinstirea evlaviei sufletului bănățean creștin tocmai la împlinirea a 10 ani de la târnosirea acestui sfânt locaș, nu e întâmplătoare... ne-am învrednicit să adăugăm astăzi la podoaba materială a catedralei noastre podoaba nevestejită a sfinteniei unuia dintre întâistătătorii din trecut ai mitropoliei noastre" (ibidem, p. 92-93).

Descrierea în presa vremii a evenimentului ca atare al canonizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoș este extrem de pozitivă și laudativă, întregind oarecum în anul 1956 toate ceremoniile canonizărilor care au avut loc pe parcursul anului 1955 în Patriarhia Română.

La începutul scurtului nostru articol promiteam revenirea cu anumite clarificări în privința anului canonizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoș. De ce nu a avut loc această canonizare în 1955, când au fost canonizați toți sfinții propuși spre canonizare de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în 1950?

Pr. Gh. Cotoșman spune în articolul său despre canonizarea Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, că aceasta „urma să fie proclamată cu un an în urmă (adică nu în 1955, ci în 1956), când se împlineau trei secole de la adormirea sa" (Ibidem, p. 20). Am observat că mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului, în cuvântul său festiv, spunea că momentul canonizării Sfântului Iosif cel Nou acum (adică 1956) nu e întâmplător, împlinindu-se 10 ani de la sfințirea catedralei din Timișoara (1946—1956). Adevărul însă în privința alegerii anului 1956 și a decalării acestei ceremonii de canonizare de celelalte petrecute în 1955 l-am aflat odată cu cercetarea dosarului de canonizare a Sf. Iosif cel Nou de la Partoș cu nr. 96/1956 din arhiva Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin amabilitatea d-lui Gh. Vasilescu. Între actele prezente în acest dosar se numără și o adresă expediată de către Secretariatul Sfântului Sinod către mitropolitul Banatului Vasile Lăzărescu, căruia i se spunea că motivul amânării ceremoniei de canonizare e dat de șubrezenia anumitor date istorice din viața Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș. Printr-o adresă ulterioară, mitropolitul Banatului spunea că viața sfântului Iosif cel Nou de la Partoș a fost reverificată, constatându-se temeinicia celor cuprinse în ea.

Deși articolul prezent se dorește a fi unul aniversar, doresc să lămuresc pe cât se poate și un alt aspect din viața Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, respectiv, din partea cărei patriarhii a primit hirotonirea întru arhiereu sfântul, din partea Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol sau a Patriarhiei Sârbe de la Ipec?

Pr. Gh. Cotoșman vorbea de anumite informații legate de existența unor episcopi proprii în zona Banatului, încă înainte de păstorirea Sf. Iosif cel Nou de la Partoș (1650—1656), episcopi aflați sub jurisdicția Patriarhiei Ecumenice și pentru o scurtă perioadă sub Arhiepiscopia autocefală de Justiniana Prima (Ibidem, p. 68). Cu toate acestea, în lucrarea dedicată vieții Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, pr. Cotoșman scria: „Numirea prea cuviosului Iosif ca mitropolit la Timișoara s-a făcut, cu învoirea sultanului, de către patriarhul de la Ipec, dacă nu cumva de către cel ecumenic de la Constantinopol, sub a cărui jurisdicție se afla Sf. Munte Athos" (Idem, Viața Sfântului Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului (1650—1656), Timișoara, 1956, p. 63).

Într-un alt studiu dedicat vieții Sf. Iosif cel Nou de la Partoș citim: „Sf. Iosif cel Nou a fost hirotonit în 1650 de către patriarhul ecumenic, cu învoirea sultanului Mahmed IV (1649—1687) și trimis în pașalâcul Timișoarei", cu alte cuvinte a venit în Banat de la Constantinopol (Pr. Grigore N. Popescu, „Viața Sf. Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișoarei și a toată Țara Banatului", în B.O.R., nr. 10-11/1956, p. 932).

Profesorul Miroslav Timotijević de la Facultatea de Filosofie din Belgrad, folosindu-se de bibliografie în limba sârbă nu ne clarifică acest aspect, mai mult, el spune că Sf. Iosif cel Nou a devenit ierarh la Timișoara împotriva patriarhului Paisie de la Ipec, cu care de altfel a și intrat imediat în conflict, conflict ce a continuat și în timpul patriarhului Gavriil, până la retragerea sa la Mănăstirea Partoș. (Vezi Dr. Miroslav Timotijević, „Postovanje temisvarskag mitropolita Iosifa Novog u baraknoj zvanicnoj i narodnoj poboznasti kaplovacke mitropolije", în Actele Simpozionului „Banatul iugoslav — Trecut istoric și cultural", Novi Sad, 6 noiembrie 1999, Ed. Fundației Române de Etnografie și Folclor din Voivodina, Novi Sad, 2000, p. 222—232).

Sublinierea de către cercetătorul sârb a a-

(Continuare în pag. a 6-a)

Drd. ȘTEFAN TOMA

Un veşmânt arhieresc inedit aflat în colecţia muzeală a Mănăstirii Sâmbăta de Sus

Constituie o realitate de netăgăduit faptul că, spațiul culturii și în genere al spiritualității poporului român nu cunoaște o istorie desacralizată, o istorie goală de semnificații spiritual-religioase. În acest sens, orice lucru, obiect, veșmânt dobândește o valoare deosebită, în funcție de modul întrebuințării sale, cât și a persoanei care l-a valorificat sau l-a pus în valoare.

Rândurile ce urmează au drept scop prezentarea unei concluzii legate de datarea unui sacos arhieresc aflat în colecția mitropolitului Antonie Plămădeală de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, concluzie care deși cunoscută din anul 2002, nu a fost mediatizată.

Mă refer la deplasarea pe care am făcut-o la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, în luna ianuarie a anului 2002, când împreună cu fostul director al Muzeului de Istorie din Sibiu, am fost chemați de către vrednicul de pomenire mitropolitul Antonie Plămădeală și de către egumenul mânăstirii arhim. Ilarion Urs pentru a analiza și data un sacos arhieresc aparținând Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș (1568—1656). Nu am știut pe atunci că această solicitare venită din partea celor două fețe bisericești se datorează unei dorințe a Înalt Prea Sfințitului Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, care luând cunoștință de existența acestui sacos arhieresc a solicitat amănunte legate de acesta.

Trebuie să mărturisesc dintru început că, contactul cu atmosfera spirituală și culturală a mănăstirii de la Sâmbăta de Sus m-a marcat profund. Ctitorie a vrednicului martir Constantin Brâncoveanu, despre care am învățat atâtea în anii studenției, rectitorită de mitropolitul Nicolae Bălan și dobândindu-și dimensiunea ei deplină prin truda de ctitor a mipolitului Antonie Plămădeală, mănăstirea de la Sâmbăta de Sus constituie pentru cultura și spiritualitatea poporului român un chivot de taină, în care teologia și cultura converg dând naștere unei simbioze existențiale originale și definitorii am putea spune, pentru ethosul poporului român.

Rezultatul analizei și cercetării întreprinse de noi asupra sacosului arhieresc al Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș vine să certifice ceea ce tânărul drd. Ștefan Toma a remarcat și mediatizat în România și în Grecia (vezi Ștefan Toma „Date noi referitoare la viața și cultul Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș", în vol. „Slujitor al Bisericii și al neamului. Părintele Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, la împlinirea a 70 de ani", ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2002, p. 430—435 și idem coautor „Sfântul Iosif cel Nou, o importantă prezență atonită în ținutul Timișoarei", Altarul Banatului nr. 7—9 (2001), p. 15—26) și anume aceea că acest sacos arhieresc aparține și potrivit expertizei noastre secolului XVII, secol în care a trăit Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, fiind de factură venețiană. Această concluzie se bazează și pe buletinul de analiză nr. 1429 din 15 ianuarie 2002, eliberat de laboratorul zonal de restaurare al Muzeului Brukenthal, sectorul investigații, potrivit căruia avem de-a face cu un material textil, care are în componența sa o bandă metalică, respectiv un aliaj pe bază de cupru, rulată pe miez textil din bumbac. În ceea ce privește descrierea sacosului, acesta are mânecile mai

scurte, tipic veșmintelor arhierești, compus din față spate, unite prin bentițe mătăsoase roșii, răscroit la baza gâtului, prins cu o copcă, veșmânt aflat în stare relativ bună. Alături sacosului arhieresc sunt și două mânecuțe care aparțin veșmântului, ca și o bederniță lucrată cu fir metalic ce are în interiorul ei brodată o cruce, în centru aflându-se monograma creștină. Bedernița este datată ca aparținând secolului XIX, deci nu aparție sacosului arhieresc, ci doar întregește expunerea sa.

Ulterior am aflat, cercetând cele puse la dispoziție de drd. Ștefan Toma, că tatăl Sfântului Iosif cel Nou, pe nume Giovanni Fusko făcea parte dintr-o renumită familie de comercianți venețieni stabilită în Dalmația, deci pe cealaltă coastă a Adriaticii, vis a vis, am putea spune, de Veneția, la Raguza, (Dubrovnikul de astăzi). Iată așadar cum amănuntele și informațiile chiar și dispersate pentru o vreme, la un moment dat se leagă (e posibil ca Sfântul Iosif de la Partoș să fi păstrat peste ani legătura cu comercianții venețieni, de la care să fi primit materialul sau veșmântul la care ne referim). Aceasta e într-un fel și dinamica istoriei: dacă cercetarea nu ar evolua ar însemna că istoria are o percepție statică, nimic nou nemaiputând să apară. Ori, altfel stau lucrurile, chiar și în cazul Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș.

Apoi, însăși faptul că insula Limnos, de unde era mama sfântului, pe nume Ecaterina, cunoscuse o îndelungată ocupație venețiană, comercianții venețieni găsind acolo, în inima Mării Egee un loc de odihnă în călătoriile lor spre Constantinopol, vine să certifice că ceea ce știm despre Sfântul Iosif cel Nou este veridic. Toponimia are o semnificație deosebită în certificarea anumitor realități istorice, ori și în cazul vieții Sfântului Iosif cel Nou acestea sunt semnificative. Giovanni Fusko, tatăl sfântului, ca și comerciant venețian, vine și poposește în insula Limnos (până astăzi orașul Myrina, capitala administrativă a insulei e dominată de Castrul Venețienilor, existând acolo chiar și un golf denumit „Golful Venețienilor"), unde o cunoaște pe viitoarea mamă a sfântului, Ecaterina, grecoaică de neam (din cele aflate de la drd. Ștefan Toma, mitropolitul Ierothei, care e actualul ierarh al locului, i-a spus că numele de Ecaterina este până astăzi cel mai popular nume de botez al fetelor din Limnos, să fie întâmplător?).

Aș mai adăuga acestei incursiuni în biografia Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, un amănunt deosebit legat de sacosul arhieresc de la Sâmbăta de Sus. Potrivit catalogului de inventar al muzeului acestei mănăstiri și a mărturiei mitropolitului Antonie Plămădeală, primul care pe baza informațiilor orale avute l-a atribuit Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, mărturie cunoscută apoi și de egumenul mănăstirii arhim. Ilarion Urs, acest sacos arhieresc ar fi provenit de la o parohie din episcopia Aradului. Un fapt iarăși interesant, deoarece Aradul este asumat întru-câtva Banatului, ori acest aspect ar putea constitui un alt motiv pentru a crede că într-adevăr acest sacos arhieresc a aparținut Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș. Potrivit pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, acest veritabil părinte al istoriografiei bisericești moderne la români, sacosul ar fi putut proveni din colecția pr. Ștefan Crișan din Lipova (jud. Arad), cel mai renumit colecționar de cărți, icoane și veșminte bisericești cunoscut în părțile Aradului.

Necesitatea redactării acestor rânduri vine și din lipsa cunoașterii concluziei cercetării noastre, care deși transmisă oficial mitropolitului Antonie Plămădeală, ea nu a fost mediatizată. Poate că alegerea acestui moment nu este întâmplătoare, și mă gândesc la faptul că în acest an se împlinesc 50 de ani de la proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, petrecută în catedrala mitropolitană de la Timișoara la 6—8 octombrie 1956.

Încercând să concluzionez scurtul meu articol, voi spune că anumite date biografice legate de viața Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș puse în lumină de drd. Ștefan Toma, își găsesc o anumită corespondență cu proveniența și datarea acestui sacos arhieresc și că prezența sa în acest loc binecuvântat Transilvania vine să asigure peste secole de acum înainte dăinuirea unor tradiționale legături spirituale existente între românii din Banat și Transilvania. Acum suntem siguri că aceste legături poartă și chipul mijlocirii Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș . . .

MARIANA DANEȘ
Muzeul de Istorie — Sibiu

Expoziţia-Concurs „Icoana din Sufletul Copilului“

Ediţia a XIV-a. Sibiu 24—31 august 2006

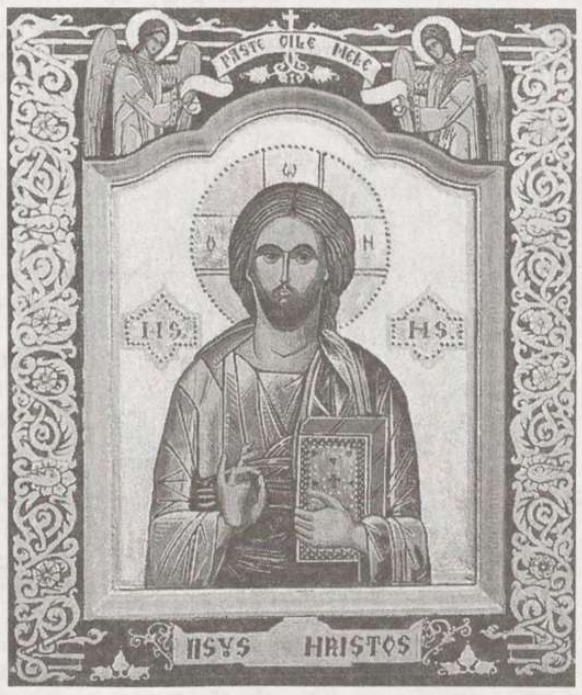

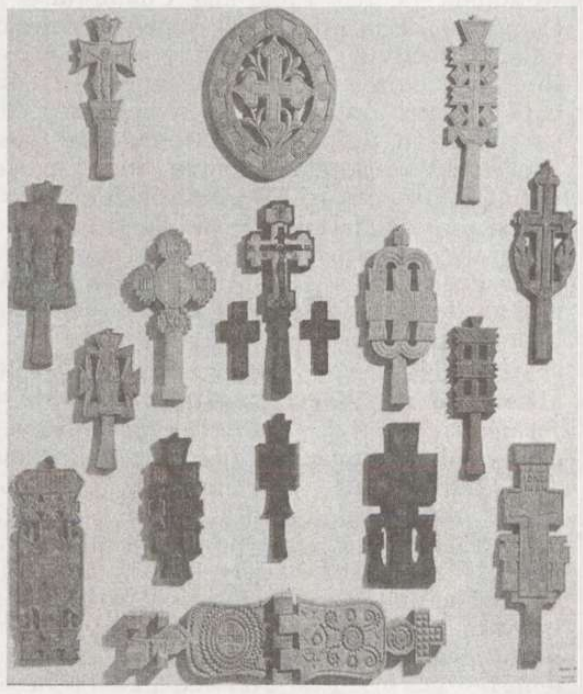

Dragi copii,

Frumuseţea icoanelor prezentate în această expoziţie mă îndeamnă să vă adresez câteva cuvinte prin care să-mi exprim admiraţia şi bucuria pentru străduania şi râvna voastră de a arăta tuturor cât de armonios se îmbină în sufletul unui copil dragostea de Dumnezeu cu setea de frumos, curăţia sufletească şi inocenţa cu măiestria artistică. E mare darul pe care l-aţi primit de la Dumnezeu şi el trebuie valorificat: dăruind altora, prin icoane, raze din frumuseţea voastră lăuntrică, voi înşivă vă umpleţi de lumină şi bucurie, căci aşa răsplăteşte Dumnezeu pe cei curaţi cu inima. Păstraţi această curăţie prin fapta şi vorba bineplăcută lui Dumnezeu, prin paza sfintelor Sale porunci, prin post, rugăciune şi milostenie, pentru ca prin icoanele voastre să se vestească adevărul viu şi experiat al Evangheliei lui Hristos, Domnul cel Înviat, pentru ca toţi să înţelegem că de nu ne vom întoarce şi nu vom fi ca şi copiii, nu vom intra în Împărăţia lui Dumnezeu.

Cu arhiereşti binecuvântări,

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

Concursul „Icoana din Sufletul Copilului“, ajuns la a XIV-a ediţie, se desfăşoară împreună cu olimpiadele şcolare naţionale din învăţământul preuniversitar.

Începând cu anul 2002, Expoziţia pe ţară a concursului se organizează la Sibiu, în cadrul Olimpiadei Naţionale „Meşteşuguri artistice tradiţionale“, din cadrul Activităţilor Educative programate de Ministerul Educaţiei şi Cercetării.

Astfel s-a întâmplat şi în acest an. Între 24—31 august 2006 a avut loc cea de a XIV-a Ediţie a Expoziţiei-Concurs „Icoana din Sufletul Copilului“. Locul de amenajare a Expoziţiei a fost Sediul Direcţiei pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural, sala Muzeului Naţional Brukenthal, Sibiu, str. Tribunei nr. 6.

Instituţiile care au patronat şi sponsorizat acţiunea au fost: Patriarhia Română, Ministerul Educaţiei şi Cercetării, Consiliul Judeţean Sibiu, Arhiepiscopia Sibiului, Complexul Muzeal Naţional „ASTRA“ Sibiu, Inspectoratul Şcolar Judeţean Sibiu, Direcţia pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Sibiu şi Asociaţia „Urmaşii Sfinţilor Brâncoveni“.

Ca un preludiu al acestei manifestări, s-a organizat o expoziţie de icoane pictate de copii, în holul Academiei teologice de la Mănăstirea „Brâncoveanu“ de la Sâmbăta de Sus, jud. Braşov, în preajma praznicului „Adormirii Maicii Domnului“.

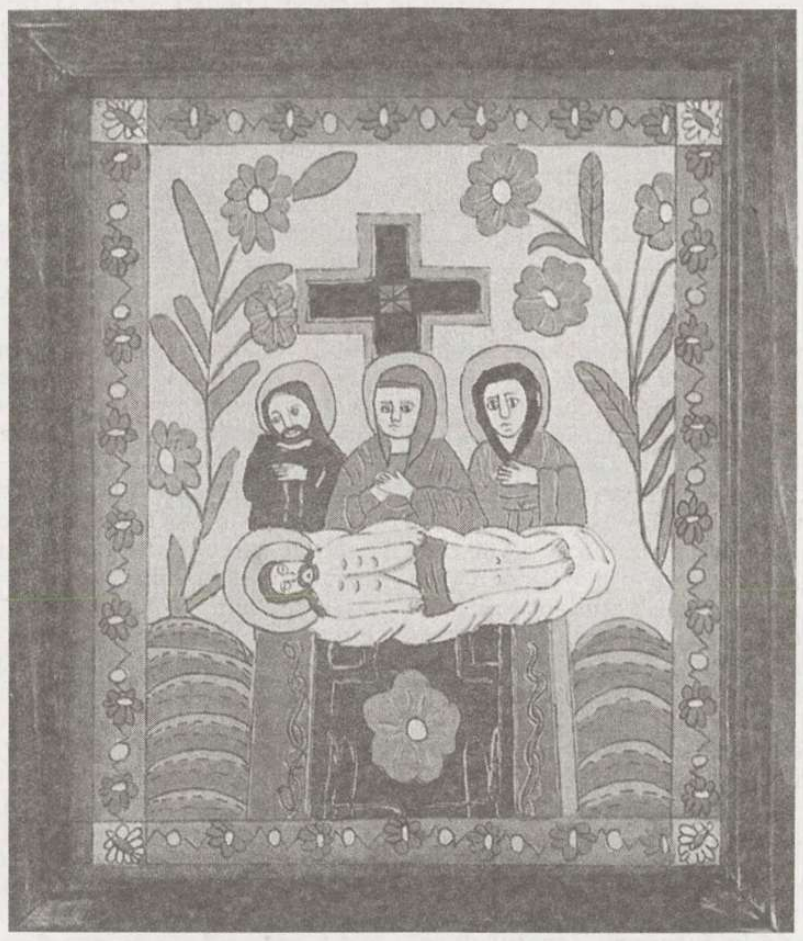

La inaugurarea acelei expoziţii au participat Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, precum şi alţi reprezentanţi ai Instituţiilor de Cultură şi ai Administraţiilor locale de la Sibiu, Braşov şi Făgăraş.

Expoziţia de la Mănăstirea „Brâncoveanu“ a fost vizitată de un mare număr de credincioşi veniţi la sărbătoarea hramului.

La Sibiu, Expoziţia a întrunit cele mai frumoase lucrări premiate la nivelul judeţelor şi eparhiilor, realizate de către elevii claselor I—XII din şcoli generale, gimnazii, licee, colegii, şcoli pedagogice, seminarii teologice şi licee de artă, cluburi şi palate ale copiilor.

Vernisajul expoziţiei a avut loc marţi, 29 august 2006, la orele 17,00, în prezenţa P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, delegat al Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, a D-lui Sergiu Nistor, comisar guvernamental pentru Programul „Sibiu — Capitală Culturală Europeană — 2007“, a D-lui Martin Bottesch, preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu, a D-lui prof. dr. Corneliu Bucur, directorul general al Complexului Naţional Muzeal „ASTRA“ Sibiu, a Domnului Vasile Crişan, director al Direcţiei Judeţene pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Naţional Sibiu, a D-lui prof. F. Soare din partea Inspectoratului Şcolar Judeţean Sibiu, a consilierilor Arhiepiscopiei Sibiu, a reprezentantului Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna“ Sibiu, a altor oaspeţi şi a unui impresionant număr de elevi frumos îmbrăcaţi în costume populare specifice zonei pe care o reprezentau.

Prea Sfinţitul Episcop vicar Visarion Răşinăreanu a rostit un cuvânt de apreciere a valorii şi frumuseţii icoanelor şi obiectelor de artă religioasă realizate de copii şi a prezentat şi un mesaj din partea Înalt Prea Sfinţitului dr. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, mesaj pe care îl publicăm în prezentul număr al „Telegrafului Român“. Au luat cuvântul şi ceilalţi reprezentanţi ai instituţiilor menţionate.

Grupuri de elevi din diverse zone ale ţării au prezentat apoi un program de cântări religioase şi recitări de versuri din poeţi români.

La sfârşit a avut loc premierea celor mai reuşite lucrări, selecţionate de un juriu constituit din reprezentanţi ai instituţiilor menţionate şi a unor specialişti în arta plastică şi iconografie.

S-au adresat felicitări D-nei prof. Ana Gabriela Negulescu, redactor coordonator al Revistei „Chemarea Credinţei“ din Bucureşti şi tuturor celor care s-au ostenit cu organizarea acestui eveniment cultural, care este aşteptat să se repete cu şi mai multă vigoare în 2007, când Sibiul va avea onoarea de a fi Capitală Culturală Europeană.

*

Expoziţia a primit vizitatori până în momentul închiderii ei.

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

Formare de formatori în studii ecumenice şi misiologice — primul grant „Leonardo da Vinci" în domeniul teologic din România

Programul de granturi „Leonardo da Vinci" este finanţat de Uniunea Europeană şi desfăşurat în România sub egida Ministerului Educaţiei şi Cercetării prin Agenţia Naţională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educaţiei şi Formării Profesionale. Obiectivul îl constituie promovarea integrării europene prin educaţie şi a educaţiei pentru integrare, cultivându-se diversitatea în unitate şi interculturalitatea. Programul presupune crearea unor parteneriate între centre de educaţie din România şi din ţările Uniunii Europene în scopul continuării educaţiei şi pregătirii profesionale. Proiectele se depun şi se înscriu pe o pagină de internet special creată şi se selectează prin concurs.

Promotorul şi contractorul grantului „Leonardo da Vinci" cu titlul: *Formare de formatori în studii ecumenice şi misiologice*, având ca număr de înregistrare Ro/2005 /95172/Ex., este Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", partenerii interni fiind Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de Teologie Ortodoxă şi Universitatea „Aurel Vlaicu" din Arad, Facultatea de Teologie Ortodoxă, iar partenerii externi: The Norwegian Lutheran School of Theology, Det teologiske Menighetsfakultet din Oslo, Norvegia şi Zentrum Okumene der Evangelishes Kirche in Hessen und Nassau. Echipa de gestionare a proiectului o alcătuiesc: Rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, Profesor univ. dr. Constantin Oprean — supervizare proiect, Ec. ddr. Cristina Puia — gestiune financiară, Pr. conf. univ. dr. Aurel Pavel — responsabil contacte cu partenerii; Pr. lect. univ. dr. Nicolae Moşoiu — redactor şi responsabil proiect. Colectivul de cercetare, format prin concurs, este alcătuit din cadre universitare de la Facultăţile de Teologie Ortodoxă din Sibiu, Cluj-Napoca şi Arad — de la Sibiu, Pr. conf. univ. dr. Aurel Pavel, pr. lect. univ. dr. Nicolae Moşoiu şi Prep. univ. dr. Daniel Buda; de la Cluj, Lect. univ. dr. Radu Preda şi Pr. asist. univ. dr. Mircea Oros; de la Arad, Pr. conf. univ. dr. Mihai Săsăujan şi Asist. univ. drd. Cristinel Ioja — care au urmat cursuri interactive şi vizite de studiu la Frankfurt sau Oslo şi urmează să redacteze un îndrumar de misiologie şi ecumenism pentru studenţi.

Grupul care a plecat la Frankfurt, format din Pr. conf. univ. dr. Aurel Pavel, Pr. conf. univ. dr. Mihai Săsăujan, Lect. univ. dr. Radu Preda, a avut la Centrul Ecumenic al Bisericii Evanghelice din Hessen şi Nassau, în perioada 8—14 mai, următorul program: în dimineaţa zilei de 8 mai li s-a prezentat istoria şi activitatea Centrului Ecumenic de către conducătorii fiecărui departament, după care organizatorii au răspuns întrebărilor oaspeţilor. După amiază au vizitat Institutul Confesional de la Bensheim unde au audiat conferinţa conducătorului Institutului, Rev. Dr. Walter Fleischmann-Bisten, cu titlul *Institutul confesional, un mod de lucru al Bisericii Evanghelice Germane*. Marţi, 9 mai au vizitat Universitatea Goethe, în special Facultatea de Teologie Evanghelică în a cărui bibliotecă s-au documentat asupra temei proiectului. După masă au audiat conferinţa *Comuniunea de lucru a Bisericilor creştine în Germania*, de Barbara Rudolph. Miercuri, 10 mai, au vizitat Seminarul Teologic al Bisericii Evanghelice Germane din Hessen şi Nassau în a cărui bibliotecă au avut ocazia să se documenteze. După amiază, directorul seminarului Prof. Dr. Peter Scherle a susţinut o conferinţă, iar apoi s-a folosit medioteca. Joi, 11 mai au audiat conferinţa susţinută de Prof. Dr. Matthias von Kriegstein cu titlul *Migraţia ca şi provocare pentru reflecţia teologică şi abordarea eclesială*. După amiază a avut loc o masă rotundă pe această temă, cu colaborarea oaspeţilor români şi a altor invitaţi. Vineri, 12 mai, au participat la o masă rotundă organizată de Centrul Misionar din sud-vestul Germaniei, cu titlul *Despre activitatea misionară, linii directoare şi exemple programatice*. După amiază au vizitat parohia din Raunheim unde a participat la o masă rotundă pastorul Jörg Bickelhaupt, responsabil cu problemele interconfesionale ale Centrului Ecumenic. Ziua de sâmbătă a fost dedicată studiului în biblioteca Centrului ecumenic şi pregătirii contribuţiilor la îndrumarul pentru studenţi care va face referire şi la posibilitatea de a implementa în România astfel de activităţi practice în domeniul misiologiei şi ecumenismului, şi foarte important, la exigenţele predării Religiei în şcolile de stat din România.

În perioada 15—21 mai anul curent, au participat la cursul de pregătire organizat la Institutul norvegian de Teologie Luterană din Oslo, Pr. lect. dr. Nicolae Moşoiu iniţiatorul şi responsabilul proiectului, Pr. asist. dr. Mircea Oros, Asist. drd. Cristinel Ioja şi Prep. dr. Daniel Buda. Acest Institut, de grad universitar, este cel mai important centru teologic din Norvegia. Aici studiază în prezent aproximativ 700 de studenţi, organizându-se şi cursuri de master şi doctorat, un fost student al Facultăţii noastre, Marius Teican, frecventează în prezent cursurile de Master la Oslo. Marea majoritate a clerului şi a profesorilor de Religie din învăţământul de stat din Norvegia au fost educaţi aici, iar din 11 episcopi câţi numără Sinodul Bisericii Luterane din Norvegia, 10 au studiat la această şcoală teologică.

Responsabilii cursului de pregătire de la Oslo au fost Prof. univ. dr. Tormod Engelsvikel, reputat specialist în misiologie şi cercetător ddr. Helene Lund, care au răspuns cu deosebită amabilitate rugăminţii de a se ocupa de oaspeţii români. Stagiul a implicat audierea unor serii de cursuri interactive susţinute în limba engleză de către cadrele didactice ale Institutului, studiu şi cercetare în bibliotecă, iniţierea în istoria Bisericilor precum şi în viaţa ecumenică, socială şi politică a Norvegiei, vizite de studiu.

Luni, 15 mai, după prezentarea Institutului şi a resurselor de studiu şi cercetare şi deschiderea oficială a cursului, în prezenţa membrilor corpului profesoral, Rectorul Institutului, Prof. univ. dr. Vidar Haanes a susţinut primul curs cu titlul *Creştinătatea în Norvegia din perspectivă istorică*. Al doilea curs cu titlul *Ecumenismul în Norvegia din perspectivă ortodoxă* a fost susţinut de Prof. univ. dr. Torstein Tollefsen, Profesor de Filosofie la Universitatea de Stat din Oslo, convertit la Ortodoxie. Ultimul curs din prima zi a fost susţinut de Prof. univ. dr. Harald Hegstadt având titlul *Religie, Biserică şi misiune în Norvegia*. A doua zi a fost rezervată următoarelor cursuri: *Abordarea unităţii din diferite perspective. Câteva provocări actuale ale dialogului ortodoxo-protestant*, Drd. Helene Lund; *Ca toţi să fie una — modelul ecumenic al Consiliului Bisericilor din Norvegia. Istoric, ultimele evoluţii în cooperarea ecumenică în Norvegia*, Ornulf Steen, Secretar General al Consiliului Bisericilor din Norvegia; Asistenţa socială (Diaconia) în perspectivă internaţională şi ecumenică, Prof. univ. dr. Gunnar Heiene. La prânz a avut loc o întâlnire cu corpul profesoral al Institutului la care s-a prezentat proiectul nostru de cercetare şi s-a discutat liber despre situaţia învăţământului teologic din România şi Norvegia, precum şi despre perspectivele de colaborare, speram printr-un parteneriat, având-se în vedere principiile aşa-numitului Proces Bologna. Seara zilei a fost dedicată unei recepţii oferite de Ambasada României la Oslo, la care au participat oaspeţii români şi conducerea Institutului de Teologie Luterană din Oslo. În discursul rostit de doamna Anamaria Almăşan, însărcinată cu afaceri şi locţiitor de Ambasador, precum şi din discuţiile private cu domnul Consul Dumitru Marius Hâncu, s-a exprimat disponibilitatea autorităţilor române de a sprijini întărirea relaţiilor culturale între România şi Norvegia, inclusiv pe linie teologică, precum şi preocuparea Ambasadei României de a face cunoscută în Norvegia arta, cultura teologică şi spiritualitatea ortodoxă a poporului român. Miercuri, 17 mai, oaspeţii români au asistat la festivităţile din faţa palatului regal organizate cu ocazia zilei naţionale a Norvegiei, au vizitat mai multe obiective culturale şi social-politice, iar după amiaza a fost dedicată studiului în bibliotecă. Joi, 18 mai au fost audiate următoarele cursuri: *Misiune în Noul Testament — referiri la situaţia contemporană*, Prof. univ. dr. Hans Kvalbein; *Misiunea din perspectivă ecumenică şi evanghelică*, Prof. univ. dr. Tormod Engelsviken; *Noi spiritualităţi şi concepţii despre Iisus în lumea contemporană*, Prof. univ. dr. Arild Romarheim. Seara a fost dedicată studiului în bibliotecă. Vineri, 19 mai a cuprins, dimineaţa, cursul *Penticostalism şi creştinătate în ţările Sudului ca şi provocare pentru Biserici*, Prof. univ. dr. Terje Hegertum. La amiază, oaspeţii români au fost invitaţi să oficieze o rugăciune după tradiţia ortodoxă în faţa studenţilor şi a corpului profesoral. După amiază au fost vizitate mai multe biserici istorice din Oslo, precum şi Centrul Norvegian de Misiune pentru Est unde au avut o discuţie interesantă cu domnul Ed Brown, responsabil cu drepturile omului al acestui Centru. Sâmbătă, 20 mai, Prof. univ dr. Qystein Lund, Directorul de studii al Institutului a susţinut ultimul curs cu titlul *Concepţii pedagogice şi mijloace moderne în predarea religiei şi a teologiei*. În discursul de încheiere a cursului, domnul Lund a exprimat, în numele conducerii Institutului, disponibilitatea dezvoltării unui parteneriat între Institutul de Teologie din Oslo şi Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. După masă a fost vizitată casa memorială a teologului norvegian Hans Nielsen Hauge şi s-a realizat evaluarea întregii săptămâni de studiu.

Considerăm că participarea la acest grant european de cercetare a fost un mare privilegiu, oferindu-ni-se posibilitatea de a cunoaşte experienţa misionară şi ecumenică a două centre reprezentative în aceste domenii. Nădăjduim ca prin munca susţinută a membrilor colectivului de cercetare, studenţii teologi români să aibă la dispoziţie un îndrumar de misiologie şi ecumenism, redactat după exigenţele în domeniu, care să constituie şi o bază pentru implementarea şi la noi a realizărilor în domeniu din ţările vizitate. După cum se ştie, Ministerul Educaţiei şi Cercetării din România cere astăzi cadrelor universitare să scrie proiecte de cercetare care să răspundă condiţiilor Uniunii Europene, acestea făcând parte integrantă din procesul de armonizare a învăţământului universitar european.

Au consemnat:

Pr. conf. univ. dr. AUREL PAVEL
Pr. lect. univ. dr. NICOLAE MOŞOIU
Prep. univ. dr. DANIEL BUDA

Împlinirea a 50 de ani

(Urmare din pag. a 4-a)

cestei tensiuni ce a existat între patriarhii de Ipec şi Sf. Iosif cel Nou de la Partoş în timpul păstoririi acestuia, ne determină să credem că motivul acestei tensiuni ar putea fi tocmai jurisdicţia de Constantinopol căreia se pare că îi aparţinea Sf. Iosif cel Nou. Dacă anul întronizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoş a fost 1643 (cum susţin sursele bibliografice sârbe) şi nu 1650, cum cunoaştem noi, înseamnă că Sf. Iosif cel Nou a păstorit credincioşii din Banat timp de 10 ani (1643—1653). În cazul în care primul an al păstoririi sale a fost 1643, înseamnă că a fost hirotonit de către patriarhul ecumenic Partenie I, zis „cel Bătrân", pentru că doar în septembrie 1644 îi ia locul Partenie al II-lea, zis „cel Tânăr" (Vezi Manouil Gedeon, Patriarhikoi Pinakes — Eidiseis Istorikai Biografikai peri ton Patriarhon Konstantinoupoleos, Athina, 1996, p. 446—455). Dacă primul an al păstoririi Sf. Iosif cel Nou a fost 1650, el a fost hirotonit de către Partenie al II-lea, care între 1648—1651 a avut a doua perioadă de păstorire ca patriarh ecumenic (Vezi ibidem, p. 453—455).

Faptul că, atât potrivit bibliografiei teologice româneşti, cât şi conştiinţei spiritualităţii atonite, Sf. Iosif cel Nou a trăit cea mai mare parte a vieţii lui în Muntele Athos, de unde prin filiera Constantinopolului a ajuns în Banat (care, ca şi paşalâc turcesc, accepta doar ierarhul ortodox trimis de Patriarhia Ecumenică, patriarhul ecumenic fiind considerat de către turci autoritatea supremă a creştinilor ortodocşi din ţinuturile aflate sub stăpânire otomană) ne îndreptăţeşte să credem că Sf. Iosif cel Nou de la Partoş a păstorit în părţile Banatului în ascultare canonică faţă de Patriarhia Ecumenică.

Cunoaştem că în 1557 s-a reînfiinţat Patriarhia Sârbă de la Ipec, ori Banatul devenise paşalâc turcesc din 1552. Ce să înţelegem, că, creştinii ortodocşi din părţile Banatului românesc au trăit o vreme fără episcop, doar pentru că Patriarhia Sârbă de la Ipec nu fusese încă reînfiinţată?

Dacă Sf. Iosif cel Nou de la Partoş a venit ca ierarh în Banat după o îndelungată viaţă ascetică desfăşurată în Muntele Athos, el nu putea fi hirotonit întru arhiereu decât de către Patriarhia Ecumenică, în jurisdicţia căreia s-a aflat întotdeauna Sfântul Munte. La fel, venind din Sfântul Munte ca ierarh ortodox, într-un paşalâc turcesc, el nu putea fi acceptat de către sultanul paşalâcului decât ca ierarh hirotonit de către Patriarhia Ecumenică. Istoria stă mărturie că astfel au funcţionat întotdeauna relaţiile dintre creştinii ortodocşi şi autorităţile otomane ocupante, prin şi numai prin Patriarhia Ecumenică. Înţelegerea hirotoniei Sf. Iosif cel Nou de la Partoş prin filiera Patriarhiei Sârbe de la Ipec, într-o vreme în care zona Timişoarei era paşalâc turcesc, reprezintă o falsă ipoteză, sau să-i spunem altfel, o ipoteză paralelă fără acoperire în raporturile de convieţuire dintre creştinii ortodocşi şi otomanii secolului al XVII-lea din Banat.

Închei acest scurt articol dedicat aniversării celor 50 de ani de la canonizarea Sf. Iosif cel Nou de la Partoş, fără a considera că prin cele prezentate în a doua parte a sa, m-am abătut în vreun fel de la scopul acestuia. Şi aceasta pentru că istoria şi personalităţile istorice, chiar şi sfinţii trebuie înţeleşi în contextul obiceiurilor umane şi în duhul epocii în care au trăit. Să sperăm că peste alţi 50 de ani de acum înainte, la aniversarea unui secol de la canonizarea Sf. Iosif cel Nou de la Partoş urmaşii noştri vor cunoaşte mai multe despre patronul spiritual al Banatului şi vor avea cel puţin tot atâta râvnă pentru cultul său, cât au românii de astăzi.

Un teolog român legat de Sibiu a fost distins cu premiul Abatele Emmanuel Heufelder

La data de 3 iunie a.c., în sâmbăta dinaintea Rusaliilor apusene, Institutul Ecumenic al Abaţiei benedictine Niederalteich, Germania, a distins cu premiul *Abatele Emmanuel Heufelder*, Fundaţia Pro Oriente şi pe Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă. De şapte ani, Institutul ecumenic din Niederalteich premiază în fiecare an o instituţie şi o persoană care s-au distins prin eforturile de conciliere şi promovare a relaţiilor dintre Bisericile din Răsărit şi cele din Apus.

Aşa cum s-a putut înţelege din cuvântarea *Laudatio* rostită de Rectorul Institutului, Dr. Gerhard Voss, Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă a primit acest premiu ca recunoaştere a contribuţiei de excepţie a Prea Cuvioşiei Sale la redactarea şi semnarea documentului *Charta Oecumenica*, precum şi pentru implicarea în proiectul *Vindecarea memoriei în sud-estul Europei*. Cu privire la contribuţia Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă la redactarea Chartei Oecumenica, vorbitorul remarca: *„Bineînţeles că ştiu, dragă Viorel, ... că pentru realizarea Chartei Oecumenica ai pus mult suflet"*.

Apoi a fost subliniată munca neobosită, la catedră şi în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, pentru reconciliere şi înţelegere. Iată cum rezumă vorbitorul profilul teologic al premiatului: *„Sunteţi angajat mai ales în România. Căci sunteţi român, iar înrădăcinarea dumneavoastră în Biserica Ortodoxă aparţine identităţii dumneavoastră ... V-aţi folosit întreaga putere pentru munca de conciliere din cadrul CBE ... Cu întreaga dumneavoastră inimă sunteţi creştin ortodox şi preot, foarte apreciat ca atare de către reprezentanţii Bisericii dumneavoastră ... Sunteţi un ortodox, dar un ortodox angajat pe calea dialogului ..."*.

Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă a susţinut în limba germană prelegerea cu titlul *Chestiunea vindecării memoriei în sud-estul Europei ca şi provocare pentru Biserici în procesul celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene*. Această prelegere va fi tradusă şi publicată în numărul 3/2006 al *Revistei Teologice*.

Premiul Abatele Emmanuel Heufelder a fost instituit de avocatul Hanns Gerlichs (1907—1993) în semn de recunoştinţă faţă de părinţii săi, Wilhelm şi Antonie Gierlichs. Scopul premiului este de a aminti munca de pionierat în ecumenism a Abatelui E. Heufelder (1898—1982), care a condus mănăstirea de la Niederalteich între 1934—1968, dându-i o orientare ecumenică şi transformând-o, mai ales după cel de-al doilea război mondial, în loc al întâlnirii şi reconcilierii dintre Biserici. După Conciliul II Vatican, aici a fost înfiinţat un Institut Ecumenic. Abaţia este adepta ecumenismul practic, aici oficiindu-se slujbe atât după tradiţia romană cât şi după cea bizantină.

Decernarea acestui premiu Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă, absolvent al Institutului Teologic de grad universitar din Sibiu, promoţia, 1969, Asistent la Facultatea de Teologie din Bucureşti între 1977—1986 şi din 1986 Profesor titular pentru Istoria Bisericească

(Continuare în pag. a 7-a)

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA

Sursa: Comunicatul de presă al Abaţiei benedictine Niederalteich

Întrunire Ecumenică

În zilele de 11—14 septembrie 2006 a avut loc, la Mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, Simpozionul „Gemellaggi Ecumenici tra Parrocchie Europee (Înfrățiri Ecumenice între Parohii Europene)" ținut cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Părinte Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului.

La Simpozion au participat delegații din partea Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Romano-Catolice, Bisericii Anglicane și Bisericii Protestante (Reformată).

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au fost prezenți: Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului; Arhim. Visarion Joantă, Exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopia Sibiului; Pr. Petru Itineanțu de la Parohia Ortodoxă Obreja, jud. Caraș-Severin.

Din partea Bisericii Romano-Catolice au fost prezenți: Pr. Prof. Vicenzo Solazzi, responsabil cu probleme ecumenice al Episcopiei Catolice din Fano (Italia); Pr. Giorgio Paolini, responsabil cu probleme ecumenice al Episcopiei Catolice din Pesaro (Italia); Pr. Peppino Righi, responsabil cu probleme ecumenice al Episcopiei Catolice din Urbino (Italia). Cei trei responsabili au fost însoțiți de către un membru al Comitetului Ecumenic al fiecărei episcopii: Doamna Estela Cinti (Fano); Doamna Milena Fazi (Pesaro); Doamna Carla Pandolfi (Urbino). A mai fost prezent și Pr. Ioszef Pall de la Parohia Romano-Catolică din Reșița, jud. Caraș-Severin.

Din partea Bisericii Anglicane a participat Rev. Jules Cave Bergquist, responsabil cu probleme ecumenice a Primatului Bisericii Anglicane.

Biserica Protestantă (Reformată) a fost reprezentată de Rev. Per Thomsen însoțit de domnul MR. Karsten Poulsen (Danemarca).

Scopul acestei întruniri ecumenice a fost acela de a găsi posibilitățile de continuare și lărgire a „Înfrățirilor ecumenice între parohii europene" aparținătoare diferitelor Biserici Creștine din Europa. Începutul acestor „înfrățiri ecumenice" s-a făcut în urmă cu aproape 9 ani, perioada în care Înalt Prea Sfințitul Părinte Dr. Laurențiu Streza era Episcop al Caransebeșului. În toamna anului 1998 a venit la Caransebeș o delegație reprezentând cele trei episcopii Romano-Catolice din Italia, care și-a exprimat dorința de a se înfrăți cu diferite parohii ortodoxe din cadrul Episcopiei Caransebeșului. Așa a luat ființă două înfrățiri: Parohia Obreja cu Parohia Sf. Ap. Petru și Pavel din Fano (Italia) și Parohia Reșița (Fabrici) cu o parohie din Pesaro (Italia).

Aceste înfrățiri s-au făcut cu binecuvântarea celor 3 episcopi din Italia: Mons. Angelo Bagnasco (Pesaro), Mons. Vittorio Tomassetti (Fano), Francesco Marinelli (Urbino) și a Prea Sfințitului Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului. Dialogul s-a purtat la trei nivele: episcopal, parohial și monahal, mai ales în cadrul „Săptămânii de rugăciune pentru pace și unitatea creștinilor". Delegații din cele două biserici surori și-au făcut vizite reciproce, întâlniri și dialoguri, toate în duhul iubirii, prieteniei și respectului reciproc. Cu aceste prilejuri s-a dat posibilitatea de a intra în legătură și cu reprezentanți ai altor Biserici Creștine din Europa: Anglicană și Protestantă.

Acesta a fost motivul pentru care frații și prietenii noștri catolici, anglicani și protestanți au cerut binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Părinte Dr. Laurențiu Streza, de a ne întâlni împreună la Mănăstirea Brâncoveanu și a discuta asupra posibilității continuării și lărgirii acestor înfrățiri și în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului, și nu numai.

Cu acest prilej Înalt Prea Sfințitul Părinte Mitropolit și-a exprimat bucuria de a ne revedea, precum și binecuvântarea arhierească de a continua și lărgi astfel de experiențe frățești care au un efect benefic asupra parohiilor și comunităților monahale, cu toții având datoria de a ne ruga și a împlini porunca Mântuitorului Iisus Hristos „Ca toți să fie una" (In. 17, 21).

Părintele Vicenzo Solazzi și părintele Giorgio Paolini au făcut o analiză retrospectivă a acestor înfrățiri ecumenice, exprimându-și dorința ca ele să fie continuate și în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului.

În cadrul acestei întruniri s-a discutat și de pregătirile care se fac pe plan mondial în ceea ce privește Cea de a Treia Adunare Ecumenică a Bisericilor din Europa, care va avea loc la Sibiu între 4—9 septembrie 2007, în contextul manifestărilor prilejuite de declararea orașului Sibiu Capitală Culturală a Europei. În acest context s-a purtat un dialog între cei prezenți și Comitetul Ecumenic Local al Bisericilor Creștine din Sibiu, reprezentat de: Pr. Prof. Aurel Pavel și Pr. Consilier Gheorghe Streza din partea ortodoxă; Pr. Voiculescu Cristian din partea Romano-Catolică, Pr. Siegfried Schullerus din partea protestantă evanghelică și Pr. Șandor Varro din partea protestantă reformată. S-au scos în evidență bunele relații care există între bisericile, parohiile și comunitățile locale din Sibiu, aspecte practice ale colaborării între credincioșii celor patru comunități.

De asemenea s-a purtat un dialog cu domnul profesor Dr. Daniel Buda, membru în Comitetul Ecumenic Local Sibiu, care se ocupă de pregătirea celei de A Treia Adunări Ecumenice a Bisericilor din Europa, prezentând etapele pregătitoare și alte aspecte practice legate de acest eveniment.

Întrunirea s-a finalizat cu formarea unui comitet din care fac parte reprezentanți ai tuturor bisericilor prezente, urmând ca în viitorul apropiat să se facă propuneri concrete în ceea ce privește aceste înfrățiri ecumenice.

Arhim. VISARION JOANTĂ

A reconcilia principiul libertății de expresie cu respectul față de convingerile religioase

(Declarația Directorului general UNESCO — L. Koïchiro Matsuura asupra caricaturilor religioase)

„Emoția suscitată în lumea musulmană prin difuzarea în presă a vignetelor caricaturale cu caracter religios nu m-a lăsat insensibil, ba din contră.

Mandatul UNESCO este clar. Misiunea sa fiind de a privilegia dialogul între culturi și civilizații, această organizație încearcă prin toate mijloacele de care dispune să dezvolte înțelegerea între popoare și respectul mutual.

Mijloacele media, vectori de analize și de informații utile pentru mai buna înțelegere a lumii, joacă un rol cu totul important în acest domeniu. Reflectând opinii diferite, aceste mijloace pot să fie un instrument al dialogului. Principiul libertății de expresie, care este de asemenea în inima mandatului Organizației noastre, nu poate fi pus în discuție, pentru că este unul dintre fundamentele democrației și este de datoria noastră de a veghea ca el (principiul) să fie respectat și difuzat în lumea întreagă.

Mai mult, în climatul care s-a creat, mi se pare important de a veghea ca un dialog seren și lucid să existe între comunități de cultură și religii diferite.

Lansez de aceea un apel la rațiune și invit pe fiecare a împiedica alunecarea spre situații care să determine opoziția între aceste două principii atât de necesare demnității umane: libertatea de expresie și respectul convingerilor individuale, morale și religioase".

(Comunicat preluat și tradus din „Bulletin européen", Nr. 672 / mai 2006, p. 19).

Arhim. DIONISIE UDIȘTEANU, **Popas la 300 de ani de la moartea mitropolitului Varlaam Moțoc** (în colecția „Restituiri" — Arhim. Dionisie Udișteanu, îngrijită de Mircea Motrici), Suceava, Editura Mușatinii, 2006, 172 p.

Cartea cuprinde două studii consacrate mitropolitului Varlaam al Moldovei (1632—1653, † 1657), scrise de arhimandritul Dionisie Udișteanu (1900—1984), fost profesor la Seminarul monahal de la Cernica, un timp la Seminarul „Central" din București, apoi stareț la Mănăstirea Secu. Cele două studii au fost scrise încă din 1957, când se împlineau trei secole de la moartea mitropolitului cărturar, autor al „Cazaniei" din 1643 și al „Răspunsului la Catehismul calvinesc", dar n-au putut fi publicate, deoarece la scurt timp autorul a fost exclus din monahism din dispoziția organelor de stat comuniste. Cu toate acestea, cele două studii sunt de mare importanță și azi, pentru că aduc elemente noi în biografia mitropolitului Varlaam. În primul rând se prezintă dovezi sigure că nu era originar din ținutul Putnei (jud. Vrancea de azi), cum s-a crezut până acum, ci provenea dintr-o familie de răzeși din satul Borcești, azi dispărut, de lângă Târgu Neamț. Un alt lucru necunoscut până acum este acela că Varlaam a fost un timp egumen și la mănăstirea Dragomirna, ctitoria mitropolitului cărturar și miniaturist Anastasie Crimca, iar la Secu a fost egumen mai puțini ani decât s-a crezut. Chiar și alegerea ca mitropolit l-a găsit doar ca arhimandrit la Secu, dar egumen era altcineva. Iată cum apar lucruri noi, după aproape o jumătate de secol de când au fost scrise.

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Eveniment social

Luni, 24.07.2006, s-a pus piatra de temelie a „Centrului Educațional" pentru copiii orfani și săraci, al Asociației „Sfântul Nicolae", de pe lângă Parohia Ortodoxă Română „Valea Aurie", în cadrul unei slujbe oficiate de P.S. Dr. Visarion Rășinăreanu, ca delegat al Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, înconjurat de un sobor de preoți, prezent fiind și P.C. Pr. Savu Popa, protopop al Sibiului.

La ceremonie au participat d-nul Martin Bottesch, președintele Consiliului Județean Sibiu și d-nul subprefect Marin Crăciun.

Au mai fost prezenți: d-na Mariana Susana Fritzmann, consilier al Consiliului Local Sibiu, d-nul Aurel Badiu, directorul Direcției Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, d-na Anca Drăgan, directorul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, preotul Marcello Maranta — Elveția, ctitor principal al așezământului social, P.C. Pr. Conf. Mihai Săsăujan de la Facultatea de Teologie din București, cu implicare specială în derularea proiectului și P.C. Pr. Simion Săsăujan, coordonatorul acestui program.

Pr. NICOLAE LAȚCHESCU
Inspector Social
Biroul de asistență socială A.O.R. Sibiu

Deschiderea noului an școlar

(Urmare din pag. a 2-a)

pată de Biserica Ortodoxă Română în țara noastră, atitudinea pozitivă a Sf. Sinod și Ministerului Educației față de predarea religiei în școală, etc.) cât și extern (existența educației religioase în sistemul de învățământ din țările membre ale Uniunii Europene, prin ora de religie în: Germania, Austria, Italia, Luxemburg și altele).

De asemenea, la propunerea Înalt Prea Sfinției Sale Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, s-au stabilit câteva date în cursul lunii octombrie, când după conferințele preoțești care se vor desfășura la protopopiate să aibă loc întâlniri de lucru cu profesorii de religie din zonele respective după cum urmează: *Brașov, în 9 octombrie, la C.N. „Andrei Șaguna" la ora 16,30; Făgăraș, în 10 octombrie, la C.N. „Radu Negru", la ora 16,00; Sibiu, în 11 octombrie, în Aula Facultății de Teologie „Andrei Șaguna", la ora 17,00 și la Mediaș, în 19 octombrie, la ora 15,00.*

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

- **1 AUGUST 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A participat la festivitatea de deschidere a Festivalului Național al Tradițiilor Populare desfășurată în Piața Mare din Sibiu, rostind cuvânt de salut și de binecuvântare.
- **2—3 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
  — Seara, a slujit Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.
- **4 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Vecernia în biserica de lemn din Muzeul Astra Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
- **5 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la mânăstirea de la Rășinari, jud. Sibiu cu prilejul zilei (Sf. Ioan Iacob), unde a rostit cuvânt de învățătură.
  — Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrala mitropolitană.
- **6 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească împreună cu **P.S. Ioan** al Covasnei la Mânăstirea Sita Buzăului, rostind cuvânt de învățătură.
  — După-masa a slujit și predicat la Vecernie la Mânăstirea „Schimbarea la Față" de la Bucium, Prot. Făgăraș. Vizitează noua biserică aflată în construcție în localitatea Teliu-Vale, prot. Brașov.
  — Seara, a participat la o lansare de carte închinată așezământului monahal de la Șinca Veche, rostind cuvânt de învățătură.
- **7—9 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a ținut audiențe și a efectuat lucrări de birou.
- **11 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană și slujba de Te-Deum cu prilejul zilei onomastice a **Î.P.S. Sale Laurențiu, Mitropolitul Ardealului,** rostind un cuvânt de felicitare.
  — Seara, a slujit și predicat în Catedrală la slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului.
- **13 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica Sf. Arhangheli (Trei Stejari) din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură (pr. paroh Gh. Șebu).
  — Seara, a slujit și predicat la slujba Tainei Sf. Maslu de obște în biserica „Sf. Arhangheli" (Blumăna) din Brașov (pr. dr. Stelian Manolache).
- **14 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
  — Seara, a slujit și predicat în Catedrală la slujba Vecerniei și a Prohodului Maicii Domnului.
- **15 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit împreună cu **Î.P.S. Sa Laurențiu, Mitropolitul Ardealului,** Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus.
- **16 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Dintre Brazi" — Sibiu cu prilejul hramului Sf. Martiri Brâncoveni, rostind cuvânt de învățătură. Teologul Ioan Șcheau a fost hirotonit întru diacon onorific.
  — Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- **17 AUGUST a. c. — P.S. Sa** a primit audiențe și a efectuat lucrări de birou.
  — A vizitat mânăstirea de maici de la Râmeț, jud. Alba.
- **18 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Adormirii în Catedrală.
- **20 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea „Sf. Maria" de la Turnu-Roșu, rostind cuvânt de învățătură (stareț protos. Petroniu Tănase).
  — După-masă a slujit Vecernia în Capela veche din parohia Mârșa, prot. Avrig și apoi a oficiat slujba de punere a pietrei de temelie la noua biserică cu hramul „Pogorârea Sf. Duh" din Mârșa, rostind cuvânt de învățătură (pr. paroh Ion Filimonescu).
- **21 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul revederii colegiale a absolvenților Facultății de Teologie din Sibiu, promoția 1986, din care a făcut parte și Prea Sfinția Sa.
- **22—23 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a ținut audiențe și a efectuat lucrări de birou.
- **24 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit în sobor, în biserica parohială din Chirpăr, prot. Agnita, slujba înmormântării preotului pensionar Nicolae Ionaș, rostind cuvânt de învățătură.
  — A vizitat și Mânăstirea de maici de la Nocrich (Valea Hârtibaciului).
- **25 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a participat la festivitatea de deschidere a Olimpiadei Naționale „Meșteșuguri artistice tradiționale" desfășurată în Muzeul Astra din Sibiu, rostind cuvânt de binecuvântare.
- **26 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A oficiat în biserica parohială din Sebeșu de Jos prot. Avrig, Taina Sf. Botez pruncei Marina Ardelean, fiica P.C. pr. paroh Ilie Ardelean.
  — Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **27 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica Mânăstirii „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus, județul Brașov, rostind cuvânt de învățătură, oficiind și parastasul de un an al Mitropolitului Antonie Plămădeală.
- **28 AUGUST a.c — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Râșnov, prot. Bran-Zărnești.
  — Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrala Mitropolitană.
- **29 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit împreună cu **P.S. Gherasim,** episcopul Râmnicului, Sf. Liturghie arhierească la Schitul de la Cornet, jud. Vâlcea, cu prilejul hramului. A rostit cuvânt de învățătură și a hirotonit întru diacon pe teologul Paul Barbu.
  — Seara, a participat la Vernisajul și premierea Expoziției Concurs „Icoana din sufletul copilului — Sibiu, 2006", rostind cuvânt de binecuvântare.
- **30 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a ținut audiențe și a efectuat lucrări de birou.
- **31 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a primit pe prof. dr. Augustin Klaus de la Facultatea de Teologie din Graz — Austria, însoțit de un grup de studenți.
  — A vizitat biserica monument istoric „Cuv. Paraschiva" din Tălmăcel, prot. Avrig.

Arhid. VASILE AVRAM

Un teolog român legat de Sibiu

(Urmare din pag. a 6-a)

Universală; din 1994 Director de studii al Conferinței Bisericilor Europene — este în primul rând o recunoaștere a eforturilor ecumenice neobosite ale Prea Cucerniciei Sale, dar și o onoare pentru Biserica Ortodoxă Română și pentru Ortodoxie în general. Pentru a realiza importanța premiului cu care a fost distins Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță, amintim doar câțiva dintre câștigătorii din anii precedenți: Mitropolitul Damaskinos Papandreou, întemeietorul Centrului Ecumenic de la Chambésy/Geneva, Înalt Prea Sfinția Sa Dr. Daniel Ciobotea, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Arhiepiscopul romano-catolic de Iași, Petru Gherghel și Prof. Dr. Ernst Christoph Suttner.

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

PE LUNA AUGUST

- **Duminică, 6 august** *(Praznicul Schimbării la Față a Domnului)*
  A oficiat Sf. Liturghie, slujba de sfințire a noului locaș de cult și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Ioan Iacob Hozevitul" din Sibiu (pr. Cătălin Dumitrean).
- **Luni, 7 august**
  A avut program de audiențe și lucrări de birou.
- **Marți, 8 august**
  A primit la sediul mitropolitan vizita reverendului Giorgio Paolini, responsabilul cu problemele ecumenice la Episcopia Romano-Catolică de la Pesaro (Italia). În aceeași zi a avut program de audiențe și lucrări de birou, iar după-amiază a acordat un interviu postului local de televiziune Antena 1.
- **Miercuri, 9 august**
  A participat împreună cu P.S. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, la slujba de binecuvântare a noului sediu al Primăriei Sibiu.
- **Joi, 10 august**
  A participat la Mănăstirea Frăsinei la slujba de parastas întru pomenirea Prea Cuviosului Părinte Lavrentie.
- **Vineri, 11 august**
  Cu ocazia împlinirii unui deceniu de slujire arhierească, Î.P.S. Sa a participat la Sf. Liturghie și la Te Deum-ul de mulțumire, oficiat la capela mitropolitană. Cu această ocazie a ținut un cuvânt festiv.
- **Sâmbătă, 12 august**
  A săvârșit împreună cu Î.P.S. Sa Bartolomeu, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Sf. Liturghie și sfințirea picturii la biserica din Dretea (jud. Cluj), păstrată în cadrul Complexului Național Muzeal Astra Sibiu. În aceeași zi a oficiat și sfințirea unei troițe din localitatea Bunești (jud. Sibiu) și a unei case țărănești din localitatea Lisa (jud. Brașov), păstrate tot în cadrul Muzeului Astra Sibiu.
- **Duminică, 13 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Treime" din Rupea, hirotesindu-l întru stavrofor pe P.C. pr. paroh Streulea Dorin. În aceeași zi a vizitat capela din incinta spitalului orășenesc, muzeul etnografic din casa domnului învățător Borcoman Vasile, biserica „Sf. Nicolae" a parohiei Rupea II (pr. Nicolae Moga), precum și șantierul bisericii „Tuturor Sfinților" a parohiei Rupea Gară (pr. Matei Dan Sucaciu).
- **Marți, 15 august** *(Praznicul Adormirii Maicii Domnului)*
  A oficiat împreună cu P.S. Visarion Rășinăreanu și cu un sobor de preoți Sf. Liturghie. După cuvântul de învățătură ținut cu ocazia hramului Mănăstirii Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, a săvârșit împreună cu cei prezenți Taina Sf. Maslu.
- **Miercuri, 16 august**
  A oficiat Sf. Liturghie cu ocazia Sf. Martiri Brâncoveni.
- **Joi, 17 august**
  A vizitat mănăstirile Bucium, Berivoi și Dejani.
- **Vineri, 18 august**
  A vizitat mănăstirile Cârțișoara, Făget și schitul Breaza.
- **Duminică, 20 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Nicolae" din Olteț. L-a hirotesit întru iconom pe pr. paroh Gheorghe Cismaș.
- **Luni, 21 august**
  A avut program de audiențe și lucrări de birou.
- **Marți, 22 august**
  A avut program de audiențe, iar după-amiază a prezidat ședința permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului.
- **Joi, 24 august**
  A făcut o vizită la schitul Păltiniș.
- **Sâmbătă, 26 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Gheorghe" din localitatea Ludoș (pr. paroh Olimpiu Fulea). A participat la sărbătoarea „Fiii satului" din aceeași localitate, în cadrul căreia s-a dezvelit placa comemorativă a Școlii „Ioan Micu". S-a dezvelit apoi și s-a sfințit o placă comemorativă în cinstea eroilor ludoșeni, iar la Căminul Cultural s-au dezvelit plăcile comemorative „Vasile Glodariu" și „Octavian Smigelschi".
- **Duminică, 27 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie, a ținut un cuvânt de învățătură și a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor la biserica „Bunavestire" din localitatea Vișlea de Sus (pr. paroh Nicolae Albăceanu). L-a hirotonit întru diacon pe teologul Costel Leca.
- **Luni, 28 august**
  A participat la Râșnov, la inaugurarea protopopiatului Bran-Zărnești. A făcut oficiile de instalare a noului protopop, pr. Gheorghe Colțea. După amiază a acordat un interviu postului local de televiziune, precum și postului Radio Ortodoxia.
- **Marți, 29 august** *(Sărbătoarea Tăierii Capului Sf. Ioan Botezătorul)*
  A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Schimbarea la Față", parohia Blumăna II Brașov (pr. paroh Ioan Comșulea).
- **Miercuri, 30 august**
  A avut program de lucru la cabinet.
- **Joi, 31 august**
  L-a primit în audiență pe domnul prof. dr. Corneliu Bucur, directorul Complexului Național Muzeal Astra Sibiu.

Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

1. **Parohia ROADEȘ — Protopopiatul RUPEA;**
2. **Parohia CINCU — Protopopiatul FĂGĂRAȘ.**

Termen de concurs: 1 octombrie — 1 noiembrie 2006.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs. Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Teologie și spiritualitate ortodoxă

■ *Preot prof. dr. Mircea Păcurariu, ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE pentru Seminariile teologice liceale, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 2006, 528 p. + ilustrații + 7 hărți.*

Cea de a șasea ediție a manualului Părintelui Profesor Mircea Păcurariu apare cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, după ce primele două ediții au apărut în Tipografia eparhială de la Sibiu, în 1972 și 1978, cu binecuvântarea răposatului mitropolit Nicolae Mladin. Nu credem că este necesară prezentarea acestui manual, bine cunoscut azi, după care au învățat atâtea generații de elevi seminariști. El apare în aceleași condiții grafice excelente, ca și edițiile precedente, cu numeroase ilustrații și cu lecturi din diverse izvoare istorice. O recomandăm, în primul rând, elevilor seminariști de la Brașov, Făgăraș și de la celelalte Seminarii din țară, dar și preoților noștri, profesorilor de istorie și tuturor iubitorilor trecutului Bisericii și al neamului.

■ *Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru, BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ÎNTRE ANII 1885—2000. Tomul I. Biserică — Națiune — Cultură; Tomul II. Dialog teologic și ecumenic, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 2006, 820 + 464 p.*

Lucrarea masivă a Părintelui Profesor Alexandru Moraru de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, întregește, în mod fericit, volumul III din manualul universitar al Părintelui Profesor Mircea Păcurariu. Este o prezentare mai detaliată a organizării noastre bisericești după recunoașterea autocefaliei, ierarhi de seamă, învățământul teologic, cultură și artă bisericească, implicarea Bisericii în evenimentele național-politice ale timpului. Tomul al doilea prezintă pe larg toate legăturile pe care le-a întreținut Biserica noastră cu Bisericile ortodoxe surori, cu alte Biserici creștine, dar și în cadrul Mișcării ecumenice din secolul al XX-lea. Remarcăm bogata bibliografie (izvoare inedite și cărți), folosită de autor. Recomandăm cele două volume tuturor celor interesați de cunoașterea istoriei noastre bisericești.

■ *Părintele Nicolae Chifăr și-a editat, la Editura Universității „Lucian Blaga", volumul intitulat STUDII ISTORICE (2005, 193 p.). Cu acrivia-i binecunoscută a abordat o serie de direcții din cercetarea istorică: Contextul politico-religios sud-est european privind recunoașterea Mitropoliei Moldovei (p. 9—24); Personalități politice și bisericești implicate în rezolvarea conflictului privind recunoașterea mitropolitului Moldovei Iosif I (p. 25—36); Contextul politico-religios sud-est european la începutul domniei lui Ștefan cel Mare (p. 37—58); Sinodul de la Iași și contextul politico-religios din prima jumătate a secolului al XVII-lea (p. 59—76); Basarabia — pământ românesc (p. 77—108); Mitropolia și Sinodul Bisericii Ortodoxe Românești din Transilvania în contextul evenimentelor privind unirea cu Biserica Romei (1698—1701) (p. 109—122); Mitropolitul Andrei Șaguna (p. 123—142); Puterea imperială și cultul icoanelor în secolul al XVIII-lea (p. 143—154); Relațiile politico-religioase dintre Roma și Constantinopol la începutul secolului al XIII-lea (p. 155—166); Teologia iconoclastă a împăratului Constantin al V-lea și sinodul de la Hieria (754) (p. 167—180) și Iconologia patristică o secolului al VIII-lea reflectată în dezbaterile și definiția dogmatică a Sinodului al VII-lea ecumenic de la Nicea (p. 181—193).*

O așezare a 11 evenimente în contextualizarea lor universală, europeană și nu numai, fac din lucrarea aceasta o provocare la lectură și adâncire a unora din temele Istoriei Bisericești pe care le socoteam „închise". Susținute de o bibliografie bogată, cercetările propuse provoacă la adâncire.

■ *Adriana Rodica Berindei, CRIMINALITATEA JUVENILĂ, tipărită cu binecuvântarea P.S. Ioan, Episcopul Harghitei și Covasnei, Editura Lumen, Iași, 2006. Tăcerea silită a celor patruzeci de ani de comunism în vestirea Domnului și a învățăturii de credință a Bisericii a frustrat nenumărate generații de copii de o componentă determinantă în formarea personalității lor psiho-intelectuale și duhovnicești. Cele câteva metodici de predare apărute timid imediat după Revoluție pe rafturile librăriilor, cu toate stângăciile dintru început în predarea din nou a religiei în școli, au venit cumva firesc în sprijinul preoților, dascălilor și părinților confruntați cu această mare lipsă și au așezat studiul „Religiei" pe locul cuvenit între celelalte discipline școlare. Însă lor li s-au adăugat, la vreme de așezare a lucrurilor, câteva contribuții esențiale pentru acreditarea științifică a acestei discipline. Între ele este de menționat cartea d-nei profesor Adriana Rodica Berindei, un caz interesant de interdisciplinaritate.*

Căci unul din marile merite ale prezentei lucrări este acomodarea ingenioasă a discursului unor științe laice la specificul predării pentru cauza lui Hristos. Nu o acomodare snoabă la limbajul pedagogic sau psihologic secular, ci o îngemănare firească, lipsită de artificiu. Pentru că demonstrația redundantă, încadrările căznite în curente și tendințe, definițiile stufoase, alambicurile și prețiozitățile terminologice sunt neputințe aproape generale ale literaturii de specialitate, prezente mai ales în expunerile cu uz didactic. Și e, de aceea, cu atât mai merituos când reușești să convingi cu un alt limbaj, al firescului și al bunului simț.

„Lucrarea de față — mărturisește autoarea — își propune prin modalitățile de abordare a temei, din punct de vedere teologic și laic, să evidențieze, prin intermediul psihologiei copilului, a metodologiei didactice în vigoare, a corelării obiectivelor ciclurilor de învățământ cu cele ale achizițiilor fundamentale și nu în ultimul rând prin intermediul psihologiei experimentale a statisticii aplicate, că atât cadrele didactice special pregătite de Biserica Ortodoxă, prin creativitate și inovație, cât și copiii și adolescenții prin curiozitate, exercițiu și nevoia de independență în valorificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor pot face față cu succes acestei provocări antisociale, care este criminalitatea" (p. 12).

O declarație de intenții generoasă, împlinită într-o lucrare consistentă și utilă din mai multe puncte de vedere. După ce definește dintru început poziția pastorală a Bisericii față de viața persoanei, criminalitatea juvenilă este analizată ca fenomen antisocial, cât și ca prevenire și combatere a ei „prin intensificarea activităților educative școlare și extrașcolare și de prevenire a fenomenului" (p. 121). O secțiune exclusiv teologică abordează aspectul existențial al antropologiei Sf. Grigorie de Nazians. Și probabil foarte utilă pentru dascălii de religie, partea aplicativă a lucrării cuprinde planuri de lecții, fișe de lucru, teste de evaluare, ș.a.m.d.

O carte deopotrivă interesantă și folositoare.

■ *Elisabeta Armeanu Păcală, POEZII, Editura Buna Vestire, Beiuș, 2006, p. 258. Adunate în chipul unei frumoase apariții editoriale, cartea de poezii a d-nei Elisabeta Armeanu Păcală e menită parcă să ne mai descrețească fruntile. Versul ei curge ușor aidoma apei de izvor, având parcă vocația de a liniști zbuciumul existențial al contemporanilor.*

Volumul se împarte în șapte capitole, dominantă fiind tematica religioasă, socială și etnică, fiind evident, așa cum se remarca într-una dintre prefețe, pancosmismul dimensiunii poetice a autoarei.

Dacă cel ce scrie poezie bună este un purtător de har (Pr. Teodor Cios, Cuvânt Înainte, p. 9), atunci autoarea acestor rânduri face parte dintre cei înzestrați cu nimbul haric al inspirației poetice.

Sunt multe versurile pe care le-am putea reda aici, însă ne oprim doar asupra câtorva:

„Doamne . . . câte conștiințe,
Așezate în morminte,
La Tine sunt înălțate
Pentru a fi judecate." (Rugă)

„Rogu-mă și mă închin;
Scapă-i pe oameni de chin,
Dă-le în lume iubire,
Nu-i lăsa în răzvrătire

Doamne Ție mă închin
Fie voia Ta. Amin". (Rugăciune).

Recomandăm cu căldură lecturarea versurilor cuprinse în acest volum și îi dorim autoarei cât mai multe apariții editoriale.

■ *Diacon Andrei Kuraev, PROVOCĂRILE ECUMENISMULUI, trad. Boris Buzilă, Editura Sofia, București, 2006, 224 p. Acceptat uneori cu entuziasmul naiv și iresponsabil al câte unei teologii populare apostate, respins alteori cu pasiunea vinovată și pe alocuri agresivă a fanatismului religios, ecumenismul rămâne mereu o provocare. De aceea, cartea Păr. Kuraev e pe cât de actuală, pe atât de folositoare. Cele șase capitole care o alcătuiesc — un echilibru perfect între inteligența surprinzătoare, pertinența științifică și sensibilitatea duhovnicească a autorului — propun o analiză teologică complexă și temeinică, a tot ceea ce este necesar să fie cunoscut în legătură cu ecumenismul, atât pentru credinciosul de rând, cât și pentru teologul avizat.*

Supunând numeroasele accepțiuni ale noțiunii de ecumenism unei veritabile disecții analitice (ecumenism vs. sincretism, intoleranță, ignoranță, ș.a.m.d.), Andrei Kuraev întrebuințează un instrumentar de mare precizie academică și elevație științifică, dublat de acrivia referințelor de specialitate, de construcția temeinică a discursului și de logica impecabilă a parcursului argumentativ.

„Dați-mi voie — scrie undeva autorul — să rămân fidel propriei mele tradiții! Nu mă condamnați pentru că vreau să fiu eu însumi! Nu mă disprețuiți pentru că nu vreau să-mi schimb alegerea pe care am făcut-o cândva și căreia sunt dator să-i rămân fidel" (p. 189). Chiar și atunci când economia demonstrației presupune o demarcație confesională explicită, cu toată precauția diplomatică și politețea necesare, părintele Kuraev izbutește să stea ferm între hotarele învățăturii sănătoase, prezentând răspunsul limpede și definitiv pe care Biserica Ortodoxă l-a dat dintotdeauna în fața oricărui exces. „Adepții mitului pătruns astăzi în conștiința publică, potrivit căruia «toate religiile sunt egale» și că, în consecință, a venit timpul să se «unească», nu fac, câtuși de puțin, dovada unei gândiri «nețărmurite». Suporterii și colportorii acestui mit nu fac decât să demonstreze faptul că nu au bărbăția de a spune «nu» în situația în care lucrurile se cer delimitate într-o manieră netă și tranșantă" (p. 7).

Logică internă fără cusur, simplitate, eleganță, inteligență și sensibilitate. O fericită exprimare a teologiei ortodoxe contemporane!

Mitropolitul Laurențiu

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).

COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.

B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 153
SIBIU
1 decembrie
Nr. 45—46
2005

„FERICIŢI CEI MILOSTIVI"

De aproape trei săptămâni, cu ajutorul Părintelui Ceresc, am intrat în Sfântul Post al Naşterii Domnului. O perioadă binecuvântată în care ne pregătim aşa cum se cuvine, prin înfrânare şi prin rugăciune, la care adăugăm şi toată fapta cea bună, să ne închinăm dumnezeiescului prunc Iisus Care se naşte mereu la Crăciun pentru mântuirea şi îndumnezeirea noastră.

Împreună cu Sf. Apostol Pavel putem glăsui şi noi: *„iată acum vreme potrivită, iată acum ziua mântuirii"* (2 Cor. 6, 2).

Cu adevărat timpul Sfântului Post al Crăciunului este un timp de curăţire spirituală, de purificare trupească, de înălţare a minţii spre cele înalte, de apropiere de Dumnezeu şi de semenii noştri, de lucrare a virtuţilor şi faptelor celor bune în vederea dobândirii mântuirii.

Şi iată că în această sfântă şi binecuvântată perioadă a Postului Naşterii Domnului, Biserica ne pune în faţa ochilor noştri sufleteşti icoana plină de sfinţenie şi de bunătate a Sfântului Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, prăznuit în fiece an la 6 decembrie.

Născut într-o localitate din Asia Mică ca fiu al unei familii evlavioase, Sfântul Nicolae a primit de tânăr o aleasă educaţie, la aceasta adăugând însă şi o totală dăruire către Hristos şi Evanghelia Sa. Pentru viaţa sa virtuoasă, pentru credincioşia şi dragostea sa a fost învrednicit de Dumnezeu să primească harul sfintei preoţii, pentru ca mai apoi să fie chemat la slujirea arhierească ca şi păstor al credincioşilor din oraşul Mira Lichiei.

Ca arhiereu Sfântul Nicolae s-a identificat întru totul cu păstoriţii săi şi după cuvântul Mântuitorului Hristos, s-a străduit să devină cu adevărat *„păstorul cel bun"* (Ioan 10, 11) care îşi pune sufletul său pentru oile sale. Sfântul Nicolae, pe lângă activitatea sa de slujitor al altarului, s-a dovedit şi un slujitor al fraţilor săi aflaţi în suferinţe, în lipsuri şi încercări. El a fost conştient de faptul că slujind semenilor aflaţi în suferinţe, slujeşte lui Dumnezeu, Cel care l-a creat pe om după chipul şi asemănarea Sa.

Sfântul Nicolae a înţeles întru totul îndemnul Mântuitorului *„întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi mai mici ai Mei, Mie Mi-aţi făcut"* (Matei 24, 40) şi întrea-

(Continuare în pag. a 2-a)

† **LAURENŢIU**
Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

1 Decembrie 1918

Preoţimea braşoveană în vâltoarea marilor evenimente

„Biserica noastră română a fost în toate timpurile biserică naţională şi în Biserica noastră s-a conservat paralel cu credinţa noastră şi caracterul nostru de români"
(Din Circulara emisă de vicarul arhiepiscopesc Ilarion Puşcariu la 18 iunie 1919 pentru toate oficiile protopresbiteriale şi parohiale din arhidieceza Transilvaniei).

Această apreciere îşi găseşte explicaţia în istoria devenirii noastre pe fiecare treaptă istorică, iar încununarea ei a avut loc în contextul marilor evenimente care au generat Marea Unire de la 1918.

Situat la întâlnirea tuturor drumurilor care duceau din Transilvania spre Moldova şi Muntenia, Braşovul este încărcat de gloria faptelor unioniste, iar simbolul acestora a fost Biserica Voievodală „Sf. Nicolae", ctitorită de numeroşi voievozi de peste munţi.

Numeroasele mărturii, păstrate încă în arhiva istorică a bisericii, într-un fond documentar constituit, vin să ne ofere azi o fidelă imagine a realităţilor acelor vremuri. Documentele pot fi clasate chronologic pentru trei momente distincte:

1. *Jertfele premergătoare marii împliniri*

Conglomeratul politic generat de evenimentele primului război mondial a avut mari implicaţii pentru oraşul de la poalele Tâmpei, având şi mari implicaţii în viaţa Bisericii. În condiţiile în care Braşovul a fost ocupat de trupele austro-ungare, bisericile braşovene au fost transformate în depozite de muniţii. O bună parte dintre românii braşoveni cad pe câmpul de luptă, alţii ajung prizonieri în Rusia sau refugiaţi în diferite ţări occidentale.

În condiţiile în care un impresionant număr de braşoveni, în frunte cu dr. Pompiliu Nistor (fiul preotului Aurel Nistor din Araci-Covasna, cu studii la gimnaziul ortodox braşovean, absolvent al Facultăţii de Medicină din Budapesta) formează la Darniţa (socotită prima Alba Iulia a românilor) „Corpul voluntarilor români", prin care se creează un puternic nucleu de luptători pentru cauza naţională (*„a uni tot poporul, tot teritoriul românesc din monarhia austro-ungară în una şi nedespărţita Românie, liberă şi independentă"* — se declara în manifestul conceput de el la Darniţa). Din rândul acestora făcea parte şi viitorul preot braşovean Candid Muşlea, autorul monumentalei monografii dedicate bisericii din Şchei. O bogată corespondenţă, însoţită de imagini de pe front, alcătuiesc astăzi fondul documentar „Candid Muşlea" din arhiva bisericii din Şchei. De asemenea, protopopul şi directorul şagunist Iosif Blaga, profesorii Aurel Ciortea, Constantin Lacea, Onisifor Ghibu, Dumitru Lupan, Victor Branişte ş.a. Cea mai mare realizare a luptei lor a fost redactarea în continuare şi în acele condiţii a periodicului „Gazeta de Transilvania" şi a celor două memorabile documente „Declaraţia de la Darniţa" şi „Manifestul din 12—24 aprilie 1917", prin care îşi exprimau în termeni impresionanţi dorinţa românilor transilvăneni de a se uni cu Ţara. În arhiva citată se păstrează adresele înaintate de aceştia „Ministeriului Provizoriu al Rusiei" „Sfatului deputaţilor muncitorilor şi soldaţilor din Petersburg" şi „Tuturor Statelor aliate şi neutrale prin reprezentanţii lor din Rusia" alături de cele 72 de file ale manuscrisului (inedit) al doctorului Pompiliu Nistor, care prezintă istoricul corpului de voluntari români din Rusia, de la înfiinţarea sa până la întrarea în Iaşi.

Alţi braşoveni, formaţi spiritual de Biserica „Sf. Nicolae", au ajuns să joace un important rol diplomatic în alte centre de interes ale lumii.

Marele filolog Constantin Lacea (1875—1950), după ce, în calitate de „stipendist" (bursier) al Bisericii „Sf. Nicolae", urmase studii filologice la Universităţile din Budapesta, München, Lipsca (unde îşi ia licenţa cu lucrarea „Viaţa şi petrecerea sfinţilor" a mitropolitului Dosoftei) şi Paris, revine la Braşov ca profesor la gimnaziul ortodox „Andrei Şaguna". În condiţiile frământărilor precedente Marii Uniri se afla în Franţa formând alături de mai mulţi braşoveni (între care şi protopopul Iosif Blaga) Consiliul Naţional Român de la Paris şi „Misiunea Univesitară Română", sub egida cărora organizează acţiuni de propagandă pentru unire. Tot aici organizează o legiune română de voluntari cu prizonierii aflaţi în Franţa. Acţiunea o continuă în capitala Suediei, alături de alţi şagunişti (profesorul Nicolae Bogdan şi protopopul Iosif Blaga), contracarând propaganda presei maghiare şi germane occidentale potrivnică unirii românilor. Acţiunile sale au fost cunoscute în condiţiile Congresului de pace de la Paris. Revenit în ţară este unul dintre braşovenii participanţi la Alba Iulia.

Protopopul Iosif Blaga (1864—1937), după studii universitare la Sibiu (Teologia) şi Budapesta (filozofia) se stabileşte la Braşov, devenind director la gimnaziul ortodox din 1915. Din octombrie 1916, odată cu retragerea armatei române, se refugiază în Moldova, împreună cu alţi şagunişti (filologul Constantin Lacea, teologul Sterie Stinghe, profesorul Nicolae Bogdan, ş.a.), ajunge în Suedia cu Nicolae Bogdan şi Constantin Lacea unde formează un comitet de propagandă sprijinit de ministrul suedez G. Debussi şi consulul român Augustin Paul. Continuă activitatea la Paris alături de Take Ionescu în cadrul Comitetului Naţional Român, alcătuieşte o hartă etnografică a Transilvaniei, atât de necesară atunci şi folosită în Congresul de la Paris. Publică insistent în ziarul parizian „La Roumanie". Revenit în ţară, conduce în continuare destinele gimnaziului ortodox şi din 1924 este numit şi protopop al Braşovului, continuând să slujească şi şcoala.

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. dr. VASILE OLTEAN

Părintele Cleopa — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor

Se împlinesc în acest an, 7 ani de la trecerea la cele veşnice a celui ce a fost numit pe bună dreptate *„patriarhul spiritualităţii româneşti"* — arhimandritul Cleopa Ilie.

Vieţuitor la Mănăstirea Sihăstria din Ţara Moldovei, Părintele Cleopa a fost un model şi un etalon al vieţii monahale în special, şi al vieţii bisericeşti, în general, din ţara noastră. Numele său a fost cunoscut şi iubit de mii de pelerini din ţară şi de peste graniţele ei, care-l căutau să-i ceară rugăciune, sfat şi ajutor. El a fost cu adevărat un etalon al trăirii duhovniceşti, atât pentru monahi, cât şi pentru mirenii dornici de desăvârşire şi care veneau la el ca la un om al rugăciunii, al dreptăţii şi al sfinţeniei.

Şi, într-adevăr, Părintele Cleopa a fost un om al rugăciunii neîncetate, al rugăciunii inimii şi a minţii, un om care prin rugăciune — înţeleasă ca şi convorbire a omului cu Dumnezeu — a căutat pacea sufletească pentru el şi pentru fiii săi duhovniceşti. De la chilia lui nimeni nu s-a întors nemângâiat în încercările vieţii sau fără să primească o rază de speranţă în tumultul învolburat al existenţei omeneşti. De la ierarhi la simpli credincioşi, toţi cei care l-au cercetat şi l-au căutat pentru sfat şi pentru spovedanie, toţi şi-au găsit liniştea şi pacea sufletească. El a devenit un simbol al adevăratului trăitor al vieţii călugăreşti, care a vieţuit nu numai pentru sine, ci mai ales pentru alţii. Câte lacrimi n-au fost şterse, câte probleme ale vieţii n-au fost rezolvate, câte suferinţe n-au fost dezlegate în singurătatea chiliei din codrii Neamţului a Părintelui Cleopa? Câte suflete nu s-au spovedit şi nu s-au purificat sub epitrahilul lui, întorcându-se de acolo schimbate şi dornice să înceapă o viaţă nouă în Hristos?

Numele părintelui a fost şi este pomenit cu veneraţie şi de către creştinii ortodocşi din celelalte ţări ortodoxe, precum Grecia, Serbia, Bulgaria şi Franţa. Cărţile sale au devenit emblematice pentru credincioşi, fiind căutate şi citite cu nesaţ, şi au fost traduse repede şi în alte limbi. De dincolo de mormânt, chipul Părintelui Cleopa ne apare astăzi aureolat de nimbul sfinţeniei şi ne vorbeşte tuturor despre datoria pe care o avem ca şi creştini şi slujitori ai Domnului şi ai semenilor noştri.

Mormântul său din cimitirul Mănăstirii Sihăstria a devenit de atunci, de la mutarea sa la Domnul, un loc de pelerinaj, de meditaţie şi de rugăciune.

Pentru a marca aşa cum se cuvine împlinirea celor 7 ani de la mutarea sa la cer, Arhiepiscopia Iaşilor în colaborare cu Mănăstirea Sihăstria au organizat în ziua de sâmbătă, 26 noiembrie a.c., un simpozion cu tema *„Părintele Cleopa Ilie — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor"*.

Simpozionul a fost precedat de săvârşirea sfintei liturghii arhiereşti în biserica mare a mănăstirii cu hramul „Sf. Teodora de la Sihla", o biserică impunătoare recent pictată.

Din soborul slujitor au făcut parte: Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, P.S. Calinic, episcopul Argeşului, P.S. Visarion Răşinăreanu, ca delegat al Î.P.S. Laurenţiu, mitropolit al Ardealului şi P.S. arhierei vicari Ioachim Băcăuanul şi Cornelie Bârlădeanu, precum şi numeroşi arhimandriţi, stareţi de mănăstiri, preoţi şi diaconi.

La sfârşitul sfintei liturghii Î.P.S. mitropolit Daniel a rostit un cald şi emoţionant cuvânt în care a elogiat personalitatea de excepţie a Părintelui Cleopa şi rolul său în spiritualitatea ortodoxă a secolului XX. După cuvântul Î.P.S. Sale a fost oficiată slujba parastasului de către acelaşi sobor. Atât la sfânta liturghie cât şi la slujba de pomenire a fost prezentă o mare mulţime de pelerini veniţi din toate colţurile ţării pentru a participa la acest moment înălţător.

După otpustul slujbei parastasului au luat cuvântul P.S. Calinic al Argeşului şi P.S. Visarion Răşinăreanu care au evidenţiat şi ei personalitatea părintelui Cleopa precum şi legăturile acestuia cu Muntenia şi cu Ardealul, mai ales că strămoşii săi se trăgeau din Mărginimea Sibiului.

(Continuare în pag. a 2-a)

† **DR. VISARION RĂŞINĂREANU,**
Episcop-Vicar

Hotărâri sinodale

Vă aducem la cunoştinţă că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa Sa din 20 octombrie 2005, a luat în dezbatere referatul Sectorului Învăţământ al Patriarhiei Române, nr. 3471/2005, cu privire la *Consfătuirea cu inspectorii de Religie din 5—6 septembrie 2005*.

Având în vedere că participanţii la consfătuire au analizat probleme importante pentru dezvoltarea învăţământului teologic şi religios din România;

Ţinând seama de faptul că propunerile făcute au o importanţă deosebită în contextul reformei învăţământului;

Luând în consideraţie faptul că aceste hotărâri trebuie implementate cât mai curând;

În urma discuţiilor în plen şi la propunerea Comisiei Teologice şi Liturgice, Sfântul Sinod a hotărât:

— *ia act cu aprobare de lucrările Consfătuirii cu inspectorii de Religie, din data de 5—6 septembrie 2005.*

— *aprobă propunerile formulate, după cum urmează:*

● *inspectorii de religie trebuie să acorde atenţie deosebită cadrelor didactice nou încadrate, în special suplinitorilor, încât aceştia să beneficieze efectiv de îndrumările competente şi controlul eficient al acestora;*

● *evaluarea elevilor trebuie să se facă cu obiectivitate, dar şi cu înţelegerea necesară, încât elevul să nu se îndepărteze de ora de religie, ci să simtă atracţie pentru această disciplină şi afecţiune din partea profesorului;*

● *activităţile extracurriculare trebuie să vizeze o mai strânsă colaborare a profesorului de religie cu preotul paroh şi o participare efectivă a elevilor la viaţa religioasă din parohie;*

● *cazurile de indisciplină sau abatere de la învăţătura de credinţă a Bisericii a unor profesori de religie trebuie urmărite îndeaproape de inspectorii de religie în colaborare cu autorităţile inspectoratului şcolar şi centrul eparhial, în spiritul responsabilităţii faţă de păstrarea dreptei învăţături şi în concordanţă cu legislaţia şcolară şi bisericească în vigoare, având-se în vedere că profesorul de religie îşi desfăşoară activitatea cu recomandarea cultului care, implicit, în cazuri de abateri, poate să şi retragă această binecuvântare.*

● *în vederea editării şi tipăririi manualelor şcolare, se va manifesta exigenţă sporită la nivel eparhial, în cadrul Comisiei Patriarhiei Române, precum şi din partea profesorilor cooptaţi în Comisia de Evaluare de la M.Ed.C.*

● *centrele eparhiale, împreună cu inspectoratele şcolare, vor organiza cel puţin o dată la trei ani, întâlniri cu profesorii de religie, clerici şi mireni, din întreaga eparhie, urmând să analizeze teme privind mijloace şi metode de predare a Religiei.*

Preşedintele Sfântului Sinod,

† **TEOCTIST**

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Teoctist, Doctor Honoris Causa al Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi

În ajunul sărbătorii Sfintei Parascheva, la 13 octombrie 2005, Prea Fericitul Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi. Această distincţie i-a fost acordată, în unanimitate, de Senatul Universităţii ieşene la propunerea Facultăţii de Teologie „Dumitru Stăniloae". Marea aulă „Mihai Eminescu" ca şi spaţiul dimprejur erau neîncăpătoare pentru cei prezenţi la această festivitate. Alături de Prea Fericitul Patriarh Teoctist erau de faţă: Înalt Prea Sfinţitul Daniel, Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei, Î.P.S. Panteleimon, Mitropolit de Veria, Nausa şi Kampania (Biserica Greciei), Î.P.S. Nifon, Arhiepiscopul Târgovişte, Î.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor, P.S. Gherasim, Episcopul Râmnicului, P.S. Calinic, Episcopul Argeşului şi Muscelului, P.S. Epifanie, Episcopul Buzăului şi Vrancei, P.S. Casian, Episcopul Dunării de Jos, P.S. Timotei, Episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului, P.S. Laurenţiu, Episcopul Caransebeşului, P.S. Ioan, Episcopul Harghitei şi Covasnei, P.S. Ambrozie Sinaitul şi P.S. Ciprian Câmpineanul, Episcopi Vicari Patriarhali, P.S. Calinic Botoşăneanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor, P.S. Irineu Slătineanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Râmnicului, P.S. Ioachim Băcăuanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Romanului, P.S. Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Huşilor, P.S. Petroniu Sălăjanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Oradiei şi Sălajului şi P.S. Justin Sigheteanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Maramureşului şi Sătmarului.

Rectorul Universităţii ieşene, profesorul Dumitru Oprea, a arătat că *„evenimentul acesta este unul de excepţie pe care toţi cei prezenţi în această sală l-au aşteptat cu multă bucurie"*. Cuvântul de bun venit, pe care l-a rostit a fost adresat din partea Senatului Universităţii, a Corpului profesoral al celei mai vechi universităţi din România, aceasta, la începutul său, având în componenţă şi o facultate de teologie, care a funcţionat doar câţiva ani. Rectorul a amintit că Prea Fericitul Teoctist a studiat în urmă cu aproape 60 de ani Literele şi Filosofia, iar în vremea păstoririi ca Mitropolit al Moldovei, în ciuda faptului că regimul ostil Bisericii nu vedea cu ochi buni legătura dintre Biserică şi Universitate, Prea Fericitul Teoctist a fost prietenul acesteia şi al profesorilor ei. Multe studii ale acestora au fost publicate în paginile revistei *Mitropolia Moldovei şi Sucevei* prin bunăvoinţa Prea Fericirii Sale, pe atunci arhipăstor al Bisericii din Moldova. *„Senatul a aprobat în unanimitate acordarea acestui titlu ca semn de preţuire şi respect faţă de Prea Fericirea Voastră şi faţă de Biserica pe care atât de bine o reprezentaţi, Biserica pe care poetul M. Eminescu a numit-o maica neamului românesc"*, a adăugat rectorul Dumitru Oprea.

Laudatio, un preafrumos cuvânt în care au fost amintite principalele repere biografice, diferitele ascultări de pe treptele slujirii Bisericii, bogata activitate pastoral-misionară şi publicistică a Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, a fost prezentat de către Înalt Prea Sfinţitul Daniel, Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei.

Cuvântul Prea Fericitului Părinte Teoctist a fost de fapt o mărturisire emoţionantă. Lăsând la o parte textul pregătit după rigorile academice, Prea Fericirea Sa şi-a adus aminte de anii tinereţii şi de profesorii vestiţi de la Litere şi Filosofie, Dan Bădărău, Nicolae Bagdasar, Vasile Pavelcu, Ştefan Bârsănescu, care aveau întotdeauna amfiteatrele pline de studenţi. Apoi, şi-a exprimat mulţumirea pentru acordarea acestui titlu la Iaşi, „în locul cel mai plin de cultură din România". Cu vădită emoţie Patriarhul a mărturisit: *„am trecut în viaţă prin momente asemănătoare Golgotei, dar Dumnezeu în marea Sa bunătate mi-a scos în cale mulţi cirineni, am avut parte şi de Golgota, dar şi de piscuri taborice"*. Cuvântul Patriarhului rostit cu extraordinară naturaleţe şi sinceritate a fost întrerupt adeseori de ropote de aplauze. Rectorul Universităţii a mărturisit la un moment dat că este martorul unui moment nemaiîntâlnit. Alături de numeroşii ierarhi amintiţi mai sus, în sală au fost prezenţi şi prorectorii Universităţii, decanii facultăţilor, numeroşi profesori, clerici, demnitari, reprezentanţi ai mass-media, precum şi numeroşi studenţi.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist a dăruit Universităţii cele 15 volume din opera „Pe treptele Slujirii Creştine", monografia închinată Mitropolitului Iacob Putneanul şi alte lucrări realizate prin osteneala Prea Fericirii Sale. De asemenea, i-a conferit rectorului Dumitru Oprea, Crucea Patriarhală, cea mai înaltă distincţie a Bisericii Ortodoxe Române pentru mireni, decoraţie instituită de primul patriarh al României, Miron Cristea.

Festivitatea de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi a fost un act de recunoştinţă faţă de Prea Fericitul Patriarh Teoctist, pentru bogata sa activitate şi dăruire în Biserica lui Hristos şi pentru marea sa iubire faţă de Moldova, leagănul copilăriei şi devenirii sale.

Arhim. TIMOTEI AIOANEI

Preoţimea braşoveană

(Urmare din pag. 1)

Alexandru Bogdan (1881—1914), unul din victimele războiului, ucis pe pământul Galiţiei (localitatea Smirna) la numai 33 de ani, format spiritual în sânul Bisericii „Sf. Nicolae", într-o familie şcheiană cu 11 copii (din care făcea parte şi marele slavist Ioan Bogdan), după studii stipendiate de Biserica „Sf. Nicolae" în cadrul Universităţii din Budapesta (specialitatea: limba şi literatura română şi germană), apoi la Berlin şi Leipzig, (unde îşi susţine teza de doctorat cu un subiect din metrica lui Eminescu), revine la Braşov ca profesor al gimnaziului, care l-a format, dar pentru puţin timp, pentru că avea să cadă pe câmpul de luptă de la Mărăşeşti ca erou.

În tot acest timp, Braşovul devine o scenă a marilor frământări de rezistenţă. Un număr redus de cărturari, între care preoţii bisericii din Şchei, Vasile Saftu, Ion Priscu şi Nicolae Stinghe, sau profesorii şăgunişti: Andrei Bârseanu, muzicianul Tiberiu Brediceanu, compozitorul Gheorghe Dima, profesorul de muzică Nicolae Oancea, precum şi inimoasele femei care reprezentau Reuniunea Femeilor Române din Braşov (preoteasa Maria Maximilian, Elena Săbădeanu, Elena Mureşianu) au menţinut aici flacăra unei simţiri patriotice. Ei aveau să fie răsplătiţi pentru rezistenţa lor prin scurtul episod de numai 40 de zile, al descătuşării Braşovului de către armata română din august-septembrie 1916, care a creat în oraşul de la poalele Tâmpei o primă Alba Iulia. Intrarea armatei române a însemnat instalarea primului primar român în persoana doctorului Gheorghe Baiulescu (fiul protopopului Bartolomeu Baiulescu) şi a unui român în fruntea poliţiei locale, în persoana directorului Gazetei Transilvaniei, dr. Nicolae Vecerdea. Gazeta Transilvaniei, prin articole ca: „Oraşul Braşov sub o ocârmuire românească", „Bine aţi venit", „Visul", „Carpaţii sunt ai noştri", „România Mare", „Deşteaptă-te Române" ş.a., transmite sentimentele de puternică bucurie a localnicilor în faţa cărora conaţionalii saşi şi unguri rămân în expectativă. Articolul „Intrarea triumfală a armatei române" ne oferă amănunte cu privire la aceste evenimente. Armata română, formată din regimentul 6 Infanterie „Mihai Viteazul", aflată sub comanda colonelului Mihai Darvari, este primită de delegaţia braşovenilor, în frunte cu primarul Gh. Baiulescu la intersecţia drumurilor Dârste-Hărman. La orele 17 coloanele de militari însoţite de toată populaţia Braşovului, care arunca cu flori ca în faţa lui Hristos, pătrund prin strada Vămii (azi Mureşenilor), pentru că în Piaţa Sfatului, în faţa Bisericii „Sf. Adormire" sunt primiţi cu o rugăciune, iar pe clădirea bisericii (unde era şi sediul Casinei Române), flutura steagul tricolor. Un drapel similar figura pe faţada gimnaziului ortodox, precum şi pe faţada Bisericii „Sf. Nicolae". Ajunsă aici coloana oaspeţilor află că slujitorii bisericii (Vasile Saftu, Sterie Stinghe şi Ioan Prişcu), lipseau, fiind deportaţi de autorităţile austro-ungare. Au urmat 40 de zile de sărbătoare naţională.

Cele ce au urmat depăşesc limitele credibilului. Mărturii cutremurătoare se mai păstrează pe documentele îngălbenite de colbul mărunt al timpului. Primii care au suportat vitregiile barbarismului au fost preoţii bisericii din Şchei, care aveau o primă vină că erau români, fiind socotiţi vinovaţi de enorma bucurie de care au dat dovadă românii braşoveni, atât în momentul intrării României în război cât şi pe perioada eliberării Braşovului.

Preotul Vasile Saftu a fost primul arestat împreună cu cei doi copii minori Eugeniu şi Horaţiu, la 15 august 1916, imediat după intrarea României în Război. După câteva zile de detenţie la Cluj au urmat opt zile de transport cu trenul spre Sopron, fiind deportaţi în comuna Nagymarton, până la 7 iunie 1918.

A urmat arestarea preotului Nicolae Stinghe, luat chiar din altar, cu soţia şi cei doi copii minori (unul de 2 ani şi altul de 6 săptămâni), aflaţi în biserica „Sf. Nicolae", precum şi a preotului Ion Priscu cu soţia şi cele două fiice, tot minore, deportaţi în aceeaşi localitate maghiară până în 10 mai 1918 (prima familie) şi 1 ianuarie 1918 (cea de a doua).

Aceeaşi soartă au avut-o epitropii Bisericii din Şchei, Gheorghe Mazăre, Gheorghe Bidet, Nicolae Navrea, E. Voina şi Ştefan Popovici, deportaţi până în primăvara anului 1917.

Nici profesorii şăgunişti n-au fost ocoliţi de asemenea teroare.

Compozitorul Gheorghe Dima (1874—1925), născut în Şcheii Braşovului, legat sufleteşte de Biserica „Sf. Nicolae", în care a fost botezat şi pe care a slujit-o ca dirijor (din 1873), după ce se formase la cursurile unor prestigioase şcoli din Viena, Karlsruhe, Leipzig. Având curajul să nu părăsească Braşovul după retragerea armatei române, a fost arestat şi întemniţat mai întâi trei luni la Braşov, alte trei luni la Târgu Mureş şi încă un an la Cluj sub acuzaţia că a cântat sub Tâmpa cântece româneşti când se distrugea statuia lui Arpad de pe Tâmpa. După eliberare este ales membru al Sfatului Naţional Român din Ţara Bârsei şi în această calitate participa la Alba Iulia.

Profesorul de muzică de la gimnaziu, Nicolae Oancea a fost arestat sub aceeaşi acuzaţie a compozitorului Dima.

Profesorul şagunist Nicolae Ciurcu a fost acuzat pentru că a difuzat prin librăria sa cărţi româneşti, iar Nicolae Renel pentru că a vopsit firmele ungureşti şi nemţeşti.

În arhiva bisericii se găsesc numeroase memorii ale celor care au căzut victime acestor momente nedrepte. Ele au fost depuse la biserică în urma adresei Consistoriului din 16 iulie 1918 şi a înştiinţării Sfatului Naţional Român, publicată şi în „Glasul Ardealului" din 27 noiembrie 1918.

2. *Recompensa istoriei*

Eliberat din închisoarea de la Sopron, protopopul Vasile Saftu, revenit la Biserica „Sf. Nicolae" din Şchei avea să fie principalul organizator al acţiunilor dedicate Marii Uniri. De data aceasta el avea să conducă ceremonialul primirii armatei române în Braşov, avându-l în frunte pe generalul Berthelot în 24 noiembrie — 7 decembrie 1918.

În Biserica din Şchei se aleg sub patronajul său cei 35 de membri ai Gărzilor Naţionale pentru Ţara Bârsei, preşedinte fiind profesorul şagunist Aurel Ciortea (1872—1929). Fireşte că tot el conduce delegaţia braşovenilor la Alba Iulia (sosită în 16—29 noiembrie 1918 cu un tren special cu vagoane Pullman şi participă la discuţiile premergătoare Marii Uniri impunându-şi punctul de vedere privind autonomia Transilvaniei pentru a evita încercarea de a zădărnici legătura cu România prin „autonomia provizorie" propusă de unii delegaţi.

În ziua Marii Uniri, în Biserica „Sf. Nicolae" s-a ţinut „marea slujbă divină", încheiată cu admirabila cuvântare a preotului Ioan Prişcu, reprodusă în „Glasul Ardealului". La toate bisericile braşovene se trăgeau clopotele toată ziua şi la mormântul lui Andrei Mureşanu s-au deplasat coloane de braşoveni cu flori.

Un alt braşovean răsplătit era Aurel Ciortea. La numai 24 de ani era profesor al gimnaziului braşovean pentru care alcătuieşte un valoros curs de fizică, înainte de a pleca pe front alături de ceilalţi şăgunişti.

După patru ani de război, Aurel Ciortea revine la Braşov înscriindu-se în lupta pentru desăvârşirea Marii Uniri. La 28 octombrie — 10 noiembrie 1918 este ales preşedinte al Consiliului militar român din Ţara Bârsei organizat în Biserica „Sf. Nicolae", devenit apoi preşedinte al Gărzii Naţionale din Ţara Bârsei, fiind unul dintre participanţii la Alba Iulia.

Numărul celor care ar trebui să fie prezentaţi în continuare este impresionant, doar circumstanţele de spaţiu ne fac să ne oprim aici.

„Fericiţi cei milostivi"

(Urmare din pag. 1)

ga sa slujire şi dăruire a pus-o în slujba semenilor.

El a rămas peste veacuri o icoană a sfinţeniei, a blândeţei şi mai ales a milosteniei. Acest lucru îl subliniază şi troparul său unde el este zugrăvit ca fiind *„îndreptător credinţei, chip blândeţelor . . ., adevărul lucrurilor . . ."* care a câştigat *„cu smerenia cele înalte şi cu sărăcia cele bogate"*.

Pentru noi, cei de astăzi, exemplul Sfântului Ierarh Nicolae trebuie să ne fie mereu un îndemn la o dăruire totală către Evanghelia Mântuitorului şi în acelaşi timp la o slujire a celor aflaţi în nevoi, care, din păcate, sunt destul de mulţi şi în zilele noastre. Toţi aceştia au nevoie de sprijinul Bisericii care întotdeauna a ştiut să aline suferinţele fiilor ei prin dragostea credincioşilor ei. Să nu uităm îndemnul Sfântului Apostol Pavel, care ne spune tuturor: *„Îmbrăcaţi-vă dar, ca aleşi ai lui Dumnezeu, sfinţi şi preaiubiţi, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu îndelungă răbdare"* (Col. 3, 12).

O pagină din filantropia creştină a Bisericii este şi viaţa de credinţă şi har a sfântului Ierarh Nicolae, cel pomenit astăzi, care va rămâne până la sfârşitul veacurilor un simbol al întrajutorării creştine, o întruchipare a dragostei adevărate care este *„legătura desăvârşirii"* (Col. 3, 14).

Îndreptăm şi în acest an, la fel cum s-a făcut şi în anii trecuţi, un apel de suflet către clerul şi credincioşii din Arhiepiscopia Sibiului pentru acţiunea de strângere de ajutoare băneşti pentru constituirea Fondului Filantropic Eparhial pe anul 2006.

Astăzi, când Biserica noastră este chemată la o susţinută activitate filantropică, de întrajutorare a fraţilor noştri aflaţi în strâmtorare, este necesar ca toţi fiii ei, într-un cuget şi într-o simţire, să ofere obolul lor pentru alinarea nevoilor de zi cu zi ale celor ce au trebuinţă de ajutor.

Din sumele ce se vor strânge acum vom intensifica lucrarea misionară şi caritabilă a Centrului nostru eparhial mai ales cu prilejul celor două mari praznice ale creştinătăţii, Crăciunul şi Sfintele Paşti, când sute de persoane nevoiaşe sunt ajutate cu sume de bani. La fel şi studenţii şi elevii săraci primesc ajutoare financiare din partea Arhiepiscopiei noastre pentru continuarea studiilor.

Ne exprimăm convingerea că şi în acest an, credincioşii noştri, sub conducerea păstorilor lor sufleteşti, vor da dovadă de generozitate şi de jertfelnicie, împlinind porunca Domnului: *„Fiţi milostivi precum şi Tatăl vostru milostiv este"* (Luca 6, 36), bineştiind că *„Dumnezeu iubeşte pe cel care dă de bunăvoie"* (2 Cor. 9, 8).

Mulţumindu-vă tuturor asculătorilor acestui Cuvânt pastoral — primul pe care vi-l adresăm în calitatea noastră la care Dumnezeu ne-a chemat, aceea de arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului —, ne exprimăm speranţa că el va găsi ecou în sufletele Dumneavoastră şi că veţi răspunde cu aceeaşi generozitate în împlinirea acestui sfânt şi nobil scop al ajutorării semenilor.

Tuturor credincioşilor din de Dumnezeu păzita noastră Arhiepiscopie Vă fac urări de sănătate şi de petrecere cu bucurie şi cu îmbelşugate roade duhovniceşti a Sf. Post al Crăciunului, iar Hristos *„cel milostiv şi de oameni iubitor"* să Vă dăruiască, pentru rugăciunile ierarhului Nicolae, spor duhovnicesc, linişte şi pace, iar mila Lui să fie de-a pururea cu noi. AMIN.

Părintele Cleopa

(Urmare din pag. 1)

În continuare a avut loc tot în biserica mare lansarea cărţilor: *„Părintele Cleopa — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor"* — la care şi-au adus contribuţia mai mulţi ierarhi şi oameni de cultură care l-au cunoscut pe părintele Cleopa, şi *„Credinţa Ortodoxă în opera părintelui Cleopa Ilie"* — a Ierom. Petru Bălan. Cărţile au fost prezentate cu aleasă competenţă de către P.C. preot Nicolae Dascălu, consilier cultural al Arhiepiscopiei Iaşilor. Au fost prezentate de asemenea şi un C.D. audio intitulat sugestiv *„Mânca-v-ar raiul"*, cuprinzând cuvântări duhovniceşti ale părintelui Cleopa, precum şi o medalie comemorativă închinată părintelui Cleopa şi împlinirii a 550 de ani de la întemeierea Mănăstirii Sihăstria.

Pe un ecran special a fost prezentat apoi un film documentar închinat vieţii şi activităţii marelui duhovnic Cleopa Ilie, film realizat de studioul TV „Trinitas" din Iaşi. La sfârşitul simpozionului a luat cuvântul P.C. Arhim. Victorin Oanele, starețul Sfintei Mănăstiri Sihăstria, care a făcut o scurtă incursiune în istoria seculară a acestui aşezământ monahal din codrii Neamţului precum şi o prezentare a vieţii părintelui Cleopa Ilie.

Într-un cadru festiv Î.P.S. mitropolit Daniel a înmânat ierarhilor prezenţi şi părintelui stareţ Victorin medalia comemorativă, mulţumind tuturor pentru participare.

La mormântul Părintelui din cimitirul mănăstirii s-a oficiat un trisaghion de către ierarhii slujitori, după care în trapeza mănăstirii a fost oferită tradiţionala masă de pomană. În timpul agapei au luat cuvântul P.S. arhierei vicari Ioachim Băcăuanul şi Corneliu Bârlădeanul evocând şi ei figura părintelui Cleopa. La apusul soarelui grupurile de pelerini s-au retras spre casele lor purtând în suflet binecuvântarea şi înălţarea sufletească pe care au primit-o de la această pomenire a părintelui Cleopa cel iubitor de sfinţi şi de credincioşi.

Astfel s-a înscris o pagină de sfinţenie şi de har în viaţa acestei sfinte mănăstiri ca şi a tuturor celor care au participat la întâlnirea de dincolo de zări cu părintele Cleopa — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor.

ANUNŢ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, preţul unui abonament anual la „Telegraful Român", pe anul 2006 este de 15 RON, iar al „Revistei Teologice" de 20 RON. Banii se vor vira obligatoriu în COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001, B.C.R. Sibiu.

Alternanţa sănătate-boală, o posibilă aspectare a dinamicii existenţei umane!?

Sfinţii Părinţi ai Bisericii s-au ocupat în mod special cu studierea naturii umane în diferitele ei ipostaze şi cu găsirea remediilor celor mai potrivite la bolile spirituale sau trupeşti rezultate de pe urma slăbirii acesteia prin păcat. Ei au ajuns astfel la concluzia că, „pentru om, sănătate înseamnă a se afla în toate privinţele în starea corespunzătoare deplinătăţii fiinţei sale sau, altfel spus, într-o totală adecvare cu adevărata sa natură" (Jean-Claude Larchet, „Terapia bolilor...", op. cit., p. 30), care tinde spre împlinire, spre desăvârşire prin armonizarea cu voinţa lui Dumnezeu.

În acest sens am putea spune că, orice cuvânt, orice faptă, orice acţiune a noastră se pretează la o multitudine de interpretări ce încearcă să reveleze sensul real, motivaţia, forţa motrice a angrenajului complex care este omul, angrenaj ce pune în funcţiune, ca printr-o simplă acţionare a unui „comutator" la nivelul conştiinţei, modalitatea ontologică de „*a fi*", în sens afirmativ sau negativ, privitoare atât la trup (sănătatea şi/sau bolile somatice), cât şi la suflet (sănătatea şi/sau bolile mintale). „Afirmarea sau negarea se pot manifesta astfel fie în sfera somatică, fie în cea psihică a fiinţei noastre" (Constantin Enăchescu, „Fenomenologia nebuniei", Ed. Paideia, Bucureşti, 2003, p. 23), ca stări alternante, de sănătate sau de boală, într-o dinamică ce poate duce în cele din urmă la imposibilitatea definirii certe a unei „stări" anume, la imposibilitatea de a spune într-un moment definit al existenţei noastre dacă suntem bolnavi sau suntem cu desăvârşire sănătoşi.

Este cât se poate de adevărat următorul fapt: cu toţii ne temem de boală sau, dacă nu, atunci ne temem şi încercăm prin orice mijloace să evităm suferinţa pe care o poate provoca ea, trăind acest sentiment spasmotic de la teamă, până la angoasă deoarece, este cât se poate de sigur că, fie că este bolnav sufletul, fie că este trupul, de suferit, suferă omul în complexitatea alcătuirii lui psiho-fizice. Care sunt resorturile profunde şi nevăzute ale acestui „cutremur" devastator, de ce efectele lui sunt atât de puternice şi de violente, simpla definire clinică a bolii credem că nu este în măsură să reveleze plenar. De aceea, recursul la datele antropologiei teologice poate oferi oportunităţi benefice pentru clarificarea problemei luată în discuţie.

S-ar putea spune astfel că, dintr-un anumit punct de vedere, „nici un organism nu este perfect sănătos", sănătatea fiind definită drept echilibrul cu statut provizoriu ce se stabileşte „între forţele vieţii şi alte forţe care i se opun, cele dintâi neavând decât o fragilă supremaţie". În atare situaţie este de ajuns să slăbească unul din mijloacele noastre de apărare pentru ca locul sănătăţii noastre să fie luat de boală (Jean-Claude Larchet, „Teologia bolii", trad. de Pr. prof. Vasile Mihoc, Ed. „Oastea Domnului", Sibiu, 1997, p. 7). Atitudinea noastră se cere a fi, prin urmare, una activă, dinamică, manifestată prin excluderea pasivismului aşteptării bolii şi suferinţei şi prin îndreptarea cu consecvenţă spre scopul vieţii noastre care este desăvârşirea (ibidem, p. 8), sau starea în care boala este exclusă prin acţiunea sinergică de conlucrare a voinţei omeneşti cu harul divin.

Dintr-un alt punct de vedere, „boala este o retragere a lui Dumnezeu din susţinerea sănătăţii omului. Poate fi vorba chiar de o retragere în urma ignorării Lui" (Ieromonah Arsenie Boca, „Cărarea Împărăţiei", Ed. Sfintei Arhiepiscopii Ortodoxe Române a Ardealului, 1995, apud pr. dr. Cristian Muntean, „Boala incurabilă — aspecte de asistenţă spirituală", în Telegraful Român, nr. 25—28/2004, p. 6), cu repercusiuni asupra ordinii naturale a organismului pe care o distruge, echilibrul ei ţinând de divin. În aceste condiţii, bolnavul, numai printr-o apropiere cât mai concretă de Dumnezeu poate spera o reechilibrare (La Pr. dr. Cristian Muntean, articolul citat mai sus). Acest punct de vedere aduce un plus considerabil de claritate în ce priveşte sublinierea situaţiei extrem de delicate în care se află omul bolnav deoarece, el realizează în acel moment că retragerea lui Dumnezeu nu este arbitrară, aleatorie, ci este datorată faptului că, pur şi simplu a fost alungat de către om. Cum? Prin păcat! Şi făcând această afirmaţie, putem să admitem ca perfect

reale şi pertinente şi afirmaţiile moralei ortodoxe care defineşte păcatul drept o „boală a sufletului, care îi slăbeşte vitalitatea spirituală - dinamismul - şi poate chiar să-l ucidă", extinderea efectelor lui atingând şi trupul, ca urmare, multe boli organice având-şi rădăcina în păcat („Teologia Morală Ortodoxă", vol. I, alcătuit de un colectiv de autori, printre care: Mitrop. Nicolae Mladin, Prof. Diac. Dr. Orest Bucevschi, Prof. dr. Constantin Pavel, Prof. Diac. Dr. Ioan Zăgrean, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1979, p. 456). Dar nu acesta este lucrul cel mai grav şi mai greu de suportat, ci acela că abia atunci „când pierdem harul, atunci vedem neputinţa noastră, vedem că fără Dumnezeu nu putem nici măcar gândi ceva bun" (Cuv. Siluan Athonitul, „Între iadul deznădejdii şi iadul smereniei", Deisis, Sibiu, 2001, p. 116).

Privnid lucrurile în ansamblu, este firesc să ne punem întrebarea: De unde provine şi, care sunt cauzele acestei precarităţi a fiinţei umane?

Citind Cartea Facerii aflăm că omul a fost adus la existenţă de către Dumnezeu în momentul în care toate condiţiile pentru ca el să îşi poată desfăşura viaţa la parametrii ei maximi erau îndeplinite. Sfânta Scriptură descrie crearea lumii în felul următor: „La început", a făcut Dumnezeu cerul. A urmat apoi pământul, care s-a umplut de vegetaţie, de pomi, de animale, iar la final, omul, ca încununare a celor două lumi, cea spirituală, numită „cer" şi cea materială, numită „pământ" (cf. Facere, cap. 1), sintetizându-le în fiinţa sa dihotomică (trup şi suflet).

Ca „loc" creat şi organizat în mod special de Dumnezeu în vederea desfăşurării existenţei umane, Edenul sau Raiul terestru (Facere 2, 8—15), îndeplinea toate cerinţele pentru ca omul să poată ajunge la împlinire, la desăvârşire, pentru că aici, în rai, omul ducea o viaţă liniştită, lipsită de griji, starea lui generală fiind una de sănătate. În acest „perimetru al fericirii", omul nu a cunoscut nici o formă de boală a trupului sau a sufletului (Jean-Claude Larchet, „Terapeutica bolilor spirituale", trad. de Marinela Bojin, Ed. Sophia, Bucureşti, 2001, p. 20).

Chemarea omului în condiţiile descrise, este cea formulată de către Dumnezeu şi „înscrisă" în fiinţa sa, ca încordare teleologică fundamentală „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l supuneţi" (Facere 1, 28). Importanţa acestei „porunci" este majoră, deoarece ea vine din partea lui Dumnezeu, iar când Dumnezeu vorbeşte omului, El îi deschide „căi" care să-l ducă la maxima înflorire (E. Drewermann, „La parole qui guerit" apud Jean-Francois Catalan, „Omul şi religia sa", Polimark, Bucureşti, p. 133). Totodată, trebuie avut în vedere că „porunca", având în vedere dihotomismul alcătuirii omului, viza atât procreaţia şi înmulţirea neamului omenesc pe linie biologică, cât şi „creşterea" spirituală, duhovnicească, prin apropierea de Dumnezeu şi ocuparea unei poziţii de maximă proximitate faţă de El. Această apropiere despre care vorbim este numită de cartea Facerii „asemănare" (1, 26).

Dar cel mai important lucru este acela că, pentru a vorbi despre posibilitatea asemănării, trebuie ţinut cont de faptul că omul a fost creat de Dumnezeu „după chipul Său" (Facere 1, 27). La ce se referă acest lucru, a constituit de-a lungul vremii preocuparea predilectă a multor minţi, deoarece nu se ştia dacă acest „chip" este în legătură cu trupul sau cu sufletul omului; dacă priveşte omul întreg sau doar o parte a sa; dacă acest „chip" este de natură structurală sau funcţională; dacă este o realitate statică sau dinamică sau dacă, dimpotrivă, se referă doar la poziţia privilegiată de care se bucura omul în raport cu celelalte „creaturi", aceea de „a stăpâni" conform poruncii lui Dumnezeu.

În ce ne priveşte, suntem interesaţi de faptul că, de buna sau de reaua „funcţionare" a chipului, de parametrii în care se desfăşoară această funcţionare depinde starea în care ne aflăm ca oameni, respectiv de „sănătate" sau de „boală". De ce? Pentru că în prezent se cunoaşte faptul că această „imagine", acest „chip" este imprimat în fiinţa integrală a omului, „în muşchii, mucoasele, în sistemul său circulator sau cutanat", întocmai ca o „imagine a trecutului său", imagine care „cheamă mântuirea, pentru a reface în ochii lui Dumnezeu o imagine oarecum conformă cu imaginea Fiului în care Tatăl şi-a pus toată dragostea" (Henri Sampson s.j. preot medic, „La Morale dans son rapport avec les faits biologiques", în lucrarea lui Jean-Francois Catalan, ed. cit., p. 139).

În starea primordială/paradisiacă a existenţei umane, toate lucrurile se desfăşurau în concordanţă cu ordinea pe care a sădit-o Creatorul în lume, până în momentul în care s-a petrecut „accidentul" provocat de diavol cu consimţământul omului. Omul încalcă porunca lui Dumnezeu şi astfel îşi ratează vocaţia de fiinţă creată spre desăvârşire şi îndumnezeire, atrăgând totodată asupra sa, a existenţei sale şi a condiţiilor în care îşi desfăşura existenţa, consecinţe dintre cele mai negative. Fiinţa sa, atât de armonios alcătuită de Creator, începe să îşi piardă unitatea internă. Păcatul produce dezordine la nivel raţional, volitiv şi afectiv, amprentând de acum înainte ca şi „chipul" — pe care-l afectează în mod direct — toate structurile şi microstructurile fiinţei umane. Factorii de mediu — care devine diferit acum de cel paradisiac, omul fiind alungat din rai — vor avea şi ei influenţe nefaste asupra trupului, vor conduce la suferinţă, iar în cele din urmă la moarte, ca „răsplată" anunţată de Dumnezeu pentru încălcarea poruncii (Facere 2, 16—17). Astfel putem observa cu destulă uşurinţă cum, orice păcat, orice abatere a sufletului de la scopul său, duce la o slăbire, la o îmbolnăvire a lui şi de aici, la debilitatea şi îmbolnăvirea trupului căci complexul uman alcătuit din suflet şi trup funcţionează oarecum similar principiului vaselor comunicante: orice agresiune asupra trupului se răsfrânge şi asupra sufletului şi viceversa. De aceea, putem fi în acord cu afirmaţia conform căreia „apariţia

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. VASILE GAFTON

Comunicat de presă

Credincioşii şi preoţii Arhiepiscopiei Sibiului şi ai Mitropoliei Ardealului au luat act cu îngrijorare de propunerea făcută Sfântului Sinod, de un grup de şapte ierarhi ardeleni, de a se crea o nouă Mitropolie, cu sediul la Cluj-Napoca şi care să cuprindă patru eparhii. Recent s-a aflat că noua structură bisericească ar urma să poarte numele de „Mitropolia Transilvaniei Centrale, Crişanei şi Maramureşului". În faţa acestei stări îngrijorătoare şi a neliniştii produse în rândul preoţilor şi credincioşilor din Ardeal, dar şi din alte părţi ale ţării, Biroul de Presă al Arhiepiscopiei Sibiului face următoarele observaţii şi propuneri:

— Hotărârea de principiu a Sfântului Sinod, ca răspuns la simpla solicitare a celor şapte ierarhi, este prezentată în comunicate de presă ca o decizie definitivă, deşi ea trebuie validată de Adunarea Naţională Bisericească, conform articolului 20, litera *e*, din Statutul pentru Organizarea şi Funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române[1];

— Această iniţiativă a fost demarată fără nici un fel de pregătire şi reflecţie teologică şi canonică prealabilă, absolut necesară pentru o acţiune de o asemenea anvergură;

— Acţiunea a stârnit un val de nemulţumiri în opinia publică şi o multitudine de reacţii şi comentarii negative în mass-media, atât în ţară, cât şi peste hotare;

— Suntem surprinşi de întrunirile unor ierarhi din Ardeal în legătură cu aceste probleme de interes general mitropolitan, fără înştiinţarea Mitropolitului Ardealului ales şi instalat în mod canonic, încălcându-se astfel canoanele 34 Apostolic[2] şi 20 Antiohia[3];

— Privite din perspectiva rolului jucat de Mitropolia Ardealului în istoria românilor ortodocşi, aceste acţiuni au, în această formă, un caracter de subminare şi dezmembrare a acestei venerabile instituţii şi nu de reorganizare a ei în „scopuri pastorale";

— În Biserica Ortodoxă, mitropoliile au fost întotdeauna organizate în cadrul provinciilor istorice şi ţinând seama de rolul jucat de centrele lor în promovarea şi afirmarea Ortodoxiei de-a lungul timpului. De obicei, centrul bisericesc a coincis cu cel politico-administrativ, cum este cazul cu aproape toate mitropoliile şi episcopiile din Patriarhia Română. Atunci când nu a fost cazul, pentru stabilirea centrului bisericesc a avut prioritate tradiţia semnificaţiei în viaţa Bisericii şi nu importanţa politico-administrativă a unui oraş, după cum reiese, din următoarele exemple: Arhiepiscopia Alba Iuliei are centrul la Alba Iulia şi nu la Târgu Mureş, Episcopia Argeşului are centrul la Curtea de Argeş şi nu la Piteşti, Episcopia Caransebeşului are sediul la Caransebeş şi nu la Reşiţa etc. Nu avem cunoştinţă ca municipiul Cluj-Napoca să fi fost învestit de vreo autoritate contemporană oficială cu calitatea de „capitală" a Ardealului într-o privinţă oarecare. În schimb, este inacceptabilă campania de denigrare a Sibiului şi discreditarea contribuţiei sale culturale şi bisericeşti actuale. Recunoaşterea publică a acestui rol dublu o constituie alegerea şi învestirea Sibiului cu calitatea de Capitală Culturală Europeană în anul 2007 şi ca loc de desfăşurare a Adunării Generale a Bisericilor din Europa în luna septembrie a aceluiaşi an.

Suntem convinşi că precizările de mai sus sunt indispensabile pentru înţelegerea justă a situaţiei Ortodoxiei din Ardeal.

Apreciind legitimitatea preocupărilor de îmbunătăţire a vieţii misionare şi pastorale, considerăm că orice reorganizare a instituţiilor bisericeşti din Ardeal ar trebui făcută în cadrul unui proces amplu de reorganizare a întregii structuri a Patriarhiei Române. Această acţiune trebuie să fie obligatoriu precedată de o amplă reflecţie teologică, istorică şi canonică, desfăşurată sub înaltul patronaj al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

BIROUL DE PRESĂ
AL ARHIEPISCOPIEI SIBIULUI
ŞI MITROPOLIEI ARDEALULUI

Sibiu, 24 nov. 2005

1 „Art. 20 — Atribuţiile Adunării Naţionale Bisericeşti sunt: lit. e. — *A hotărî asupra schimbării titulaturii Mitropoliilor, Arhiepiscopiilor şi Episcopiilor, a întinderilor teritoriale şi a înfiinţării de noi Eparhii*".

2 „*Se cuvine ca episcopii fiecărui neam să recunoască pe cel dintâi dintre dânşii şi să-l socotească pe el drept căpetenie şi nimic mai de seamă să nu facă fără încuviinţarea acestuia; şi fiecare să facă numai acelea care privesc eparhia sa şi satele de sub stăpânirea ei. Dar nici acela (cel dintâi) să nu facă ceva fără încuviinţarea tuturor, căci numai astfel va fi înţelegere şi se va mări Dumnezeu, prin Domnul, în Duhul Sfânt: Tatăl şi Fiul şi Sfântul Duh*".

3 „*Să nu poată oarecare episcopi de sine să ţină sinod fără aceia cărora li s-au încredinţat mitropoliile*".

Alegerea noului patriarh al Ierusalimului

În 22 august 2005, Colegiul electoral alcătuit din membrii Sfântului Sinod al Patriarhiei de Ierusalim, din decanii Frăţiei Sfântului Mormânt şi din delegaţii diocezelor, a ales în unanimitate, în înalta funcţie de patriarh al Ierusalimului, pe arhiepiscopul Teofil al Arhiepiscopiei Muntelui Tabor.

Alegerea a avut loc în Biserica Învierii din Ierusalim, care înglobează şi Sfântul Mormânt şi Golgota.

Noul patriarh a fost introdus în diptice ca Teofil al III-lea şi el succede patriarhului Irineu, care a fost scos din diptice (măsură egală cu depunerea din treaptă) în luna mai 2005, ca urmare a unui scandal politico-financiar, care a afectat profund Patriarhia Ierusalimului.

Noul patriarh (cu numele de mirean Elie Yannopoulos) s-a născut în 1952, într-o localitate din Peloponez — Grecia. Studiile seminariale le-a făcut la seminarul patriarhal de pe Muntele Sion. A depus voturile monahale în 1970 şi tot atunci a fost hirotonit diacon. În 1975 a fost hirotonit preot şi tot atunci a fost trimis la Universitatea din Atena, unde şi-a făcut studiile teologice universitare.

Reîntors la Ierusalim, a activat în cadrul secretariatului general al Sf. Sinod şi a devenit redactor al revistei patriarhale „Noul Sion".

A fost trimis apoi cu o bursă de studii la Universitatea din Durham-Anglia, unde a pregătit o teză de master.

Şi-a reluat apoi activitatea în cadrul Patriarhiei Ierusalimului, îndeplinind pe rând funcţiile de secretar general adjunct al Patriarhiei, însărcinat cu relaţiile externe (din 1986 şi până în 1991), superior al Mănăstirii Sf. Gheorghe din Cana Galileii (din 1991 şi până în 1996), reprezentant al Patriarhiei Ierusalimului pe lângă Patriarhia Moscovei (din 2001 şi până în 2003), reprezentant al Patriarhiei Ierusalimului în Doha-Qatar, în 2003.

Numit decan al clerului bisericii Sf. Mormânt şi membru permanent al Sf. Sinod în 2004, a fost hirotonit episcop în februarie 2005, apoi ridicat la rangul de arhiepiscop al Muntelui Tabor.

Noul patriarh este considerat, în cercurile oficiale, drept un om moderat, având bune relaţii cu palestinienii. Este bine cunoscut, de asemenea, în mediile ecumenice, dat fiind faptul că a fost mulţi ani reprezentant al Patriarhiei Ierusalimului în Comitetul central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB) de la Geneva.

Socotită „Maică a tuturor Bisericilor", Biserica ierusalimiteană îl venerează pe Sf. Iacob, „fratele Domnului", ca prim episcop al ei. Sinodul IV ecumenic de la Calcedon, din 451 a ridicat Biserica din cetatea sfântă a Ierusalimului la rang de patriarhie. Începând însă cu anul 637, în urma cuceririi musulmane, apoi după ocupaţia cruciaţilor, Biserica Ierusalimului a cunoscut o istorie dureroasă. Până în 1845, patriarhul ei îşi avea reşedinţa mai mult la Constantinopol decât la Ierusalim.

Astăzi, Patriarhia Ierusalimului îşi întinde jurisdicţia asupra teritoriilor Israelului, Cisiordaniei, Gazei şi Iordaniei. Numără aproximativ cincizeci de parohii, la care slujesc preoţi arabi şi cam tot atâtea mănăstiri, aparţinând de Frăţia Sf. Mormânt, care asigură slujirea liturgică, la locurile sfinte din Ierusalim şi Betleem, ca şi din Galileea şi Pustia Iordanului.

Aproximativ 80 000 de palestinieni creştini sunt, în marea lor majoritate, ortodocşi.

În primele sale declaraţii făcute presei greceşti, noul patriarh a arătat că doreşte să restabilească prestigiul Patriarhiei, deteriorat sub antecesorul său şi de asemenea, să revigoreze relaţiile cu celelalte Biserici surori, care, de asemenea, au fost afectate.

Totodată, noul patriarh s-a arătat neliniştit din cauza situaţiei materiale precare cu care se confruntă patriarhia, în ciuda faptului că este totuşi proprietara unui patrimoniu funciar şi imobiliar, atât în Ţara Sfântă cât şi în Cisiordania, Iordania, Grecia şi Cipru. Salariile clerului nu pot fi onorate decât printr-un ajutor al Ministerului grec al Afacerilor Externe, iar cei aproximativ 500 de învăţători şi profesori, care predau copiilor palestinienilor creştini, sunt ameninţaţi cu şomajul. „Totul pare blocat" — a afirmat patriarhul.

La câteva zile după alegerea sa, Teofil al III-lea l-a întâlnit, la Aman, pe ministrul de externe al Autorităţii palestiniene, ceea ce echivalează cu recunoaşterea sa oficială în noua funcţie.

Se aşteaptă să primească aceeaşi recunoaştere şi din partea guvernului israelian.

[Ştiri preluate din SOP (Service Orthodoxe de Presse), nr. 301, din sept.-octombrie 2005, p. 3—5.]

Pr. prof. D. ABRUDAN

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea P.F. Părinte TEOCTIST, Patriarhul B.O.R. şi locţiitor de mitropolit al Ardealului, P.S. VISARION RĂŞINĂREANU **a săvârşit următoarele:**

- **11 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din protopopiatul Mediaş. A vizitat şi biserica din Cimitir-Mediaş, recent pictată.
- **13 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat în Aula Facultăţii de Teologie din Sibiu lucrările Conferinţei preoţeşti din protopopiatul Sibiu, Avrig, Agnita şi Sălişte.
  — A participat la deschiderea Târgului naţional de Carte religioasă deschis la Biblioteca ASTRA din Sibiu.
  — Seara, a slujit şi predicat la slujba Vecerniei în biserica Cuv. Paraschiva din Sibiu-Triaj (Pr. paroh Vasile Ghişoiu).
- **14 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Cuv. Paraschiva" din Braşov-Groaveri, protopopiatul Braşov rostind cuvânt de învăţătură (Pr. paroh Florin Gârlonţă).
  — Seara a slujit şi predicat la slujba Vecerniei în biserica „Cuv. Paraschiva" din Râuşor, protopopiatul Făgăraş (Pr. paroh Nicolae Andrei Vasu).
- **16 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii „Cuv. Paraschiva" din parohia Grânari, protopopiatul Rupea şi Sfânta Liturghie arhierească (Pr. paroh Marius Ţichindelean).
- **17 OCTOMBRE 2005 — P.S. Sa** a primit o delegaţie de la Conferinţa Bisericilor Europene aflată în vizită la Sibiu.
- **18 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu cu prilejul hramului rostind cuvânt de învăţătură.
- **19—21 OCTOMBRIE — P.S. Sa** a participat la lucrările Sf. Sinod.
- **22 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A participat la lucrările Simpozionului „50 de ani de la Canonizarea Sfinţilor Ardeleni" organizat de Arhiepiscopia Ortodoxă de Alba Iulia.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **23 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Înălţarea Domnului" din Sibiu (Pr. paroh Achim Băcilă), rostind cuvânt de învăţătură.
- **25 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Braşov.
- **26 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Braşov, cu prilejul zilei hramului, rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în biserica parohială din Perşani, prot. Făgăraş (Pr. paroh Sextil Nastea).
- **27 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din protopopiatul Rupea.
  — A vizitat parohia Paloş, protopopiatul Rupea, locul unde s-a desfăşurat Conferinţa preoţească.
- **30 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Boiţa, protopopiatul Avrig, recent restaurată şi pictată şi Sfânta Liturghie arhierească (Pr. paroh Viorel Lăzăriciu).
- **3—4 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a luat parte la lucrările Sf. Sinod.
- **6 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Tălmăcel, prot. Avrig, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. paroh Horia Roman).
- **7 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei în biserica „Sf. Arhangheli" din Sibiu-Trei Stejari (Pr. paroh, prot. Gheorghe Şebu), rostind cuvânt de învăţătură.
- **8 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Poiana Sibiului (Pr. paroh Vasile Bâja), cu prilejul hramului.
  — A oficiat slujba de binecuvântare a monumentului eroilor comunei Poiana, rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **9 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** şi-a susţinut, la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, teza de doctorat în teologie cu titlul *„Învăţătura mariologică a Sf. Nicolae Cabasila"*, fiind declarat **doctor în teologie.**
- **11 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **12 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A oficiat taina Sf. Botez pentru pruncul Vasile-Octavian Spineanu din Sibiu.
  — Seara, l-a întâmpinat la Sibiu, pe P.F. TEOCTIST, Patriarhul României, sosit aici, pentru întronizarea noului mitropolit al Ardealului.

Arhid. VASILE AVRAM

Alternanţa sănătate-boală

(Urmare din pag. a 3-a)

bolilor în general, a avut loc ca urmare a căderii lui Adam" (Dr. Dmitri Aleksandrovici Avdeev, „Nervozitatea: cauze, manifestări, remedii duhovniceşti", trad. de Alexandru şi Xenia Tănăsescu-Vlas, Ed. Sophia, Bucureşti, 2003, p. 10), toată existenţa umană de atunci încoace fiind marcată de perpetua ambiguitate generată de alternanţa dinamică: sănătate-boală, definitorie pentru starea post-pecatorială a umanului.

Mai mult decât atât, corupţia păcatului la nivelul fiinţei umane are urmări asupra întregii existenţe şi a întregului univers, natura întreagă, spune Sf. Pavel, fiind în suferinţă şi aşteptând vindecarea, la fel ca şi omul. Dar vindecarea sau limitarea extinderii corupţiei asupra universului, a legilor care-l guvernează şi-l fac să fie aşa cum este, nu va veni decât tot prin omul integral restaurat prin harul Sfântului Botez, destinaţia „stăpânirii" pământului însemnând în egală măsură şi purtare de grijă faţă de întreaga Creaţie sau dimpotrivă, ignoranţa ce va atrage distrugerea şi, în cele din urmă, moartea.

Orice stare de suferinţă, de boală fizică sau psihică, poate periclita major desăvârşirea umanului deoarece pentru ca omul să poată tinde ferm spre Dumnezeu, cu toată fiinţa sa, aşa cum arată Mântuitorul Hristos în Evanghelia după Matei (22, 37), trebuie să fie integru. În cazul în care parte din energia sa este diminuată de boală, el se va opri undeva, într-un punct al parcursului său, istovit şi lipsit de posibilitatea de a merge mai departe, spre ţinta finală. De aceea, ştiind că „numai amestecul şi unirea" sufletului cu trupul şi a energiilor lor unite cu energia harului dumnezeiesc îl fac pe om întreg (Jean-Claude Larchet, „Terapia bolilor..." op. cit., p. 29) şi capabil de a-şi realiza mântuirea, trebuie să facem în aşa fel ca această integritate să fie păstrată. Întrebarea care se pune este: cum?

Ca ramură a ştiinţelor medicale, imunologia se ocupă cu „studiul mecanismelor apărării antiinfecţioase [..] prin care organismul reuşeşte să discrimineze structurile proprii, de cele străine" (Cf. Dr. Mihaela Mihalache, „Imunologie", Ed. Conexiuni, Sibiu, 1999, p. 1). În planul sufletesc, acest rol de discriminare îl are conştiinţa care evaluează gândurile şi faptele noastre, punându-le în permanenţă în raport direct cu morala, care operează categorial — bun/rău, tot de resortul ei fiind şi apărarea împotriva asaltului patimilor şi ispitelor venite de la diavol (Sf. Antonie cel Mare, „Învăţături despre viaţa morală", în Filocalia, vol. I, Ed. Humanitas, 1999, p. 21).

În mod similar, cercetătorii au descoperit că organismul posedă un sistem de control propriu, care are posibilitatea de a inhiba sau, de a activa — după caz — elementele responsabile în organism cu păstrarea imunităţii. Scopul acestui aparat este acţiunea în folosul menţinerii unui echilibru stabil al balanţei imunologice. „Perturbarea acestui sistem creează anomalii imunologice, uneori cu consecinţe clinice" (La Nicolae Părău, „Elemente de imunologie clinică", în vol. „Clinică medicală", coordonat de Roman Vlaicu şi Dumitru Dumitraşcu, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1984, p. 929). Această perturbare se traduce prin incapacitatea organismului de a mai depista „pericolul" extern (Nicolae Părău, în lucrarea citată anterior, arată că „organismul este supus unor agresiuni exogene, microorganisme şi substanţe de natură diferită care pătrund în mod spontan, sau sunt introduse în mod artificial, având tendinţa să modifice structurile proprii, punând astfel în pericol integritatea şi funcţia unor sisteme şi organe", op. cit., p. 911), şi, implicit, la nivel sufletesc, printr-o confuzie a conştiinţei ce dă loc unor manifestări de natură funcţională neconforme cu scopul ultim al omului — mântuirea şi desăvârşirea continuă. De aceea, terapeutica vizează realizarea unei stări de echilibru a organismului, fie prin depresarea, fie prin stimularea reacţiilor imune (Ibidem, p. 912), echilibru care constituie temeiul oricărei întreprinderi ce vizează atingerea perfecţiunii.

Medicina afirmă cu valoare de certitudine că „autorecunoaşterea este principiul major pe care se bazează funcţia sistemului imun" (Nicolae Părău, op. cit., p. 917), perturbarea sistemului de autorecunoaştere putând duce la consecinţe neplăcute şi nedorite. În Taina Spovedaniei, omul aceasta şi face: se „identifică" pe sine obiectiv — în planul existenţei create — şi proiectiv — în planul desăvârşirii cu care dimensiunea mundană interferează în permanenţă. Valoarea autocunoaşterii şi a asumării identităţii presonale (fie bolnav/păcătos, fie nu) precum şi a desăvârşirii ei este deosebită din acest punct de vedere deoarece, de ea depinde în ce plan se va desfăşura existenţa noastră viitoare.

Ca o concluzie la cele afirmate până aici vom spune că, realizarea dezideratului desăvârşirii este posibilă — în concepţia hristocentrică a Bisericii Ortodoxe — prin Sfintele Taine, în care harul lui Hristos, ca prelungire şi completare a vindecărilor Lui, lucrează la vindecarea şi apoi la păstrarea firii umane integre, la fel ca în Paradisul primordial, pe care Biserica îl reproduce (Cf. Mircea Eliade, „Sacrul şi profanul", Humanitas, 1992, p. 59), evidenţiind faptul că, în relaţiile dintre creat şi increat, „energiile dumnezeieşti se întâlnesc cu energiile făpturilor" (Nikolaos Matsoukas, „Teologia Dogmatică şi Simbolică" vol. IV, „Demonologia", trad. de pr. prof. Dr. Constantin Coman, pr. drd. Cristian-Emil Chivu, Ed. Bizantină, Bucureşti, 2002, p. 17). Tainele fiind din acest punct de vedere „simboluri cu o semnificaţie esenţială" (Ibidem, p. 21) ce întăresc comuniunea şi aduc plusul de energie necesar depăşirii impasurilor existenţiale provocate de boală, păcat, etc. şi ieşirii definitive din dureroasa ambivalenţă a alternanţei sănătate-boală.

In memoriam: Părintele Ieremia B. Ghita*

Anul acesta, în ziua de 10 august se împlinesc 10 ani de la trecerea la cele veşnice a vrednicului de pomenire Părintele Paroh Ieremia B. Ghita de la Parohia Ortodoxă Română Băile Herculane, model de preoţie şi slujire bisericească, identificându-şi viaţa cu misiunea nobilă a preoţiei. Preotul Ieremia B. Ghita a văzut lumina zilei la 1 mai 1914 în localitatea Doclin, nu departe de Bocşa Română, judeţul Caraş-Severin, din părinţi ţărani agricultori. În casa părintească a primit o aleasă educaţie creştinească, deprinzând evlavia în rugăciune, munca, cântarea bisericească, respect faţă de oameni şi buna cuviinţă creştinească, corectitudine şi înclinaţie spre învăţătură şi dragoste faţă de Dumnezeu şi semeni. După absolvirea claselor primare la şcoala primară din sat, îşi îndreaptă paşii spre liceul din Oraviţa, apoi spre Academia Teologică din Caransebeş, având rezultate foarte bune la învăţătură şi disciplină.

Atras de aprofundarea studiului teologic, îşi continuă învăţătura la cea mai vestită facultate de teologie a timpului, din Cernăuţiul Bucovinei, având cei mai renumiţi dascăli de teologie cunoscuţi vreodată. După absolvirea Facultăţii de Teologie din Cernăuţi se întoarce în satul natal şi se căsătoreşte cu domnişoara Eugenia Şandru, fiica preotului din Ghertenis, iar Dumnezeu i-a binecuvântat casa, munca şi viaţa cu doi copii, Rodica — cadru medical şi Eugen — inginer, dându-le o bună educaţie, făcându-i cinste în societate, de bunul său renume.

Este hirotonit preot în anul 1940 pe seama Parohiei Doclin de vrednicul de pomenire Episcop Dr. Vasile Lazarescu al Caransebeşului, devenit ulterior Mitropolit al Banatului.

Misiunea preoţească şi-a început-o cu mult zel în localitatea natală, slujind lui Dumnezeu şi oamenilor. Cunoaşte ororile războiului şi consecinţele lui, profundele transformări politico-economico-sociale, instaurarea regimului comunist ateu de ocupaţie sovietică care prin toate mijloacele şi metodele căuta subminarea şi reducerea activităţii Bisericii la minimum.

Din primul salariu şi-a cumpărat o maşină de scris, care l-a însoţit toată viaţa şi unde a învăţat să scrie numeroasele sale studii şi articole cu caracter religios, istoric, literar, moral, educativ, predici şi altele.

Smerit şi ascultător faţă de superiorii săi, îşi face datoria preoţească cu deplină cinste, reparând biserica din sat şi înzestrând-o cu multe obiecte de cult. Datorită sârguinţei sale în propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, se face cunoscut de autoritatea bisericească superioară care i-a apreciat munca şi activitatea depusă la Parohia Doclin. După 27 de ani de slujire preoţească în satul natal, la 1 iunie 1967 este numit, de Înalt Prea Sfinţitul Dr. Nicolae Corneanu al Banatului, preot paroh la Parohia Ortodoxă Română din Băile Herculane, unde a mai slujit cu vrednicie încă 27 de ani, până la 1 noiembrie 1994, astfel slujind Biserica lui Hristos vreme de 54 de ani. Părintele Ieremia B. Ghita a fost un profund gânditor, cercetând cu mult zel şi abnegaţie Sfânta Scriptură, operele şi scrierile sfinţilor părinţi şi scriitori bisericeşti, trecutul Bisericii noastre străbune, documente de arhivă, literatură şi alte scrieri şi publicaţii atât religioase, cât şi laice. Răsfoind presa bisericească, Revista Mitropolia Banatului, Telegraful Român, alte publicaţii bisericeşti, Părintele Ieremia B. Ghita este prezent cu numeroase articole de istorie, liturgică şi în mod deosebit predicile sale izvorâte din adânca simţire religioasă, fiind apreciate până astăzi şi reprezentând material documentar pentru cei dornici de cercetare.

La biserica din Băile Herculane, ca preot paroh, s-a remarcat printr-o activitate gospodărească deosebită concretizată în reparaţia bisericii, înlocuirea acoperişului, înzestrarea bisericii cu obiecte noi de cult precum şi achiziţionarea unui apartament la bloc, care a devenit casă parohială. Desigur cei 54 de ani de activitate preoţească au fost rodnici, cu multe împliniri, dar au fost şi multe umilinţe prin care părintele a trebuit să treacă având în vedere şi perioada atee când şi-a desfăşurat activitatea. A reuşit să fie un învingător datorită formării sale teologice, intelectuale, precum şi a ţinutei sale preoţeşti.

Ţinea mult la haina preoţească. Predicile sale erau pline de multă înălţare sufletească, slujirea liturgică, activitatea sa misionară erau din dragoste faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni. A fost apreciat mult de credincioşi, care nu l-au uitat şi care îi trec numele în pomelnice, rugându-se pentru odihna sufletului său. Vrednic model de slujire preoţească, vârsta spunându-şi cuvântul, se retrage alături de copii la 1 noiembrie 1994 în Reşiţa.

După o scurtă şi grea suferinţă, moare la 10 august 1995 şi este înmormântat în satul său natal Doclin, în data de 12 august 1995. Slujba înmormântării a fost oficiată de un sobor de preoţi având-l în frunte pe vrednicul de pomenire Episcop Emilian Birdaş al Caransebeşului.

La 6 luni în urma lui moare şi doamna preoteasă Eugenia, fiind înmormântată alături de părintele Ieremia B. Ghita.

Veşnică să le fie pomenirea şi Dumnezeu să-i răsplătească osteneala şi nobila sa misiune preoţească.

Pr. CONSTANTIN CILIBIA

* Părintele Ieremia B. Ghita n-a aparţinut canonic de Arhiepiscopia Sibiului. A fost în schimb un colaborator statornic al publicaţiei noastre. De aceea găsduim cu pioasă consideraţie materialul comemorativ.

Simpozion internaţional despre viitoarea Lege a Cultelor

Din anul 1990 până astăzi, România se află într-o stare de provizorat privind statutul juridic al cultelor religioase. Vechea Lege a Cultelor din anul 1948 a căzut în desuetudine, iar o nouă Lege a Cultelor nu a apărut încă. Acoperirea acestei lipse a făcut parte din programul multor guverne, dar din nefericire ea nu a fost dusă la îndeplinire.

Totuşi, în decursul celor 15 ani de după câştigarea libertăţii religioase, s-au realizat mai multe proiecte, cu participarea directă a reprezentanţilor diferitelor culte recunoscute, în final ajungându-se astăzi la un proiect mulţumitor, pe care Secretariatul de Stat pentru Culte l-a înaintat spre dezbatere, în această toamnă, în Parlamentul României.

În întâmpinarea aprobării noii Legi a Cultelor, Secretariatul de Stat pentru Culte, condus de Dl. Ministru Adrian Lemeni, şi Asociaţia Naţională pentru Apărarea Libertăţii Religioase „Conştiinţă şi Libertate", având-l preşedinte pe Dl. Viorel Dima, au organizat la Bucureşti, în perioada 12—13 septembrie 2005, un simpozion internaţional cu tema: *Libertatea religioasă în context românesc şi european.*

La simpozion au fost invitaţi, pe lângă reprezentanţii oficiali ai cultelor religioase, specialişti în relaţiile stat-Biserică din Franţa (prof. Jean Paul Durand, prof. Grigorios Papathomas), Italia (prof. Silvio Ferrari, prof. Dora Bognandi), Suedia (prof. Hans Heinrich Vogel), Belgia (prof. Rik Torfs), SUA (prof. W. Cole Durham, prof. John Graz) şi România (consilier prezidenţial Bogdan Tătaru Cazaban, conf. Radu Carp, lect. Patriciu Vlaicu, lect. Radu Preda, lect. Irimie Marga).

Deschiderea oficială a fost făcută de Dl. Ministru al Culturii şi Cultelor, Adrian Iorgulescu, care a salutat pe toţi participanţii la simpozion, şi de P.F. Sa Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care şi-a exprimat bucuria de a se aproba o nouă Lege a Cultelor la noi în ţară, în sensul apărării darului libertăţii pe care îl are persoana umană, de la creaţie.

Discuţiile de o înaltă ţinută academică s-au grupat pe mai multe secţiuni, cu temele: *Statutul juridic al cultelor/organizaţiilor religioase, Legislaţia privind viaţa religioasă în Europa, Legislaţia privind viaţa religioasă în România* şi *Tendinţe în relaţia stat-Biserică.*

Primul referat a fost al I.P.S. Sale Daniel Ciobotea, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, care a prezentat o perspectivă excelentă asupra relaţiilor Biserică-stat la români, între tradiţie şi actualitate.

Referenţii din străinătate au prezentat situaţia cultelor religioase din ţările lor şi s-au raportat la proiectul românesc al Legii Cultelor. Referenţii din ţară au prezentat diferite aspecte ale relaţiilor stat-Biserică, ale proiectului Legii Cultelor şi implicaţiile juridico-canonice ale acesteia.

În acest context, s-au făcut unele observaţii şi propuneri, dar de reţinut este faptul că atitudinea generală a participanţilor a fost pozitivă la adresa noului proiect. La un moment dat, s-a şi creat impresia că se discută asupra unei legi deja aprobate, care aduna ecouri pozitive pe plan internaţional.

Nu s-a trecut cu vederea şi faptul că, faţă de noul proiect, s-au exprimat şi unele proteste, dar care vor putea fi rezolvate numai prin reglementări speciale, care vor urma aprobării Legii Cultelor.

În final, Dl. Ministru Adrian Lemeni a sintetizat ideile tuturor referenţilor la simpozion şi a mulţumit tuturor celor care au contribuit la reuşita lui. Aceleaşi mulţumiri şi-au exprimat toţi participanţii la simpozion, care au plecat încântaţi de organizarea acestuia (inclusiv pentru invitaţia-surpriză de a asista la un spectacol de excepţie, la Sala Palatului, în cadrul festivalului „George Enescu"), dar mai ales de ideea că, în sfârşit, şi românii pot avea o nouă Lege a Cultelor, fără de care integrarea României în Uniunea Europeană nu poate fi posibilă.

Pr. lect. dr. IRIMIE MARGA

Articolele şi corespondenţa se adresează Redacţiei „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacţie:
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului — preşedinte;
P.S. Visarion Răşinăreanu - Episcop-vicar — vicepreşedinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2005 este de 150 000 lei.
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 153
SIBIU
15 decembrie 2005
Nr. 47—48

O, CE VESTE MINUNATĂ!

Întrupare şi înnoire

„Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a trimis în lume, ca prin El viaţă să avem“ (1 Ioan 4, 10).

Sărbătorim cu toţii Naşterea după trup a Fiului Unul Născut al lui Dumnezeu, care a venit din nou, ca în fiecare an în casele, în bisericile şi sufletele noastre, revărsând pretutindeni lumina, pacea şi binecuvântarea ei dumnezeiască. Minune mare s-a săvârşit în această noapte de taină în peştera de lângă Betleemul Iudeii: Fecioara preacurată ţine în braţe şi culcă în ieslea umilă un Prunc dumnezeiesc — pe Fiul cel veşnic al Tatălui, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut mai înainte de veci, lumină din lumină, aşteptarea patriarhilor şi a proorocilor şi nădejdea de izbăvire din suspinul păcatelor a întregului neam omenesc. Magii de la Răsărit cu steaua călătoresc şi se închină Pruncului dumnezeiesc împreună cu smeriţii păstori. Lor li se alătură îngerii din ceruri care aduc de sus solia cerească: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire“* (Luca 2, 14).

Iată cum tâlcuieşte Sfânta Biserică, prin imnul liturgic, tainicul acestui eveniment, deopotrivă *umil* şi *preamărit*, plin de toată slava smereniei, numit de *Sfântul Isaac Sirul: „haina lui Dumnezeu“*, pogorârea lui Dumnezeu la om ca taina inepuizabilă a Iubirii Sfintei Treimi: *„Sfintele cuvinte ale proorocilor s-au împlinit lângă Betleem într-o peşteră. Toată făptura sărăcită s-a îmbogăţit; să ne bucurăm şi să ne veselim. Domnul şi stăpânul tuturor vine să locuiască cu robii Săi, şi-i izbăveşte din legăturile vrăjmaşului pe cei legaţi. În haine sărace şi în iesle se arată acum Prunc tânăr Dumnezeu cel mai înainte de veci!“* (Icosul înainte-prăznuirii Naşterii).

Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre, în cuvinte inspirate, adâncesc taina Naşterii Domnului. Sfântul *Ioan Damaschinul* mărturiseşte: *„Cu bunăvoirea lui Dumnezeu Tatăl, Fiul Unul Născut al lui Dumnezeu (...) Se pogoară plecând cerurile, adică smerind fără să smerească înălţimea Lui cea neumilită, Se pogoară spre robii Lui cu coborâre inexprimabilă şi necuprinsă cu mintea. Şi fiind Dumnezeu desăvârşit Se face om desăvârşit, şi săvârşeşte astfel cea mai mare noutate dintre toate noutăţile, singurul lucru nou sub soare, prin care se arată puterea, bunătatea, dreptatea şi înţelepciunea infinite ale lui Dumnezeu. Căci ce poate fi mai mare decât ca Dumnezeu să se facă om?“* (*Dogmatica*, cartea II, 1). Iar sfântul *Grigorie Teologul* spune despre praznicul de azi: *„Înnoiescu-se firile astăzi şi Dumnezeu om se face“* (Cuvântarea 39, 13). După Sfântul *Maxim Mărturisitorul*, această profundă taină a înnoirii firilor, aflată în însăşi inima creştinismului, este *taina iubirii*. Iubirea e cea care, pe de-o parte, îl face pe Dumnezeu să iasă din Sine Însuşi în întâmpinarea omului, Îl face pe Dumnezeu om din iubire de oameni, ca pe om să-l arate dumnezeu. Pe de altă parte, tot iubirea e cea care îl face pe om să iasă din sine însuşi, în căutarea lui Dumnezeu, şi-l face astfel pe acest om sărman dumnezeu din iubire, pentru ca Dumnezeu să ia în el chip de om. *„Căci Cuvântul lui Dumnezeu şi Dumnezeu vrea să se lucreze în toţi şi în toate taina întrupării Sale“* (Ambigua, PSB 80, p. 260 şi 87). Iubirea e cea care Îl coboară pe Dumnezeu pe pământ şi-l face om, şi tot iubirea e cea care-l urcă pe om la cer şi-l

(Continuare în pag. a 3-a)

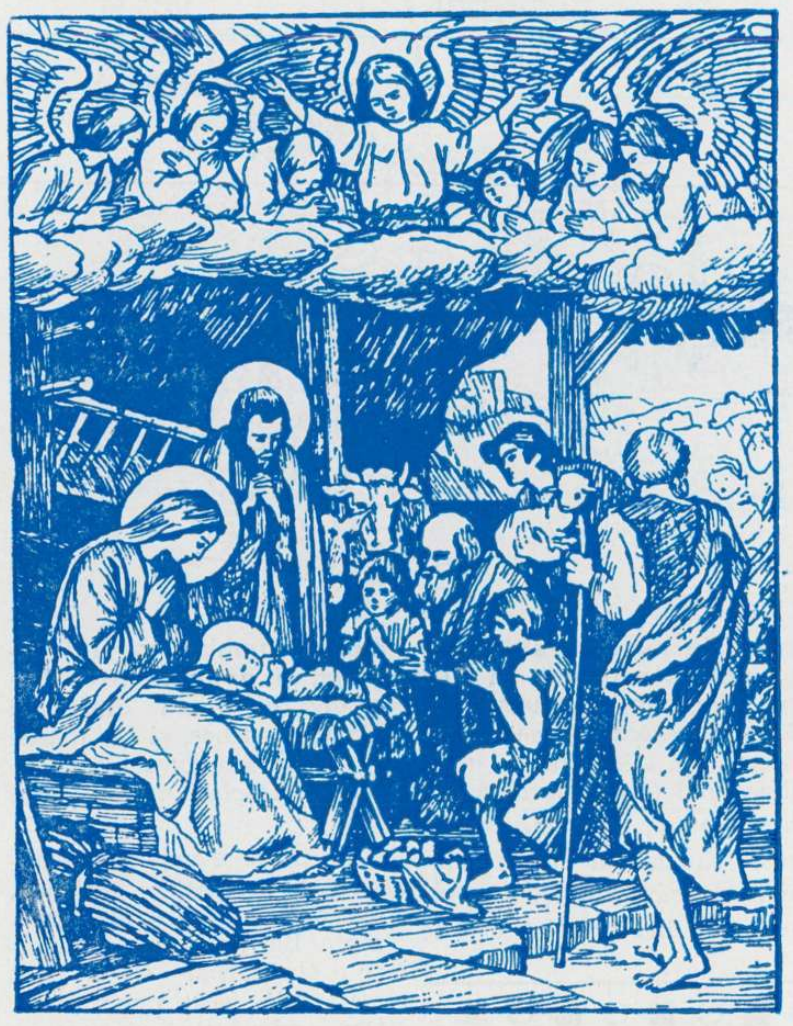

† LAURENŢIU
Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

() () ()
⊥ ⊥ ⊥

Cu sfinţii odihneşte...

Pomeneşte, Doamne, pe cei ce întru nădejdea învierii şi a vieţii celei ce va să fie au adormit, părinţi şi fraţi ai noştri, eroi-martiri din decembrie 1989 şi pe toţi cei care întru creştinătate şi credinţă s-au săvârşit, şi le iartă lor toate greşelile pe care cu cuvântul, sau cu lucrul, sau cu gândul le-au săvârşit şi-i aşază pe ei în locuri luminoase, în locuri cu verdeaţă, în locuri de odihnă, de unde a fugit toată durerea, întristarea şi suspinarea, unde cercetarea feţei Tale veseleşte pe toţi cei din veac Sfinţii Tăi. Dăruieşte-le lor şi nouă împărăţia Ta şi împărtăşirea bunătăţilor Tale cele negrăite şi veşnice şi desfătarea vieţii Tale celei nesfârşite şi fericite.

Că Tu eşti viaţa şi învierea şi odihna robilor Tăi adormiţi, Hristoase, Dumnezeul nostru, şi Ţie mărire înălţăm cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt. Amin.

„COBORÂT-O COBORÂT...“

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit să ajungem iarăşi, după ce am străbătut calea sfântului post, la Sărbătoarea cea mare, cea sfântă şi cea frumoasă a Naşterii Domnului. De aproape 2000 de ani, la sfârşit de lună decembrie suntem îndemnaţi să călătorim cu gândul spre Betleemul Iudeii din Ţara Sfântă. Să poposim lângă ieslea sfântă în care s-a născut Mântuitorul lumii. Să ne închinăm cu păstorii şi cu magii de la Răsărituri şi să-i aducem darurile noastre sfinte, aurul credinţei, smirna faptelor celor bune şi tămâia rugăciunii celei curate.

Cu ochii sufletului întorcându-ne în „vremea aceea“, *îl vedem pe Cel necuprins stând în ieslea dobitoacelor alături de Maica Sfântă, lăudat de ceata îngerilor din cer şi colindat de glasul păstorilor şi al magilor.*

Vedem cum slovele cele vechi ale proorocilor din timpurile îndepărtate se împlinesc desăvârşit în persoana pruncului Iisus, iar graiurile evangheliştilor vestesc până la marginile pământului minunea Întrupării Cuvântului din Prea Curata Fecioară Maria.

Îi auzim aievea pe sfinţii părinţi ai Bisericii Creştine, înălţând cântări de slavă Fiului lui Dumnezeu devenit Fiu al Omului şi Fiu al Fecioarei.

Cu toţii cei de astăzi ne hrănim sufletul cu dulceaţa acestui dumnezeiesc praznic luminos ascultând colindătorii, cântând la fereastra sufletelor noastre:

„Astăzi s-a născut Hristos
Mesia chip luminos.
Lăudaţi şi cântaţi
Şi vă bucuraţi“.

Ascultându-i, simţim „bucuria mare“ *care se revarsă peste întreg pământul căci în peştera din Betleem* „răsărit-a lumii Lumina cunoştinţei“, *şi* „soarele dreptăţii“ *străluceşte pretutindenea, iar în ieslea cea săracă s-a sălăşluit nimeni altul decât* „Domnul păcii“ *şi* „Părinte al veacului ce va să fie“ *(Isaia 9, 15). Pe fânul uscat stă culcat Hristos Domnul*

(Continuare în pag. a 4-a)

† Dr. VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

„Din an în an...“

... răsună în casele creştinilor milenarele colinde, care nu obosesc să ne repete că s-a născut Hristos, încercând să ne trezească din letargia cotidiană la bucuria sfântă a îngerilor care le-au cântat pentru prima dată la Betleem. Şi nici n-ar putea să nu fie aşa, de vreme ce „nu există nici un viitor fără moştenire şi fără posibilitatea de repetare“ (cf. Jaques Derrida, *Credinţă şi Cunoaştere. Veacul şi Iertarea*, Ed. Paralela 45, Bucureşti, 2004, p. 66), ceea ce înseamnă că odată cu amintirea Naşterii Domnului, colindele mai realizează ceva, chiar dacă în total dezacord cu postulatele fizicii clasice dar, totuşi, perfect valabil şi verificabil: ne aduc aminte despre viitorul nostru, care va fi întemeiat pe aceeaşi „moştenire“ pe care ni se constituie acum prezentul. Căci

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. VASILE GAFTON

La centenarul Muzeului ASTRA

Puţine prilejuri de a aniversa instituţii centenare importante are neamul nostru românesc ortodox din Ardeal! Altfel, ar fi însemnat ca el să-şi fi putut permite înfăptuiri semnificative încă dinainte de sfârşitul secolului al XIX-lea. Şi este bine ştiut că destinul nu i-a fost favorabil. A fost acela al unui popor obligat să vieţuiască în nevoi — în comparaţie cu conlocuitori europeni, chiar transilvani —, să-şi drămuiască forţele pentru asigurarea unor realităţi strict necesare existenţei sale civilizate, europene. Mă gândesc acum la *bisericile* de care nu se putea lipsi, şi pe care — fie şi modeste — le-a avut, la *şcolile* şi *cărţile* — puţine, dar suficiente pentru a nu lăsa *„în întuneric un neam creştin“* —, şi, nu în ultimul rând, la o *civilizaţie tradiţională* care cultiva, de veacuri, cele mai importante valori.

Plasarea la mijlocul secolului al XIX-lea a începuturilor înfăptuirilor constructive majore se datorează unui fapt obiectiv: ele s-au putut realiza doar printr-un efort colectiv, într-un regim de bunăstare superioară celei din trecut. Iar naţia nu şi-ar fi putut permite un astfel de efort înainte de trecerea unui timp suficient de îndelungat (o jumătate de secol!?) de la anularea, fie şi parţială, a unor constrângeri cu adevărat feudale, economice, dar şi social-naţionale, înainte, măcar, de desfiinţarea iobăgiei, când s-a putut întrezări o acumulare de fonduri disponibile pentru susţinerea edificiilor naţionale.

Adevărata deschidere spre manifestări superioare ale personalităţii noastre constructive, edificatoare, s-a putut dezvolta, iată, doar în postpaşoptism şi, sigur, nu întâmplător, în *epoca şaguniană*. A asocia numele Marelui Andrei unor edificii şi instituţii inaugurate în urmă cu doar 100 de ani, când ştim că el *„a fost dat pământului“* cu aproape trei decenii înainte, poate părea o forţare a discursului ştiinţific şi transformarea lui într-unul conjunctural. Bine-nţeles că lucrurile nu stau aşa. Andrei Şaguna a fost indisolubil legat de cele două înfăptuiri majore ale începutului de secol XX: prima (calendaristic), a întregului

(Continuare în pag. a 2-a)

ANA GRAMA

La centenarul Muzeului ASTRA

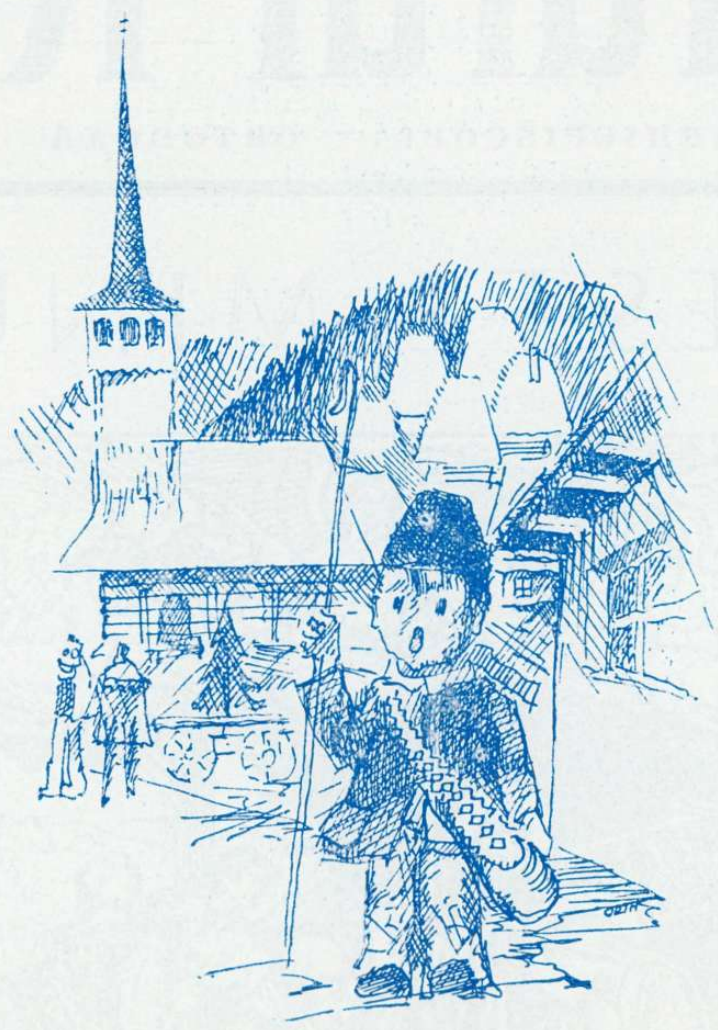

(Urmare din pag. 1)

neam românesc — *Muzeul Asociaţiunii* —, a doua, a românimii ortodoxe ardelene — *Catedrala Mitropolitană Ortodoxă*. Pentru că el a fost iniţiatorul şi primul preşedinte, în două legislaturi, al *Asociaţiunii* şi, de asemenea, iniţiatorul proiectului şi al fondului special destinat Catedralei.

Ambele edificii au fost amplasate în Sibiu în temeiul unei gândiri bine susţinută de argumente serioase şi faptul acesta dovedeşte că oraşul era deja consacrat ca un incontestabil centru spiritual românesc. Încă din anul 1897, la Mediaş se expunea proiectul viitorului muzeu, implicit al edificiului, dorit ca o „Casa Naţională", în care, alături de muzeu, a funcţionat şi biblioteca, birouri, sala de festivităţi, etc. Atunci s-a avansat şi o explicaţie pentru alegerea Sibiului ca loc al construirii noului edificiu. Răspunzându-se întrebărilor *„Unde să se înfiinţeze Casa Naţională?"* şi *„De ce la Sibiu?"*, se susţinea că Sibiul — nefiind un spaţiu ideal — este cel mai potrivit: *„Nu avem alt oraş în ţara întreagă, care ar întruni necontenit atâta românime din atâtea ţinuturi diferite"*. Se mai sublinia apoi şi unul din motivele pentru care se strângea aici atâta „românime": *fiinţarea Mitropoliei Ortodoxe*. Faptul că aceste păreri erau susţinute de ortodocşi nu necesită explicaţii. Mai interesant este că liderii de decizie ai *Asociaţiunii* erau atunci, majoritari, greco-catolici şi, cu toate că şi-ar fi dorit sediul *Asociaţiunii* „în Mica Romă", ei nu au putut ignora avantajele cultural-naţionale majore pe care le oferea Sibiul, *locus* de referinţă pentru români. Mai mult, este evident că rolul acesta era conştientizat ca *necesar şi eficient* pentru culturalizarea neamului şi susţinerea sentimentelor patriotice, a atmosferei de generozitate, şi chiar de sacrificiu „în favorul neamului" de care era din ce în ce mai multă nevoie.

Asocierea Episcopului Andrei Şaguna cu primele demersuri româneşti destinate prezervării şi valorificării superioare a patrimoniului neamului românesc — în consonanţă cu noile orientări europene în acest sens — se face întâi prin participarea sa mobilizatoare la organizarea *celei dintâi expoziţii astriste*, din Braşov (1862), prilejuite de a doua *Adunare generală* a *Asociaţiunii*. A redactat atunci un apel — o Circulară — pentru a convinge preoţimea şi poporenii să devină *expozanţi* conştienţi de rolul actului cultural inedit care se pregătea. Pentru *a doua expoziţie* a *Asociaţiunii*, Sibiu — 1881, mobilizarea participanţilor la manifestările expoziţionale s-a făcut prin apelul: *„La Sibiiu în ziua de Sf. Mărie 15—16 aug. 1861"*! şi *„Înainte cu Dumnezeu!"* Un pavilion special pentru acest eveniment fusese construit în mare grabă, dar cu un zel nebănuit, în curtea *„Reşedinţei de vară arhiepiscopească"*, şi ea *şaguniană*, iar *„Tipografia arhidiecesană* (tot *şaguniană* nn) *din Sibiiu"*, va purta în antetul său multă vreme „stema" *Asociaţiunii* şi însemnul medaliei premiaţilor de atunci. Premiată va fi *Tipografia şi librăria Arhidiecezană*, ca şi cea diecezană din Caransebeş, şi la marea expoziţie inaugurală a Muzeului *Asociaţiunii* din anul 1905.

La primele experienţe expomuzeografice astriste, menţionate mai sus, prezenţa Bisericii, cu deosebire a slujitorilor ei, a fost mai mult decât remarcabilă. Dar, adevărata măsură a implicării Bisericii în acţiunile de salvare şi punere în valoare a bunurilor patrimoniului cultural al neamului s-a dat cu prilejul *inaugurării Muzeului Asociaţiunii*, acum 100 de ani, în *19 august 1905*, ca de obicei, în jurul sărbătorii *Sântei Mării*. Inaugurarea s-a făcut printr-o expoziţie deosebită, pe măsura obiectivului ca ea să se constituie în suport şi model al viitoarei instituţii profesioniste — muzeul. Bine-nţeles, cea mai impresionantă participare a Bisericii ortodoxe la expoziţie a fost cea reprezentată de slujitorii ei, din ranguri superioare sau simpli preoţi, ori credincioşi, dar şi prin piesele expuse.

Cu un prilej anterior (în *Muzeul ASTRA. Istorie şi destin*. Sibiu, 1995, p. 26, 42, 79 sqq; *Îndrumătorul Bisericesc*, anul 149, Sibiu, 2001, p. 64—70) am tratat câteva chestiuni legate de prezenţa bisericii în acest context cultural transilvan şi am invocat chiar documente inedite din fondurile *Arhivei consistoriale* din Sibiu. Ne permitem acum, în spaţiul restrâns pe care-l avem la dispoziţie, să evocăm contribuţia Bisericii Ortodoxe Române transilvane la succesul acţiunilor inaugurale din anul 1905, prin prezentarea concepţiei de structurare a exponatelor specifice şi a tipurilor de bunuri care urmau să ilustreze starea bisericii şi a valorilor sale. Cu un alt prilej, ne propunem să evidenţiem exponatele care au figurat cu certitudine în expoziţia din 1905 şi în cea din Bucureşti, 1906.

Proiectul tematic al expoziţiei, vernisată în Palatul astrist, inaugurat şi el atunci, era comun pentru ambele confesiuni româneşti transilvane şi se datora lui Elie Miron Cristea. El detalia necesităţile de reprezentare ale acestor instituţii fundamentale româneşti în *„Despărţământul G. Bisericile române"*, într-o viziune ştiinţifică de o excepţională modernitate, corespunzătoare practicilor din muzeografia europeană, dar şi posibilităţilor româneşti, realităţilor care *trebuiau* şi *puteau* fi expuse. Este aici o probă a inteligenţei şi suprafeţei culturale a intelectualităţii noastre din acei ani. Dar şi a patriotismului şi dăruirii pentru un scop nobil, deoarece, totul era subordonat dorinţei/obligaţiei de a folosi exponatele — chiar şi pe cele doar potenţiale — sub imperiul nevoii de a arăta vizitatorilor TOT ce este necesar a fi cunoscut, ORICE putea sluji adevărul despre viaţa lor spiritual-religioasă specifică. Oricum, călătoriile în străinătate ale lui Elie Miron Cristea, pentru informarea şi documentarea sa *„în favorul edificării Catedralei noastre"* i-au folosit şi pentru a se specializa în domeniul muzeografic. Viitoare muzee local/zonale, care s-ar putea întruchipa şi în zilele noastre, pot avea şi astăzi aici un bun punct de plecare.

Despărţământul avea şase secţiuni, din care spicuim mai jos.

Secţ. XXI — *„Teritoriul şi credincioşii* (...) 1. *Teritoriul preste care se întinde fiecare dintre bisericile române, se va presenta pe o hartă geografică, care va arăta arondarea eparhiilor şi protopopiatelor, precum şi (event. prin steguleţe) comunele în cari se află parohii sau filii şi şcoale confesionale./ 2. Conspecte sumare sau grafice vor arăta starea credincioşilor (...)* Secţ. XXII. *Averea bisericilor. (...) Valoarea zidirilor bisericeşti (eparhiale şi parohiale) şi destinaţiunea lor, proprietatea de pământ (după preţ şi întindere) şi veniturile acestor realităţi (...) fondurile şi fundaţiile bisericeşti, întreprinderile, mobilierul, rechizitele şi ornatele bisericeşti; c) datoriile bisericilor; (...) a) zidiri şcolare (pentru instrucţiune, locuinţa învăţătorilor sau alte scopuri), proprietatea de pământ cu destinaţiune şcolară (...).*

Secţ. XXIII. *Bisericile şi mănăstirile. 1. Bisericile, mănăstirile şi rezidenţele arhiereşti mai însemnate şi frumoase sau de interes istoric (în miniatură sau fotografie). 2. Mormintele şi criptele arhiereilor; 3. Obiecte sacre de însemnătate artistică sau istorică (chivote, icoane, cruci, evangelii, epitafe, anatolii, cădelniţe, vase, haine, odoare, etc.);/ 4. cărţi rituale, vechi şi nouă, manuscripte vechi./ 5. Pictura şi sculptura bisericească (icoane, sculpturi, iconostase etc.) cari se vor prezenta eventual în despărţământul artelor (Secţ. XXIX şi XXX).*

Secţ. XXIV. *Şcoalele confesionale. 1. Seminariile./ 2. Şcoalele secundare./ 3. Şcoalele poporale şi anume zidirile mai frumoase şi întocmirea lor, mijloacele de învăţământ./ 4 Monografiile şcolare./ 5. Portretele dascălilor distinşi şi lucrările lor.*

Secţ. XXV. *Istoria bisericilor. 1. Legi şi regulamente bisericeşti (originale şi tipărite)./ 2. Congrese şi sinoade (actele lor, tablourile membrilor lor). 3. Archiereii (portrete, biografiile şi lucrările lor, obiecte remase dela dânşii./ 4. Alţi bărbaţi distinşi pe teren bisericesc (portrete, biografii, obiecte).*

Secţ. XXVII. *Literatura bisericească. 1. Scrieri de interes bisericesc sau şcolar confesional (în manuscript şi tipar)/. 2. Organele publicistice ale bisericilor (colecţiuni, redactorii mai de frunte, procese etc.)./ 3. Tipografiile bisericeşti (casele şi întocmirile lor, ediţiunile lor mai de valoare, etc) (...)".*

Din lista cu *„Consemnarea diplomelor de recunoştinţă pentru expozanţii"* acestui despărţământ, reamintim şi noi aici, ca un nou omagiu, de data aceasta postum, pe câţiva dintre cei premiaţi: *Bisericile* din: Alba Iulia, Borgo-Suseni, Bungard, Poiana, Porceşti, Răşinari, Râşnov, Roşia, Sălişte, Săcărâmb, Sebeş, Sibiiu-cetate, Tilişca, Topârcea, Topliţa.

Preoţi: Bercan Ioan — Mercheaşa; Ghibu Onisifor — Sălişte; Manta Ioan — Gura Râului; Pop Ioan, protopop, Hunedoara; Dr. Il. Puşcariu, Sibiiu; Sfetea Vasile, paroh, Braşov; Teculescu I., protopop, A. Iulia.

Alţii: Babic, C.M., sculptor, Bucureşti; Cărpinişan N., Răhău; Cârţan George, Cârţişoara; Direcţia şcoalei comerciale, Braşov; Ghidiu Andrei, Caransebeş; Lacea Dr. Const., prof., Braşov; Meţianu Dr. Ioan, Zărneşti; Popescu Cornel, Deva.

Nu putem încheia fără a atrage atenţia că piesele din perimetrul spiritual-religios au fost mult mai numeroase. La fel s-a întâmplat şi cu prezenţa expozanţilor, oameni şi instituţii — superioare sau săteşti — remarcabili în alte Secţiuni. Imagini ale bisericilor, cruci, cărţi, picturile lui Picu Pătruţ, uşi sculptate de biserici şi multe altele au figurat la sectorul „Literatură şi ştiinţă", „Istorie culturală", „Viaţa comunală", dar mai ales în *secţiunile etnografice*. „Numerozitatea" expozanţilor şi a exponatelor în aceste secţiuni a şi dat caracterul predominant etnografic al expoziţiei inaugurale a Muzeului *Asociaţiunii*. Ea s-a şi numit, de altfel, în tematica din care am citat mai sus *„Expoziţiunea etnografieă, istorică şi culturală"*. Nici nu se putea altfel, pentru că după o existenţă milenară (aproape) exclusiv rurală, românii se puteau prezenta în faţa „lumii" — predominant — cu realizări din acest spaţiu, ceea ce a şi asigurat autenticitate, inclusiv valoare, acestui act cultural neuitat, astăzi centenar, *inaugurarea Muzeului ASTRA*.

Eveniment academic

Miercuri, 9 noiembrie a.c., la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu a avut loc susţinerea tezei de doctorat în teologie a *P.S. Visarion Răşinăreanu*, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Comisia a fost alcătuită din P.C. Pr. prof. Dr. Dorin Oancea — decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", Sibiu — preşedinte; Arhid. prof. Dr. Ioan I. Ică, jr. — îndrumător; P.C. Pr. prof. Dr. Valer Bel — Cluj; P.C. Pr. prof. Dr. Cristinel Teşu — Iaşi; P.C. Pr. prof. Dr. Aurel Pavel — Sibiu.

Intitulată *„Învăţătura mariologică a Sf. Nicolae Cabasila în spiritualitatea ortodoxă a secolului al XIV-lea"*, teza de doctorat tratează învăţătura despre Sf. Fecioară Maria în gândirea umanistului bizantin Nicolae Cabasila. Aşa cum mărturisea autorul, a fost aleasă această temă deoarece în cercetarea teologică românească, persoana şi opera de excepţie a Sf. Nicolae Cabasila, au fost prea puţin explorate. De asemenea, cele trei omilii mariale, închinate Sf. Fecioare Maria au fost prea puţin analizate, atât în teologia Răsăriteană, cât şi în cea Apuseană, de cele mai multe ori făcând obiectul unor ipoteze părtinitoare precum în cazul studiilor întreprinse de teologii catolici.

Lucrarea este structurată în trei părţi importante:

1. personalitatea şi opera Sf. Nicolae Cabasila,

2. învăţătura despre Maica Domnului în opera Sf. Nicolae Cabasila,

3. importanţa mariologiei omiliilor Sf. Nicolae Cabasila în contextul interconfesional actual.

În cele 310 pagini ale tezei sunt dezvoltate pe larg punctele de vedere ortodoxe cu privire la învăţătura Bisericii referitoare la Sf. Fecioară Maria, calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu, de pururea Fecioară şi de preacinstire a ei. Sunt analizate de asemenea punctele de convergenţă ale doctrinei ortodoxe mariale cu cele romano-catolice şi protestante precum şi importanţa omiliilor Sf. Nicolae Cabasila în dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă şi celelalte Biserici creştine.

Tema centrală a doctrinei mariale a Sf. Nicolae Cabasila este că Sf. Fecioară Maria este *„o roadă a zidirilor"* adică un centru polarizator al întregii existenţe spre care se îndreaptă şi spre care converge totul.

Prin viaţa ei de curăţie şi de sfinţenie, prin ascultarea şi smerenia ei, Fecioara Maria devine comoară de sfinţenie a oamenilor *„mai sfântă decât sfinţii"*, care-L atrage spre oameni pe Creator şi determină astfel întruparea Cuvântului celui veşnic în persoana Mântuitorului Hristos.

Sf. Nicolae Cabasila arată că în persoana Mariei a fost realizat pentru prima dată adevăratului destin al omului, care este îndumnezeirea. Ea reprezintă perfect micro şi macrocosmosul unit prin lucrarea Sf. Duh la Întruparea Domnului. Deşi s-au făcut încercări de denaturare a doctrinei mariale a Sf. Nicolae Cabasila de către unii teologi romano-catolici (M. Jugie, E. Toniolo, I. Spiteris, L. Salaville), totuşi — arată autorul, aceasta este întru totul ortodoxă şi pe linia dintotdeauna a sfinţilor părinţi ai Bisericii, fiind centrată pe hristocentrismul patristic. Mariologia Sf. Nicolae Cabasila pune în evidenţă demnitatea omului nou teocentric şi hristocentric şi este în deplină concordanţă cu învăţătura privind viaţa cea nouă în Hristos, teoretizată tot de acest mare *„sfânt umanist"* al secolului al XIV-lea bizantin, trecut în anul 1982 în rândul sfinţilor Bisericii lui Hristos. Beneficiind de 89 de izvoare şi 115 articole şi lucrări bibliografice, lucrarea *P.S. Sale Visarion Răşinăreanu* se constituie — după cum declara Arhid. prof. Dr. Ioan Ică junior, într-o veritabilă contribuţie a teologiei ortodoxe româneşti la studiul operei Sf. Nicolae Cabasila, operă cercetată în limba română de către regretaţii teologi Ene Branişte şi Teodor Bodogae. De fapt este prima lucrare în românește care se ocupă exclusiv de învăţătura mariologică a Sf. Nicolae Cabasila.

După susţinerea tezei, după citirea referatelor şi a discuţiilor din rândul auditoriului şi după deliberare, Comisia a acordat *P.S. Sale*, titlul de *doctor în teologie cu calificativul „magna cum laude"*.

În capela mitropolitană în prezenţa Comisiei şi a asistenţei *P.S. Sa* a depus apoi jurământul de credinţă, rostind şi un scurt şi emoţionant cuvânt de mulţumire.

A fost o zi de bucurie pentru Facultatea de Teologie din Sibiu ca şi pentru Arhiepiscopia Sibiului, urmându-se astfel şirul ierarhilor cărturari sibieni iubitori de cultură şi de valorile spirituale ale credinţei ortodoxe.

MĂDĂLIN DUCA
Student teolog

LA BETLEEM ASTĂ DATĂ SE NAȘTE HRISTOS DIN FECIOARA MARIA

Înnoirea neamului omenesc mai înainte a vestit-o proorocul Avacum, învrednicindu-se în mod negrăit a-i vedea închipuirea, că prunc tânăr a ieșit Cuvântul din Fecioara, spre înnoirea popoarelor (Irmos la Catavasiile Nașterii Domnului). Evanghelistul T. V., Isaia (7, 14), a proorocit zicând: „Iată, Fecioara va zămisli și va naște fiu și-i va pune numele Emanuil, care se tălmăcește „cu noi este Dumnezeu" (Matei 1, 23). Același prooroc Isaia ne spune textual, că „Dumnezeu este cu noi, înțelegeți neamuri și vă plecați" (Isaia 8, 9). Prin însuși numele său, Emanuil, Dumnezeu este cu noi, prin Hristos, unul născut Fiul lui Dumnezeu.

„Și tu, Betleeme, pământul Iudeii, nu ești deloc cel mai mic dintre căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși povățuitorul, care va paște pe poporul meu Israil" (Miheia 5, 1 și Mat. 2, 6). Într-adevăr, Iisus s-a născut în peștera din Vitfleimul Iudeii, după cum a proorocit profetul Miheia.

În vedenia sa, proorocul Daniil l-a văzut pe Gavriil, care i-a vestit lui despre Mesia, „Sfântul Sfinților", care avea să vină și despre dărâmarea templului și a cetății Ierusalimului, peste care avea să dea prăpădul și se va așeza uriciunea pustiirii" (Daniil 9, 24—27).

„Iar dacă a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul său, născut din femeie, născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere și să dobândim înfierea" (Galateni 4, 4—5).

În Evanghelia de la Luca sunt prezentate stările de lucruri de la venirea pe pământ a Fiului lui Dumnezeu. Când a fost vremea venirii pe pământ a Fiului lui Dumnezeu, ieșit-a poruncă de la Cezarul August, ca toată lumea să se înscrie. Toți mergeau să se înscrie, fiecare în cetatea sa de obârșie. Deci s-a suit Iosif din Nazaretul Galileii, în Iudeia, la Betleem, orașul lui David, pentru că împreună cu Maria, logodnica sa, care era grea, erau din casa și din neamul lui David. Pe când ei erau în Betleem, s-au împlinit zilele ca Maria să nască. A născut pe Fiul ei cel întâi născut, l-a înfășat și l-a culcat în iesle, căci nu era loc pentru ei în casa de popas.

În partea locului, păstorii țineau strajă noaptea lângă turmele lor. Și iată, că îngerul Domnului a stătut lângă ei și mărirea Domnului i-a învăluit în lumină, iar ei s-au înfricoșat cu frică mare. Îngerul le-a zis lor: „Nu vă temeți, căci iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul. Astăzi, în orașul lui David vi s-a născut vouă un Mântuitor, care este Hristos Domnul. Veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle". Deodată, împreună cu îngerul, s-a făcut mulțime cerească, lăudând pe Dumnezeu și zicând: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bună învoire".

După ce îngerii s-au depărtat, păstorii s-au dus la Betleem și au aflat pe Maria, pe Iosif și pe prunc culcat în iesle. După ce l-au văzut, au destăinuit cuvântul grăit lor despre acest copil. Toți câți auzeau, se mirau, de întâmplarea pe care li-o spuneau păstorii. Toate aceste lucruri, Maria le cumpănea în inima ei. Păstorii s-au întors apoi la turmele lor, preamărind și lăudând pe Dumnezeu pentru toate câte auziseră și văzuseră, precum li se vestise (Luca 2, 1—20).

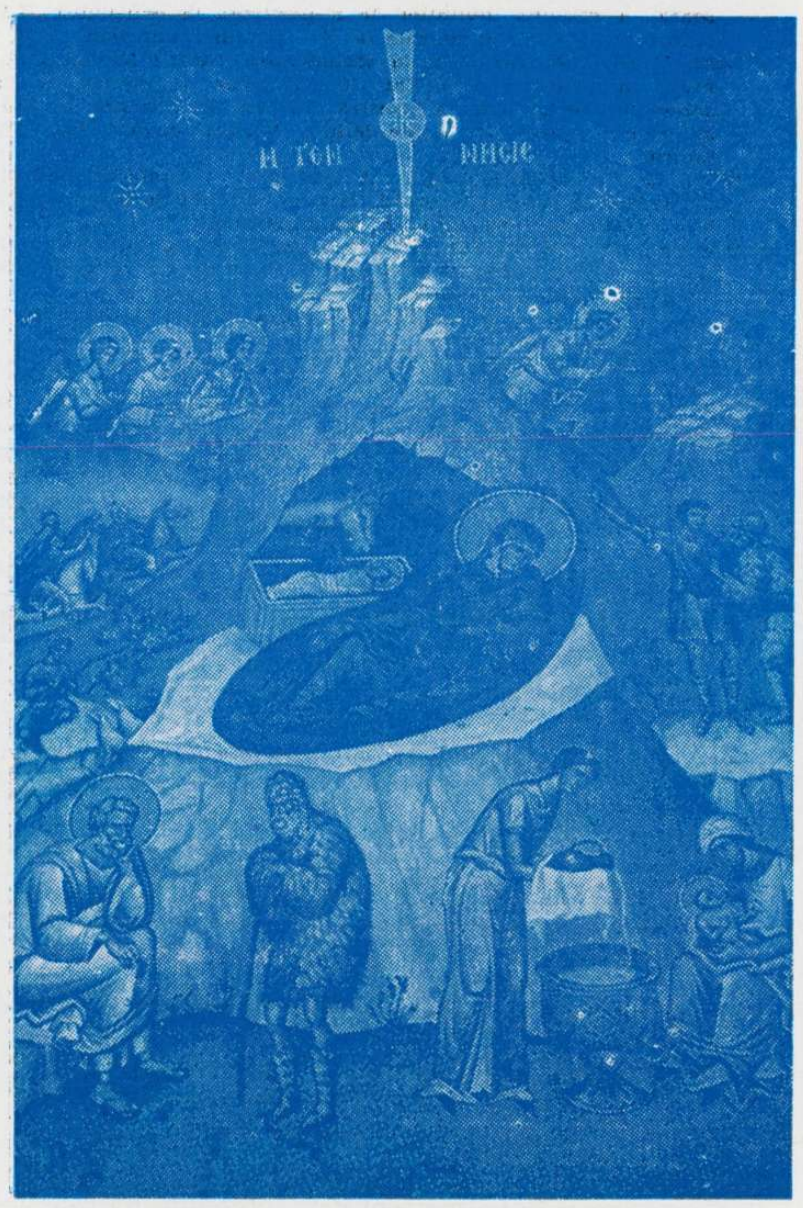

Un eveniment de așa de mare importanță, nu putea să se desfășoare în ascuns. Magii de la Răsărit, care reprezentau pătura cea mai înaltă, au văzut pe cer steaua a cărei apariție vestea evenimentul venirii pe pământ a lui Mesia. S-au pregătit și au pornit din țara lor înspre Apus. Ajungând în Iudeia, au apelat la Irod, căpetenia iudeilor și l-au întrebat de locul unde s-a născut Mesia. Chemând pe cărturari, au aflat că în Betleem trebuia să se nască, după cum au spus proorocii și precum este scris. Irod le-a cerut să se ducă și să-l caute și găsindu-l, să vină și să-l vestească, spre a se duce apoi și el să i se închine.

Gata fiind de drum, mare le-a fost bucuria, văzând steaua, pe care n-o mai zăriseră, dinaintea plecării lor spre Iudeia și mai cu osebire spre Ierusalim. Steaua a stătut apoi deasupra locului unde era pruncul împreună cu mama lui. În fața lui, i s-au închinat și desfăcându-și lucrurile lor, i-au oferit daruri prețioase: aur, tămâie și smirnă. După cum au fost lămuriți în vis, de acolo, nu s-au mai întors la Irod, care avea gânduri ascunse, voia să-l prindă pe Iisus și să-l omoare. Pe altă cale s-au întors în țara lor (Matei 2, 1—12).

Praznicul Nașterii Domnului este prilej de reflecție la legătura noastră cu Dumnezeu și la frumusețea chipului nostru cel dintâi. Prin Pruncul Sfânt, cerul coboară pe pământ. Întreaga creație este pătrunsă de o cerească semnificație. Păstorii împreună cu îngerii îl măresc pe Dumnezeu, care aduce pe pământ pacea și instaurează între oameni bună învoire.

Hristos s-a născut în Betleemul Iudeii, spre a duce lumina cerească până la marginile pământului și să alunge întunericul neștiinței și al fricii. Cu evlavie, credincioșii îi oferă lui Iisus sufetul, spre a se sălășlui într-însul. Are loc un schimb de daruri; Dumnezeu îi oferă omenirii cerul, iar pământul, prin aleșii săi, îi oferă Betleemul inimii lor.

Cerul și pământul cântă împreună, la cea veste minunată, care la Betleem ni se arată. Astăzi Cuvântul cel fără de început, din Fecioară s-a născut, cum au spus proorocii. Pe cel necuprins de fire, peștera din Betleem l-a cuprins. În peștera modestă necuvântătoarele au tresăltat la prezența Făcătorului a toate. De la apariția stelei de la Răsărit, vestitoare a nașterii Fiului lui Dumnezeu au venit la închinare craii, care i-au adus daruri scumpe și l-au preamărit pe Iisus.

Prin nașterea lui Mesia din Prea Sfânta Fecioară Maria, a început și pelerinajul omenirii spre ceruri. Prin nașterea Domnului, ieslea a devenit cer, Fecioara scaun de heruvimi, iar întreaga natură, sălaș al păcii. Iată deci, cum a trăit întreaga fire, bucuria nașterii lui Hristos. Nașterea Domnului este o dovadă, că Dumnezeu ne iubește și noi nu suntem ai nimănui.

Modul cel mai potrivit de a răspunde semnalului dat de păstori și de magi, care s-au grăbit să meargă să se închine Pruncului tânăr, este să mergem și noi la peștera sfântă a Betleemului.

Nașterea Domnului din Fecioara Maria ne arată sensibilitatea divină, devenită pentru noi rug arzător, care se consumă nemistuit, ca să încălzească inima rece a istoriei. Întregul univers gravitează înspre evenimentul nașterii Fiului lui Dumnezeu, care deschide marea perspectivă a înnoirii omenirii.

Prin nașterea Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria, avem în ceruri pe Dumnezeu-Omul; avem la cine să privim, la Cel ce ne întinde o mână mântuitoare. Avem astfel o bună cunoștință despre Dumnezeu, care a ajuns la o limpede apropiere de om, care împreună cu întreaga fire, tinde de acum spre înnoire.

Cât de minunat exprimă colindele mărirea Celui ce a coborât din ceruri, spre a lua trup omenesc.

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Întrupare și înnoire

(Urmare din pag. 1)

arată dumnezeu prin har. Iubirea e cea care-l întrupează pe Dumnezeu și-l îndumnezeiește pe om, îl arată pe om dumnezeu și pe Dumnezeu om. Aceasta e, iubiții mei, noutatea noutăților — că Dumnezeu și omul nu mai sunt despărțiți de păcat, ci sunt una prin iubire, că Fiul lui Dumnezeu se face om, ca să facă din noi fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12—14). Praznicul Nașterii Domnului este praznicul bunănătății și iubirii lui Dumnezeu, care ne-a iubit înainte de a-L fi iubit noi pe El, dar care așteaptă mereu răspunsul nostru de iubire la iubirea Lui veșnică.

Ca păstor și părinte al vostru mă simt dator să vă aduc aminte și să vă îndemn să nu uităm nici o clipă datoriile pe care le avem de îndeplinit ca răspuns la iubirea și bunătatea pe care Dumnezeu le-a arătat față de noi, în primul rând prin Întruparea Fiului Său, și nu o pot face mai bine decât prin cuvintele inspirate ale Sfântului Isaac Sirul, care zice:

„Această noapte sfântă a revărsat pace peste întreaga lume — nimeni să nu mai fie amenințat de nimeni! Aceasta e noaptea Celui Bun — nimeni să nu mai fie rău! Aceasta e noaptea Celui Smerit — nimeni să nu mai fie mândru! Aceasta e ziua bucuriei — nimeni să nu caute răzbunare! Aceasta e ziua păcii — nimeni să nu se lase copleșit de mânie! Astăzi Cel plin de daruri sărăcește pentru noi — să chemăm la masă pe cei săraci! Astăzi primim un dar pe care nu L-am cerut — să dăruim și noi celor ce cer și au lipsuri! Astăzi porțile cerului se deschid rugăciunilor noastre — să deschidem și noi ușa celor care ne cer iertare!"

Lăsați așadar în aceste zile luminoase de praznic grijile pământești și lumești, poftele trecătoare ale acestei vieți. Odată cu praznicul Nașterii vine la noi Însuși Hristos Domnul. Vine prin Evanghelia și Liturghia Bisericii, prin darul și harul ei și vă așteaptă să-i deschideți ușile inimilor voastre și să-L primiți înăuntru ca El să fie în voi și voi în El. Primiți-L cu bucurie! Primiți-L în lumină! Primiți-L în dragoste! Pentru că așa cum zicea Andrei Șaguna, părintele și înaintașul nostru, *„astăzi Hristos nu se mai naște în peștera Betleemului, ci în inima curată a celui ce crede în El"* (Pastorala din 6 dec. 1859). Suntem în praznicul Întrupării și al înnoirii. Întrupați credința în Hristos în virtuțile și faptele voastre cele bune, și umblați, cum spune Apostolul Pavel, *„întru înnoirea vieții"* (Romani 6, 4; 7, 6); *„îmbrăcați-vă în omul cel nou"*. Ce înseamnă acest lucru ni-l explică pe larg apostolul neamurilor în Epistola către Efeseni, cap. 4. Ar trebui să-l citez în întregime aici și să-l comentez împreună cu voi, dar nădăjduiesc că în aceste zile în casele voastre împodobite de sărbătoare nu veți deschide doar televizoarele, ci veți deschide Sfintele Scripturi și deschizând Cartea Vieții și citind-o veți afla care e voia lui Hristos pentru noi, vă va răsări ca de la o stea nepieritoare lumina cunoștinței și găsindu-L pe Hristos în ea Îl veți face să rodească în mințile și viețile voastre.

Cu bucuria cerească a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos în inimă, alăturăm acestui întâi cuvânt de iubire, învățătură și dragoste părintească arhierească binecuvântare. E cel dintâi praznic de când, prin voia Celui de Sus, am urcat, plin de înfiorare sfântă, însoțit de rugăciunile voastre și ale întregului Sfânt Sinod al Bisericii noastre, în scaunul plin de glorie ortodoxă și strălucire al venerabilei Arhiepiscopii a Sibiului și Mitropolii a Ardealului. Emoția resimțită atunci mă copleșește încă și acum, fiindcă nu este un lucru ușor să iau asupra mea răspunderile copleșitoare ale acestui scaun mitropolitan, al marelui Andrei Șaguna și al vrednicilor lui urmași din secolul XX, mitropoliții Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin și Antonie Plămădeală. Răspunderile sunt uriașe, atât față de istorie și tradiție, cât și față de actualitate, de prezent și viitor, dar știu că eu, arhiereul, am pentru aceasta chemarea și harul lui Dumnezeu, și ajutorul tuturor celor ce stați alături de mine, iubiții mei, clerici și credincioși care alcătuiți *vrednicul popor al lui Dumnezeu* din aceste ținuturi. Și vă spun vrednici, pentru că sunteți urmașii celor care, aici în Mărginimea Ardealului, din Hațeg până în Brașov și în întreaga Transilvanie, popor liber și harnic, lipit de munții credinței, au fost neclintit sufletul rezistenței martirice în fața tuturor asupririlor, fie ele naționale, religioase sau comuniste, dar și al învierii glorioase a Ortodoxiei în întreg Ardealul. Pe jertfele, pe demnitatea, pe inteligența și munca lor s-a clădit și reclădit tenace și a dăinuit Ortodoxia transilvăneană, și dacă vrem să fim vrednici de numele de urmași ai lor nu avem voie să uităm acest lucru, ci trebuie să-l ducem cu noi mai departe în secolul XXI.

Mărturisesc acum în fața lui Dumnezeu și în fața voastră că n-am alt gând decât ascultarea de Dumnezeu și dragostea de Sfânta Sa Biserică Ortodoxă și de neamul nostru românesc. Mântuirea voastră sufletească și propășirea Bisericii noastre drept măritoare sunt, asemenea înaintașilor, țelul vieții mele, singurul meu gând și legământ al ostenelilor mele pe acest pământ. Vă voi fi părinte, iar voi îmi veți fi fii și fiice, ca să ne bucurăm cu toții de Domnul și unii de alții aici pe pământ și apoi în Împărăția cerurilor. Lucrarea mântuirii însă nu e ușoară și viața creștinească pe pământ nu e lipsită de necazuri, dar sunt încrezător în râvna și credința voastră. Fiți siguri și voi de hotărârea și făgăduința mea. Asemenea marelui nostru înaintaș și părinte, Andrei Șaguna de vrednică pomenire, spun și eu, încrezându-mă în harul lui Dumnezeu, care va veni în ajutorul neputințelor mele, că mă voi strădui în toate *„să fiu tată clerului și poporului nostru; tată zic să fiu, tată, și încă o dată zic, tată să fiu în înțelesul cel adevărat"* (Pastorala din 22 febr. 1848).

Nu pot să închei acest cuvânt părintesc fără să vă chem pe toți să lucrați nu numai la mântuirea sufletelor voastre, ci și la mântuirea neamului nostru și să-mi fiți alături în lucrarea de *înnoire* a eparhiei noastre pe toate planurile: *teologic, social, pastoral și misionar.* Să continuăm tradițiile Ortodoxiei românești, centrate în Sibiul șagunian, ca prin înnoirea noastră și a eparhiei noastre să întrupăm mai bine în această parte de țară în unitate de credință, Evanghelia lui Hristos. O înnoire binecuvântată întărește unitatea de neam și lege câștigată cu anevoie de-a lungul istoriei, în lupta cu orgoliile și forțele potrivnice.

Anul 2005, pe care îl vom încheia în curând, a fost un an aniversar plin de învățăminte. S-au împlinit 141 *de ani* de când pe 24 decembrie 1864 *Andrei Șaguna,* părintele nostru, era numit *arhiepiscop* și *mitropolit* al reînființatei Mitropolii a românilor ortodocși din Transilvania, cu reședința la Sibiu, încununând biruitor 15 ani de lupte tenace. S-au împlinit 85 de ani de la alegerea și instalarea, pe 30 mai 1920, ca mitropolit al Ardealului a marelui ierarh *Nicolae Bălan,* apărătorul și împlinitorul tradiției șaguniene, precum și 50 de ani de la mutarea sa la Domnul pe 6 august 1955. De asemenea, s-au aniversat 80 de ani de la unificarea bisericească, în 1925, a tuturor românilor ortodocși din România Mare într-o singură Biserică Ortodoxă Română, reorganizată pe baza *Statutului organic șagunian* și ridicată la rangul de Patriarhie prin ceremoniile din 1 noiembrie 1925.

Înaintașii ne-au dat pilde de apărare a unității de credință și neam. Să luăm aminte și să le urmăm exemplul! Să dea Domnul să putem menține toți împreună în același timp *înnoirea* duhovnicească, pastorală și misionară în deplină *unitate,* spre slava lui Dumnezeu cel Unul în Treime!

Cu aceste învățături și sfaturi părintești și cu această dorință pentru noi toți, vă urez din toată inima ca sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, împreună cu cele următoare ale Anului Nou și Bobotezei să le petreceți cu sănătate și cu bucurie, învredniciți de Dumnezeu să le ajungeți încă întru mulți și fericiți ani!

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

● **Luni, 14 NOIEMBRIE 2005 — Î.P.S. Sa** a primit, la reședința mitropolitană, pe doi dintre oaspeții prezenți la instalarea **Î.P.S. Sale:** P.C. Pr. Romulus Bleahu și P.C. Pr. Casian Fetea — ambii din Statele Unite ale Americii.
— A primit și a avut o convorbire pe teme ecumenice cu P.C. Pr. prof. Dr. Ioan Sauca, directorul Institutului Ecumenic de la Bossey, de lângă Geneva.
— A primit pe Dl. Marian Crăciun — subprefect al Județului Sibiu.

● **Marți, 15 NOIEMBRIE 2005** — A acordat un interviu D-lui Dragoș Popescu, jurnalist de la „Evenimentul Zilei".
— A primit pe P.C. Pr. prof. Dr. Dorin Oancea, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit-o pe D-na Dr. Stela Toma de la Asociația „Christiana" — Sibiu.
— A primit pe Dl. prof. Dr. Hans Klein de la Facultatea de Teologie Evanghelică Sibiu și vicar al Episcopiei Evanghelice C.A. din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Gh. Streza, consilier bisericesc.
— A primit pe Dl. prof. universitar Dr. Dumitru Acu, președintele „ASTREI" Sibiu și pe Dl. prof. univ. Dr. Octavian Bologa — președintele Despărțământului „ASTRA" — Sibiu.
— A primit pe P.C. Arhim. Ilarion Urs — starețul Mânăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.

● **Miercuri, 16 NOIEMBRIE 2005** — A participat și a făcut parte din soborul slujitorilor de la paraclisul patriarhal din București, cu prilejul împlinirii a 19 ani de patriarhat a *Prea Fericitului Părinte TEOCTIST,* patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. **Î.P.S. Sa** a rostit cuvântul de omagiere din partea participanților la acel eveniment.

● **Joi, 17 NOIEMBRIE 2005** — A oficiat, în catedrală, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, Parastas pentru pururea pomenitul Arhiepiscop și Mitropolit ANTONIE.

● **Vineri, 18 NOIEMBRIE 2005** — A avut loc o ședință cu protopopii din eparhie, unde s-au discutat probleme cu caracter pastoral-misionar și administrativ.

● **Duminică, 20 NOIEMBRIE 2005** — A oficiat Sfânta Liturghie în catedrala mitropolitană, rostind cuvânt de învățătură. La ora 17,00 a binecuvântat noua capelă amenajată în cartierul Ștrand — Sibiu, de către P.C. Pr. Gh. Sabău și credincioșii noii parohii ce s-a înființat.
La ora 18 a asistat la slujba Vecerniei în catedrală, iar seara, a răspuns invitației de a participa la emisiunea T.V. „Flori de pateric", organizată de Pr. Cătălin Dumitrean.

● **Luni, 21 NOIEMBRIE 2005**, la sărbătoarea Intrării Maicii Domnului în Biserică, a oficiat Sf. Liturghie, împreună cu un sobor de preoți, la noua biserică din parohia Lazaret II, unde slujește Pr. prof. Dr. Vasile Mihoc. A rostit cuvânt de învățătură.

● **Marți, 22 NOIEMBRIE 2005** — A participat la Conferința administrativă de la Protopopiatul Brașov, aducând în discuție probleme pastoral-misionare și administrative.

● **Miercuri, 23 NOIEMBRIE 2005** — A participat la Consiliul profesoral al Facultății de Teologie, în cadrul căruia s-au discutat probleme cu caracter didactic și duhovnicesc.
— A primit un grup de preoți care predau Religia în învățământul preuniversitar.
— A acordat un interviu D-lui D-tru Budrală de la studioul „ASTRA"-Film Sibiu.

● **Joi, 24 NOIEMBRIE 2005** — A primit în audiență pe P.C. Pr. prof. univ. Dr. Viorel Ioniță, Secretar de studii la Conferința Bisericilor Europene (KEK) de la Geneva, însoțit de Dl. Jean Daniel Birmellé de la aceeași organizație. S-au discutat probleme legate de organizarea celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, care se va desfășura la Sibiu între 4—9 septembrie 2007.
La ora 16,00 a primit pe Dl. Ioan Onuc Nemeș, directorul Bibliotecii „ASTRA" — Sibiu.

● **Duminică, 27 NOIEMBRIE 2005** — A slujit la catedrala din Caransebeș, unde a rostit cuvânt de învățătură și li s-a adresat preoților și credincioșilor prezenți, cărora le-a acordat arhiereasca binecuvântare și le-a mulțumit pentru dragostea cu care l-au înconjurat în timpul cât a păstorit eparhia Caransebeșului.

● **Între 28 NOIEMBRIE și 1 DECEMBRIE 2005**, a întreprins o vizită la Bruxelles, la invitația D-lui Ioan Jinga, ambasador al României la Bruxelles. A fost primit cu acest prilej de către cardinalul Gotfried Daniels.

● **Joi, 1 DECEMBRIE 2005**, cu prilejul Zilei Naționale a României, a participat la Recepția oferită de Ambasada țării noastre în Belgia. S-a întâlnit cu acest prilej cu *Î.P.S. Mitropolit Iosif,* al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

● **14 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit în biserica „Sf. Ilie" din Sibiu slujba înmormântării preotului Ioan Munteanu, paroh la Mândra, protopopiatul Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.

● **15 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit la Monumentul eroilor anticomuniști — 15 noiembrie 1987 — din Brașov o slujbă de pomenire în prezența autorităților civile și militare ale județului Brașov.

● **17 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a oficiat împreună cu **Î.P.S. LAURENȚIU al Ardealului,** în Catedrala mitropolitană din Sibiu, slujba parastasului pentru mitropolitul **ANTONIE Plămădeală.**
— Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **20 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a slujit — la invitația **P.S. Gherasim** al Râmnicului — Sfânta Liturghie arhierească în biserica mânăstirii Bistrița, jud. Vâlcea, cu prilejul prăznuirii Sf. Grigorie Decapolitul.

● **21 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Galeș, protopopiatul Săliște, cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învățătură (Pr. paroh Ioan Sima).

● **26 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de ierarhi care a slujit Sfânta Liturghie arhierească la mânăstirea Sihăstria — Moldova, cu prilejul împlinirii a 7 ani de la trecerea la cele veșnice a părintelui Cleopa rostind și un cuvânt de învățătură. A vizitat mânăstirea Secu din Moldova.

● **27 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica din Valea Aurie — Sibiu rostind cuvânt de învățătură. (Pr. parohi: Simion Săsăujan și Valentin Sicoe).
— În aceeași zi a vizitat și biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Sibiu — Calea Poplăcii, vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.

● **29 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit slujba binecuvântării plăcii omagiale închinate dr. Corneliu Diaconovici — la Biblioteca ASTRA din Sibiu.

● **30 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit, la invitația **P.S. Casian** al Dunării de Jos, Sfânta Liturghie arhierească în Catedrala Episcopală din Galați cu prilejul prăznuirii Sf. Ap. Andrei.
— A vizitat Mausoleul eroilor neamului de la Mărășești.

Arhid. VASILE AVRAM

Trei crai de la Răsărit

Trei crai de la Răsărit
Cu steaua-au călătorit
Și-au mers, după cum citim,
Până la Ierusalim.

Acolo dac-au ajuns
Steaua-n nori li s-a ascuns.
Prin oraș au căutat
Și pe toți i-au întrebat:

„Unde s-a născut, zicând,
Un crai mare de curând?
Ca să mergem să-l vedem
Și lui să ne închinăm".

Iară Irod Împărat
Auzind, s-a tulburat,
Pe crai la el i-a chemat
Și-n taină i-a întrebat,

Zicând: „Mergeți și aflați
Și venind mă-nștiințați;
Să merg să mă-nchin și eu
Ca unuia Dumnezeu".

Craii dacă au plecat,
Steaua iar s-a arătat
Și-au mers până a stătut
Unde Hristos s-a născut.

Cu daruri s-au închinat
Și cu toți s-au bucurat.
Iar-apoi dac-au purces,
Pe altă cale au mers.

Irod rău s-a necăjit,
Oaste mare a poruncit
Și-n Vifleem a intrat
Pe toți pruncii i-a tăiat,

De la doi ani mai în jos,
Să-l taie și pe Hristos.
Pe Hristos nu l-a tăiat,
Domnul Sfânt l-a apărat.

„Coborât-o coborât..."

(Urmare din pag. 1)

Cel ce este „Pacea noastră, El care a făcut din două lumi una" *(Efeseni 2, 14).*

Nașterea Domnului ne arată marea dragoste a lui Dumnezeu pentru noi oamenii și care ne-a răscumpărat prin întruparea și jertfa Fiului Său.

Nașterea Domnului ne dovedește și multa prețuire pe care Tatăl cel din ceruri a arătat-o față de ființa omenească pe care a îndumnezeit-o și pe care a înălțat-o până la starea de jertfă și înviere prin patima Mântuitorului Hristos. Așa cum spune sfântul Ioan Gură de Aur „Fiu al lui Dumnezeu fiind Iisus Hristos a devenit fiu al omului ca să facă fii ai lui Dumnezeu pe fiii oamenilor".

Nașterea Domnului ne face pe toți să fim mai buni, mai credincioși, mai iertători și mai milostivi. Vremea noastră are nevoie de creștini împodobiți cu aceste virtuți sfinte pe care le-au avut și înaintașii noștri și care știau să trăiască cu adevărat măreția acestui praznic luminos.

Să ne străduim să ne apropiem cu sfială, cu credincioșie și cu evlavie de staulul Betleemului pentru a ne împărtăși cu adevărat din „taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută", *a Întrupării. Fie ca bucuria Crăciunului să o primim din plin în suflete și să vestim și altora făcându-ne și noi mesageri ai* „păcii și ai bunei voiri între oameni". *Să nu uităm însă că bucuria și lumina Crăciunului nu vin de altundeva decât de la sfântul altar unde Hristos euharistic se jertfește nesângeros în noaptea sfântă a praznicului și ne așteaptă să ne cuminecăm cu El pentru a dobândi iertarea păcatelor și nemurirea. Să ne ajute Dumnezeu să petrecem în pace, cu sănătate și depline mulțumiri sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, să rămânem de-a pururea fierbinți rugători către Domnul și Mântuitorul nostru, iar* „Nașterea lui Hristos, să ne fie de folos".

„Din an în an..."

(Urmare din pag. 1)

așa cum s-a spus la un moment dat: „prezentul nu este decât un viitor care devine trecut păstrat în memorie" (la Dumitru Constantin Dulcan, *Inteligența materiei,* Ed. Teora, București, 1992, p. 217), ideea esențială și primordială fiind, după Mircea Eliade, aceea de „regenerare, adică de repetare a Creației" (în *Mitul eternei reîntoarceri,* Ed. Univers enciclopedic, București, 1999, p. 66). Este suficient de bine cunoscut în acest sens faptul că, din punct de vedere etimologic, cuvântul Crăciun provine din latinescul Creatio. Deci însuși termenul care desemnează Sărbătoarea Nașterii Domnului — Crăciunul are valențe explicative clare, în contextul conturat mai sus.

În ciuda realității celor afirmate anterior, astăzi, în plină febră a manifestării cu orice preț a unei pseudo-originalități deloc benefică, cu greu mai reușim să deslușim printre sutele, chiar miile de manele „Florile dalbe" sau vreun „Leru-i ler" răzleț. În această situație ne încearcă un obsedant „De ce?" Răspunsul este... cât se poate de simplu pentru că, spre deosebire de manelele care înregistrează adevărate recorduri de vânzări, colindele nu se vând prea bine (chiar dacă există mulți care ar putea să infirme acest lucru). De fapt, colindele nu se vând deloc pentru că nu se vor vândute și mai ales pentru că, în pofida tuturor „produselor" de larg consum, ele sunt cu totul altceva. Colindele sunt „darurile" ce duc vestea Nașterii Domnului și bucuria ei de la casă la casă, de la suflet la suflet și „de pe pământ la cer".

Situația descrisă nu este deloc îmbucurătoare. Ceea ce se întâmplă are însă o explicație și aceasta pare să rezide într-un fenomen despre care se spune cu multă îngăduință că „este scris în legile omenești": uitarea. La rândul ei uitarea s-ar putea datora foarte bine stresului și bulversării de care suferă omul de azi, omul care se resimte de imposibilitatea de a mai ajunge la acel nivel de trăire intensă ce ar trebui să caracterizeze „momentul" numit Crăciun. Omul prezent este, din păcate, absent. El nu mai este în stare să trăiască, ci este ținut în viață (sau, poate, ar fi mult mai potrivit să spunem în funcțiune) de ceea ce este animalitatea naturii lui. Din această pricină, achizițiile facile, non-valorile îi produc bucurie, îi dau o satisfacție de moment după care, ca un bun client/consumator își procură, la duzină, rezerva de bună-dispoziție și confort pentru următorul „calup" de viață care se anunță la fel de generos ca și cele trecute.

Așa stând lucrurile mai putem face noi, cei de azi, afirmații categorice cu privire la modul autentic de prăznuire? Mai știm noi să prăznuim ca altădată? Mai putem să ne bucurăm, simplu, fără adjuvante iluzorii sau fără „efecte speciale"? Să ne gândim la aceste aspecte atunci când colindăm! Să ne întrebăm cu seriozitate: noi chiar colindăm sau doar cântăm colinde?

Crăciunul... acest Crăciun de la care și cu care începea pentru strămoșii noștri totul, pentru noi abia se mai păstrează rătăcit undeva în memorie, prăfuit și palid ca un „instrument" banal pe care îl folosim „din când în când", iar nu „Din an în an...", ca prilej de „a da" cadouri și nu de „a dărui" la rândul nostru ceva Celui trimis de Sus să ne aducă Darul cel mare al mântuirii.

Și totuși, „Din an în an..." se întâmplă... „ceva". Se apropie din nou Crăciunul și, ca la un semn, gurile noastre încep să rostească și să cânte împreună cu inimile noastre niște cuvinte care vin de undeva de departe, din Cineva, pline de tot ce e Sfânt și Curat. Și-atunci ne izbește realitatea faptului că ele, colindele, sunt parte din sufletele noastre și parte din sufletul neamului nostru. Au acolo un loc numai al lor de unde nu le poate alunga nimeni.

Văzând, constatând aceste realități, care ar fi cel mai important aspect pe care ar trebui să-l înțelegem în legătură cu Sărbătoarea Crăciunului? De Crăciun,... Dumnezeu a vrut să Se facă om! Iată de ce, mergând mai departe cu reflexia, îndrăznim să spunem: Nu ar fi un lucru cel puțin tot atât de important ca de Crăciun să vrem și noi să ne facem oameni?!... Din păcate este tot mai evidentă însă, o acută criză de oameni în lumea noastră, în care încă mai răsună parcă ecoul chemării pe care o adresa cu căldură Sf. Ioan Gură de Aur semenilor săi din toate timpurile: „Vino și devino om!"

Unii se pare că au înțeles acest apel. Însă, cum se întâmplă de cele mai multe ori, l-au înțeles și l-au împlinit așa cum spune și colinda: „... pe dos". Se poate observa în acest sens tendința cvasi-generală a omului de „a se căpătui", o tendință exprimată cu sațca și constatare admirativă și autoapreciativă: „... m-am făcut om!"

Ce-i de făcut pentru noi, ceilalți? Suntem fără nici o speranță? Categoric nu!

Crăciunul este șansa tuturor, fără discriminare! Acest lucru trebuie înțeles de către toți! „Din an în an..." avem cu toții posibilitatea să devenim, pentru câteva zile (sau, de ce nu, chiar definitiv)... oameni.

„Hristos se naște, măriți-L!
Hristos din ceruri, întâmpinați-L!"

Cu această aleasă vestire întâmpinăm pe toți cititorii, abonații și sprijinitorii, prin cuvântul scris, ai „Telegrafului Român", la acest praznic al Crăciunului — 2005, adresându-le tuturor urarea de sănătate, pace și bucurii în familie.

REDACȚIA

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
I.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S. Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2005 este de 150 000 **lei.**
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0011 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

În conformitate cu prevederile Statutului de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române (art. 6, lit. a) și ale Regulamentului pentru funcționarea Organelor deliberative (art. 127, lit. a), în ziua de 11 februarie 2006, s-au întrunit, la sediul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Sibiului, Consiliul eparhial și Adunarea eparhială.

Au fost prezentate, dezbătute și aprobate rapoartele celor cinci secții: culturală, administrativ-bisericească, economică, juridică și socială.

Redăm în continuare aspecte privind realizările, în 2005, la fiecare dintre aceste secții:

I. Secția Culturală
II. Secția Administrativ-bisericească
III. Secția Economică
IV. Secția Juridică
V. Secția Socială

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea Secției culturale a Arhiepiscopiei Sibiului, pe anul 2005.

Pe compartimente, situația în acest domeniu al *Secției culturale*, în anul *2005*, se prezintă astfel:

I. ACTIVITATEA EDITORIALĂ:

1. În Editura Arhiepiscopiei Sibiului, sub semnătura Arhiepiscopului și Mitropolitului de pioasă memorie Dr. Antonie Plămădeală s-au tipărit următoarele trei volume:

— *Dr. Elie Miron Cristea — Corespondență, Sibiu 2005, 190 de pagini;*
— *Visarion Puiu — Corespondență, Sibiu 2005, 181 de pagini;*
— *Visarion Puiu — Documente, Sibiu, 2005, 151 de pagini.*

Tot în 2005, s-a continuat tipărirea volumelor 3, 4, 5 din lucrarea *„Gânduri de frumusețe albe"*, sub semnătura mitropolitului Antonie.

P.S. Sa Episcop-vicar *Visarion Rășinăreanu* a publicat volumul: *„Logos și Cultură"*, care constituie o înmănunchere, în peste 260 de pagini a unor studii publicate pe parcursul anilor în diverse reviste bisericești locale și centrale.

2. Situația *periodicelor* eparhiei se prezintă astfel:

a) *„Telegraful Român"*, cea mai veche publicație bisericească din țară, cu apariție neîntreruptă din 1853, a fost imprimat și distribuit și în 2005 cu regularitate, într-un tiraj de *2027 exemplare lunar*, în cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiuilui ca și în alte eparhii din țară și din străinătate.

Ca un fapt de îndreptățită satisfacție am menționa acordarea de către Asociația Română pentru Patrimoniu, în martie 2005, a unui premiu de excelență pentru „Telegraful Român", caracterizat drept *„patriarhul presei românești"*, la cei peste 153 de ani de când a fost întemeiat de către mitropolitul Andrei Șaguna.

Ca evenimente deosebite consemnate în paginile „Telegrafului Român", în anul ce s-a scurs am menționa: aniversarea a 120 de ani de la dobândirea autocefaliei și a 80 de ani de la ridicarea Bisericii noastre la rang de patriarhie; omagierea la împlinirea vârstei binecuvântate de 90 de ani a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist; cinstirea memoriei episcopului Romei, Papa Ioan Paul al II-lea, care s-a mutat în veșnicie în aprilie 2005; aceeași cinstire adusă memoriei vrednicului de pomenire mitropolit Nicolae Bălan, la împlinirea unei jumătăți de secol de la adormirea sa în Domnul. Și pentru că tot în anul 2005 Arhiepiscopia Sibiului și Mitropolia Ardealului au îmbrăcat veșmânt cernit de doliu la despărțirea de păstorul duhovnicesc — arhiepiscopul și mitropolitul Antonie, cele două numere reunite ale lunii septembrie au devenit cronica acelui trist eveniment.

Cel de-al II-lea Congres Național al Facultăților de Teologie, care a avut loc la finele lui septembrie, la Academia de la Mănăstirea „Brâncoveanu" de la Sâmbăta a constituit un alt eveniment mediatizat în paginile „Telegrafului Român".

În fine, cele două numere pe luna noiembrie 2005, cu o bogată ilustrație, consemnează în exclusivitate alegerea, învestitura și instalarea noului nostru arhipăstor dr. Laurențiu Streza, ca arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului.

b) „Revista Teologică".

În momentul în care prezentăm acest raport, cea de a doua publicație a Arhiepiscopiei Sibiului — „Revista Teologică", putem spune că se află la zi cu apariția, în sensul că toate cele 4 numere din 2005 au fost tipărite și expediate abonaților.

O altă remarcă pozitivă în legătură cu această publicație ar fi dimensiunea fiecărui număr care depășește 200 de pag.

Dacă astfel de constatări ar fi de natură mai mult formală, putem acorda o notă de bună calitate și conținutului revistei. Inevitabil acest conținut îi vizează prioritar pe cei cu pregătire teologică și este asigurat de colaboratori precum profesorii de la Facultatea de Teologie și în mare parte de doctoranzii de la aceeași facultate.

Precum se cunoaște, în conformitate cu normele în vigoare, periodicele cu caracter științific trebuie să obțină o acreditare, adică să li se recunoască de către organismele abilitate o cât mai înaltă cotă valorică. Redacția revistei și secția culturală a Arhiepiscopiei au întreprins în acest an demersuri pentru acreditarea revistei. Răspunsul este pozitiv fără însă a putea spune că s-a întrunit punctajul necesar la toate capitolele. Rămâne ca atare o sarcină de viitor, preocuparea pentru atingerea tuturor parametrilor ceruți de reglementările în vigoare pentru ca revista să se înscrie în rândul celor recunoscute pe plan internațional ca publicații de specialitate cu autoritate.

Numărul de abonamente la Revista Teologică a fost de 873 în 2005.

Munca redacțională este asigurată de redactorul șef care este Pr. Prof. dr. Nicolae Chifăr și de secretarul de redacție Lector Dr. Sebastian Moldovan.

c) „Îndrumătorul bisericesc pe anul 2005"

Ca și „Telegraful Român", tot așa și „Îndrumătorul bisericesc" este cel mai vechi almanah românesc din țară cu apariție neîntreruptă. A intrat în cel de-al 153-lea an al apariției. A fost editat în 1200 exemplare și a avut o extensiune de 262 de pagini.

Rubricile tradiționale sunt: Calendarul creștin ortodox pe 2005, Patriarhia Română: Organizare, Ierarhi, Cronica bisericească, Aniversări, Comemorări, Credo (studii și articole), Viața pastorală și liturgică, Biserica în actualitate, Varia, Șematismul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu.

Cel care s-a ostenit cu redactarea „Îndrumătorului bisericesc" și în acest an a fost Prea Sfințitul Dr. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

d) *Calendarul de perete pe 2005* a fost tipărit într-un tiraj de 180.000 de exemplare.

e) *Calendarul creștin ortodox de buzunar pe 2005* s-a tipărit într-un tiraj de 3.000 de exemplare.

II. ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEOLOGIC:

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu are în subordonare canonică Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna", Seminarul Teologic Liceal „Dumitru Stăniloae" de la Brașov și Secția Teologică din cadrul Colegiului Național „Doamna Stanca" din Făgăraș,

1. FACULTATEA DE TEOLOGIE „ANDREI ȘAGUNA" DIN SIBIU.

Această facultate se legitimează prin vechimea ei, prin statutul cadrelor didactice și prin dotarea materială ca o instituție de învățământ teologic universitar foarte bine situată în ierarhia instituțiilor de același grad. Are 24 de cadre didactice titulare, dintre care 8 profesori, un conferențiar, 12 lectori, un asistent și doi preparatori. Mai activează în cadrul facultății, la cursurile de master și doctorat încă 4 profesori consultanți. Zece cadre didactice, între care se numără și cei 4 profesori consultanți sunt conducători de doctorat. Decanul facultății este Pr. Prof. dr. Dorin Oancea.

Începând cu anul universitar 2005—2006, s-a introdus noul sistem de învățământ, cu următoarea structură: 3 ani licență, 2 ani masterat, 3 ani doctorat. S-au desființat dublele specializări și ca urmare, la Facultatea de Teologie din Sibiu există în prezent un număr de patru monospecializări: Teologie Pastorală, Teologie Didactică, Teologie Socială și Artă Sacră.

La masterat există patru secții: Secția Biblică, Secția Sistematică, Secția Istorică și Secția Practică.

Efectivul de studenți, la ciclul de licență, în anul universitar 2004—2005 a fost de 642, dintre care 457 băieți și 185 fete. Au promovat examenul de licență 99 de absolvenți din 130. În anul I al anului universitar 2005—2006 au fost înscriși 290 de studenți. La masterat, la secțiile menționate au fost înscriși 95 de studenți. Din străinătate frecventează cursurile, la ciclul de licență, un număr de 9 studenți, dintre care 7 studenți din Republica Moldova, un student din Ucraina și un student din SUA.

Efectivul de doctoranzi aflat în stadiul de pregătire a fost de 146. S-au acordat 9 titluri de Doctor în Teologie.

Formarea duhovnicească a studenților rămâne un capitol mereu actual. Intră în competența și datoria cadrelor didactice și a spiritualilor. În legătură cu formarea duhovnicească a studenților se cuvin a fi menționate și programele de meditații și conferințe duhovnicești organizate de ASCOR, în cele două posturi mari de peste an.

Pe lângă activitatea didactică, corpul profesoral a prestat și o activitate de cercetare teologică, publicând cărți, studii și articole.

Unele cadre didactice fac parte din comisii de evaluare academică (Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan sunt membri în Comisia de atestare a titlurilor, diplomelor universitare de pe lângă Ministerul Educației și Cercetării), precum și din unele organisme ecumenice — Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Bisericilor Europene sau din unele asociații de specialiști (Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan este membru în Comisia de Educație și Formare Ecumenică în Consiliul Ecumenic al Bisericilor de la Geneva; Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc este membru în „Studiorum Novi Testamenti Societas"; Pr. Prof. Dr. Dorin Oancea este membru în Comisia de Dialog dintre Bisericile Ortodoxe și Biserica Reformată, ca și din „Societas Oecumenica"; Pr. Lector Dr. Nicolae Moșoiu este membru în Comisia Misiune și Evanghelizare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor; Arhid. Prof. Dr. Ioan I. Ică jr. este membru în Comisia de Dialog Teologic dintre Bisericile Ortodoxe și Biserica Romano-Catolică).

Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" a promovat și în anul 2005 aceleași bune relații de parteneriat cu instituții de învățământ teologic din țară și străinătate. Amintim doar parteneriatele cu străinătatea: Facultatea de Teologie Catolică a Universității din Graz — Austria, Facultatea de Teologie Vechi-Catolică și Reformată din Berna — Elveția, Facultatea de Teologie Catolică din Angers — Franța.

2. SEMINARUL TEOLOGIC LICEAL ORTODOX *„DUMITRU STĂNILOAE"*, DIN BRAȘOV

În cadrul acestei unități școlare, care funcționează la Brașov, într-un local de stat, cu 8 săli de clasă, au învățat în anul școlar 2004—2005 un număr de *154 elevi*, repartizați pe clase astfel: clasa a IX-a — 22 elevi, clasa a X-a — 30 elevi, clasa a XI-a — 32 elevi, clasa a XII — 29 elevi, clasa a XIII-a — 41 elevi în 2 clase.

Majoritatea elevilor sunt din Eparhia Sibiului și *3 elevi din Republica Moldova* care, la fel ca și elevii din afara Brașovului, beneficiază de locurile din internatul pus la dispoziție de Inspectoratul Școlar Județean Brașov.

În privința sesiunii de *Bacalaureat 2005*, toți cei *41 de elevi* care au încheiat clasa a XIII-a *au obținut Diploma de bacalaureat.*

Prin fondurile obținute de la Consiliul local Brașov (aproximativ 150.000.000 lei) s-au derulat în perioada vacanței lucrări de reparație la imobil, igienizare și zugrăveală, care au făcut ca activitatea să se desfășoare în condiții bune.

Corpul profesoral al Seminarului Teologic *„Dumitru Stăniloae"* numără *20 de cadre didactice*, având-l ca director pe *Pr. Prof. Victor Neamțu*, din care *7 preoți* pentru disciplinele de specialitate teologică și *13 cadre didactice pentru disciplinele laice* de cultură generală care își completează norma didactică în alte școli din localitate, sau la plata cu ora.

Elevii și profesorii Seminarului au putut beneficia de *biblioteca proprie*, care numără peste 3000 de titluri, la care se adaugă periodicele și revistele de specialitate teologică pe care le posedă. De asemenea cabinetul de informatică are 26 de calculatoare de ultimă generație.

Activitatea liturgică și de formare spirituală a elevilor școlii se desfășoară în *Capela* amenajată în incintă, cu hramul *„Sf. Mucenic Dimitrie"*.

3. SECȚIA TEOLOGICĂ din cadrul COLEGIULUI NAȚIONAL *„DOAMNA STANCA"* FĂGĂRAȘ

A doua instituție de învățământ teologic liceal a Eparhiei Sibiului funcționează la Făgăraș, într-un *local propriu Arhiepiscopiei*, cu 6 săli, cedat de Ministerul Apărării Naționale în urmă cu 4 ani. Aceste clase cu profil vocațional teologic se află sub conducerea Direcțiunii Colegiului Național „Doamna Stanca".

Numărul elevilor școlarizați în anul 2004—2005 a fost de *117*, majoritatea fiind din Eparhia Sibiului, repartizați astfel pe clase: clasa a IX-a — 24 elevi, clasa a X-a — 26 elevi, clasa a XI-a — 26 elevi, clasa a XII-a — 20 elevi, clasa a XIII-a — 21 elevi.

În sesiunea de *Bacalaureat 2005*, toți cei *21 de elevi* înscriși au obținut *Diploma de bacalaureat.*

Corpul profesoral care predă la clasele de seminar este constituit din *7 cadre didactice pentru disciplinele teologice* și *15 pentru disciplinele laice*, majoritatea titulari ai școlii.

În ceea ce privește lucrările la noua biserică din curtea Seminarului, acestea se află într-un stadiu avanasat. La nivelul anului 2005 au fost făcute investiții de aproximativ 400.000.000 lei, bani proveniți de la bugetul de stat și sponsorizări.

Responsabil pentru clasele de seminar din cadrul Colegiului condus de *Prof. Nicolae Postolache* este *P.C. Pr. Prof. Vasile Stan.*

ÎNVĂȚĂMÂNTUL RELIGIOS ÎN ȘCOLILE DE STAT

În anul școlar 2004—2005 catedrele de religie în învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional au fost ocupate de un număr de 469 cadre didactice astfel: 238 în județul Sibiu și 231 în județul Brașov, din care preoți 96 la Sibiu și 32 la Brașov.

Din totalul mai sus prezentat, în Sibiu sunt 87 de profesori de religie titulari iar în Brașov 94, concentrați în proporție de 80% în orașe.

În ceea ce privește perfecționarea prin obținerea gradelor didactice, avem un număr de 15 profesori cu gradul I, 91 cu gradul II și 140 cu definitivatul.

În ceea ce privește manualele școlare, Arhiepiscopia Sibiului a înaintat Sectorului de învățământ al Patriarhiei Române 4 proiecte de manuale pentru clasele V—VIII, însoțite de referatele necesare pentru analizarea lor în comisia de specialitate precum și proiectele de manuale pentru clasele a II-a, a IV-a, a VI-a și a VII-a, elaborate de profesori din această eparhie.

Ca suport pentru orele de clasă, Arhiepiscopia a oferit gratuit fiecărei școli din eparhie câte un set de ghiduri biblice, set compus din 6 titluri. Acestea au fost obținute cu titlu gratuit de la Societatea Biblică Interconfesională din România.

Ca și în anii trecuți au fost organizate întâlniri cu profesorii de religie, la nivel de județ, sau zonă, la care au fost transmise și prelucrate îndrumările venite de la Patriarhie sau Ministerul Educației pentru buna desfășurare a anului școlar.

III. ACTIVITATEA DE PREGĂTIRE ȘI PERFECȚIONARE A CLERULUI

Cursurile metodologice pentru obținerea gradelor profesionale:

În anul 2005, cursurile metodologice pentru obținerea gradelor profesionale ale clerului (seria a 90-a) s-au ținut la sediul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu între 18—30 iulie 2005. S-au înscris preoți din Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia Covasnei, Harghitei și Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților.

Examenul final pentru ambele cursuri a constat dintr-o probă de cunoștințe teologice interdisciplinare, o probă de cunoștințe pastoral-misionare și o probă practică. Rezultatele obținute la examenul de definitivare și gradul II au permis tuturor candidaților înscriși să fie declarați reușiți, ei obținând media minimum 7,00.

Pentru examenul de gradul I nu s-a înscris până în prezent nici un preot.

Concomitent cu cursurile preoțești s-au ținut și cursurile de atestare pentru cântăreții bisericești. La aceste cursuri s-au înscris 12 cântăreți bisericești din Arhiepiscopia

(Continuare în pag. a II-a)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. I)

Sibiului. Durata cursurilor a fost de două săptămâni ca şi a cursurilor preoţeşti. Cadrele didactice de specialitate ale facultăţii au organizat cu cei prezenţi ore teoretice şi practice de Tipic şi Cântare bisericească. În final s-a organizat un examen din cele două discipline. Toţi cei 12 candidaţi au promovat examenul şi au primit adeverinţe de atestare.

a) *Conferinţele preoţeşti semestriale:*

În conformitate cu hotărârea Sfântului Sinod prima Conferinţă preoţească semestrială din anul 2005 a avut ca temă: „Fenomenul migraţiei din parohii: Şanse, probleme şi perspective pastorale" şi s-a desfăşurat la toate protopopiatele între 12 mai şi 7 iunie 2005.

A doua Conferinţă preoţească semestrială, la care s-a dezbătut tema: „O îndoită aniversare: Autocefalia — 120 şi Patriarhia — 80", s-a desfăşurat între 11 octombrie şi 27 octombrie 2005 la toate protopopiatele, după acelaşi program ca şi conferinţa primă.

b) *Conferinţele bisericeşti administrative:*

Aceste conferinţe s-au ţinut lunar, la fiecare protopopiat, în ziua de salariu. Prioritar le-au fost aduse la cunoştinţă preoţilor dispoziţii, decizii, reglementări legale, hotărâri sinodale etc. dar s-au dezbătut şi teme de interes pastoral, misionar, liturgic, administrativ şi ecumenic. S-a reglementat problema abonamentelor la presa eparhială — bisericească şi la cea centrală, s-au adoptat măsuri privind activităţile filantropice, de întrajutorare, s-au adoptat măsuri de organizare de colecte de bani, materiale de construcţie, obiecte de uz casnic şi îmbrăcăminte pentru zonele sinistrate. O problemă de interes major, care a constituit temă de discuţii la mai multe conferinţe administrative a fost cea a rearondării parohiilor din centrele urbane mai mari, ca cele din Sibiu şi Braşov. S-a ajuns astfel la înfiinţarea a încă 12 parohii urbane în Sibiu şi a 18 parohii urbane în Braşov.

Problema redobândirii proprietăţilor şi bunurilor înstrăinate abuziv în timpul dominaţiei comuniste a constituit o preocupare de mai multe ori reluată la aceste conferinţe administrative.

IV. ALTE ACTIVITĂŢI CU CARACTER CULTURAL-BISERICESC:

Şi în cursul anului 2005, în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului s-au derulat unele evenimente cu caracter cultural-bisericesc precum:

1. Concertul pascal al Coralei mitropolitane din 24 aprilie 2005.

2. Concertul de colinde al Coralei Facultăţii de Teologie şi al Academiei Trupelor de Uscat din decembrie 2005 şi Concertul de colinde al Coralei mitropolitane din decembrie 2005.

Mai amintim organizarea cu sprijinul direct al Arhiepiscopiei Sibiului, a unor evenimente culturale iniţiate de Inspectoratul Judeţean pentru Cultură şi Culte şi Inspectoratul Şcolar Judeţean precum:

1. Faza naţională a Festivalului „Icoana din sufletul copilului", organizată în august 2005 la Sibiu, în aula Facultăţii de Teologie.

2. Târgul naţional de carte şi revistă religioasă, organizat la Biblioteca „ASTRA" în octombrie 2005.

Aniversarea Zilei Naţionale a României ca şi comemorarea evenimentelor din decembrie 1989, cu slujbele de pomenire a martirilor au constituit momente la care Arhiepiscopia a fost prezentă efectiv.

V. ECUMENISM. RELAŢII INTERORTODOXE

La acest capitol amintim doar câteva evenimente cu caracter ecumenic.

În 26.04.2005, mitropolitul Antonie l-a primit pe Prof. Keith Clemens, Secretar General al Conferinţei Bisericilor Europene, însoţit de Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă, secretar cu problemele de doctrină de la aceeaşi organizaţie, care au făcut o vizită la Sibiu, în scopul pregătirii celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene, care se va desfăşura la Sibiu în 2007.

În zilele de 17 şi 18 octombrie 2005 a avut loc vizita unei delegaţii din partea Comitetului Internaţional de pregătire a celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene, delegaţie din care au făcut parte: mitropolitul Ghenadios de Sassima, Patriarhia Ecumenică de Constantinopol; dl. Colin Williams, Secretar General al CBE; episcopul Aldo Moro, Secretar General al CCEE şi profesorul dr. Viorel Ioniţă. Membrii delegaţiei s-au întâlnit cu membrii Comitetului Local de pregătire a celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene.

În 24 nov. 2005, Î.P.S. mitropolit Laurenţiu l-a primit pe dl. Jean Daniel Bimmerlé, Secretar cu probleme financiare al CBE de la Geneva şi pe Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă — Secretar de Studii la aceeaşi organizaţie, care au fost prezenţi la Sibiu, în acelaşi scop al pregătirii Adunării Ecumenice Europene.

Între 28 nov. — 1 dec. 2005 Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu a întreprins o vizită la Bruxelles, la invitaţia d-lui Ioan Jinga — ambasadorul României în Belgia. Cu acest prilej a fost primit şi de cardinalul Gottfried Daniels din capitala Belgiei.

VI. MUZEE ŞI COLECŢII BISERICEŞTI:

a) Muzeul şi Depozitul de icoane şi obiecte de patrimoniu „Casa Eminescu", str. Mitropoliei 22, Sibiu;

b) Muzeul de icoane pe sticlă şi obiecte de patrimoniu „Zosim Oancea" de la Sibiel;

c) Muzeul Bisericii „Sfântul Nicolae" din Braşov;

d) Muzeul „Colecţia Mitropolit Antonie", de la Mănăstirea „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus;

e) Muzeul de obiecte de patrimoniu şi colecţia de carte veche de la Protopopiatul Sălişte;

f) Muzeul de obiecte de patrimoniu de la Protopopiatul Agnita, jud. Sibiu;

g) Muzeul de icoane pe sticlă şi obiecte de patrimoniu de la Parohia Cacova — Fântânele, jud. Sibiu;

h) Colecţia de obiecte de cult şi icoane de la parohia Movile, jud. Sibiu.

Pe lângă muzeele şi colecţiile bisericeşti menţionate mai sus, se cuvine să ne referim şi la Depozitul de patrimoniu din cadrul bibliotecii mitropolitane, unde se află un fond de carte manuscrisă rară, fondul de carte veche românească, fondul de carte străină rară, fondul de arhivă, colecţia de fotografii, colecţia de antimise, hărţi, diplome şi sigilii.

Consilier cultural,
Pr. prof. univ. DUMITRU ABRUDAN

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea Secţiei administrativ-bisericeşti pe anul 2005

1. Mişcarea de personal bisericesc din Arhiepiscopie, Protopopiate şi Parohii cu numiri şi transferări, pensionări, întocmirea Schemei de Funcţii şi Salarii a Arhiepiscopiei, transmiterea la toate unităţile din subordine a dispoziţiilor date de conducerea eparhiei, respectiv ierarhii şi Consiliul Eparhial, de Permanenţa Consiliului Eparhial, de Patriarhia Română şi Ministerul Culturii şi Cultelor.

Din activitatea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ în anul 2005:

În anul 2005, chiar şi într-o suferinţă grea, pe care a dus-o cu demnitate mucenicească până la obştescul sfârşit din 29 august 2005, Înalt Prea Sfinţia Sa a condus şi urmărit îndeaproape buna desfăşurare a vieţii noastre bisericeşti.

A avut consfătuiri de lucru cu P.C. Protopopi din Arhiepiscopie, privind activitatea misionar — pastorală şi a întăririi unităţii de credinţă, urmărind îndeplinirea tuturor măsurilor planificate.

A avut consfătuiri de lucru cu colectivele redacţionale ale publicaţiilor de la Centrul Mitropolitan Sibiu, în vederea asigurării unui cuprins de valoare şi o apariţie la timp o acestor publicaţii.

A supravegheat şi a coordonat rezolvarea tuturor actelor canonice şi administrative ale Centrului arhiepiscopesc Sibiu, prezidând şedinţele Consiliului Eparhial şi ale Permanenţei Consiliului Eparhial.

A îndrumat şi sprijinit activitatea Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, în conformitate cu hotărârile Sf. Sinod al B.O.R., şi în egală măsură, activitatea celorlalte două şcoli teologice seminariale din Braşov şi Făgăraş.

A primit în audienţă şi a rezolvat toate cererile şi doleanţele credincioşilor şi preoţilor din Arhiepiscopie.

A cultivat şi a adâncit relaţiile ecumenice cu celelalte culte din Transilvania, în spiritul ecumenismului şi păcii.

Din activitatea Prea Sfinţitului Episcop-vicar Dr. VISARION RĂŞINĂREANU în anul 2005:

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, iar în timpul vacanţei eparhiei din încredinţarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, iar din data de 3 noiembrie 2005, din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Dr. Laurenţiu Streza, Prea Sfinţitul Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu a desfăşurat în anul 2005, o amplă şi rodnică activitate administrativă, misionară şi pastorală.

A primit în audienţă un număr de peste 2000 de persoane, a prezidat Consfătuiri cu membrii Permanenţei Consiliului Eparhial şi cu părinţii protopopi precum şi conferinţele preoţeşti.

A publicat articole şi studii teologice în Ziarul „Telegraful Român", precum şi în „Revista Teologică", în alte cotidiene centrale sau locale. A luat parte la numeroase simpozioane, consfătuiri culturale, etc., organizate în Sibiu şi în Braşov, precum şi în alte oraşe din ţară.

A săvârşit 147 liturghii arhiereşti pe teren. La parohii a făcut vizite canonice. A organizat împreună cu Consiliul eparhial funeraliile mitropolitului de pioasă amintire dr. Antonie Plămădeală şi a organizat şi ceremonia de instalare a noului mitropolit dr. Laurenţiu Streza.

A slujit săptămânal în Capela Facultăţii de Teologie din Sibiu şi s-a îngrijit de formarea duhovnicească a tinerilor teologi de aici, precum şi a celor de la Seminariile Teologice din Braşov şi Făgăraş.

A hirotonit în anul 2005 un număr de 14 preoţi, a sfinţit sau resfinţit un număr de 13 biserici în cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului, a pus pietre de temelie la două biserici şi a acordat 13 ranguri bisericeşti.

SALARIZAREA CLERULUI ŞI A PERSONALULUI NECLERICAL — AUXILIAR ÎN ANUL 2005

Conform Hotărârii Sf. Sinod şi a acordului Ministerului Culturii şi Cultelor, salarizarea clerului şi a personalului auxiliar sau neclerical se face din fondurile statului şi din fondurile proprii ale Bisericii, după gradele profesionale.

Statul de Funcţii al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu, pentru *personalul clerical*, numără 527 de posturi, iar pentru *personalul auxiliar sau neclerical* cuprinde *705* posturi: *403* ale jud. Sibiu şi *302* ale jud. Braşov.

MIŞCĂRI DE PERSONAL ÎN ANUL 2005:

În şedinţa Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu din data de 23 dec. 2004, pentru o mai bună lucrare pastoral-misionară în Arhiepiscopia Sibiu s-a aprobat înfiinţarea şi modificarea teritorială a parohiilor din mediul urban în conformitate cu prevederile Statutului pentru Organizarea şi Funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române, aprobată şi de Adunarea Eparhială din data de 23 ian. 2005.

În anul 2005, Arhiepiscopia Sibiului a primit un număr de *30* de *posturi clericale, 18* repartizate în municipiul Braşov şi *12* repartizate în municipiul Sibiu, care s-au ocupat în urma examenului-concurs oraş din data de 23—24 mai 2005.

În *„Schema de Funcţii şi Personal"* a Arhiepiscopiei Sibiului în anul 2005, s-au făcut numeroase modificări după cum urmează:

Preoţi hirotoniţi	*14*
Preoţi transferaţi	*44*
Încetat activitatea cântăreţi	*24*
Angajaţi cântăreţi	*24*
Încetat activitatea îngrijitori	*15*
Angajaţi îngrijitori	*15*
Preoţi pensionaţi	*2*
Preoţi decedaţi	*5*

Cea mai importantă modificare în „Schema de Funcţii şi Personal" a Arhiepiscopiei Sibiului este fără îndoială, alegerea de către Colegiul Electoral Bisericesc şi numirea prin *„GRAMATĂ PATRIARHALĂ" a Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului.*

Începând o nouă slujire cu responsabilităţi majore, impuse de vrednicii înaintaşi, Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza vine după o perioadă de acumulare a unei bogate experienţe, ceea ce s-a văzut chiar din primele zile ale arhipăstoririi sale la Sibiu.

Având în vedere sarcinile mari care apasă asupra Arhiepiscopiei Sibiului, se concentrează toată atenţia pentru o bună organizare cu un personal bine pregătit spre împlinirea lucrării pastoral — misionare, spirituale, culturale şi filantropice şi mai ales pentru pregătirea pentru anul 2007, când Sibiul va deveni capitală culturală europeană, iar Biserica este chemată să-şi aducă efectiv aportul.

Consilier ad-tiv-bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea desfăşurată în cursul anului 2005 în cadrul celor două sectoare, productiv şi administrativ, ale secţiei economice

I. SECTOARELE PRODUCTIVE

1. *Atelierul de produs lumânări*

Producţia de 28.962 + 10.900 kg. M. Sâmbăta lumânări a acoperit necesarul de lumânări solicitat de parohiile Arhiepiscopiei pe anul 2005.

Şi în acest an, Centrul eparhial a mai achiziţionat şi cantitatea de 39.900 kg lumânări de la Căminul de handicapaţi Cdobeşti, lumânări care au fost distribuite numai pe raza protopopiatului Braşov.

De la instalarea Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, ca arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, s-au adoptat măsuri pentru crearea unui nou spaţiu de producţie şi dotarea atelierului de lumânări cu un utilaj performant de fabricare a lumânărilor care va elimina dependenţa noastră de alte surse de aprovizionare.

2. *Tipografia eparhială*

În cursul anului 2005, tipografia eparhială a funcţionat cu un număr de 7 angajaţi, care au asigurat buna funcţionare a activităţii de tipărire şi finisare a lucrărilor editate de Arhiepiscopie, aducând, ca în fiecare an, un suport financiar la bugetul Centrului eparhial.

Şi la acest sector Î.P.S. mitropolit Laurenţiu a adoptat măsuri în vederea dotării tipografiei cu noi utilaje performante.

3. *Magazinul de desfacere a cărţilor şi obiectelor de cult — Librăria eparhială.*

Librăria eparhială a pus şi în acest an la dispoziţia celor interesaţi o gamă variată de cărţi religioase, obiecte de cult şi colportaj. Se va întreprinde şi aici o amplă reamenajare a librăriei arhidiecezane.

4. *Via Sărăcsău*

În anul 2005 Via Sărăcsău a produs o recoltă de must în cantitate mai redusă decât în alţi ani, producţia fiind influenţată de condiţiile nefavorabile ale timpului.

Pentru diversificarea calităţii vinurilor produse de via Sărăcsău se propune o analiză a plantaţiei viticole în sensul plantării în locul viţei vechi, a unor noi soiuri de vinuri mai dulci şi de o calitate superioară.

5. *Schitul Păltiniş*

Spaţiile de cazare au fost deschise tot anul, putând primi oaspeţi care găsesc aici o atmosferă de confort, linişte şi odihnă.

Pentru redarea în totalitate a confortului şi a valorii aşezământului de la Păltiniş, se impune, pe lângă importantele investiţii făcute până în prezent, să se finalizeze lucrările de reparaţii, întreţinere, dotare şi modernizare a interiorului vilei vechi, cel mai frumos obiectiv arhitectural al complexului ctitorit de mitropolitul Nicolae Bălan.

Centrul eparhial a investit, în anul 2005, în aşezământul de la Bazna, sume importante pentru repararea imobilului,

(Continuare în pag. a III-a)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. a II-a)

instalarea încălzirii centrale, recompartimentări ale spațiilor de cazare, zugrăveli, vopsitorii și construcții de noi grupuri sanitare și băi pentru fiecare cameră, ridicându-se astfel confortul clădirii.

6. *Parcul auto* al Centrului eparhial are în dotare următoarele autovehicole: 4 autoturisme și un camion de 3,5 tone.

7. *Fondul locativ al Arhiepiscopiei Sibiului.*

Starea de degradare tot mai accentuată a imobilelor din proprietatea noastră, stare care pune în primejdie însăși existența clădirilor și a chiriașilor, a impus un amplu program de recondiționare și reparare a întregului patrimoniu locativ, program care se află în desfășurare.

Secția economică, cu ajutorul oficiului canonico-juridic, a continuat punerea în aplicare a hotărârii Consiliului eparhial privind renegocierea contractelor și chiriilor, lucrare ce va fi continuată și finalizată în primăvara anului în curs.

Valoarea totală de achiziționare a mijloacelor fixe și de inventar procurate în anul 2005 este de 46.321 lei.

Impozitele și contribuțiile la bugetul statului, asigurărilor sociale, casa de sănătate, plătite de Centrul eparhial în 2005 se cifrează la suma de 127.955 lei.

II. SECTOARELE ADMINISTRATIVE ALE SECȚIEI ECONOMICE

1. *Compartimentul Secretariat, Bunuri și evidența parc auto.*

Acest compartiment a asigurat rezolvarea în totalitate a lucrărilor specifice secției, lucrări din care amintim:

— întocmirea de contracte pentru spațiile cu destinație de locuință și comerciale;

— evidențierea, comunicarea și urmărirea justificării ajutoarelor primite de parohii și mănăstiri de la bugetul statului;

— întocmirea de tabele statistice privind averile, construcțiile și activitățile administrative ale Arhiepiscopiei Sibiului;

— recepția lucrărilor de picturi și reparații executate la bisericile parohiale și clădirile Centrului eparhial.

2. *Compartimentul tehnic.*

În anul 2005 au fost primite, analizate, completate și înaintate, spre aprobare, următoarele devize:

Construcții de biserici noi — Sibiu Inferior II, Buna Vestire II Brașov, Rupea I Capelă spital, Măgura Jina — paraclis.

Lucrări pictură din nou — Blumâna V Brașov, Mănăstirea Cârțișoara, Rupea II, Sohodol Biserica Nouă, Brădeni, Mercheașa și Veștem.

Lucrări de reparații la biserici, case parohiale și alte lucrări: Jimbor, Beia, Ludișor, Grânari, Bran-Poarta, Iacobeni, Tărlungeni, Moșna, Homorod — Centru pentru copii, Victoria II, Tohanul Nou, Protopopiatul Sălișteni, Șura Mare și Poiana Sibiului I—III.

S-au efectuat recepții la lucrările de reparații și pictură la următoarele parohii:

Pictură — Mănăstirea Berivoii Mari, Blumâna II Brașov, Ighișul Vechi și Broșteni.

3. *Serviciul contabilității*

Și în anul 2005 serviciul contabilității a funcționat cu trei angajați, un contabil șef, un contabil și un casier, asigurând gestionarea resurselor financiare ale Centrului eparhial.

4. *Controlul financiar de fond.*

În anul 2005, controlul financiar și gestionar al parohiilor Arhiepiscopiei Sibiului a fost asigurat de revizorul contabil, care în această perioadă a verificat gestiunile:

— 22 parohii, 6 gestiuni ale Centrului eparhial, predarea gestiunii căminului preoțesc Bazna, predarea gestiunii Schitului Păltiniș;

— participarea la acțiunea de evacuare a S.C. CIBINUL S.A. din incinta hotelului Bulevard, activitate la via Sărăcsău și la birou.

În timpul și ca urmare a controlului au fost recuperate și achitate datorii ale parohiilor către bugetul statului și bugetul asigurărilor sociale de stat.

III. FONDURILE CENTRULUI EPARHIAL

1. *Fondul Filantropic Eparhial.*

Urmare pastoralei I.P.S. Dr. Laurențiu, adresată preoților și credincioșilor eparhiei noastre, cu ocazia prăznuirii Sfântului Ierarh Nicolae, Fondul Filantropic Eparhial a acumulat în anul 2005 noi sume.

Din acest fond au fost ajutate financiar persoanele nevoiașe, bolnavi și organizații cu caracter caritabil; astfel: suma de 13.455 lei a fost acordată persoanelor fizice, iar asociațiilor cu scop caritabil, le-a fost acordată suma de 2.100 lei, astfel că ajutoarele acordate în 2005 din Fondul Filantropic Eparhial s-au ridicat la suma totală de 15.555 lei.

2. *Fondul Basarabia* în anul 2005 a dispus de suma de 32,43 lei.

3. *Fondul Misionar Eparhial.*

Instituit pentru ajutorarea parohiilor cu putere financiară scăzută, a asigurat acordarea în acest an de referință a unor ajutoare financiare în sumă totală de 1.000 lei.

4. *Fondul Tordășanu.*

Constituit pe baza testamentului avocatului Iliescu în favoarea Arhiepiscopiei Sibiului, pentru scopuri caritabile, se cifra în anul 2005 la suma de 38.208,60 lei.

5. *Fondul Filantropia* se ridică la suma de 35.983,90 lei.

Consilier economic,
Pr. EZECHIL OANCEA

RAPORTUL GENERAL cuprinzând activitatea Secției canonico-juridice și de disciplină a clerului

În cadrul secției, activitatea s-a desfășurat pe următoarele planuri:

I. PROBLEME CURENTE:

a) S-a urmărit, potrivit prevederilor legilor statului, dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilelor — terenuri, atribuite spre folosință unităților bisericești de către primăriile comunale și orășenești sau alte persoane juridice, prin Comisia Specială de Retrocedări și de stabilire a dreptului de proprietate.

b) S-a urmărit evidența legală a patrimoniului bisericesc în legătură cu retrocedarea bunurilor confiscate și naționalizate de către stat de la unitățile bisericești, prin Comisia Centrală de Retrocedări, pe baza actelor de proprietate.

Astfel au fost trimise la Comisia Specială de Retrocedări de la București, toate cererile cu actele aferente de la Centrul Eparhial și de la unitățile parohiale.

c) S-au cercetat și soluționat la timp și în mod legal sesizările, reclamațiile și propunerile venite din teritoriu la Centrul Eparhial, în mod direct sau prin protopopiate și deplasarea la fața locului a inspectoratului eparhial bisericesc.

II. PROCESE LA INSTANȚELE CIVILE DE STAT:

În anul 2005 a fost dată hotărârea definitivă și irevocabilă de către Curtea Supremă de Justiție privind evacuarea S.C. „CIBINUL" SA din incinta Hotelului Bulevard, proprietatea Arhiepiscopiei, hotărâre care a și fost pusă în aplicare.

III. ACTIVITĂȚI ÎN CADRUL COMISIEI SINODALE DE REVIZUIRE ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRE A LEGIUIRILOR BISERICEȘTI

Am întocmit și trimis la Comisie o serie de amendamente la Statutul de Funcționare și Organizare a Bisericii Ortodoxe Române, cu binecuvântarea regretatului Mitropolit Antonie Plămădeală, care le-a studiat și aprobat.

IV. RELAȚII CU BISERICA CATOLICĂ DE RIT BIZANTIN UNITĂ CU ROMA (GRECO-CATOLICĂ)

Am urmărit desfășurarea activității comisiei de dialog cu această Biserică în scopul soluționării problemelor existente.

În întreaga activitate am colaborat cu P.C. Părinți Protopopi, consilierii eparhiali, cu exarhul mănăstirilor, cu inspectorii: economic, bisericesc și școlar ai Eparhiei în interesul superior al Bisericii noastre, sub îndrumarea întâistătătorilor Eparhiei.

Consilier canonic-juridic și pentru disciplină,
Arhid. prof. dr. IOAN FLOCA

RAPORTUL GENERAL cuprinzând activitatea Sectorului social-misionar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu în anul 2005.

I. ASOCIAȚII ȘI FUNDAȚII CU CARACTER SOCIAL, ÎN ARHIEPISCOPIA SIBIULUI.

1. Asociația „Sf. Nicolae" — Parohia *Valea Aurie* — Sibiu.
2. Asociația „Sf. Împărați Constantin și Elena" — Parohia *Iosefin II* — Sibiu.
3. Asociația „Sf. Ioachim și Ana" — Parohia *Inferior III* — Sibiu.
4. Asociația „Vasiliada" — Parohia *Turnișor II* — Sibiu.
5. Asociația „Sf. Gheorghe" — Brașov.
6. Asociația „Pro-Vita" — Sibiu.
7. ASCOR — Sibiu.
8. ASCOR — Brașov.
9. Asociația Medical-Creștină „Cristiana" — Sibiu.
10. Asociația „Andrei Șaguna" — Sibiu.
11. Asociația Ortodoxă „Pentru o lume nouă" — Sibiu.
12. Asociația „Scriptus" — Sibiu.
13. Fundația „Emanuil Gojdu" — Sibiu.
14. Fundația filantropică „Sf. Nicolae" — *Parohia Halchiu* — Brașov.
15. Centrul de îngrijiri medicale la domiciliul pacienților cu cancer în stadiu avansat din cadrul *Protopopiatului Ortodox — Brașov.*

Dintre acestea s-au evidențiat în mod deosebit:

a) *Centrul de îngrijiri medicale la domiciliul pacienților cu cancer în stadiu avansat din cadrul Protopopiatului Ortodox — Brașov.* A fost înființat la 1 februarie 2003 din inițiativa Doamnei Doctor Daniela Moșoiu și a Pr. Lector Dr. Nicolae Moșoiu, când a fost inițiat proiectul *„Servicii sociomedicale la domiciliul pacienților cu cancer în stadiu avansat"*, cu finanțare de la U.E. prin Programul PHARE-RICOP. Acest serviciu este primul de acest gen din cadrul Patriarhiei Ortodoxe Române, un proiect conceput ca un parteneriat între Biserică și Organizația Nonguvernamentală Hospice Casa Speranței.

Echipa interdisciplinară care se ocupă de această categorie de bolnavi este alcătuită din: 1 medic, 1 asistent social, 2 asistente medicale, 3 infirmiere, 1 psiholog voluntar, un administrator voluntar, precum și din preoții parohi din parohiile municipiului Brașov.

Pe parcursul celor 3 ani de activitate de la înființare, au fost luați în evidență 280 de pacienți adulți și 28 copii, echipa interdisciplinară oferind gratuit medicamente, pachete cu produse alimentare și nealimentare sau asigurând diverse servicii gratuite în cadrul a:

— 3.520 — vizite efectuate de medic,
— 4.941 — vizite efectuate de cele 2 asistente medicale,
— 7.411 — vizite efectuate de cele 3 infirmiere, ș.a.

b) *Asociația filantropică „Sfântul Nicolae" din parohia Valea Aurie Sibiu* — înființată în anul 1997, având ca președinte pe părintele Simion Săsăujan, este deservită de 1 consilier spiritual, 1 asistent social, 1 psiholog, 1 administrator, 1 bucătar, 1 contabil, 1 secretar, 1 îngrijitor, 1 șofer, 3 cadre didactice și 22 voluntari, dintre care 2 voluntari sunt din Germania.

Prin această asociație s-au derulat și în anul 2005 trei proiecte sociale:

1. *„Centrul de sprijin și asistență pentru copil și familie".*

— De acesta beneficiază 35 de copii monoparentali aflați în dificultate, din Cartierul „Valea Aurie" precum și din alte zone ale municipiului prin:

— oferirea zilnică a unei mese de prânz,
— sprijin educațional,
— ajutor în pregătirea lecțiilor pentru ziua următoare.

2. *„Îngrijirea vârstnicilor la domiciliu".* — Se derulează din anul 2003, în urma încheierii unui parteneriat între Asociația *„Sf. Nicolae"* — Valea Aurie și *ONG*-ul *german „EIRENE".* Acesta prevede ca pentru perioade de câte 18 luni, doi voluntari din Germania să îngrijească la domiciliu, între 10 și 25 vârstnici aflați în dificultate.

3. *„Servicii sociale cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice".* — Urmărește asigurarea prevenirii marginalizării sociale și îmbunătățirea condițiilor de trai pentru un număr de 40 persoane vârstnice domiciliate în municipiul Sibiu. Acest scop este realizat prin intermediul furnizării de servicii sociale cu caracter primar (informare și consiliere), asistență și suport (livrarea unei mese calde la domiciliu și activități de petrecere a timpului liber) în funcție de nevoile identificate sau exprimate, precum și prin întâlniri trimestriale cu reprezentanții societății civile.

— În cursul anului 2005 a fost furnizată de la cantina asociației, masă caldă la domiciliu, pentru un număr de 40 persoane.

— La sfârșitul fiecărei luni, persoanele vârstnice asistate la domiciliu, sunt invitate la sediul asociației într-un spațiu plăcut, pentru discuții și lectură, unde se organizează în același timp sărbătorirea zilelor onomastice ale asistaților, precum și a altor evenimente din viețile lor.

c) *Fundația Filantropică „Sf. Nicolae" — Parohia Halchiu jud. Brașov* — al cărei președinte este părintele Nicolae Goja, a fost înființată în anul 2005. Este deservită de următorul personal:

— 1 psiholog, 2 lucrători sociali, 1 asistent medical, 1 muncitor, 2 infirmiere și 1 paznic.

De serviciile acestei Fundații beneficiază familii dezorganizate, vârstnici și copii aflați în stare de dificultate. Serviciile sociale oferite sunt:

— Asistență medicală.
— Îngrijire temporară și de lungă durată.
— Cazare, masă, consiliere psihoemoțională și religioasă.

II. PREOȚI SLUJITORI ÎN UNITĂȚILE MILITARE

— 1 pr. — Garnizoana Sibiu.
— 1 pr. — Academia militară Brașov.
— 1 pr. — Garnizoana Brașov.

III. PREOȚI SLUJITORI ÎN PENITENCIARE ȘI UNITĂȚI ALE M.J.

— 1 pr. — penitenciarul Codlea.
— 1 pr. — arestul poliției Sibiu.

IV. PREOȚI SLUJITORI ÎN SPITALE

— 4 pr. — în spitalele din Sibiu.
— 9 pr. — în spitalele din Brașov.
— 1 pr. — în spitalul din Mediaș.
— 1 pr. — în spitalul din Avrig.
— 1 pr. — în spitalul din Codlea.

V. PREOȚI SLUJITORI ÎN AȘEZĂMINTE DE OCROTIRE SOCIALĂ, DESTINATE COPIILOR, PERSOANELOR VÂRSTNICE, PERSOANELOR CU HANDICAP

— 3 pr. — azile de bătrâni — Sibiu.
— 1 pr. — azil de bătrâni — Brașov.
— 1 pr. — comunitatea surzilor — Sibiu.
— 2 pr. — Centre de plasament — Sibiu.
— 1 pr. — Cămin Spital Râul Vadului.
— 1 pr. — Parohia Lazaret II Sibiu pentru credincioșii hipoacuzi (Proiectul „Tabor").

Implicații și aplicații demne de remarcat în cadrul Sectorului Social -Misionar al Eparhiei.

a) Cu aprobarea mitropolitului Antonie, Arhiepiscopia Sibiului a plătit masa, și în anul 2005, la 7 copii cu risc social, care frecventează Creșa nr. 1 de pe str. Dealului din Sibiu.

b) P.S. Sa Visarion Rășinăreanu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului în repetate rânduri a vizitat și a oficiat servicii religioase în instituții cu profil social. Amintim:

— 30.01.2005 — asistat de un sobor de preoți a oficiat Taina Sf. Botez pentru 26 de copii instituționalizați în *Complexul de servicii comunitare „Prichindelul"* — Sibiu.

— 5.01.2005 — a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ioan Iacob" — de la căminul de bătrâni „George Coșbuc".

— 30 aug. 2005 — a sprijinit împreună cu secția culturală a Arhiepiscopiei, organizarea Expoziției „Icoana din sufletul copilului", care are loc anual cu binecuvântarea Patriarhiei Române, la Sibiu.

(Continuare în pag. a IV-)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. a III-a)

— 24 sept. 2005 — a săvârșit o slujbă de binecuvântare la *Centrul Social* din Halchiu, prot. Brașov, cu prilejul inaugurării acestuia.

— 11 dec. 2005 — a săvârșit Sf. Liturghie Arhierească la capela „Sf. Treime" a Penitenciarului din Codlea.

c) Părintele Consilier Gheorghe Streza, în calitate de locțiitor de consilier social (1 mart. 2004 — 1 dec. 2005) împreună cu P.C. Părinți Protopopi au coordonat și s-au implicat în problematica socială la nivel de eparhie, respectiv de protopopiate.

d) Părintele Nicolae Latchescu, pr. asistent social în cadrul Biroului de Asistență Socială al Arhiepiscopiei, în anul 2005 a făcut 258 de vizite la cele 6 Centre de Plasament din Sibiu și din județ, acordând copiilor aflați aici ore de religie, consiliere psiho-emoțională și spirituală, servicii religioase. Pentru *comunitatea credincioșilor cu deficiență de auz,* pentru *persoanele dependente de alcool și droguri* din *Așezământul „Nazaret"* — Șura Mică și pentru *persoanele aflate în Arestul Poliției — Sibiu,* a făcut de 208 ori diverse slujbe religioase (Sf. Liturghie, Sf. Taine, Ierurgii) și consiliere duhovnicească. A participat la 7 întruniri (seminarii, conferințe, sesiuni de informare) ca delegat al Centrului Eparhial.

e) P.C. Părinte Cătălin Dumitrean paroh la Parohia Spitale I Sibiu, prin contribuția credincioșilor a oferit în fiecare zi de joi o masă caldă la peste 20 de persoane cu risc social, la demisolul bisericii cu hramul „Sf. Nectarie" de pe strada Dealului.

f) De-a lungul anului 2005 și în mod deosebit în preajma Sfintelor Sărbători închinate Nașterii și Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, au fost dăruite ajutoare bănești din partea Arhiepiscopiei prin Sectorul de Asistență Socială, la peste 450 de persoane și familii sărace în valoare de 20.655,00 RON din Fondurile „Filantropic" și „Filantropia", iar suma de 2.100,00 RON din aceleași fonduri a fost oferită la diverse fundații, asociații și ONG-uri cu activități sociale.

g) Pentru ajutorarea sinistraților din Indonezia și coasta sudică a Asiei, ca urmare a cataclismului produs în decembrie 2004, Arhiepiscopia Sibiului a virat în contul Crucii Roșii suma de 85.092,8 RON.

h) În urma calamităților generate de inundațiile ce au început în primăvara anului 2005, au fost trimise Eparhiilor Timișoarei, Dunării de Jos și Buzăului, pentru familiile sinistrate, suma de 359.996,00 RON.

În luna decembrie 2005, pe postul de Consilier social al Arhiepiscopiei Sibiului a fost numită D-na Gerlinde Gabler-Braun, „ctitora" renumitului cămin de bătrâni *Karl Wolf* din Sibiu. În timpul cât a condus această instituție de binefacere (1993—1998) s-a construit *edificiul acelui centru social sibian.* Doamna consilier Gerlinde, începând cu anul 1990 — când a venit pentru prima dată în România, cu ajutoare din Germania, unde a și rămas și mai apoi din anul 1993 de când a devenit fiică a Bisericii ortodoxe — și până în prezent, a desfășurat o meritorie activitate socială, atât în Arhiepiscopia Sibiului, cât și anterior în Episcopiile Aradului și Caransebeșului.

Din momentul numirii sale în structura de conducere a Sectorului Social al Arhiepiscopiei, s-a implicat în problematica socială a eparhiei prin:

— Contactarea mai multor ONG-uri cu profil social, în vederea unei colaborări în viitor — (ARAPAMESU, PAPAGENO, O LUME NOUĂ, AWO ș.a.) — pentru elaborarea de Proiecte.

Proiecte sociale prevăzute a se derula în anul 2006

1. „Tabor" — Comunitatea credincioșilor cu deficiență de auz din Arhiepiscopia Sibiului — SB.
2. Omul fără locuință — aproapele nostru — SB.
3. „Șansa ta" — Copiii super-dotați din satele Jud. Sibiu — SB.
4. Prevenția delincvenței juvenile — SB.
5. Serbare pentru vârstnicii peste 80 de ani:
a) „Serbarea primăverii",
b) „Serbarea — Vine Moș Crăciun" — SB.
6. „Centrul de asistență pentru vârstnici și copii" — BV.
7. „Centrul maternal" — BV.
8. „Ocrotirea sănătății și întreținerea pe timp nelimitat a vârstnicilor" — BV.

Inspector Asistență socială
Pr. NICOLAE LAȚCHESCU

„Servicii sociale cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice"

Asociația cu caracter diaconal „Sfântul Nicolae", care funcționează pe lângă Parohia Sibiu — Valea Aurie, are în derulare, începând cu 1 martie 2005, proiectul *„Servicii sociale cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice"*.

Și-au acordat sprijinul diverse personalități marcante ale instituțiilor cu profil social ale Municipiului Sibiu. Aș aminti pe d-nul Andrei Polefca — Secretarul General al Consiliului Județean Sibiu, d-na Anca Drăgan — Director General al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sibiu, d-na Monica Tacoi — Consilier al Prefecturii Sibiu, d-na Deleanu Mariana — Consilier al Serviciului Public de Asistență Socială al Municipiului Sibiu, d-na Cornelia Rotaru — Director al Căminului pentru persoane vârstnice Sibiu str. George Coșbuc, d-nul Daniel Ciocănea — D.G.A.P.C., coordonator de proiect, P.C. Părinte Ioan Miu — Directorul Adăpostului de noapte, precum și asistenți sociali ai S.P.A.S. — D.G.A.P.C. și ai altor instituții, asociații și fundații din Sibiu și din județul Sibiu.

P.C. Părinte Simion Săsăujan, paroh al Parohiei Sibiu — Valea Aurie I și președinte al Asociației „Sfântul Nicolae", a relevat faptul că „programul are drept scop prevenirea marginalizării sociale și îmbunătățirea condițiilor de trai pentru un număr de 40 persoane vârstnice domiciliate în municipiul Sibiu, acesta putând fi realizat prin intermediul furnizării de servicii sociale cu caracter primar (informare și consiliere), asistență și suport (livrarea unei mese calde la domiciliu și activități de petrecere a timpului liber) în funcție de nevoile identificate sau exprimate.

Obiectivele proiectului

Obiective generale și operaționale

1. Dezvoltarea de servicii sociale cu caracter primar pentru persoanele vârstnice din municipiul Sibiu aflate în situații de risc social.

- Implementarea managementului de caz pentru persoanele vârstnice incluse în proiect;
- Asigurarea de servicii de informare și consiliere pentru beneficiari;

2. Creșterea numărului de persoane vârstnice care beneficiază de servicii de asistență și suport la nivelul municipiului Sibiu;

- Asigurarea unei mese calde complete și echilibrate la domiciliu pentru un număr de 40 persoane vârstnice;
- Dezvoltarea unor activități de petrecere a timpului liber pentru persoanele vârstnice.

3. Conștientizarea de către societatea civilă a problematicii cu care se confruntă persoanele vârstei a treia.

- Implicarea actorilor din domeniul asistenței sociale în problematica persoanelor vârstnice prin organizarea de întâlniri trimestriale;
- Facilitarea dialogului între persoanele vârstnice și comunitate prin întâlniri săptămânale.

Cum se justifică acest proiect?

Conform *Strategiei de Asistență Socială a Județului Sibiu 2004—2007,* aprobată de către *Comisia Consultativă a județului,* asigurarea de servicii sociale la domiciliul persoanelor vârstnice reprezintă o prioritate pentru județul Sibiu. Datele statistice cuprinse în această strategie arată că în municipiul Sibiu au domiciliul stabil un număr de 25 838 persoane vârstnice, ceea ce reprezintă un procent de 16,68% din totalul populației stabilită în municipiu și un procent de 35,32% din totalul persoanelor vârstnice din județ. Din numărul total de persoane vârstnice domiciliate în Sibiu, persoanele cu vârsta peste 70 de ani reprezintă un procent de 44,42%.

Analizele cuprinse în *Strategia Județeană de Asistență Socială cu privire la oferta de servicii sociale alternative destinate persoanelor vârstnice din municipiul Sibiu,* scot în evidență faptul că aceste servicii nu răspund în totalitate nevoilor individuale și globale ale vârstnicilor, fiind extrem de reduse (0,6 persoane vârstnice beneficiază în prezent de aceste servicii la nivelul municipiului Sibiu) în timp ce nevoia de astfel de servicii cunoaște un trend ascendent datorită creșterii speranței de viață, situației economice precare și a polipatologiei specifice vârstei a treia.

Problematica persoanelor vârstnice la nivelul municipiului Sibiu a fost subiect de dezbatere între reprezentanții instituțiilor publice și membrii comunității sibiene la întâlnirea organizată în data de 14.05.2005 de *Serviciul Public de Asistență Socială a Județului Sibiu.* Analizele realizate cu ocazia acestui eveniment au reliefat faptul că problemele socio-economice cu care se confruntă vârsta a treia, accentuate și de starea de sănătate precară a persoanelor vârstnice, au condus la situația în care unui mare număr de persoane din această categorie îi este extrem de dificil să-și asigure un nivel de trai decent. Dificultățile de deplasare create atât de problemele specifice acestei categorii a populației, cât și de alți factori direcți sau indirecți, conduc la imposibilitatea anumitor persoane vârstnice de a se aproviziona sau de a-și asigura masa zilnică. În același timp s-a semnalat o accentuare a lipsei de angajare a familiei privind susținerea membrilor săi vârstnici, inclusiv în plan material, afectiv, moral, în planul respectului și al recunoștinței, dar și o desocializare în același timp la un proces de decoabitare în general din momentul constituirii familiei copiilor, ceea ce îi face pe vârstnici mai vulnerabili, mai ales când singurătatea acestora se asociază cu lipsa mijloacelor materiale și dependența de servicii sociale. În concluzie, s-a semnalat necesitatea implementării unor servicii sociale de îngrijire cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice ca variantă viabilă atât din punct de vedere financiar, cât și din punct de vedere al impactului pe care furnizarea acestor servicii îl va avea asupra potențialilor beneficiari direcți și indirecți.

În acest sens Serviciul Public Județean de Asistență Socială, în parteneriat cu Asociația de Binefacere „Sfântul Nicolae" Sibiu, și-a propus ca prin implementarea proiectului *Servicii sociale cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice,* să reducă și să evite marginalizarea socială a persoanelor vârstnice, să ofere soluții viabile în vederea creșterii capacităților de raportare la mediul social a acestui grup de persoane, să poată susține interesele acestora, să prevină și să soluționeze problemele semnalate prin intermediul *Strategiei de Asistență Socială a Județului Sibiu 2004—2007—2010.*

Pr. NICOLAE LAȚCHESCU,
Asistent social

Pregătirea celei de-a patra întâlniri a Comitetului de planificare, Sibiu (30 martie — 2 aprilie 2006), pentru organizarea celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3), Sibiu, 4—9 septembrie 2007

În perioada 6—10 martie anul curent s-a aflat la Sibiu doamna Beate Fagerli, secretară a Consiliului Ecumenic al Bisericii (CEB), responsabilă din partea acestei Instituții cu organizarea AEE3. Scopul vizitei Doamnei Fagerli a fost de a lua un prim contact cu realitățile orașului, de a se informa despre stadiul pregătirilor locale în vederea organizării AEE3 și mai ales de a pregăti, împreună cu Secretariatul Comitetului local, detalii organizatorice legate de întrunirea Comitetului de planificare a AEE3.

Doamna Fagerli a sosit la Sibiu în seara zilei de 6 martie, când a vizitat centrul istoric al orașului Sibiu. În dimineața zilei de 7 martie a avut loc o primă ședință informativă cu secretarii Comitetului local. Apoi a fost primită în audiență oficială de către Înalt Prea Sfinția Sa Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului. Doamna Fagerli a transmis Înalt Prea Sfinției Sale salutări cordiale din partea Excelenței Sale, Domnul Colin Williams, Secretar general al CEB, după care au purtat o discuție legată de sosirea la Sibiu la sfârșitul lunii, a membrilor Comitetului de planificare, precum și despre stadiul pregătirilor AEE3. Înalt Prea Sfinția Sa a asigurat-o pe doamna Fagerli de tot sprijinul Bisericii Ortodoxe Române, prezentându-i totodată reședința mitropolitană, în special spațiile care ar putea fi folosite în timpul desfășurării marelui eveniment ecumenic. Înalt Prea Sfinția Sa a transmis de asemenea frățești salutări Excelenței Sale, Domnul Colin Williams.

În jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audiență oficială de Excelența Sa Dr. Christoph Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice Germane C.A. După prezentarea cordialelor salutări din partea Excelenței Sale Colin Williams, Domnul Episcop a fost informat despre stadiul pregătirilor AEE3 și programul celei de-a patra întruniri a Comitetului de planificare de la Sibiu. Excelența Sa a făcut o serie de propuneri interesante legate de modul organizării AEE3 și de programul cultural din cadrul acesteia.

După-amiază, Doamna Fagerli a participat la o ședință a Comitetului local pentru organizarea AEE3. După salutul cordial din partea conducerii CEB și împărtășirea primelor impresii (pozitive) legate de orașul Sibiu și stadiul pregătirilor AEE3, Doamnei Fagerli i s-a prezentat activitatea Comitetului local, după care ea însăși a prezentat Comitetului local proiectul organizării forumurilor de discuții din cadrul AEE3, proiect ce urmează a fi înaintat spre dezbatere Comitetului de planificare.

Seara, a vizitat două familii ortodoxe din parohia „Sfinții Arhangheli" din Sibiu, care s-au angajat să ofere găzduire unor participanți la AEE3. Acest lucru a fost posibil prin amabilitatea Prea Cucerniciei Sale Preot Dr. Ioan Mircea Ielciu.

Ziua de 8 martie a fost rezervată unor ample discuții cu secretarii Comitetului local, punându-se la punct detaliile legate de sosirea membrilor Comitetului de planificare precum și de desfășurarea întrunirii acestuia. Apoi a fost vizitat locul unde va fi amplasat cortul în care se vor ține adunările plenare ale AEE3 precum și principalele hoteluri unde vor fi cazați participanții.

În 9 martie Doamna Fagerli a vizitat Academia Evanghelică, locul unde se vor ține ședințele Comitetului de planificare. Împreună cu domnul Raimer Wagner, director executiv al Academiei, au fost clarificate o serie de detalii organizatorice. Apoi s-a continuat vizitarea hotelurilor din împrejurimile Sibiului, după care în jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audiență de Prea Sfinția Sa Dr. Visarion Rășinăreanu. În prezența Prea Cucerniciei Sale Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, Prea Sfinția Sa a prezentat Doamnei Fagerli activitățile ecumenice locale în care sunt angajate toate Bisericile istorice din Sibiu. În după-amiaza zilei de 9 martie a avut loc o ultimă ședință cu secretarii Comitetului local, clarificându-se o serie de detalii legate de organizarea AEE3. În dimineața zilei de 10 martie Doamna Fagerli a părăsit Sibiul, cu destinația Geneva.

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA